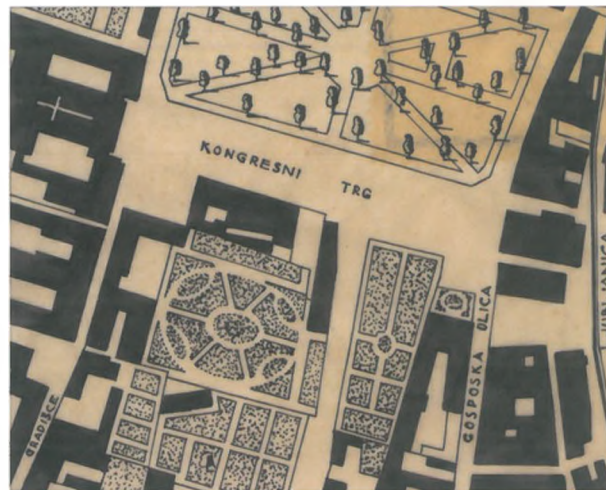

Arhitekturni in zgodovinski oris
mestnega predela in objektov,
lastniki hiš in arhivsko gradivo
Zgodovinskega arhiva Ljubljana

KONGRESNI TRG Z OKOLICO DO PREŠERNOVEGA TRGA

KONGRESNI TRG Z OKOLICO DO PREŠERNOVEGA TRGA

Arhitekturni in zgodovinski oris mestnega predela in objektov,
lastniki hiš in arhivsko gradivo Zgodovinskega arhiva Ljubljana

EXCHANGE/IZMENJAVA

Razstava Zgodovinskega arhiva Ljubljana
atrij Mestne občine Ljubljana in avla Zgodovinskega arhiva Ljubljana
Ljubljana, 2009

Strokovna priprava razstave in kataloga
Uredniški odbor
Oblikovanje razstave in kataloga
Lektoriranje
Prevod
Fotografska dela in digitalizacija
Mikrofilmanje in digitalizacija
Računalniški prelom
Tisk
Naklada
Izdal in založil

Jože Suhadolnik, mag. Sonja Anžič
mag. Sonja Anžič, Tatjana Šenk, Jože Suhadolnik
Jože Suhadolnik
Mija Mravlja
Martin Cregeen
Tina Arh
Mikrofilm d. o. o., Ljubljana
Medit d. o. o., Notranje Gorice
Tiskarna Pleško d. o. o., Ljubljana
600 izvodov
Zgodovinski arhiv Ljubljana, zanj direktorica Nataša Budna Kodrič

Finančna sredstva sta zagotovila Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije in Mestna občina Ljubljana.
© Avtorske pravice ima Zgodovinski arhiv Ljubljana.

18298

Na naslovni strani: Kongresni in Prešernov trg z okolico sredi 19. stoletja, o. 1930, situaciji po predlogi, matrici / 10,6 x 8,9 in 9,4 x 10,3; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A5-1202 in POZ II/A5-1203
Na hrbtni strani: Hugon Hibšer, Osebe in gosti letnega vrta kavarne Zvezda s paviljonom, o. 1931, fotografija / 22,6 x 16,8; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/B5-015

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

711.61(497.451.1)(082)

SUHADOLNIK, Jože, 1954-

Kongresni trg z okolico do Prešernovega trga : arhitekturni in zgodovinski oris mestnega predela in objektov, lastniki hiš inarhivsko gradivo Zgodovinskega arhiva Ljubljana : razstava Zgodovinskega arhiva Ljubljana, atrij Mestne občine Ljubljana in Avla Zgodovinskega arhiva Ljubljana / [priprava kataloga Jože Suhadolnik, Sonja Anžič ; prevod Martin Cregeen]. - Ljubljana : Zgodovinski arhiv, 2009

ISBN 978-961-6247-27-6

1. Gl. stv. nasl. 2. Anžič, Sonja

245627136

Z 21 -07- 2009 / 402

VSEBINA

	Uvod	5
Jože Suhadolnik	Kongresni trg z okolico do Prešernovega trga	7
	Arhitekturni in zgodovinski oris mestnega predela	7
	Arhitekturni objekti – sprehod po lokacijah	17
	<i>Kongresni trg and surroundings, as far as Prešernov trg - squares, roads, streets and the most important architectural features</i>	60
	Drobci iz zgodovine sejmov na Kongresnem in Prešernovem trgu	72
	Imena ulic, trgov in nabrežja	73
	Starejše vedute obravnavanega predela Ljubljane	82
	Starejše karte in načrti obravnavanega predela Ljubljane	85
	Vladislav Fabjančič, Hiše in njihovi lastniki	90
Sonja Anžič	Hiše na Kongresnem trgu z okolico do Prešernovega trga ter njihovi lastniki in stanovalci v 19. stoletju	173
	<i>Houses in Kongresni trg and surroundings as far as Prešernov trg, and their owners and occupants in the 19th century</i>	202
	Slikovno gradivo	205
	Seznam razstavljenega gradiva	251

Uvod

S tokratno razstavo nadaljujemo naš triletni cikel razstav s katalogi. Temeljijo na dognanjih humanističnih ved, na strokovnem delu in raziskavah arhivskega gradiva, ki ga hrani Zgodovinski arhiv Ljubljana. To gradivo so gradbeni načrti, urbanistični in regulacijski plani, fotografije in razglednice, grafike in vedute, knjige hiš, listine, rokopisne in računske knjige, sezname hišnih lastnikov ter popisne pole popisov prebivalstva.

Vsebina in kontekst razstave in kataloga s poudarkom na reprodukcijah arhivskega gradiva zaokrožujeta urbanistični, umetnostnozgodovinski in zgodovinski pregled ter oris dogajanja na določenem prostoru v preteklosti. V katalogu reproducirani in na razstavi prikazani so starejši in mlajši arhivski dokumenti, ki jih hrani naš arhiv. Širši javnosti jih še nismo imeli priložnosti predstaviti, kar je tudi naš temeljni cilj.

Razstava in katalog predstavljata nadaljevanje umetnostno-zgodovinskih in zgodovinskih orisov pomembnih mestnih trgov oziroma določenih urbanih karejev. Tokrat je predstavljen predel med Kongresnim trgom z bližnjo okolico in Prešernovim trgom. Zaokrožuje prostor od Kongresnega trga s parkom Zvezda, Vegove ulice, Rimske ceste, dela Slovenske ceste, Čopove ulice, Wolfove ulice s Prešernovim trgom in končuje s Hribarjevim nabrežjem do Dvornega trga.

Jože Suhadolnik

Najlepši trgi zgodovinskih mest so umetniška dela, »umetnost kot slika ali kip ali posamezna arhitektura. Enkratni odnos med odprtim prostorom trga, stavbami, ki ga obdajajo, in nebom ustvarja čustveno doživetje, ki ga lahko primerjamo z vsakim drugim umetniškim delom.«

Trg je vizualno najbolj obvladljiv mestni prostor, določen s svojimi absolutnimi dimenzijami, razmerjem med dolžino in širino, načinom in smerjo vstopajočih ulic, fasadnim plaščem, oblikami in višinami okoliških zgradb ter lego spomenikov in fontan.

P. Zucker: Town and Square, New York 1959 (citat) in B. Mihelič, Prešernov trg v Ljubljani, ZUZ, NV 35, Ljubljana 1999.

KONGRESNI TRG Z OKOLICO DO PREŠERNOVEGA TRGA

ARHITEKTURNI IN ZGODOVINSKI ORIS MESTNEGA PREDELA

Jože Suhadolnik

Poselitev mestnega prostora se je pričela z naselbino Venetov, nato Ilirov in še pozneje ilirsko-keltskih Japodov. Ljubljansko kotlino so v 3. stoletju pred našim štetjem poselili keltski Tavriski, ki so se pozneje zlili z Rimljani. Ti so med letoma 100 in 50 pred našim štetjem v sotočju Gradaščice in Ljubljanice ustanovili svojo utrjeno vojaško naselbino Julijo Emono. Ime je najbrž keltskega izvora. Z odlokom cesarjev Avgusta in Tiberija leta 15 našega štetja je naselbina dobila status civilnega mesta. Zgrajena je bila po vzoru tipičnih rimskih mest na levem bregu Ljubljanice. Mesto pravokotne oblike je obdajal obrambni zid, znotraj katerega je ulična mreža prostor delila na stanovanjske enote – *insule*. Glavni mestni cesti *cardo maximus* v smeri sever–jug in *cardo decumanus* v smeri vzhod–zahod, nekoliko zamaknjeni proti jugu in vzhodu, sta mesto členili na tretjine. Severna (obravnavani predel) in južna tretjina sta bili stanovanjski. Med njima, v predelu med današnjo Gregorčičevo in Rimsko ulico, je bil *forum* – središče trgovskega in kulturnega življenja s svetiščem Jupitra, Minerve in Junone, mestno posvetovalnico – *kurijo* –, starokrščansko baziliko in sodno dvorano – baziliko ob *cardo maximus*. Obravnavani predel zajema severovzhodni del oziroma vogal rimske Julie Emone. Njena vzhodna stranica je mejila na današnjo Vegovo ulico oziroma na srednjeveško mestno obzidje Novega trga. Postala je prvo urbano naselje na naših tleh ter upravno središče rimske province Panonije oz. Gornje Panonije. Svoj razcvet je doživljala vse do 2. stoletja. O njeni kulturi pričajo številne izkopanine, ki so jih intenzivneje začeli odkrivati po drugi svetovni vojni. V Vegovi ulici so bili odkriti ostanki kanalizacije, v jugozahodnem vogalu Kongresnega trga ostanki severnih mestnih vrat in na Slovenski cesti na robu parka Zvezde in Kazine grobovi premožnejših meščanov. Štela je pet do šest tisoč prebivalcev, pretežno trgovcev in rokodelcev, pa tudi državnih uradnikov in vojnih veteranov.

Ulice naselbine so bile tlakovane, hiše zidane, z javno kanalizacijo, centralnim ogrevanjem, mozaičnimi tlaki in ometanimi barvanimi stenami. Mesto je postalo pomembno zgodnjekrščansko središče s cvetočo trgovino. Leta 425 so Emono po predhodnih obleganjih uničili Huni z Atilo. Dokončni propad rimskega mesta je pomenila naselitev Slovanov v drugi polovici 6. stoletja, ki so svojo naselbino raje gradili v varnem zavetju grajskega griča. Prvine rimskega mesta in njegove ulične mreže so kljub kratkotrajnosti Emone ostale temeljne za urbanistični razvoj sodobne Ljubljane.

V neposredni bližini antične naselbine je v 11. in 12. stoletju nastala **srednjeveška naselbina**. Plemeniti Rudolf iz Tarcenta je podaril oglejskemu kapitulju med letoma 1112 in 1125 manjšo posest pri Ljubljanskem gradu. Dokument, ki priča o tem, je nastal leta 1144 in velja za prvo omembo Ljubljane z nemškim imenom Laibach.¹ Dve leti pozneje, leta 1146, zasledimo prvo omembo Ljubljane z imenom Luwigana.² Prvotno ribiško-čolnarsko naselbino pod Gradom so tvorili najstarejši Stari trg, nekoliko mlajši Novi trg (sprva večidel ribiško naselje je bil naseljen že v 12. stoletju in ni bil podrejen mestni upravi) in Mestni trg (verjetno nastal v 12. stoletju). Neposredno povezavo ima srednjeveška utrdba, ki je mlajšega datuma. Tako so v 13. stoletju mesto tvorila tri jedra in vsako od njih je bilo ograjeno z obzidjem, ki je nastajalo postopoma, saj je bilo v naslednjem stoletju domnevno obzidano že vse mesto. Vanj je vodilo pet mestnih vrat. Območje med Novim in Mestnim trgom, to je območje onstran Ljubljanice, med današnjim Kongresnim in Prešernovim trgom z okolico sta povezovala Spodnji (Špitalski) in Zgornji (Čevljarski, nekoč imenovan Mesarski) most. Meščani, predvsem obrtniki, so se združevali v cehe. Mestne pravice je mesto pridobilo leta 1220, na gradu pa so že kovali lastni denar. Ljubljana

¹ Peter Štih v svojem prispevku pomika najstarejšo omembo Ljubljane še nazaj. Zapis *castrum Leibach* za ljubljanski grad v listini oglejskega kapitlja Nomina defunctorum je nastal med letoma 1112 in 1125, Zgodovinski časopis 56, št. 1–2, Ljubljana 2002, str. 11, 16.

² Zgodovinarji navajajo izvor imena Ljubljana različno: po prastarem mestnem božanstvu, ki so ga stari Slovani imenovali Laburus; po imenu latinskega izvora »aluviana« za poplavljaljočo reko; po poimenovanju Laubach za mlačno reko, močvirje; po izvorni slovenski besedi »luba«, »ljubljen«, zato, ker jim je bilo mesto pri srcu.

se posebej jasno prvič omenja kot utrjeno mesto v listini s 13. aprila 1243, namenjeni takratnemu mestnemu gospodu, koroškemu vojvodi Bernardu Spannheimskemu. Češki kralj Otokar Přemysl je mesto leta 1270 zavzel, osem let pozneje pa je v okviru Kranjske prišlo pod habsburško oblast. Naši predniki so prostor, na katerem se je razprostirala rimska Emona, imenovali Gradišče (Purchstal). V virih je bilo prvič omenjeno leta 1277. Od tedaj ga omenja več listin v zvezi z zemljiško posestjo nemškega viteškega reda križnikov, ki so v mesto prišli že leta 1263.³ V zgodnji, verjetno še predromanski čas je mogoče postaviti nastanek nekaterih ljubljanskih, sprva vikariatnih cerkva in kapel, na kar bi kazali njihovi zgodnji patrociniji. Nastale so pod neposrednim vplivom Ogleja.⁴

Leta 1355 je Ljubljana postala glavno mesto Kranjske pod oblastjo Habsburžanov. Mesto je bilo v 14. stoletju že obzidano, na izpostavljenih mestih utrjeno s stolpi ter povezano z grajsko utrdbo. Mestno obzidje, ki je na levem bregu reke oklepalo Novi trg, je mejilo na Vegovo ulico do sedanje Univerze in ob južnem robu parka Zvezde do brega Ljublanice. V območju med Dvornim, Kongresnim in Prešernovim trgom se poleg Plečnikove predelave ostanka srednjeveškega obzidja v Vegovi ulici ni ohranila nobena srednjeveška stavba. Mestni jarek – potekal je po večjem delu sedanje Vegove ulice – pa so pozneje zasuli.

Skozi mesto so vodile številne trgovske poti, povezava med Primorjem in severom. Menjava različnega blaga in živahen rečni promet na reki Ljubljanici sta služila raznim dejavnostim. V 15. stoletju je bila Ljubljana eno najpomembnejših habsburških gospodarskih in trgovskih središč. V umetnosti sta se uveljavili slikarska delavnica Janeza Ljubljanskega in Ljubljanska kiparska delavnica. Po potresu leta 1511 je potekala obnova v renesančnem slogu. Ugodna lega je mestu omogočila razcvet, ki so ga začasno zavrli le turški vpadi v 16. stoletju.

Mesto Ljubljana leta 1504 še ni imelo statuta, pridobilo pa je pravico do predstojnika mestne avtonomije, župana. Od leta 1320 naprej je poleg običajnega prava imelo številne privilegije, ki jih je potrdil deželni knez.

³ Ivan Stopar, *Sprehodi po Ljubljani*, Kulturnozgodovinski vodnik, Ljubljana 1992, str. 6. Predmestje Gradišče se sedaj uporablja tudi za prostor onkraj Vegove ulice do Prešernove ceste in naprej.

⁴ Ivan Stopar, kot op. 3, str. 6.

Sprejetje rimskega prava in napredek uprave sta omogočala naraščanje pomena mesta kot sedeža deželnoknežjih stanov in deželnih uradov.

Podoba mesta se je začela spreminjati v drugi polovici 15. stoletja. Prevladujoč gradbeni material sta postala kamen in opeka. Vendar iz obdobja pred sredino 15. stoletja ni ohranjenih srednjeveških, pretežno nizkih meščanskih stavb.

Ljubljana postane v 16. stoletju pomembno izobraževalno središče in se uveljavi v umetnosti. Prvo latinsko šolo, ki so jo ustanovili protestanti (danes bi ustrezala gimnaziji), tiskarno in javno knjižnico je dobila leta 1536.

Rušilnemu potresu leta 1511 je sledila obnova stavb in preoblikovanje uličnih fasad v sklenjeno fasadno linijo oziroma gradnja večjih palač z dvorišči. S tem so v **renesančnem obdobju** pričele mestne ulice dobivati enotnejšo podobo. Meščanske hiše so v 16. stoletju postajale zidane. V razvoju arhitekture tega stoletja lahko ugotovljamo, da se italijanske oblike, zlasti v profani vrsti, odločilneje uveljavljajo na zunanjsčini, medtem ko je domača smer (poznogotska stavbna tradicija) močno odločilna posebej v notranjsčini. Ob koncu 16. in v začetku 17. stoletja so Nicolo Angielini, Giovanni B. Pieroni in Martin Stier napravili načrte obsežnih novih utrd (s predmestji), ki pa niso bile več potrebne zaradi prenehanja neposredne nevarnosti turških vpadov.

Iz mesta so bili na prelomu 16. v 17. stoletje izgnani protestanti, odhod stare, pretežno nemške gospode pa je pustil vrzeli v upravnem aparatu in gospodarstvu. Nadomestili so jih italijanski, zlasti furlanski priseljenci in trgovci. To je bil čas odpiranja proti Benetkam, gospodarske konjunktore, razvoja in zmage protireformacije. Katoliška verska obnova in prihod jezuitov v mesto leta 1597 sta mestu posredovala zgodnjebaročne vplive. Ustanovili so gimnazijo in z njo dali pomen razvoju šolstva.

Baročna umetnost je močneje izražala pripadnost rimskokatoliški cerkvi. **Barok** je dal Ljubljani svoj pou-darek. Bahavo so ga razkazovale palače in zlasti mestne cerkve, ki so vernike prepričevale s svojim mogočnim

bliščem in obrednim prostorom. Združevali, nadzidavali in prezidavali so meščanske hiše, barokizirali fasade in združevali tipične triosnice v večje stavbne enote. Kot zametek fasade se prične naglašati vhodna stranica, ki okoli leta 1630 pridobi italijanske pilastre. Uveljavljati se prične tip dvorca kot stanovanjskega objekta. Odslej so notranjščine krasila razgibana arkadna dvorišča in stopnišča, pomembnost je pridobila štukatura kot likovna zvrst. V 17. stoletju sta že izoblikovala svojo urbano podobo Kongresni in Prešernov trg, počasi so se pričele risati tudi poteze bližnjih ulic. V Čopovi ulici so stale hiše sprva le na levi strani, na desni pa so bili vrtovi vse do 19. stoletja, ko so po odstranitvi kramarskih lop s Špitalskega mostu ulico sklenjeno pozidali trgovci. Ožje mesto in okolica sta dobivala baročno podobo. V njem so prebivali premožnejši sloji, zlasti trgovci in obrtniki, pa tudi plemiči in duhovniki.

V dokaj ugodnem in cvetočem 17. in 18. stoletju je v mestu potekala živahna stavbna dejavnost. *Academia operosorum* in *Academia philharmonicorum* ter J. L. Schönleben, J. V. Valvasor, J. G. Dolničar, F. A. Pelzhoffer so izprijali zelo visoko raven kozmopolitske, z zahodne, mediteranske in severne smeri oplojene kulture. Povabljeni ugledni italijanski umetniki so v precejšnji meri sooblikovali današnjo podobo Ljubljane in zadostili njenim reprezentativnim potrebam. Nato so pred sredino 18. stoletja na plodna tla naletele predvsem avstrijske pobude. Od petdesetih let dalje je razcvet doživela obravnava lupine oziroma fasade od prvotno toge do lahkotnejše sheme ter direktnih odmevov avstrijskega baroka. Vendarle pa je vse 18. stoletje vidna sinteza uvožene arhitekture z domačo tradicijo in udomačeno arhitekturo 17. stoletja. Prvine celostne arhitekture so se naprej osamosvajale, poenostavljali so se scenski elementi in rahljali odnosi med vedno bolj togo klasicistično stensko obliko in razgibanim, geometrijskim ali naturalističnim detajlom. Posebnost ljubljanskega baroka je, da se pod vplivom beneškega umetniškega razvoja ni razvil v razkošni rokoko, ampak je prešel v umirjeni klasicizem. Tudi Kongresni trg je v osnovi nastal v času baroka.

V preteklosti so bila nabrežja Ljubljanice neurejena, že v 16. stoletju in verjetno tudi prej so rečno strugo neuspešno regulirali. Mestna oblast si je zlasti v prvi polovici 18. stoletja prizadevala rešiti ta problem. Pri urejanju rečne struge je v tridesetih letih sodeloval stavbni mojster Johann Georg Schmidt in pomočnik Candido Zulliani,

poznejši ljubljanski baročni arhitekt. Uspešneje je rešil regulacijo Ljubljanice šele laik, jezuit Gabrijel Gruber ob koncu 18. stoletja.

Ob koncu 18. in v začetku **19. stoletja**, v času razsvetljenstva oziroma ponovnega odkrivanja antike, se je sicer izrazito provincialno mesto še svobodneje razvijalo in širilo. Država je v tem obdobju bolj kot umetnost podpirala utilitarno arhitekturo, zidavo cest, vodnih poti, šol, vojaških objektov. Zanj je bil začetek 19. stoletja naporno obdobje izčrpavajočih vojn in menjavajoče avstrijske in francoske oblasti. Za kratek čas so ga zasedli Francozi (1809–1813), Ljubljana pa je postala glavno mesto Ilirskih provinc. Odprli so *École centrale*, prvo visoko šolo in zasadili prvi ljubljanski drevored, kajti za francosko urbano umetnost je bilo urejanje parkov neločljiva sestavina urejanja mest, parkovna zasaditev pa pojmovana kot arhitekturni element.⁵ Slovenski jezik se je uveljavil v upravi, šolstvu in kulturnem življenju. Leta 1843 so pričele izhajati Bleiweisove Novice, prvi stalni slovenski časopis. Ljubljana je leta 1849 z Dunajem dobila železniško povezavo, nato pa do leta 1857 še povezavo s Trstom. Zaradi tega je začel usihati rečni promet in končno popolnoma prenehal.

Prva polovica 19. stoletja ni pustila vidnejših sledov v arhitekturi. V začetku je vladal strog racionalizem, ki se je odpovedal vsakršnemu okrasju. Tedanji klasicizem ni izhajal iz renesanse kot barok, ampak se je neposredno naslonil na grško antiko. Slika mesta se je nekoliko spremenila in dobila današnje poteze. Obravnavani predel je bil v začetku stoletja le delno pozidan ob obeh trgih in ob cestah oziroma ulicah. Sklenjeno zazidavo zasledimo v Wolfovi in na levem delu Čopove ulice, v delu Slovenske ceste v Gradišču, Gregorčičevi ulici in Soteski, na Rimski cesti in v zgornjem delu Vegove ulice. Na hrbtni strani hiš so se razprostirali vrtovi. Za kongres Svete aliance leta 1821 so podrli mestno obzidje in kot celoto uredili Kongresni in Prešernov trg. Na prostoru današnjega parka Zvezda so podrli kapucinski samostan. V naslednjem obdobju so začeli z načrtno urbanizacijo mesta in

⁵ Breda Mihelič, Kongresni trg z Zvezdo – spomenik urbane umetnosti zgodnjega 19. stoletja, Zbornik za umetnostno zgodovino, Nova vrsta, 37, Ljubljana 2001, str. 119.

številnimi novimi, predvsem požarno-varnostnimi predpisi. Prvi stavbni red za urejanje gradbene problematike je Ljubljana dobila šele leta 1847. Mestna oblast ni imela podrobnega situacijskega načrta, po katerem bi lahko izvajala regulacijo. Gradbena dejavnost je bila izredno skromna, postavili pa so nove kamnite ali železne mostove in uredili nabrežja Ljubljanice. V kulturi in umetnosti se je uveljavil udoben in preprost slog dunajskega meščanstva – biedermaier.

V drugi polovici 19. stoletja se je iz starega srednjeveškega jedra mesto hitro širilo ob glavnih prometnih poteh navzven. Čas historicizma je povzegal oblike iz bogate zakladnice preteklih arhitekturnih slogov. Ljubljana je leta 1875 dobila stavbni red za Kranjsko. Urejal je gradbeni razvoj mesta. Mestnemu stavbnemu uradu je bila poverjena skrb za izvajanje njegovih določil in izdelavo regulacijskih načrtov. Dokaj sistematično so se lotili urejanja novih ulic in trgov. Pri graditvi nove Ljubljane pa je imela zelo pomembno vlogo Kranjska stavbna družba.

K posodobitvi mestne infrastrukture je odločilno prispeval zagon plinarne leta 1861, elektrarne leta 1897, elektrifikacija, nov vodovod leta 1890, splošni program kanalizacije leta 1898, pa tudi začetek obratovanja tramvaja leta 1901.

Odločilno spremembo in prelomnico v urbanističnem načrtovanju in izgradnji mesta je pomenil potres leta 1895. Spodbudil je številne zamisli o novem središču. Ljubljanski občinski svet je postal pobudnik in organizator obsežnega programa za pozidavo in prenovu mesta. Zanj so nove urbanistične zasnove in regulacijske načrte prispevali mestni arhitekt Anton Wolf in najvidnejša urbanista Camilo Sitte in Maks Fabiani. Sitte je prilagodil okolico stare Ljubljane tlorisnim značilnostim srednjeveškega jedra. Naprednejši Fabiani je smelo uporabil moderna urbanistična načela in genialno prenesel značilne urbanistične elemente stare Ljubljane v moderni mestni predel. Trdil je, da »mora biti razvoj mesta moderen, odpirajoč novi umetnosti široko možnost udejstvovanja«

in opozarjal, da je tam, »kjer je priložnost, važno in koristno opozarjati na zgodovinske spomenike«. ⁶ V celoti gledano je mestni regulacijski načrt sprejel več Fabianijevih vodilnih idej in je z manjšimi korekturami tudi obveljal. Ob spoštovanju vrednot starega mestnega jedra niso načrtovali nobenih vidnih sprememb v obravnavanem predelu mesta.

Po potresu je bilo prvič postavljeno vprašanje kompleksne obnove in prenove mesta, njegove rasti, organizacije, prometne ureditve in oblike. V teh načrtih so bili nakazani problemi, kot so vprašanja novega mestnega središča, povezave med srednjeveškim jedrom in novo Ljubljano in povezave mestnega središča s severnimi deli mesta. Premalo pa se je občinski svet oziroma stavbinski urad ukvarjal z izvedbo posameznih urbanističnih zamisli po enotnih načrtih – predvsem pri ureditvi trgov in vplivu na arhitektonsko okraševanje fasad. Čeprav so razprave tekle o potrebnih naročilih načrtov za posamezne ulice in trge, se namere niso uresničile. Sistematične zazidave ulic v Ljubljani v tem času še nimamo.

V historičnem in secesijskem slogu so mestne stavbe na obravnavanem območju obnovili ali pozidali domači in tuj arhitekt. V začetku 20. stoletja so bili večjim predelavam izpostavljeni predvsem pritlični deli fasad. Leta 1908 so v središču mesta pričeli z regulacijskimi deli nabrežij Ljubljanice in po štirih letih še z poglobljanjem rečne struge. Načrte za ureditev bregov in obrežnih zidov je leta 1912 izdelal arhitekt Alfred Keller. Del niso realizirali v celoti, saj jih je zavrla vojna.

Kot sedež Dravske banovine je Ljubljana po razpadu avstro-ogrske monarhije postala upravno, politično in kulturno središče Slovenije v okviru Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Leta 1919 so ustanovili prvo slovensko univerzo s petimi fakultetami. Nadaljevanje regulacije Ljubljanice je sledilo leta 1930. Tedaj je inženir Matko Prelovšek k reševanju problema pritegnil tudi arhitekta Jožeta Plečnika, ki je v letih 1932–1941 dopolnil in delno preoblikoval pred prvo svetovno vojno pričeta regulacijska dela arhitekta Alfreda Kellerja in dal strugi Ljubljanice sedanjost podoba. Uredil je njene bregove, oskrbel sprehajalne poti, preuredil je nasade in drevorede.

⁶ Maks Fabiani, Slika mesta in moji vtisi iz leta 1934, Kronika, 1, Ljubljana 1935, str. 14.

Njegove mestne ureditve so bile sicer fragmentarne, vezane na tako imenovani mikroorganizem oziroma urbano in komunalno opremo. Večje možnosti so se mu ponudile v novi kulturno-univerzitetni četrti, ki se je med obema vojnama oblikovala v širšem območju Vegove ulice, med Trnovim in Kongresnim trgom. Tu mu je uspelo z uporabo preprostih arhitektonskih sredstev, kot so poudarki osnih usmeritev, zasaditve dreves, namestitve spomenikov in kipov, urediti nekaj manjših urbanističnih ambientov. Dojel je, da glavno mesto potrebuje nov javni prostor, središče, ki bi bilo kot grška agora namenjeno javnemu mestnemu življenju in različnim manifestacijam. Zato je ob akciji za postavitev spomenika kralju Aleksandru leta 1937 predlagal, da spomenik postavijo v propileje – slovesen vhod na novo projektirani Južni trg v predelu med parkom Zvezda, današnja Slovensko cesto (prej Šelenburgovo), Wolfovo in Čopovo ulico. Trg naj bi bil zaključni poudarek, element zelene avenije z začetkom pri trnovski cerkvi.

Plečnik je v prostor posegal avtonomno in je urbanizem razumel predvsem kot umetniško oblikovanje urbanega prostora in kot urejanje mreže ulic in trgov, organiziranih po nekem logičnem redu. Uspelo mu je povezati umetniško dediščino prejšnjih stoletij in dati mestu kontinuiteto. Kljub delni, fragmentarni izvedbi svojih del in projektov je pustil močan lasten pečat. Soznačnica Plečnikova Ljubljana je še vedno oznaka za njegovo tedanje delovanje in stvaritve v mestu.

Po letu 1945 je Ljubljana postala politično, kulturno in gospodarsko središče Slovenije. Pospešen razvoj industrije, obrti, trgovine, bančništva, gostinstva, turizma in drugih panog ter skokovit gospodarski razvoj je v mesto privabil številne nove prebivalce, zato se je hitro širilo. Odvzeto je bilo cerkveno in zasebno premoženje ter dosežen sorazmeren politični konsenz.

Večje, radikalnejše posege v mestno središče so omogočile šele okoliščine, ki so nastale v šestdesetih letih. Tedanja Titova, sedanja Slovenska cesta je imela s koncentracijo trgovske, poslovne in upravne dejavnosti, v regulacijskih načrtih funkcijo mestne magistrale že od potresa naprej. V prvi fazi se je njena rekonstrukcija osredotočila na območje ozkega prometnega grla med glavno pošto in Kazino, najbolj problematičnega zaradi svojih urbanističnih in historičnih kvalit. Zaradi širitve cestišča oziroma prometnih razlogov je morala po odloku iz

leta 1956 pasti ena najlepših baročnih hiš v Ljubljani – Kozlerjeva hiša (ki pa ni predmet obravnave te publikacije in razstave), čeprav je arhitekt Edvard Ravnikar opozarjal na spoštovanje historične kvalitete, upoštevanje konstant in predlagal njeno ohranitev. Po letu 1962 je bila tedanja Titova cesta postopoma rekonstruirana in razširjena v celotnem poteku od železniškega podvoza do Aškerčeve ceste.⁷

Mestno središče je obravnaval regulacijski načrt občine Ljubljana Center leta 1963. To je bila študija Ljubljanskega urbanističnega zavoda – Podrobni načrt za območje Ljubljana Center –, ki je določila cone, kjer naj se izvede proces spreminjanja stanovanjskih površin v trgovske ali poslovne, razdelila mestno središče na zazidalne otoke v skladu z načeli generalnega urbanističnega načrta in predvidela obširnejša rušenja in rekonstrukcije, med drugim tudi v območju kareja med Kongresnim trgom in Čopovo ulico ter v območju tovarne Šumi. Predvidela je tudi obsežno modernizacijo mestnega središča, ureditev zelenih površin in omogočila novo prometno ureditev z delitvijo motornega in pešprometa.⁸ Številnih načel, tudi spomeniškovarstvenih, v praksi niso upoštevali.

⁷ Breda Mihelič, *Urbanistični razvoj Ljubljane*, Ljubljana 1983, str. 34–35.

⁸ Breda Mihelič, kot op. 7, str. 39.

ARHITEKTURNI OBJEKTI

Sprehod po lokacijah

Čopova ulica

Čopova ulica je bila zelo stara cestna povezava med Špitalskimi vrati do današnje Slovenske in Cankarjeve ceste ter v diagonali do Prešernove ceste. Po tej trasi se je v srednjeveško mesto stekal večji del trgovskega prometa. Prva hiša in s tem omemba lastnika sega v leto 1550. V prvi polovici 19. stoletja so na njeni vzhodni strani (kot nadomestek za lesene kramarske kolibe na Špitalskem mostu) začele nastajati zidane prodajalne. Meščani so jih imenovali ljubljanski bazar. To je pomenilo začetek obzidave ulice, ki je bila dotlej le odprta in nepozidana cesta.

Na Čopovi ulici se je nahajala steklarna Josipa Bernarda; ustanovljena je bila leta 1852. Bernardovo steklarno so leta 1888 kupili Kleinovi.⁹ Leta 1904 je Friderik Klein steklarsko obrt s Čopove ulice preselil v Nazorjevo (prej Frančiškansko) ulico, kjer so imele obrt in trgovino tri generacije Kleinovih. Pozneje so tam ohranili skladišča, poslovne prostore pa prenesli v Wolfovo ulico.¹⁰

V osi Čopove ulice se nam prikaže Prešernov spomenik.

Čopova ulica 1, Prešernov trg 3

FRISCHEVA HIŠA

Trinadstropna trgovsko-stanovanjska vogalna hiša z značilnim vogalnim stolpičem poudarja vhod v ulico. Pozidana je bila v drugi polovici 19. stoletja.

⁹ Bogo Zupančič, *Usode ljubljanskih stavb in ljudi 25–48*, Ljubljana 2006, str. 96.

¹⁰ Bogo Zupančič, kot op. 9, str. 96.

Čopova ulica 3

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA, NOVA LJUBLJANSKA BANKA D. D.

Mestna hranilnica ljubljanska je bila prva slovenska bančna ustanova, ustanovljena leta 1882. Od ustanovitve je delovala v mestni hiši in je med drugim skrbela tudi za drobno mestno gospodarstvo in komunalne potrebe mesta. Pobudo za gradnjo nove stavbe je dal župan Hribar. V ta namen so leta 1902 razpisali mednarodni natečaj. Izbrali so drugo nagrajeno rešitev sarajevskega arhitekta Josipa Vancaša in mu zaupali tudi izvedbo. Stavbo je med letoma 1903 in 1904 zgradilo podjetje Filipa Supančiča in je eno zgodnejših Vancaševih del na prehodu v secesijo. V tlorisu je osno simetrična s tremi ločenimi vhodi. Secesijsko fasado s klasično členitvijo, tremi vertikalnimi pasovi in sedemnajstimi okenskimi osmi pokrivajo poznohistorične in secesijske dekorativne prvine od girland, cvetnih vencev, kroglic in glavice v smislu »horor vacui«. Okrasje se gosti proti vrhu in sredini stavbe. Triosni srednji del, ki ga na vogalih poudarja rustikalni rizalit, rahlo izstopa in je na vrhu sklenjen s čelom in z grbom Ljubljane nad njim. Rizalit pod strešnim vencem krasijo ženske krilate glavice. Glavni portal poudarja secesijski nadstrešek iz stekla in kovanega železa v obliki razprtih cvetnih listov in je najlepši del pročelja. V vratih so še ohranjena jedkana stekla s stiliziranim cvetličnim motivom. Izvesek je oblikovan po zgledu pariškega *art nouveau*. Poleg drugih simbolov napis na fasadi okvirjata dve alegorični celopostavni plastiki trgovine (Merkur z mošnjičkom in poštnim zavojem v rokah) ter industrije in obrti (figura s predivom v roki in zobatim kolesom ob vznožju) na konzolah. Odliti sta iz betona in sta delo neznanega graškega kiparja. Pritličje z velikimi lesenimi izložbenimi vitrinami je bilo namenjeno za lokale, prvo nadstropje je bilo predvideno za banko (zaradi skromnih finančnih sredstev) in zgornji nadstropji za najemniška stanovanja.

Ozka veža se v sredini stavbe razširi v vestibul z dvema polkrožnima nišama. Iz njega pelje stopnišče v nadstropje, v veliko bančno dvorano, ki se ponaša z ohranjenim prvotnim štukaturnim okrasjem, lestenci in kosi pohištva v secesijskem slogu, le jedkana stekla in oprema so narejeni pozneje.

Ostrešje in fasada sta bila prenovljena v letih 1997 in 1998. V delu pritličja je že leta 1904 odprl svoj prodajni prostor knjigarnar in založnik Lavoslav Schwentner. Po drugi svetovni vojni je tradicijo knjigarne nadaljevala

Mladinska knjiga s svojo najstarejšo ljubljansko knjigarno, pozneje poimenovano Čopovo knjigarno, razširjeno tudi v prvo nadstropje.

Čopova ulica 11, glej Slovenska cesta 32

Gradišče

Ime je dobilo po ruševinah in ostankih stare Emone. Čez Gradišče je potekala stara rimska državna cesta Aquilea–Atrans, Oglej–Trojane. Peljala je po današnji trasi Slovenske ceste skozi dobro prehodna ljubljanska vrata. Odsek, ki je vodil skozi Emono, je služil kot osrednja prometnica *cardo maximus*. V predelu križanja današnje Rimske in Slovenske ceste (obravnavanega predela) oziroma v neposredni bližini stavb na Slovenski cesti 6 in 8 (na Ferantovem vrtu) je v preteklosti ležal rimski forum.

Gregorčičeva ulica 3

GALERIJA EQURNA

Galerija Equrna je bila ustanovljena leta 1982 kot prva zasebna galerija v takratni Jugoslaviji in deluje od leta 1984. Že od samega začetka je razstavno-prodajna galerija sodobnega ustvarjanja. Ustanovitelji so bili umetniki, sedaj profesorji na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani in drugih visokih šolah. Galerija predstavlja predvsem srednjo generacijo, ki je v prejšnjem tisočletju bistveno zaznamovala osemdeseta leta, in mlajše umetnike, ki izražajo duh časa, v katerem živijo.

V stavbi sta poleg Galerije Equrna še društvo Gledališče Glej v notranjem dvorišču in picerija Foculus.

Hribarjevo nabrežje

Ureditvev Hribarjevega nabrežja (in Dvornega trga) leta 2000 sta za Ljubljano pomenila oživitev obrečnega prostora in povezavo mesta z reko, saj Ljubljanica s svojo betonsko strugo skorajda ne ponuja možnosti nepo-

srednega doživljanja rečnega ambienta. Arhitekta Vesna in Matej Vozlič sta zato z oblikovanjem sprehajalne poti med Tromostovjem in Čevljarskim mostom poskusila vzpostaviti vizualno povezavo sprehajalcev in reke, z Dvornim trgom pa povezati reko in Kongresni trg. Sprehajalna pot je bila urejena preprosto, obrobja jo ograja iz umetnega kamna in kovinskih vertikal, ki omogočajo poglede na reko. Tlak je položen v dveh pasovih, ki ločujeta »drevored« in hojnico. Drevored, sicer značilni element ljubljanskih nabrežij, bo sčasoma sprehajalni poti ponudil zeleni nadstrešek.

Knafljev prehod

Spontana ureditev Knafljevega prehoda priča, da je oživitev mesta možna brez velikopoteznih projektov. V spodnjem delu, obkroženim s stanovanjskimi hišami in poslovnimi objekti, se nahajata gostinski lokal Cutty Sark Pub in mehiška restavracija Cantina Mexicana, v sredini pa gostilna As. V zgornjem, višjem predelu so sredi parka leta 2002 postavili spomenik s portretno glavo pesnika Josipa Murna Aleksandrova, ki je delo kiparke Eve Tršar. Knafljev prehod je eden mirnejših in prijaznejših kotičkov za sprostitve duha in telesa.

KONGRESNI TRG

Nastal je na prostoru zasutega obzidnega jarka rimske Emone in srednjeveškega mesta. To se je z zahodnim obzidjem naslonilo nanj. Severna stranica rimskega in hkrati srednjeveškega obzidja je potekala od Vegove ulice po zadnjem robu hiš, ki sedaj zapirajo južno stranico Kongresnega trga, nato čez Slovensko cesto (pod njo severna emonska vrata), nato proti zahodu vzporedno z Veselovo ulico in pod južnim traktom uršulinskega samostana do višine Valvasorjeve ulice, kjer se je obzidje zasukalo proti jugozahodu. Širok vodni jarek severno od obzidja je segal do južnega roba parka Zvezda. Obzidje srednjeveškega mesta se je z zahodno stranico naslonilo na ostanke rimskega zidu v Vegovi ulici. Pod današnjo Slovensko cesto leži stara magistrala, ki je povezovala Emono s provincama Norikom in Panonijo. V pasaži pod Slovensko cesto ob Kongresnem trgu je restavriran del

Severnih emonskih vrat. V prostoru z ohranjenimi deli obrambnega obzidja, stolpa in vrat deluje antikvariat Bukvarna (v preteklosti pa galerija Emonska vrata). Položaj tamkajšnjih mestnih vrat je bil od vseh vhodov v Emono nemara najbolj izpostavljen, zato so bila ta vrata pogosto priča pomembnih zgodovinskih dogodkov.

Odločitev o ureditvi trga pred Vicedomskimi mestnimi vrati je bila sprejeta že ob koncu 18. stoletja, ko so leta 1791 na začetku Gosposke ulice podrli mestna vrata in z odpadnim materialom zasuli obzidni jarek. Sklep okrožnega glavarstva je bila ureditev pravilnega trga, ki bi pokril ves prostor med uršulinsko cerkvijo s samostanom na zahodu in stanovskim gledališčem na vzhodu. Gradbena komisija je južno zazidalno linijo določila že leta 1801. Najpomembnejša spodbuda za ureditev trga pa je bil kongres Svete alianse leta 1821 in obisk treh monarhov, avstrijskega cesarja, ruskega carja in neapeljskega kralja.

Na regulacijskem načrtu iz leta 1829¹¹ lahko razberemo, da je bil Kongresni trg s parkom Zvezda delno tudi že obzidan. Od vsega začetka je zahodno stranico trga zapirala baročna uršulinska cerkev s samostanom in ograjenim vrtom, na južni stranici trga je stala stavba deželnega dvorca in nekaj hiš, vzhodno stranico trga pa so zapirale fasade stanovskega gledališča in nekaj predmestnih hiš. Severno obzidano in dokončno kuliso je Kongresni trg dobil pred sredino 19. stoletja.

Za urbanista Fabianija je v njegovem koncentričnem sistemu trgov in parkov na skici mesta Ljubljane veljal Kongresni trg z Zvezdo za enega ključnih mestnih trgov z lego na presečišču osi Gosposka–Wolfova–Trubarjeva ter Grad–Mestni trg–Šubičeva–Tivoli. Kot Fabiani je tudi Sitte na regulacijskem načrtu iz leta 1895 podaljšal sedanjo Šubičevo ulico čez nunske vrtove do Tivolija. Južno od nje je na severni strani samostana zarisal novo ulico, ki bi prek nunskega vrta povezala park Zvezdo s krožno cesto.

S Kongresnim trgov se je med obema vojnama intenzivno ukvarjal arhitekt Plečnik. Prvo naročilo za preureditev je dobil leta 1928 v sklopu velike urbanistične kompozicije Trnovska cerkev–Zvezda–Južni trg in jo orisal

¹¹ Zgodovinski arhiv Ljubljana, SI ZAL LJU 489 – Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (Reg. I), fasc. 272, fol. 413.

že v Študiji regulacije Ljubljane in okolice.¹² Idejo je razvijal dalje in projekt postopoma dopolnjeval do druge svetovne vojne, med njo in po njej. V načrtu za regulacijo jugozahodnega dela Ljubljane je Plečnik pozneje to os še podaljšal do Prešernovega trga, diagonalno prek zazidalnega kareja Čopova–Wolfova–Šubičeva–Slovenska.¹³

Leta 1928 je Plečnik pripravil načrt za prenovo zunanosti trga (dela je končal leta 1932). Tlakovanje trga je izvedel z velikimi belimi betonskimi ploščami, ki so položene v pravilno mrežo iz temnejšega betona. Enoten vzorec tlaka je omilil nagnjenost trga in zmanjšal pozornost od neenotne robne pozidave. Enak tlak z dvema diagonalno postavljenima uličnima svetilkama (kandelabroma) na malem trgu, piazzetti, pred (podrto) Wurzbachovo hišo (prej Gradišče 1) južno ob Slovenski cesti je bil neprekinjeno navezan na večji Kongresni trg.

Leta 1939 je bil razpisan javni natečaj za urbanistično ureditev širšega območja Kongresnega trga. Sodelovali so številni mladi arhitekti kot Edvard Ravnikar, Marjan Tepina, Božidar Gvardjančič, Boris Počkar in Ivo Štrukelj. Zanimivi ohranjeni načrti prikazujejo različne pristope k prenovi mesta. Občutljivejši nadgrajujejo obstoječo urbano formo v duhu Plečnikove tradicije, drugi, izrazito moderni, pa brezkompromisno posegajo v obstoječo urbano substanco v skladu s funkcionalistično doktrino. Tako je Edvard Ravnikar v natečajnem projektu ponovil park Zvezdo na južni strani Kongresnega trga, pri čemer bi porušil celotno stranico trga do Peterne ulice in v varianti postavil novo opero v novi park. Božidar Gvardjančič je v projektu nespremenjenemu Kongresnemu trgu in Zvezdi vrisal tudi Plečnikov projekt Južnega trga. Projekt Iva Štruklja podaljšuje Šubičevo ulico do Ljubljani, a ruši vse obstoječe hiše na vzhodni stranici Zvezde in park podaljšuje do nabrežja Ljubljani.¹⁴

Kongresni trg je kot paradni trg leta 1821 obdržal to funkcijo tudi pozneje. Leta 1918 je na manifestaciji ob dnevu svobode tu govoril Ivan Hribar, po končanju vojne in osvoboditvi je Ljubljančane nagovoril Boris Kidrič, tu so prirejali prvomajske parade in ljudska zborovanja vse do časov slovenske osamosvojitve in po njej.

¹² Jože Plečnik, Študija regulacije Ljubljane in okolice, Dom in svet, Ljubljana 1928, priloga 4.

¹³ Breda Mihelič, kot op. 5, str. 121.

¹⁴ Breda Mihelič, kot op. 5, str. 132.

V petdesetih letih 20. stoletja so s Kongresnega trga odstranili svetilke, pozneje so ga asfaltirali. Prvotni tlak je delno ohranjen samo pred vogalno hišo na Kongresnem trgu 15 oziroma na jugozahodnem delu, piazzetti. Poskusi realizacije Plečnikove ideje o Južnem trgu so bili doslej neuspešni. Prav tako so bili neuspešni poskusi povrnitve nekdanjega reprezentativnega značaja temu mestnemu središču. Kongresni trg je do danes ostal neurejen, spremenjen v parkirišče in nekoliko zanemarjen kljub raznovrstnim projektom za prenovo oziroma rekonstrukcijo njegove neposredne okolice. V šestdesetih letih so razširili Slovensko cesto in porušili Wurzbachovo hišo. Tako se je razprla zahodna stranica trga, ki je zaradi cezure razširitve ceste izgubil prejšnjo prostorsko enovitost. Za izgradnjo novega objekta na mestu nekdanje Wurzbachove hiše so razpisali vrsto natečajev, a zaradi nerazčiščenih stališč glede namembnosti tega prostora ni bil uresničen noben projekt. Prostor je ostal nepozidan in le začasno urenjen.

Raziskovalka ljubljanskega urbanizma Breda Mihelič navaja, da je Kongresni trg z Zvezdo najpomembnejša klasicistična urbana kompozicija v središču Ljubljane.¹⁵ Pravokotne oblike in osne orientacije v smeri vzhod-zahod je vizualno orientiran na dominantno gradu za njim. Povezuje najstarejšo cesto (Slovensko cesto) skozi ljubljanska vrata – in eno od dveh najpomembnejših srednjeveških arterij, povezovalk med obzidanim mestom in njegovimi predmestji (Gosposka–Wolfova–Trubarjeva). Trg leži na stičišču rimske, baročne, klasicistične in moderne Ljubljane. Južna fasada trga poteka v liniji nekdanjega rimskega in srednjeveškega obzidja. Zahodno stran trga zapira monumentalna baročna uršulinska cerkev, na severozahodnem vogalu Zvezde pa stavba uršulinske gimnazije. Na severni strani Zvezde je gradbeno linijo določila parcelna meja nekdanjega kapucinskega samostana. Vzhodno stran trga in Zvezde zapirajo fasade predmestnih hiš, postavljene v ulično linijo stare predmestne Wolfove ulice. Po potresu zgrajena palača Slovenske filharmonije na vzhodni strani Kongresnega trga predstavlja pendant uršulinski cerkvi.

¹⁵ Breda Mihelič, kot op. 5, str. 133 in 134.

CERKEV SV. TROJICE, URŠULINSKA CERKEV

Uršulinska cerkev, najpomembnejša arhitektura ljubljanskega baroka, je s svojo dominirajočo monumentalno baročno fasado najstarejša in najpomembnejša stavba na trgu. Tu so se prej razprostirali vrtovi knezov Turjaškega in Eggenberga, ki jih je leta 1707 kupil Jakob Schell pl. Schellenburg. Tri leta pozneje je dobil še vrt Fabijančičevih dedičev in vse tri vrtove obdal z visokim samostanskim zidom. Cerkev je bila zgrajena med letoma 1718 in 1726/28. Verjetno avtorstvo G. Frigimelicu (1653–1732) iz padovanskega umetnostnega kroga sta pripisala že France Stele in Damjan Prelovšek.¹⁶ Novi arhivski viri o zidavi cerkve, odkril jih je Blaž Resman, pa bolj kažejo, da je cerkev sezidal ali pri zidavi sodeloval furlanski mojster Carlo Martinuzzi (o. 1644–o. 1715).¹⁷ Kolosalni tričetrtnski stebri poudarjajo cerkveno fasado palladijevskega tipa in nosijo močan plastično poudarjen arhitrav z borrominijevsko plamenasto zaključeno atiko. Vzornici naši cerkvi sta bili beneški cerkvi S. Giorgio Maggiore in Il Redentore, a spremenjeni v oltarnem delu in zlasti v fasadi. Drugi, ravno tako močan vpliv pa je bila borrominijevska arhitektura njegove rimske cerkve S. Carlo alle Quattro Fontane. Sočasno s cerkvijo je ljubljanski trgovec Jakob Schell pl. Schellenburg dal sezidati ob njej tudi samostan.

Notranjost ladje predstavlja pravokotna dvorana s plitkimi oltarnimi nišami ob strani in prehodi v notranjih opornih slopih, na katerih sloni beneški obok s sosvodnicami. Ladji je prislonjen kupolasto obokani kvadratni prezbiterij, ki predstavlja edinstven element prostorskega poudarka in svetlobnega vira v vrsti dvoranskega tipa. Še posebej pomembna je notranja oltarna arhitektura. Najpomembnejši del opreme je veliki oltar Francesca Robbe, izklesan med letoma 1729 in 1744 iz raznobarvnega marmorja. V nastavku je oljna slika Marijinega kronanja slikarke Jožefe Strauss s kipoma sv. Ane in sv. Katarine na bokih ter alegorijami Vere, Upanja in Ljubezni v atiki. Tudi štirje stranski baročni oltarji, izdelani med letoma 1749 in 1752, so opremljeni z lesenimi, belo polihromirani-

¹⁶ Damjan Prelovšek, *Ljubljanska arhitektura 18. stoletja*, Zgodovina Ljubljane: Prispevki za monografijo, Ljubljana 1984, str. 181; Blaž Resman, *Barok v kamnu: ljubljansko kamnoseštvo in kiparstvo od Mihaela Kuše do Francesca Robbe*, Ljubljana 1995.

¹⁷ Blaž Resman, kot op. 16, str. 20; isti, *Uršulinski samostan in cerkev v Ljubljani*, Tristo let ljubljanskih uršulink, Ljubljana 2004, str. 41–54.

mi kipi in razodevajo Robbov vpliv. V prezbiteriju se nahaja Pieta iz okoli leta 1430. V preddverju je vzidan Robbov nagrobnik Ane Sabine Cardiz iz leta 1735. Leseni oltar Ecce homo je izdelek Henrika M. Löhra. Oltarni sliki sv. Uršule in sv. Avgušтина v levem in desnem stranskem oltarju sta delo Valentina Metzingerja iz leta 1750. Velike podobe Marije s svetniki, sv. Ludvika Toulouškega in sv. Bonaventure so domnevno delo beneškega slikarja Jacopa Palme mlajšega. Stari zvonik so po potresu leta 1895 porušili in nato postavili novega po baročnih formah.

S Plečnikovo ureditvijo je uršulinska cerkev postala dominantna Kongresnega trga. Leta 1930 so jo po njegovih predlogih na novo pobarvali, dve leti pozneje pa pred glavni portal postavili stopnišče z balustrado, dvoje beneško zaobljenih trodelnih kolonad ob bokih fasade.

Po ustanovitelju uršulinskega samostana Jakobu Schellu pl. Schellenburgu, ki je dal denar za gradnjo uršulinske cerkve, je del današnje Slovenske ceste med Gradiščem in glavno pošto dobil ime Schellenburgova ulica.

ZNAMENJE SV. TROJICE

Prvotno leseno znamenje sv. Trojice v zahvalo za rešitev pred kugo je od leta 1683 stalo pred diskalceatskim samostanom na Ajdovščini. Že v prvi polovici 18. stoletja so ga zamenjali s kamnitim. Spomenik je bil narejen v delavnici ljubljanskega baročnega kiparja Luke Misleja leta 1722. Avtor skupine sv. Trojice v marmorju je bil verjetno mladi Francesco Robba.¹⁸ Ob prenovi spomenika leta 1834, ko je kamnosek Ignacij Toman izdelal nov stebrasti podstavek iz rdečkastega lesnobrdskega kamna, so originalno Robbovo plastiko odstranili (hrani jo Mestni muzej Ljubljana) in naredili nove kipe. Po potresu leta 1895 je Feliks Toman znamenje ponovno prenovil. Po Plečnikovem načrtu in na njegovo pobudo so znamenje leta 1927 premestili in postavili v osi uršulinske cerkve (v dialog z njo), Kongresnega trga (v zaključek prostora trga) in Filharmonije. Os je Plečnik dodatno poudaril z nizom vitkih, izredno visokih uličnih svetilk (kandelabrov) in tako dosegel tudi simbolično povezavo trga prek Slovenske ceste s cerkvijo.

¹⁸ Špelca Čopič, Damjan Prelovšek, Sonja Žitko, Ljubljansko kiparstvo na prostem, Ljubljana 1991, str. 14.

KAPUCINSKI SAMOSTAN, cerkev sv. Janeza Evangelista in park Zvezda

Samostan z vrtovi je v začetku 19. stoletja stal na severovzhodnem delu sedanjega parka Zvezda, severno od Kongresnega trga, in se raztezal prav do sedanje Slovenske ceste. Ta predel je nadvojvoda Ferdinand II. odstopil kapucinom, ki so prišli v Ljubljano leta 1602. V obdobju med 1602–1608 (Fabjančič navaja zidavo v letih 1607 in 1608) so pozidali svoj samostan. Škof Tomaž Hren je leta 1608 svečano posvetil redovno cerkev sv. Janeza Evangelista, blagoslovil samostan in vodnjak sredi dvorišča, katerega izvrstno vodo so Ljubljancani uživali do okoli leta 1891, ko so ga zasuli. Samostan in cerkev so kapucini še dozidavali. Slednja je stala v jugozahodnem vogalu sedanje Zvezde, nasproti deželnemu dvorcu, kamor je gledalo njeno pročelje. V samostanu je nekaj časa pridigal oče Janez od sv. Križa. Znamenite so bile kapucinske pasijonske procesije, uprizorjene na veliki petek, ki pa jih je cesarica Marija Terezija leta 1773 prepovedala.¹⁹ Francozi so v času okupacije (1808–1813) samostan preuredili v vojaško skladišče in cerkev v konjski hlev, kapucine pa odslovili. V samostan so leta 1810 nastanili svoje vojake. Pod avstrijsko vlado so samostan in cerkev leta 1817 prodali na dražbi. Celotno samostansko zemljišče je kupil konzorcij ljubljanskih trgovcev. Samostan je kupil Pesjak, cerkev pa trgovec Alborghetti, del pa je pripadel mestu za ureditev ulic.²⁰ Še istega leta so ga pričeli podirati. V načrtu iz leta 1820 je bila predvidena razdelitev tega območja na štiri zazidalne otoke in med njimi dve novi projektirani ulici.²¹

Mesto (župan Hradecky) je leta 1820, pred kongresom Svete alianse, dalo odstraniti ruševine, počistiti samostansko zemljišče, zasilno urediti ploščad in zasuti jarke. Meščani so ta prostor poimenovali Velika kotanja ali Babja dolina. Med kongresom so prirejali vojaške parade. Leta 1824 je deželni gubernij dal pobudo za ureditveni načrt za Kongresni trg in tedaj je mesto tudi začelo urejati nepozidano zemljišče nekdanjega samostana in ga dalo zasaditi z akacijami. Lastniki so mu ponudili zemljišče v odkup, saj ga niso hoteli pozidati. Še preden

¹⁹ Ivan Stopar, kot op. 3, str. 139.

²⁰ Vlado Valenčič, Oblikovanje Ljubljane v prvi polovici 19. stoletja, Kronika, 14/3, Ljubljana 1966, str. 141–152.

²¹ Zgodovinski arhiv Ljubljana, SI ZAL LJU 334 – Načrti, mapa 000-002, 2.

je mesto postalo lastnik, je zemljišče preuredilo v park s klasicistično zasnovo po francoskih vzorih, posadilo drevored kostanjev, križajočih se v osmih smereh (po tem je park dobil ime Zvezda). V središče so leta 1860 postavili spomenik vojskovodje in častnega meščana maršala Radetzkega. Kip je izdelal Anton Dominik Fernkorn, podstavek pa Ignacij Toman. Na delu zemljišča je nameravalo zgraditi palačo deželne vlade, neuresničene pa so ostale tudi ideje o postavitvi obeliska s teleskopom in vodnjaka s figuralnimi plastikami.²²

Francozi so v začetku 19. stoletja v mestu začeli urejati drevorede in parke, med prvimi so leta 1812 zasadili Šolski drevored ob Ljubljani.

PARK ZVEZDA

Preureditve parka se je že leta 1928 lotil arhitekt Plečnik in predlagal zamenjavo kostanjev s platanami, geometrijsko pravilnejšo razporeditev drevoredov in zoženje obstoječih poti. Zaradi nasprotovanja javnosti je bila zamisel le delno izvedena. Po njegovem načrtu so park obdajali betonski stebrički. Ob izteku Vegove ulice pa so na trg leta 1938 postavili **vremensko hišico** na štirih stebričkih iz umetnega kamna. Zamenjavo dreves s platanami so izvedli šele junija 1940, projekt je realiziral mestni arhitekt Boris Kobe.²³ Ta je pri izvedbi načrtov vseskozi sodeloval s Plečnikom. Ohranjene risbe in skice kažejo različne variante za ureditev sredine parka in njegove severne strani. Končna rešitev je bila sinteza starejših Plečnikovih načrtov za preureditev parka in izgradnjo **Južnega trga**.²⁴ Ta varianta predvideva širok izsekan tlakovan pas v sredini parka, dve vrsti kandelabrov v okolici konjeniškega spomenika, v zahodnem delu parka prostor za godbeni paviljon, v vzhodnem delu pa bi postavili vodnjak. Načrt je bil na mestu tudi potrjen.

²² Zgodovinski arhiv Ljubljana, SI ZAL LJU 489 – Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (Reg. I), fasc. 381, fol. 1027.

²³ Breda Mihelič, kot op. 5, str. 129.

²⁴ Zgodovinski arhiv Ljubljana, SI ZAL LJU 334 – Načrti, mapa 002-001.

V središču Zvezde je od leta 1860 do 1918 stal Fernkornov **spomenik Radetzkega**, avstrijskega feldmaršala in ljubljanskega častnega meščana (kip sedaj hrani Mestni muzej).

Mesto je leta 1936, nekaj let po smrti kralja Aleksandra Karađorđevića, razpisalo natečaj za postavitve **kraljevega spomenika**, kipa kralja Aleksandra I. na konju v Zvezdi.²⁵ Lokacijo za spomenik so izbrali v spodnjem delu Kongresnega trga na podlagi natečajnih predlogov, a je bila žirija mnenja, da natečaj za spomenik ni ponudil ustrezne rešitve. Na pobudo Ivana Hribarja je nato svoj projekt predložil še Plečnik, ki je spomenik kralja postavil v propileje na severni strani Zvezde, ob vhodu v novo projektirani Južni trg. Načrt Aleksandrovih propilej je arhitekt Plečnik izvršil do konca leta 1937. Vendar je to naročilo mimo natečaja sprožilo proteste mladih kiparjev. Odbor je moral razpisati nov natečaj in se odločil za drugonagrajeni projekt – za spomenik kiparja Lojzeta Dolinarja in arhitekta Hermana Husa, katerima je leta 1939 tudi oddal naročilo. Avtorja sta sicer nameravala konjeniški spomenik postaviti na začetku Tivolija ob Prešernovi cesti, a so spomenik 6. septembra 1940 vendarle odkrili v parku Zvezda v navzočnosti kralja Petra II. Že naslednje leto, takoj po zasedbi, so ga odstranili Italijani.²⁶ To pa je spodbudilo Plečnika, da je napravil novo študijo, po kateri bi z Odeonom zaprl Wolfovo ulico in promet preusmeril skozi park Zvezdo mimo Južnega trga. Na mesto odstranjenega Aleksandrovega spomenika so leta 1954 postavili nizek kamnit podstavek z letnicama prvega prihoda Slovanov do Jadranskega morja (510) in priključitve Primorske Sloveniji (1954) ter na njega pritrdili veliko **ladijsko sidro**.

Mesto je že leta 1938 v spodnjem delu parka nameravalo postaviti **vodnjak** (na mestu nekdanjega, ki je stal na dvorišču podrtega samostana). Realiziran je bil po načrtih arhitekta Borisa Kobeta iz leta 1940.

Nasproti Kazine stoji **spomenik ženskim demonstracijam**, ki so jih med italijansko okupacijo Ljubljane leta 1943 organizirali pred stavbo, tedaj sedežem italijanskega armadnega zbora. Načrt za spomenik je nastal v

²⁵ France Stele, Spomenik kralja Aleksandra I. Zedinitelja v Ljubljani, Kronika, 3, Ljubljana 1940, str. 129–141.

²⁶ Italijani so nameravali postaviti monumentalni vodnjak z upodobitvami legende o argonavtih, glave volkulje, štirih različno velikih krogel in dvanajstih stebrov, ki bi obkrožali sprednji del. Projekt je izdelal arhitekt Italo Mancini v Rimu leta 1942, a do uresničitve seveda ni prišlo. Darinka Kladnik, Ljubljanske metamorfoze, Ljubljana 1991, str. 63.

Plečnikovem seminarju leta 1952, ko ga je za nagrobnik svojemu očetu v Begunjah pri Cerknici narisala Milica Detoni.²⁷ Mavčni model nagrobnika z bogato ornamentirano vazo je Plečnik uporabil za spomenik in ga postavil naslednje leto. Plastika bronastega dečka je delo kiparja Boža Pengova, kipec putta pa je modeliral Metod Janko.

Nekoliko vstran od spomenika stoji (kovinski) godbeni **paviljon**. Nekdaj so v njem ob določenih urah redno igrali godbeniki. Domnevno avtorstvo arhitekta Josipa Costaperarie ni dokazano. Izdelali so ga leta 1921 v ključničarstvu Gayer (Rudolf Geyer?), ta naj bi bil replika in ga razstavili tudi na velesejmu. O dopisu mestnega gospodarskega urada glede nakupa glasbenega paviljona za Zvezdo so razpravljali v mestnem svetu leta 1922.²⁸ Na pobudo kavarnarja Frana Krapeža so ga postavili na vrt kazinske kavarne. Leta 1989 ga je dalo obnoviti podjetje Lesnina. Posebne funkcije nima, služi pa v informativne namene.

V šestdesetih letih je arhitekt Anton Bitenc urejal park v zgornjem delu ob podhodu na Plečnikov trg. Za časa rimske Emone je bilo na tem kraju grobišče. Grobišča so po rimskem običaju stala zunaj mestnega obzidja in se razprostirala ob mestnih vpadnicah, v Ljubljani ob severni, ki je segala do današnjega Gospodarskega razstavišča. Na tem mestu je leta 1966 Bitenc postavil enega najpomembnejših ohranjenih spomenikov iz rimskega obdobja pri nas – plastiko, pozlačeno **soho rimskega meščana** v togi iz 4. stoletja. Odkrili so jo ob kopanju temeljev za stavbo Kazine leta 1836 in je bila del nagrobnika emonskega odličnika. Ob kipu so bili žgani ostanki pokojnika in nekateri drugi predmeti. Ti kažejo, da je bil pokojnik verjetno ugleden meščan, ki je živel v začetku 2. stoletja, v času vladavine cesarja Trajana. Original hrani Narodni muzej Slovenije, v parku pa stoji bronasta kopija na kamnitem podstavku. Ob stebru je (še v preteklih letih stal) poznoantični sarkofag ter ostanki zidu neke stavbe. Na podlagi starih načrtov na nekdanjem mestu od leta 1993 ponovno stoji vremenska hišica.

Zvezda je bila že v šestdesetih letih prejšnjega stoletja s podhodom povezana s Plečnikovim trgom. V devet-

²⁷ Andrej Hrausky, Janez Koželj, Damjan Prelovšek, Plečnikova Ljubljana, Vodnik po arhitekturi, Ljubljana 1996, str. 16.

²⁸ Bogo Zupančič, Arhitekt Josip Costaperaria in ljubljansko moderno meščanstvo, Ljubljana 2005, str. 167.

desetih letih pa se je po zamisli arhitekta Fabianija prek Gerberjevega stopnišča in novega provizoričnega mostu povezala z Ribjim trgom na drugi strani Ljubljane.

GERBERJEVO STOPNIŠČE

Arhitektu Plečniku je predstavljala izguba nekdanjega neposrednega stika mesta z reko enega ključnih problemov ljubljanskega urbanizma, ki je nastal z regulacijo in poglobitvijo Ljubljane pred prvo svetovno vojno. Struga reke je bila pred regulacijo najbližje mestnemu nivoju na lokaciji današnjega Gerberjevega stopnišča, kjer so stavbe segale do vode. Tu se stekata podaljšana os Šubičeve ulice in ena od diagonalnih poti parka Zvezde. Čez stopnišče prehajata na nivo promenade Hribarjevega nabrežja, kjer je že pred prvo svetovno vojno stopnišče predvidel arhitekt Alfred Keller. Plečnik je v letih 1932/33 z zgraditvijo arhitekturne celote Gerberjevega stopnišča v treh nivojih na novo, uspešno in za poglede prefinjeno povezal Zvezdo in Kongresni trg z nabrežjem Ljubljane. Spodnji del stopnišča, ki se navzgor zožuje, zaključuje svetilka. Litoželezno ograjo na terasi so prenesli s starega Špitalskega mosta, večji del zidovja pa tvorijo kamni iz starega Čevljarskega mosta. Stopnišče je potegnil pod Hribarjevo nabrežje prav do brega Ljubljane za morebitne kasnejše namene ureditve pristanišča.

GLEDALIŠKA STOLBA

Istočasno z ureditvijo sosednjega Gerberjevega stopnišča je Plečnik leta 1932 preuredil tudi prehod Gledališke stolbe ob stavbi filharmonije in tako izpeljal enega od iztekov parka Zvezda k nabrežju reke. Na vrhu stopnišča je postavil svetilnik z volutama jonskega kapitela. Betonski kandelaber so leta 1995 zamenjali s slabo kopijo.

Kongresni trg 1

POSLOPJE KAZINSKEGA DRUŠTVA, KAZINA

Na severni strani parka Zvezda, na prejšnjem zemljišču kapucinskega samostana, je bilo med letoma 1834 in 1837 zgrajeno poslopje Kazine za elitno društvo ljubljanskega meščanstva. Z njim je mesto sklenilo odkupno po-

godbo in pred stavbo Kazine uredilo osem metrov široko ulico ter se obvezalo, da tega zemljišča ne bo zazidalo, kar je predstavlja nespremenjen park do danes. Arhitekt klasicistične dvonadstropne stavbe ni znan. Kot vodje projekta so ga gradili stavbni mojster Venceslav Vadnav in stavbna podjetnika polirja Anton Brilli in Matija Do-bravc²⁹ ter velja za eno kvalitetnejših del prve polovice 19. stoletja. Fasada je v srednjem triosnem delu pritličja poudarjena s klasicističnim portikom na štirih dorskih stebrih. Pod njim so trije polkrožno zaključeni vhodi v stavbo, nad njim balkon z ograjo iz balustrov. Srednji del na vrhu zaključuje trikotna atika, segajoča nad strešni venec. V pritlični pas fasade so vrezane plitve fuge, v nadstropjih pa jo členi vrsta plitvih pilastrov z jonskimi kapiteli, ki nosijo arhitrav. Ta pod strešnim vencem povezuje glavno fasado po vsej dolžini. Pritlična okna so zaključena polkrožno v tako imenovanem »rundbogenstil« (povzetem iz renesančnih oblik, ki zaznamujejo nastop zgodovinskih slogov 19. stoletja), v prvem nadstropju pa ravno s trikotnimi čeli. Tudi balkonska vrata so zaključena polkrožno, okna v vmesnem delu pa z ravnim profiliranim nadstreškom. Fasada je razen treh medaljonov s simboli kazinskega društva – viteška glava, violina in knjiga – nad balkonskimi vrati brez okrasa.

Kazinsko društvo je bilo ustanovljeno leta 1830. Njegova dograjena stavba bi imela poleg potrebnih kleti in drvarnic še pritličje in dve nadstropji. V pritličju so želeli urediti najemno kavarno in gostilno za širšo javnost z veliko sobo za biljard, dvema igralnima sobama, kuhinjo in stanovanji za kavarnarjevo služinčad, za gostilničarja pa nekaj sob za gostilno, stanovanje s kuhinjo in shrambami. Prvo nadstropje z veliko biljardno sobo, kuhinjo, dvema čitalnicama, dvema sobama za nekadilce in dvema jedilnicama je pripadalo samo kazinskemu društvu, ki je v stavbi prirejalo družabne prireditve in elitne ples. Tem namenom je služila arhitektonsko bogato členjena velika dvorana za 400 ljudi v prvem nadstropju, še vedno eden bolj reprezentativnih mestnih interierov. Njena čitalnica je bila dobro založena z domačim in celo tujim časopisjem. V Kazini je bilo mogoče brati, kvartati, igrati

²⁹ Zgodovinski arhiv Ljubljana, SI ZAL LJU 489 – Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (Reg. I), fasc. 422, fol. 374, fasc. 2019, fol. 61; Vlado Valenčič, Ljubljansko stavbeništvo v prvi polovici 19. stoletja, *Kronika* 17/2, Ljubljana 1969, str. 82; Damjan Prelovšek, Ljubljanska arhitektura v I. polovici 19. stoletja, *Sinteza*, 36–37, Ljubljana 1976, str. 41–56; Ivan Lah, Ob stoletnici ljubljanske kazine, *Kronika*, 3, Ljubljana 1936, str. 182, *Kronika*, 4, 1936, str. 201–206; Ivan Lah, Zvezda: V spomin Fr. Krapežu, *Kronika*, 3, Ljubljana 1936, str. 52–56; Breda Mihelič, kot op. 5, str. 138.

biljard, prisostvovati družabnim igram in petju. Sem so zahajali tudi Prešeren in njegova družba, škof Wolf in Anastazij Grün.

Kazina je bila do konca prve svetovne vojne središče družabnega življenja nemškega dela Ljubljancev, v njej pa je bil tudi častniški klub. Po vojni je kavarno prevzel in prenovil Juvančič. Za njim jo je še bolj temeljito preuredil Fran Krapež, z obnovljenim društvom Kazina sklenil pogodbo in jo spremenil v kavarno in restavracijo Zvezda. Uredil je tudi vrt z verando, dal v parku Zvezda postaviti paviljon in okoli razpostaviti mize, kjer so stregli. V letih med obema vojnama je v stavbi delovalo več klubov, tu so se zbirali predvsem liberalno slovensko meščanstvo in jugoslovansko usmerjeni liberalni krogi. Med drugimi so prostore najeli Klub arhitektov in Avtomobilski klub. Leta 1926 je vojaštvo izpraznilo prostore, ki so jih prenovili po zamisli arhitekta Mihaela Osolina. Tedaj se je v prostore Kazine, ki so veljali za ene najlepših družabnih prostorov v Ljubljani, preselil tudi elitni Ljubljanski klub. Organiziral je koncerte, praznovanja, bankete, plese, plesne vaje, Miklavžev in silvestrski večer ter predavanja. Statik inženir Stanko Dimnik je denimo oktobra 1937 predaval o poglobitvi železnice v Ljubljani. Iz seznama inventarja, ki ga hrani Zgodovinski arhiv Ljubljana, je razvidno, da so člani Ljubljanskega kluba v prostorih Kazine igrali šah, karte, biljard, imeli klavir, prebirali tuje in domače revije ter časopise. Slike, ki so krasile stene, so si sposojali v Narodni galeriji. Ustanovitelji Ljubljanskega kluba so želeli, da bi »družil v svojem krogu zastopnike naših gospodarskih in kulturnih stremeljenj ter pospešil medsebojno spoznavanje in poglobil prijateljske stike«. Fran Krapež, narodno zavedni restavrater in kavarnar, je pritlične prostore Kazine preuredil in nadgradil za potrebe svojega gostinskega podjetja Zvezda, ki je obsegalo kavarno, ribjo restavracijo v vrtnem paviljonu in prostore za družabne dejavnosti.

Med drugo svetovno vojno so se v prostore Kazine vselili okupatorji, tu sta bila vojaško poveljstvo in tiskovni urad. Klubsko življenje je povsem zamrlo. Po vojni je društvo Kazina stavbo prodalo za desetino vrednosti Komunistični partiji Slovenije. V Kazini je bila nekaj časa celo ljudska skupščina SRS, kar dokazuje grb v veliki dvorani.

Danes so v Kazini Inštitut za novejšo zgodovino, Plesna šola Kazina, prostori SNG Opere in baleta, Akademске folklorne skupine France Marolt in Arhiv Republike Slovenije.

Vmesni prostor

Tu je bila po Plečnikovih načrtih predvidena ureditev Južnega trga, a so bili poskusi realizacije doslej neuspešni. V ulični liniji je še vedno postavljen le provizorični zid.

Kongresni trg 3

Dvonedstropna stavba na bivšem zemljišču kapucinskega samostana na severni strani parka Zvezda je bila zgrajena leta 1839 in je tipična predstavnica preproste uradniške arhitekture prve polovice 19. stoletja. Oblečena je v klasicistično fasado, oblikovano izrazito asketsko, ki je skromno členjena in brez vsakršnega okrasja. Pritličje so za trgovske namene preuredili ob koncu 19. stoletja.

V stavbi je gostovala Slovenska trgovska šola, ki so jo na pobudo dr. Janeza Evangelista Kreka ustanovili leta 1908. Najprej je bila samo deška šola, leta 1913 pa je bil ustanovljen tudi dekliški oddelek. Istočasno s šolo je delovala tudi Zadrúžna šola s polletnim tečajem in z istim direktorjem. Trgovska šola se je leta 1920 preimenovala v Državno dvorazredno trgovsko šolo, Zadrúžna šola pa se je leta 1938 razširila na dva polletna tečaja. Leta 1932 sta bila na njej ustanovljena še Dopisna trgovska šola in Zavod za ustne tečaje Trgovski učni zavod. Zadnji je prirejal enoletne tečaje in krajše večerne tečaje iz trgovstva in stenografije ter strojepisne in jezikovne tečaje. Prvi ravnatelj Slovenske trgovske šole je bil politik in gospodarstvenik Bogumil Remec do leta 1917, nasledil ga je prvi profesor s strokovnim izpitom za poučevanje na trgovskih šolah Josip Gogala. Dopisno trgovsko šolo in Trgovski učni zavod je vodil profesor zgodovine in pisec učbenikov ter zgodovinskih del Anton Krošl.

V stavbi sedaj domujeta ambasadi Republike Brazilije in Republike Litve, v pritličju pa sta trgovski in gostinski lokal.

Kongresni trg 4

Stavba na vogalu z Wolfovo ulico je bila zgrajena nekoliko pozneje.

Kongresni trg 5

GERBERJEVA HIŠA, LECTARIA FREYER

Gerberjeva hiša z izstopajočim vogalnim pomolom na vzhodnem delu trga oziroma parka je bila zgrajena v neohistoričnem slogu po potresu.³⁰ Fasada je napolnjena z baročnim okrasom. Okenski okvirji so bogato profilirani in členjeni. Okenska čela pod polkrožnimi zalomljenimi prekladami krasi mavčni okras z motivi otroških glav in bradatih mož med sadnimi girlandami. Po hiši se imenuje Gerberjevo stopnišče, ki s Kongresnega trga vodi proti Hribarjevemu nabrežju.

Arhitekt Plečnik je družini Freyer, ki si je prizadevala za dvig kulturne ravni spominkov in ljudske obrti, v letih 1938/39 opremil stanovanje in uredil prodajalno lecta in sveč, študentom pa dajal naloge za umetnoobrtne izdelke, namenjene prodaji. Oprema se zaradi poznejše adaptacije kljub spomeniški zaščiti ni ohranila v celoti in je delno predelana, prvotni materiali pa deloma prekriti.

Kongresni trg 6

Nekoč predmestna hiša na vzhodni strani Zvezde je enonadstropna in šestosna. Zgrajena je leta 1822, kot je vidno na sklepniku portala. V pritličju je predelana v trgovski in gostinski lokal.

³⁰ Prošnja za stavbno dovoljenje 1896, Zgodovinski arhiv Ljubljana, SI ZAL LJU 489 – Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (Reg. I), sv. XVI/2, št. n. 1253.

Kongresni trg 7

V osnovi predmestno obrtniško hišo je v drugi polovici 19. stoletja³¹ dal zgraditi barvar Jernej Lampič. Dvornadstropna štiriosna hiša s simetrično fasado je konec 19. stoletja dobila novo leseno trgovsko fasado v pritličju, kjer domuje gostinski lokal Platana.

Kongresni trg 8

DRUŠTVO SLOVENSKA MATICA

Prvotno pritlično predmestno hišo na vzhodni strani trga je lastnik leta 1834 po načrtih Antona Cragolinija³² nadzidal v enonadstropno. Stavbo je leta 1872 kupila Zavarovalna banka Slovenija, od nje pa leta 1879 društvo Matica Slovenska, ki je lastnik še danes. Devetosna bidermajerska fasada je simetrična, z izrazito poudarjeno osrednjo osjo, v kateri je ravno zaključen klasicistični stebri portal. V nadstropju nad njim se tri okna zaključujejo s segmentnim oziroma trikotnim čelom. Okenske table krasijo reliefi iz štuka z motivi akantovih vitic, rastlinskih girland in venčkov ter so prav tako delo avtorja načrta. Stopnišče v notranjosti stavbe nosijo močni, lepo proporcionirani dorski stebri.

Slovenska matica ima tradicijo 140 let nepretrganega kulturnega in znanstvenega dela. Ustanovljena je bila na pobudo mariborskih »rodoljubov« leta 1864 s prostovoljnimi prispevki izobražencev, trgovcev in podjetnikov, predvsem z namenom, da bi v slovenskem jeziku tiskala zahtevnejša dela z najrazličnejših področij, dvigovala raven izobraženosti in znanja. Takratna Avstrija je podpirala ustanavljanje tovrstnih združb, o čemer priča tudi osebni prispevek (500 goldinarjev) cesarja Franca Jožefa za njeno ustanovitev. Svoj vrhunec je doživela na začet-

³¹ Breda Mihelič, kot op. 5, str. 140.

³² Zgodovinski arhiv Ljubljana, SI ZAL LJU 489 – Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (Reg. I), sv. XVI/2, f. 1140; o Cragoliniju: Zgodovinski arhiv Ljubljana, SI ZAL LJU 489 – Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura, fasc. 273, fol. 642 sl.; Vlado Valenčič, Oblikovanje Ljubljane v prvi polovici 19. stoletja. Kronika, 14/3, Ljubljana 1966, str. 79; Damjan Prelovšek, Ljubljanski stavbni mojster Anton Cragolini, Kronika, 29, Ljubljana 1981, str. 96–102.

ku stoletja, ko so njene knjige izhajale v visokih nakladah in je vzdrževala stike z univerzami in akademijami od Londona do Peterburga. Med prvo svetovno vojno je prišla v konflikt z oblastjo zaradi izdaje knjige o ravnanju avstrijskega vojaštva v anektirani Bosni, zato je bila njena posest konfiscirana. Med obema vojnama je nadaljevala delo in pomagala ustanoviti Slovensko akademijo znanosti in umetnosti. Leta 1942 se je v njej ilegalno sestal Kulturni plenum OF. Leta 1944 je bilo njeno delo z dekretom nemške uprave drugič ustavljeno, spet zaradi knjižnih izdaj, med njimi geografske monografije Slovenija. Po drugi svetovni vojni se je s težavo pobrala na noge. Novim oblastem se je zdela ustanova preveč »konservativna«, premoženje je bilo nacionalizirano. Vendar pa je prevladalo stališče, da je Slovensko matico potrebno obdržati in subvencionirati njeno delo.

Danes je Slovenska matica znanstvena in kulturna ustanova, ki prireja znanstvene sestanke o najrazličnejših problemih slovenske kulture in družbe ter njene prihodnosti. Hkrati je založba, ki skrbi za izdajanje kvalitetnih in izvirnih del ter prevodov humanistike, naravoslovja in tehnike.

V pritličnih prostorih je knjigarna Mladinske knjige. V desnem predelu je bila pred časom tudi knjigarna Slovenske matice.

Kongresni trg 9, Gledališka stolba 1

Vogalna stavba z značilno historično fasado je bila zgrajena v zadnji četrtini 19. stoletja. Vogalni pomol sega prek dveh nadstropij in poudarja vhod v ozko Gledališko stolbo.

V pritličnih prostorih je Mestna optika.

Kongresni trg 10

DEŽELNO STANOVSKO GLEDALIŠČE, SLOVENSKA FILHARMONIJA

V preteklosti je tu stala deželna stanovska jahalnica. V pričakovanju obiska cesarja Jožefa II., ki so ga hoteli počastiti z gledališko predstavo, so leta 1765 po načrtih in pod vodstvom deželnega stavbnega mojstra Lovrenca Pragerja (ta je zmagal v konkurenci s Candidom Zullianijem) in asistenta, stavbnega izvedenca in vedutista

Leopolda Wiserja von Berga na njenem mestu pozidali prvo ljubljansko gledališko stavbo – Deželno stanovsko gledališče. Triosna fasada je ohranila triosno baročno etažno delitev s pilastri, ki povezujejo nadstropje in mezanin. Fasada se je zaključila z nizkim trikotnim čelom po vsej širini, ob straneh je bila obrobljena z rusticiranim pasom in je kazala na razvojno stopnjo s povsem umirjenimi, negibljivimi fasadnimi prvinami. Pri reliefnem okrasu v čelu z liro je šlo za čisto dekoracijo. Celota je kazala močan klasicistični nadih. Notranjščina je bila iz lesa, dvorana je imela 50 lož (večina v stalni lasti ljubljanskih bogatašev, predvsem Nemcev) in je sprejela 850 ljudi. Gostovale so nemške in laške igralske skupine, slednje tudi z opernimi predstavami in redkeje z baletom. Na repertoarju so bile sprva predvsem lahkotne igre manj znanih avtorjev, v prvi polovici 19. stoletja pa že Shakespeare in Schiller. Prav tu so leta 1789 uprizorili prvo slovensko gledališko delo Županova Micka Antona T. Linharta. V letih 1845/46 (Kladnikova zapiše 1864,) so gledališče temeljito prenovili in razširili. Po ustanovitvi Dramatičnega društva si je leta 1867 v njem pridobila domovinsko pravico tudi slovenska beseda.³³ Dve desetletji pozneje je stavbo uničil požar. Načrte za novo gledališče in tedaj nemško usmerjeno Filharmonično društvo je izdelal arhitekt Adolf Wagner iz Gradca, ki je v letih 1873–1883 služboval kot predstojnik gradbenega urada v Ljubljani. Novo stavbo za prirejanje koncertov (dobila je nemško ime Tonhalle), veliko koncertno dvorano in malo dvorano nad vhodno avlo za nastope komornih ansamblov je med letoma 1887 in 1891 za Filharmonično družbo zgradila Kranjska stavbinska družba. Med gradnjo so prvotni načrt nedvomno spremenili po zamisli Viljema Trea, ki je sicer predložil tudi konkurenčni načrt. Koncertno dvorano je z alegorijami štirih simfoničnih stavkov okrasil takrat v Ljubljani zelo cenjeni slikar Heinrich Wettach. Poslikani strop je močno poškodoval potres leta 1895. Slovenske gledališke predstave so bile tu do leta 1892, ko so dogradili novo gledališče, sedanjo Opero.

Monumentalna stavba Slovenske filharmonije je pendant uršulinski cerkvi. Neorenesančno fasado z zaobljenimi vogali poudarja srednji triosni rizalit. V njem je trojni polkrožno zaključen portal in nad njim tri polkrožno

³³ Ivan Stopar, kot op. 3, str. 152–153.

zaključena okna, ločena s korintskimi pilastri ter z balustrado spodaj. Enaka balustrada teče tudi nad strešnim vencem okoli stavbe. Le nad centralno osjo, v sredini, je pretrgana s polkrožno atiko. V njej je upodobljena lira z glasbenimi emblemi, letnica ustanovitve 1701 in napis Academia Philharmonicorum (predhodnica današnje Slovenske filharmonije). Med ločnimi zaključki oken prvega nadstropja so v mavcu upodobljeni trije pari genijev. Na fasadi je pod arhitravom nad srednjimi tremi okni prvega nadstropja bogat štukaturni okras z rastlinskimi motivi in venec cvetličnih girland na zidnem pasu pod strešnim napuščem.

V stavbi filharmoničnega društva je od leta 1923 deloval Kino matica. V veži stoji kip Gustava Mahlerja, delo kiparja Franca Kunaverja.

Slovenska filharmonija sodi med najstarejše v Evropi in na svetu. Ustanovljena je bila kot naslednica starejših glasbenih združenj. Njeni častni člani so pomembni skladatelji Joseph Haydn, Ludwig van Beethoven in Johannes Brahms, interpreti, kot violinist Nicolo Paganini in drugi. Pri njej se je za mesto glasbenega učitelja potegoval Franz Schubert, Gustav Mahler pa je bil v letih 1881–1882 dirigent filharmonije.

Stavbo so po načrtih arhitekta Jožeta Platnerja leta 1937 posodobili in ji dodali balkon. Tedaj je Plečnik dobil nalogo oblikovati novo fasado proti reki. S povezavo nekdanje polkrožne fasade in prizidkov v enotno stavbno telo je ustrezno prizidal zaodrje dvorane ter izvedel arkadni hodnik v pritličju³⁴ zaradi prekoračitve stavbne linije. Fasadni plašč je baročno vzvaloval, postavil okrasne vaze v plitve niše in s tem iskal oziroma našel dialog z reko. Prizidek je oblikoval v sozvočju s fasado uršulinske cerkve.

Stavba Slovenske filharmonije je bila nazadnje temeljito prenovljena leta 2001. Ima dve dvorani, veliko, predvsem koncertno dvorano, imenovano po skladatelju Marjanu Kozini (1907–1966) in malo dvorano, imenovano po skladatelju Slavku Ostercu (1895–1941), ki je občasno v rabi tudi za družabne dogodke, sprejeme in stoječe pogostitve.

³⁴ Ob prenovi leta 2001 so ga zasteklili.

Kongresni trg 11, Dvorni trg 1

Hišo je na novo prezidal Ferdinand Schmidt leta 1827. V pritličnih prostorih deluje gostilna, picerija in okrepčevalnica Ljubljanski dvor.

Kongresni trg 13, Vegova ulica 2

Najstarejša stanovanjska hiša na vogalu z Vegovo ulico in prva od treh na južni strani trga (sosedna monumentalne palače deželnega dvorca), je bila združena iz dveh hiš, starejše s konca 18. stoletja in druge iz sredine 19. stoletja.³⁵ V Prešernovih časih je bila tu gostilna Pekel. Vanjo so se gostje spuščali po stopnicah (od tod ime), saj je imela pivske sobe v prezidanem jarku starega emonskega obzidja. Stalni gost in nekaj časa tudi stanovalec te hiše je bil France Prešeren, na kar nas spominjata pesmi Ukazi in Slovo, ki ju je posvetil domači hčeri.³⁶

V stavbi od leta 2001 deluje Italijanski inštitut za kulturo v Ljubljani, ki je urad italijanskega Ministrstva za zunanje zadeve, čigar namen je širitev italijanskega jezika in kulture v Sloveniji. V bogati italijanski knjižnici je mogoča izposoja knjig, CD-jev, DVD-jev, revij in italijanskih časopisov. Organizira tečaje italijanskega jezika in daje informacije o Italiji na kulturnem področju.

Kongresni trg 14

Dvonadstropna neorenesančna stavba je bila zgrajena na mestu starejše hiše, prezidane in združene iz dveh domcev leta 1756. Med letoma 1894 in 1900 jo je pozidal Viljem Treo.³⁷ Pritličje je rustificirano s poudarjenim polkrožno zaključenim portalom v sredini. Balkon nad njim sloni na dveh konzolnih volutah.

³⁵ Ivan Vrhovnik, *Gostilne v stari Ljubljani*, Ljubljana 1926.

³⁶ Breda Mihelič, *Vodnik po Ljubljani*, Ljubljana 1989, str. 63–64.

³⁷ Zgodovinski arhiv Ljubljana, SI ZAL LJU 489 – Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (Reg. I), sv. XVI/2, f. 1142, sl. n. 8476.

Kongresni trg 15

Stanovanjsko stavbo so leta 1896 zgradili za F. Souvana.³⁸ Njen lastnik med obema vojnama je bil Janez pl. Bleiweis. Neorenesančno oblikovana fasada na vogalu manjše piazzette in Slovenske ceste kvalitetno zaključuje trg.

Pritlične prostore zaseda galerija in trgovina Antikvitete Novak.

Kratka steza

Na prošnjo hišne lastnice Jakobine Kastner (ta je predlagala naziv Dvornega nasipa ulica) je občinski svet na predlog policijskega odseka leta 1912 imenoval ulico ob južni strani filharmonije za Kratko ulico, a so pozneje uporabljali naziv Kratka steza.³⁹

PREŠERNOV TRG

Nastal je v majhni kotanji pred mostom in srednjeveškimi Špitalskimi mestnimi vrati na stičišču pomembnih poti iz Primorja, Gorenjske in Štajerske ter Zasavja. V srednjem veku je bilo tu več predmestnih hiš, delavnic, pristav in vrtov in živahen tržni prostor.

Avguštinska cerkev s samostanom je bila zgrajena v 17. stoletju. Med njo in Špitalskim mostom pred mestnimi vrati je nastal večji odprt prostor nepravilne oblike oziroma križišče. Tu se je izoblikoval tržni prostor za trgovanje z živino in lesom, ki je bil v semanjih dneh povsem zatrpan (zaradi pritožb frančiškanov so sejemski prostor za nekaj časa prestavili v današnjo Zvezdo). Nanj so se iz različnih smeri stekale ceste iz predmestij.

³⁸ Zgodovinski arhiv Ljubljana, SI ZAL LJU 489 – Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (Reg. I), sv. XVI/2, f. 1141, št. n. 25389.

³⁹ Zgodovinski arhiv Ljubljana, SI ZAL LJU 489 – Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (Reg. I), fasc. 2047, fol. 82 sl. in 86 sl.; Cod. III/70 (1912), fol. 516 sl.

Praviloma so se trgi razvili po porušenju obzidja na prostorih, križiščih cest pred mestnimi vrati. Spričo idealne lege je bil trg že zgodaj naseljen. Na najstarejših načrtih, kartah Ljubljane, Pieronijevi iz leta 1639 in Stierovi iz leta 1654, lahko razberemo prve obrise nezazidanega Prešernovega trga. Ob stekajočih poteh na trg je vrisanih le malo hiš. Natančnejša je Valvasorjeva veduta Ljubljane iz ptičje perspektive iz okoli leta 1660, nastala pred začetkom barokizacije. Sedanja Čopova ulica je večidel nepozidana. Le nekaj hiš stoji na vogalu s trgom in sedanjo Wolfovo ulico, v kateri je nekaj hiš s slemenom, obrnjenim pravokotno nanjo. Med Wolfovo ulico in Ljubljanico je dolga hiša, segajoča do reke in z ograjenimi vrtovi za njo. Trg se na Florjančičevi karti Ljubljane iz leta 1744 ni bistveno spremenil. Ob sedanji Čopovi in na začetku Wolfove ulice je stalo nekaj več hiš. Ta predmestni predel je imel do konca 18. stoletja še vedno podeželski značaj.

Bolj načrtno so začeli urejati mesto šele ob koncu 18. stoletja, ko so porušili mestno obzidje, kar je v prvi polovici 19. stoletja omogočilo nastanek novih in povezovalnih obrežnih ulic. V letih 1822 in 1823 so pred nekdanjim Špitalskim mostom v trg preuredili prostor Marijinega trga,⁴⁰ ga zravnali in napravili odtočne kanale. Tlakoval ga je ljubljanski stavbenik Ignacij Prager.⁴¹ Na prvi natačni talni podobi mesta, na franciscejskem katastrskem načrtu iz leta 1840, je bil trg že skoraj v celoti obzidan. Severno stranico je zapiralo posestvo s frančiškansko cerkvijo in samostanom, zraven so stale majhne predmestne, večidel trgovske hiše z orientacijo na sedanji Wolfovo in Čopovo ulico. Stari leseni most čez Ljubljanico je leta 1842 zamenjal nov kamnit most, poimenovan po Francu, bratu cesarja Ferdinanda. Do konca 19. stoletja je bila arhitektura Prešernovega trga zelo neenotna, raznovrstna. Različno visoke in široke stavbe iz različnih obdobj nosijo različno oblikovane zaključke in fasade kot nam kažejo stare risbe in fotografije. Ob potresu leta 1895 je bil trg močno prizadet. Nepoškodovani sta bili le cerkev s samostanom in vogalna Hauptmannova hiša. Vse ostale hiše na trgu so bile porušene ali močno poškodovane in so jih porušili.

⁴⁰ France Stele, Marijin trg, Kronika, 4, Ljubljana 1937, str. 147–155; Vlado Valenčič, Oblikovanje Ljubljane v prvi polovici 19. stoletja, Kronika, 14/3, Ljubljana 1966, str. 141–152.

⁴¹ Breda Mihelič, Prešernov trg v Ljubljani, Zbornik za umetnostno zgodovino, Nova vrsta, 35, Ljubljana 1999, str. 99.

Po potresu je Camilo Sitte v svojem predlogu za regulacijo mesta stavbne linije ob sedanji Čopovi, Wolfovi in Trubarjevi ulici ter v začetku Miklošičeve ceste pomaknil precej nazaj, zravnal in razširil na trg vstopajoče ulice in tako trg vizualno odprl navzven.⁴² Fabiani, ki tudi ni bil povsem prizanesljiv do stare ulične mreže, je v svojem predlogu regulacijskega načrta⁴³ storil enako ter predlagal široko ravno prometnico proti staremu mestnemu jedru. Današnji Prešernov trg je postavil v središče nove mestne zasnove. V svojem predlogu regulacije mesta Ljubljane leta 1899⁴⁴ je proti trgu in gradu usmeril tudi celotno ulično mrežo severnega dela.

Mestni stavbni urad je leta 1895⁴⁵ na osnovi Sittejevega in Fabianijevega predloga izdelal uradni predlog regulacijskega načrta. V zvezi z določbami novih gradbenih linij je predlagal izravnavo zazidalnih linij zahodnega dela trga od Čopove do Wolfove ulice. Predlog je vseboval tudi razširitev in podaljšanje Wolfove ulice do Brega, a ni bil sprejet. Upoštevana je bila nova, nekoliko nazaj pomaknjena zazidalna linija in višinska linija, ki naj se prilagaja vencu frančiškanske cerkve. Večje spremembe v zahodnem delu je ovirala odločitev Adolfa Hauptmanna, da prenovi svojo hišo na začetku Wolfove ulice. Prešernov trg se je po potresu spremenil le na vzhodni strani. Po podrtju Bučarjeve hiše, z odmaknitvijo Urbančeve hiše, z obnovo Hauptmanove ter pozidavo Frischeve hiše je bila dosežena večja enotnost trga, z novo gradnjo Mayerjeve hiše pa se je trg razširil tudi proti Ljubljani.

Čez trg je leta 1901 zapeljala prva proga tramvaja. Štiri leta pozneje so na njem postavili Prešernov spomenik in tako je ostalo do konca prve svetovne vojne. Po njej se je s preureditvijo poglobljeno ukvarjal arhitekt Jože Plečnik in izdelal vrsto načrtov, ki pa niso bili realizirani (razen Tromostovja leta 1931 in trafike): na primer projekt z novim objektom v zaključku Wolfove in Čopove ulice, s katerim bi trg dobil pravilno tlorisno obliko

⁴² Breda Mihelič, kot op. 41, str. 100.

⁴³ Maks Fabiani, Regulacija deželnega stolnega mesta Ljubljane, Dunaj 1895.

⁴⁴ Maks Fabiani, Pojasnila k načrtu osnove in preosnove severnega dela mesta Ljubljane, Dunaj 1899.

⁴⁵ Vlado Valenčič, Prvi ljubljanski regulacijski načrt, Kronika, 15/2, Ljubljana 1967, str. 74–83.

peterokotnika, s projektom odprtja ravne široke ulice od Trubarjeve ceste naravnost do Južnega trga ali z načrti manjših, detajlnih posegov.⁴⁶

Za rešitev problema pozidave nove Mayerjeve palače na začetku Wolfove ulice je Mestni gradbeni odbor razpisal natečaj za regulacijo trga s smernicami za zazidavo. Med udeleženci natečaja so bili tudi mladi slovenski arhitekti Vladimir in Marjan Mušič, Edvard Ravnikar, Milan Sever, Miro Kos, Boris Kobe in Herman Hus.⁴⁷ Večina njih je zastopala stališče po novi, geometrijsko pravilnejši obliki trga, radikalnejši rekonstrukciji, celo rušenju Hauptmannove hiše in izravnavi strešnih vencev tudi v notranjosti na trg vodečih ulic. Natečajniki so problematiko reševali predvsem s prometnega stališča, a brez konservatorske naloge.⁴⁸

Preurejanje Prešernovega trga po drugi svetovni vojni ni spadalo med prednostne naloge. Predlogi, nekateri zelo radikalni, so nastajali predvsem v sklopu večjih zazidalnih načrtov in v smislu radialne povezave z Ajdovščino. Ob koncu osemdesetih let je trg, ki je zgubil svojo prvotno prometno funkcijo, dobil sedanjo podobo. Preurejen je bil po načrtih arhitekta Edvarda Ravnikarja. V njegovo geometrijsko središče je zarisan krog (določen z dimenzijami mostu). Iz središča potekajoče žarkaste linije in krožnico so tlakovali z belimi kamnitimi ploščami. Zaradi nasprotovanja javnosti ni bila izvedena postavitve fontane v središče kroga.

PREŠERNOV SPOMENIK

Bronasti spomenik največjemu slovenskemu pesniku dr. Francetu Prešernu je delo kiparja Ivana Zajca in arhitekta Maksa Fabianija. Slednji je bil sodelavec pri dokončni podobi podstavka in postavitvi spomenika leta 1905, po katerem je trg dobil tudi ime. Figura pesnika stoji na podstavku iz pohorskega tonalita, na svetlejšem nastavku, skali, iz tirolskega granita sedi golo dekle – muza z visoko povzdignjenim lovorjevim vencem slave.

⁴⁶ Breda Mihelič, kot op. 41, str. 102.

⁴⁷ France Stele, Marijin trg, Kronika, 3, Ljubljana 1937, str. 147–155; Zgodovinski arhiv Ljubljana, LJU 334 – Načrti, mapa 000-025 in 000-026; ohranjena je večina natečajnih projektov in tudi nekatera tehnična poročila.

⁴⁸ Breda Mihelič, kot op. 41, str. 103.

Ob straneh sta na nastavku pritrjeni bronasti plošči z motivoma iz Prešernove pesmi Ribič in pesnitve Krst pri Savici. Kipar je kipe modeliral v bivšem ateljeju Hansa Makarta na Dunaju, odliti pa so bili v Kruppovi livarni. Podstavek in dele skale z reliefom lipe je izdelala kamnoseška delavnica Alojzija Vodnika v Ljubljani.⁴⁹

Zgodovina spomenika je bogata in burna in sega v sredino 19. stoletja. Odločnejša prizadevanja so se začela šele po odkritju Vodnikovega spomenika. Prvi odbor za zbiranje prispevkov je bil ustanovljen leta 1891, novi odbor pa je med letoma 1899 in 1900 izvedel natečaj. Na razpis je pod šiframi prispelo sedem projektov. Komisija je prvo nagrado dodelila slovenskemu kiparju Ivanu Zajcu, ki je iskal rešitev med realizmon in secesijo, po meri svojega doživetja in sprejemljivostjo domačega okolja. Vprašanje lokacije je bilo, čeprav z nasprotovanjem, rešeno šele štiri leta pozneje. Ob odkritju spomenika 10. septembra 1905 je bilo mnogo hudih besed ljubljanskega škofa in političnih desničarjev ter deljenih sodb, predvsem nad upodobitvijo razgaljenega dekleta, pesnikove muze. Ščasoma so ga Ljubljančani sprejeli kot enega od razpoznavnih simbolov mesta, sam Prešernov trg pa je z njim pridobil veljavo.

CERKEV MARIJINEGA OZNANJENJA, FRANČIŠKANSKA CERKEV

Najpozneje leta 1314 je na tem mestu, na majhni vzpetini pred Špitalskimi vrati (na Gorici) stala prvotna samostanska kapela avguštincev eremitov. Drugo cerkev, posvečeno sv. Martinu, so postavili okoli petdeset let pozneje. Ob obleganju mesta ob koncu 15. stoletja so jo opustošili Turki. Zaradi nevarnosti, da bi se v njej utaborili Turki, so jo leta 1494 na cesarjev ukaz porušili. Avguštinci so novo cerkev in samostan zgradili v prvi polovici 17. stoletja. Temeljni kamen je položil ljubljanski škof Tomaž Hren leta 1623, posvečena pa je bila leta 1628. V požaru leta 1645 hudo poškodovano cerkev so podrli, a že leto pozneje začeli z gradnjo nove. V volilu je njen ustanovitelj baron Konrad Ruessenstein zapisal, naj se cerkev ponovno zgradi in posveti Marijinemu oznanjenju ter v njej uredi kapelico (po zgledu Marijine cerkve v Loretu). Sedanja cerkev je bila zgrajena kot avguštinska redovna cerkev

⁴⁹ Špelca Čopič, Damjan Prelovšek, Sonja Žitko, Ljubljansko kiparstvo na prostem, Ljubljana 1991, str. 91.

med letoma 1646 in 1660. Kapelo so posvetili leta 1669, cerkev pa je leta 1700 posvetil knezoškof grof Sigmund Krištof Herberstein. A že leta 1784 je bil z jožefinskimi reformami ukinjen avguštinski red. V cerkev in samostan so se naselili frančiškani in v njihovi posesti je celoten samostanski kompleks ostal do danes. Samostana so se držale trgovske lope, s katerimi so v 19. stoletju nadomestili nekdanje kramarske kolibe in stojnice na trgu.

Cerkev je bila po vzoru zgodnjebaročnih rimskih cerkva iz kroga Carla Maderne, a s posredniško pomočjo severnoitalijanskih stavbenikov, zasnovana kot enoladijska bazilika z dvema vencema stranskih kapel brez prečne ladje, kar kaže na lombardske vzore. Njeno fasado, obrnjeno proti reki, členijo mogočni pilastri: osrednje širše polje uokvirjata dvojna pilastra, ožji ploskvi ob straneh pa posamezna. Pilastrska arhitektura je v pritličju opremljena z jonskimi kapiteli, v nadstropju pa s korintskimi. Krepko modeliran delilni venec loči visoko pritličje od nižjega in ožjega nadstropja. V začetku 18. stoletja so fasadi dodali bogat, izredno plastično oblikovan portal in tri niše s kipi Boga očeta in dveh čaščečih angelov, ki so delo neznanega beneškega kiparja. Nad angelskima kipoma na krilih fasade sta v okenskih okvirih s trikotnima zaključkoma freski sv. Frančiška Asiškega in sv. Antona Padovanskega, delo Aleksandra Robleka. Po obnovi se na mestu nekdanje Wolfove freske (Angeli molijo sv. Rešnje telo) spet nahajajo prvotni trije okenski okviri z motivi (božjega očesa in angelcev), podobna dva, a brez motiva, pa sta na stranskih delih fasade. Srednji del fasade z zelo jasno izdelano osjo stavbe se dviguje nad stranska in zaključuje s trikotnim čelom, na obeh straneh ga podpirata dve voluti in piramidalna zaključka. Nad portalom je grb donatorja barona Konrada Ruessensteina, ki ga držita dva leva. V nišo desno od vhoda je bil okrog leta 1840 vstavljen kip Križanega. Predstavlja dober rezbarski izdelek 16. stoletja in naj bi bil po izročilu s starega Špitalskega mostu. Vhod v stavbo je visoko nad sedanjim nivojem trga. Do njega vodi stopnišče, prizidano ob regulaciji in izravnavi trga v prvi polovici 19. stoletja.⁵⁰ Stopnišče je triramno, med srednjo (spčetka edino) in stranskima ramama je polkrožen, z ograjo zaprt in z drevesi zasajen prostor, ki sega globoko v tržni

⁵⁰ Projekt stopnišča iz leta 1821 brez prednjih stopnic, Franz Deschmann. Zgodovinski arhiv Ljubljana, SI ZAL LJU 334 – Načrti, mapa 013-001, a. e. 1 in 2.

prostor. Na vrhu trikotnega čela fasade stoji kip Loretske Matere božje, ki so ga leta 1858 zamenjali s starejšim. Plastika je monumentalno delo treh mojstrov, slikarja Franza pl. Goldensteina, ki je narisal načrt, ljubljanskega pasarja Mateja Schreinerja, ki je izdelal obe figuri iz tolčenega bakra, in domačega kiparja Franca Ksaverja Zajca, ki je napravil model za obraz in roke Marije in Jezusa.⁵¹ Na zahodni strani se cerkvene fasade drži frančiškanski samostan, ki oblikuje začetek Čopove ulice. Zvonika sta bila končana šele leta 1719. Cerkevno fasado so leta 1858 popolnoma prenovili in poslikali z Goldensteinovo fresko, ki so jo leta 1883 zamenjali z Wolfovo. Potres je cerkvi bolj ali manj prizanesel, zato prenova ni posegla v njeno osnovno arhitekturno substanco.⁵²

Notranjost cerkve ponavlja renesančni tip obokanega prostora – dvorane – z nizom plitkih kapel ob straneh. Ladjo zaključuje enako širok, obokan prezbiterij. Notranjščino je sredi 19. stoletja s freskami okrasil Matevž Langus. Iluzionistične freske na oboku ladje in prezbiterija pa je med letoma 1935 in 1936 na novo naslikal Matej Sternen. V cerkvi so oltarne slike starejših mojstrov Valentina Metzingerja, Fortunata Berganta, Janeza Potočnika in Andreja Herrleina ter v kripti freske Kurza pl. Goldensteina. Najodličnejši primer opreme, veliki marmorni oltar z uvitima stebroma, plastikami in bogato atiko, je delo Francesca Robbe iz leta 1736. Omeniti je potrebno dva oltarja v kapelah vipavskega kamnoseka Mihaela Cusse iz leta 1681 in oltar Sv. Treh kraljev v italijanski maniri iz črnega marmorja in pisanimi kamnitimi vložki iz let 1690–1691.

Prešernov trg 2

SEUNIGOVA HIŠA

Hiša je bila zgrajena ob koncu 19. stoletja. V njej je sedež združenja Slovenskega panevropskega gibanja.

⁵¹ Špelca Čopič, Damjan Prelovšek, Sonja Žitko, kot op. 49, str. 94.

⁵² Projekt obnove kapele s konca 19. stoletja Carl Wanitzky, stavbenik Franz Faleschini, zgrajena 1895, Zgodovinski arhiv Ljubljana, SI ZAL LJU 489 – Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (Reg. I), sv. XVIII/3, f. 1159, fol. 216.

Prešernov trg 3, Čopova ulica 1

FRISCHEVA HIŠA

Trgovsko stanovanjsko hišo je za Ivana Frischa v letih 1896 in 1897 zgradil stavbenik Filip Supančič.⁵³ Z vogalnim pomolom in stolpičem poudarja vhod v Čopovo ulico. Na poznohistorični fasadi se poleg historičnega okrasja prvič v Ljubljani pojavljajo tudi posamezni secesijski elementi. Okras je zgoščen nad okni prvega nadstropja, pod strešnim vencem in na vogalnem pomolu.⁵⁴

Rimska cesta

Že njeno ime pove, da izvira iz rimskega obdobja, saj poteka po trasi ene (od dveh) najpomembnejših prometnic v stari Emoni – Decumanusu. Po njej je tekel promet od zahoda s tržaške smeri skozi mesto do mostu čez Ljubljano in nato proti vzhodu na dolensko stran. V obdobju srednjega veka je stara rimska cesta obdržala funkcijo pomembne prometne povezave. V mesto je vstopala skozi Križevniška vrata in od tod naprej po Trgu francoske revolucije, po Salendrovi ali Križevniški ulici na Breg in nato čez Ljubljano po bližnjih dveh mostovih. Kot glavna vpadnica je Rimska cesta v prvi polovici 19. stoletja pričela izgubljati pomen. Ob zasutju južnega obzidnega jarka je glavnino prometa proti Bregu prevzela na novo urejena Cojzova cesta. S podaljšanjem le-te po trasi današnje Aškerčeve ceste ob koncu stoletja je promet po Rimski cesti skorajda prenehal. Postala je nepomembna mestna ulica z do danes ohranjenimi nekaterimi predmestnimi potezami.

Rimska cesta 4

GOSTILNA PRI MRAKU

Gostilna pri Mraku je ena izmed najstarejših gostiln v Ljubljani z več kot 150-letno tradicijo. Nekdaj so mešča-

⁵³ Zgodovinski arhiv Ljubljana, SI ZAL LJU 489 – Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (Reg. I), sv. XVI/2, f. 1144, št. zadeve 11956/1895.

⁵⁴ Breda Mihelič, kot op. 41, str. 108.

ni sem zahajali na rake. Poznana je po Prešernovi sobi. V njegov spomin jo je dal urediti prvotni lastnik Valentin Mrak. Na vrtu gostilne (s prenočišči) je zelo stara trta.

Slovenska cesta, Kongresni trg (prej Gradišče 1)

Na tem mestu, na vzhodni strani Slovenske ceste in južno od Kongresnega trga, je v preteklosti stala vogalna Wurzbachova hiša, poimenovana po nemških politikih baronih Wurzbachih. Zaradi ureditve in širitve takratne Titove ceste so jo v šestdesetih letih 20. stoletja podrli. Novonastali prostor, mali trg – piazzetta – se je razširil do poslopja nekdanje tovarne Šumi. Vrzal še do današnjih dni ni bila ustrezno urejena.

Slovenska cesta 12 (prej Gradišče 11)

Stavbo je leta 1856 kupila grofica Frančiška pl. Stubenberg. V njej je bil od leta 1876 Ubožni zavod mesta Ljubljane (v lastništvu Mestne občine), opredeljen z določbo, da se mora hiša večno imenovati grofovsko Stubenbergova ubožnica. Še leta 1901 se je imenovala ustanova grofice Stubenberg.

Slovenska cesta 14 in 16 (podrta, prej Gradišče 7 in 9)

ŠUMI

Po sredini 19. stoletja je v nekdanji Kunstovi hiši na Slovenski cesti 14 (prej Gradišče 9) delovala gostilna Pri Mavsarju. V sosednji, nekdanj Knesenhofovi hiši na Slovenski cesti 16 (prej Gradišče 7) je bila v začetku 19. stoletja krčma Pri Piškurju. Hiši sta bili predvsem stanovanjski.

Stavba na Slovenski cesti 14 je bila grajena v letih 1854 in 1855, sosednja na Slovenski cesti 16 pa pet let prej. Obnovljeni sta bili po potresu leta 1895 in vsaka posebej še v letih 1918 oziroma 1925. Ime sta dobili po tovarni kanditov in slaščičarskih izdelkov na njunem dvorišču, ki je začela delovati leta 1876. Tedaj je Josipina Schumi pričela s prvo obrtniško izdelavo bonbonov, sladic in melisnic, ki jih je prodajala v svoji lastni trgovini. V začetku prejšnjega stoletja je podjetje prevzela hči Eugenia, ki se je poročila z Dragotinom Hribarjem. Ta pa ga je po

prvi svetovni vojni odkupil in postal pomemben industrijalec. Proizvodnja se je modernizirala in nastala je tovarna, v kateri so izdelovali trde bonbone, desertne bonbone in pecivo. Po drugi svetovni vojni so tovarno Šumi nacionalizirali in leta 1969 pridružili živilskemu kombinatu Žito. Proizvodnja se je vsako leto količinsko večala. Tehnični razvoj podjetja je posebno intenziven po letu 1966. Do leta 1970 je Šumi poleg bonbonov izdeloval tudi čokolado in zvečilni gumi, po tem letu pa bonbone vseh vrst. Leta 1974 so tovarno iz Gradišča preselil v novo zgrajeno poslopje ob Šmartinski cesti, kjer je obratovala do maja 2008.

V stavbi je otroška leta preživel arhitekturni zgodovinar dr. Marko Pozzetto – ob teti Niči Hribar, hčeri Dragotina Hribarja, in njenem možu, umetnostnem zgodovinarju dr. Izidorju Cankarju. V stavbi je delovalo društvo Photon – društvo ljubiteljev fotografske kulture in umetnosti. V sedemdesetih pa vse do velikih družbenih sprememb v devetdesetih letih prejšnjega stoletja je tu domoval tudi legendarni ljubljanski pivski lokal velikih emocij in številnih spominov.

Hribarjevi potomci so del Šumija, ki so jim ga vrnili, prodali. Območje Šumija je študijsko obdeloval arhitekt Miloš Bonča že leta 1970 in leta 1991 opravil strokovno preverjanje tega območja za lokacijo novega hotela. Poslopje so podrli leta 2006, stavbišče pa čaka na uresničitev projekta arhitekta Borisa Podrecce.

Slovenska cesta 18 (podrta, prej Gradišče 5)

Prvotno je tu stala hiša z vrtom do Vegove ulice.

Enonadstropno stavbo (sosedo tovarne bonbonov, čokolade in peciva Šumi) je leta 1875 od podobarja Leopolda Götzla kupila Fanika Schrey (Schreyevi so imeli prvi valjni mlin v mestu oziroma v okolici Ljubljane in je stal na sotočju Glinščice in Gradaščice). Ustanovila je parno pekarno v Gradišču in od peka Antona Kaufmanna v tedanji Schellenburgovi ulici (današnji Slovenski cesti, med Cankarjevo cesto in Kongresnim trgom) prevzela še pekarno luksuznega peciva. Leta 1886 je pekarno od matere prevzel sin Jean in jo sedem let pozneje preuredil v sodoben obrat. Postala je najmočnejša parna pekarna v Ljubljani z več prodajalnami v mestu. Potres leta 1895 je ni posebno poškodoval, tako da je lahko nemoteno delala naprej. Med prvo svetovno vojno je Schrey še po-

večal proizvodnjo in prevzel preskrbo vojaštva. Težave z dobavo moke in še druge so povzročile, da je leta 1920 pekarno prodal Jakobu Kavčiču. Kavčičeva parna pekarna je delala vrsto let, tudi še po drugi svetovni vojni, a je imela že konkurenco močnejših in večjih pekarn.⁵⁵

Leta 1963 so ob urejanju takratne Titove ceste v Gradišču pekarno podrli, zemljišče zravnali in ga šele pozneje preuredili v začasen park. Pred tem pa je tu nekaj let deloval priljubljen poletni Bakhus bar.

Slovenska cesta 26, glej Kongresni trg 1

V pritličju deluje Geonavtik knjigarna in kavarna, ki ljubiteljem morja in potovanj ponuja pestro izbiro domače in tuje navtične in popotniške literature od turističnih vodnikov, atlasov in različnih zemljevidov, navtičnih kart vsega sveta, raznovrstnih navtičnih priročnikov in izbranih daril s pridihom navtike.

Slovenska cesta 28

Enonadstropno hišo z velikim vrtom zadaj je v 17. stoletju sezidal dr. Janez Anton Kunstelj. V drugi in tretji četrtini 18. stoletja je v hiši delovala gostilna Pri zaponi oz. gostišče prve vrste Zlata zaponi. Leta 1875 jo je mestna občina podrli, gostilna pa je delovala v pritlični stavbi na levi strani dvorišča. Novo, sedanjo stavbo je sezidal trgovec Peter Schleimer leta 1886.

V pritličnih prostorih je še v osemdesetih letih prejšnjega stoletja delovalo znano gostišče Rio.

Slovenska cesta 30

V Valvasorjevem času je tu stalo poslopje, sprednje je bilo pritlično, dvoriščni trakt pa višji. Obcestni del je imel širok vežni uvoz. Verjetno že pred letom 1600 je bila to Sončeva pristava z vrtovi. Od začetka 20. stoletja je bila hiša poznana kot Scagnettijeva hiša. V pritličju že dolgo domuje Fotostudio Potrč.

⁵⁵ Darinka Kladnik, Ljubljanske metamorfoze, Ljubljana 1991, str. 196–197.

Slovenska cesta 32, Čopova ulica 11

LUCKMANNOVA HIŠA, POŠTNA POSTAJA, GLAVNA POŠTA, PALAČA POŠTE

Na mestu današnje glavne pošte je na eni od upodobitev Janeza Vajkarda Valvasorja mogoče opaziti večjo pristavo. Enonadstropno Luckmannovo hišo so postavili precej pozneje, a je z gotovostjo stala skoraj sto let pred postavitvijo sedanjega poslopja pošte. V tej hiši znane ljubljanske trgovske in bančne družine Luckmannovih je bila trgovina s kolonialnim blagom.

Ljubljanska pošta, imenovana tudi poštna postaja, je bila ustanovljena leta 1496, ko je cesar Maksimilijan I. s sli tekači uvedel prvo redno poštno zvezo med severom in jugom države. Natančnejšo vest o pošti na našem ozemlju zasledimo leta 1573. Tedaj je nadvojvoda Karel dosegel soglasje s kranjskimi stanovi, da se osnuje prva pešaška pošta (selski tekač vsake štiri dni) iz Ljubljane do Gradca. Do leta 1744 ni bila poznana mestna lokacija pošte in tudi pozneje se omenja nekaj hiš. Nazadnje naj bi se selila v hišo, last Maličeve rodbine, ki je imela za sosedo Maličev hotel. Na njegovem dvorišču so stali poštni in drugi vozovi. S selitvijo v novo palačo je pošta v tej hiši ostala do leta 1896, trgovec Ivan Bonač pa jo je tako močno prezidal, da na njej ni več sledi stare pošte. Brata Luckmann sta po letu 1891 oddala ponudbo za nakup njune hiše na vogalu tedanje Slonove in Schellenburgove ulice. Odkup je izvedla dunajska vlada.⁵⁶

Novo poštno palačo so po načrtih dunajskega urada za poštne stavbe zgradili med letoma 1895 in 1896. Grad-bena dela je prevzel ljubljanski stavbni mojster Filip Supančič. Stavba je oblikovana v neorenesančnem slogu, tipičnem za tedanjo gradnjo institucionalnih objektov. Sprva je imela na fasadi napis Poštni in brzojavni urad v nemškem in slovenskem jeziku.

Poslovna stavba Pošte Slovenije stoji na stičišču dveh ulic. Členjena je na stranski krili, ki sledita ulicama in na krožni vogalni stolp z uro in poudarjeno kupolo ter tremi vrati glavnega vhoda. V visokem pritličju so dvorane za delo s strankami in v dveh nadstropjih upravni prostori. Členitev se izraža tudi na fasadi – visok pritlični

⁵⁶ Darinka Kladnik, kot op. 55, str. 170–171.

podstavek je obložen z grobo obdelanim kamnom, na njem pa slonita nadstropji z rahlo nakazanima vogalnima poudarkoma ob stiku s krožnima stolpoma. Na poštni objekt spominjajo vdelani emblemi na fasadi – poštni rog in strelovodne puščice ter grbi – državni, deželni in mestni. Strešni venec zaključuje balustrada, ob kateri se niza različno figuralno okrasje – orel z razpetimi krili nad uro na stolpu in kipi postiljonov in pismonoš.

Leta 1999 so stavbo prenovili in ji ob tem dodali prizidek na notranjem dvorišču. V njej je sedež Filatelistične zveze Slovenije.

Soteska

Ozka ulica pomenljivega imena se lomi (v obliki črke L) ob veliki zgradbi predmestne pristave, kjer je delovala ena najstarejših ljubljanskih pivovarn.

Trg francoske revolucije 4

FRIEDL-RECHARJEVA HIŠA

Prostorno meščansko palačo s trgovinami in stanovanji je leta 1794 zasnoval italijanski arhitekt iz Furlanije Andreas Menini, ki je bil dobro seznanjen s klasicističnimi novostmi severnoitalijanske arhitekture. Konec 18. stoletja je bil nekaj let ljubljanski mestni arhitekt. Stavba na vogalu trga sledi krožni obliki zemljišča. Osrednji del klasično somerne fasade z rustikalnimi podstavki rizalitov v dveh nadstropjih ustvarja nenavadno kompozicijo, ki se odmika od baročnih zgledov in na nenavaden način združuje motiv vogala z vhodom. Na visok kamnit portal, ta vodi v dvonadstropno obokano vežo, je postavljen balkon z osrednjim rizalitom, ki krasi piano nobile in se zaključuje s trikotnim čelom. Pročelju dajejo poseben izraz dorski polstebri in ovalna okna. S to stavbo je bil v Ljubljani uveden klasicistični slog. Povečavo prvotnih oken v pritličju in z loki oblikovane izložbe je leta 1934 v slogu Plečnikove šole izvedel arhitekt Gustav Ogrin.⁵⁷

⁵⁷ Andrej Hrausky, Janez Koželj, Arhitekturni vodnik po Ljubljani, 100 izbranih zgradb, Ljubljana 2002, str. 63.

Vegova ulica 2, glej Kongresni trg 13

Vegova ulica 4

REALKA, SREDNJA ŠOLA ZA ELEKTROTEHNIKO IN RAČUNALNIŠTVO

Realka je bila kot nižja šola tehniške usmeritve s tremi razredi ustanovljena leta 1851. Do dopolnitve nižje realke v višjo je prišlo v šolskem letu 1864/65. Ta je sprva imela prostore v Mahrovi hiši, a je želela imeti lastno stavbo. Profesorski zbor se je leta 1867 s prošnjo obrnil na občinski svet, ki je dve leti zatem že kupil zemljišče. Leta 1871 je šola postala sedemrazredna. Njen prvi ravnatelj je bil Mihael Peternel, med vidnejšimi profesorji v starejšem obdobju pa so bili Anton Lesar, ki je poučeval verouk in slovenščino, naravoslovec Albin Belar in literarni zgodovinar, pesnik in urednik Ljubljanskega zvona Fran Levec. Realka je bila do leta 1918 pretežno nemška in šele po tem letu je bil uveden slovenski učni jezik. V tem obdobju je bil ravnatelj Josip Mazi, vidnejši profesorji pa politik in zgodovinar dr. Dragotin Lončar, pesnik dr. Mihael Opeka, pesnik, kritik in prevajalec dr. Anton Debeltjak in pisatelj Juš Kozak. Leta 1929 je postala osemrazredna. Po letu 1945 je, preimenovana v I. državno gimnazijo, delovala do šolske reforme in bila razformirana jeseni 1959. Poslopje je dobila srednja šola za elektrotehniško stroko.

Načrte je narisal dunajski arhitekt Alexander Bellon, ki je izdeloval tipske projekte državnih šol. Stavbo sta v letih 1871–1874 zgradila ljubljanska gradbenika Viljem Treo in Franc Faleschini. Skoraj v celoti je gradnjo plačala Kranjska hranilnica in s tem želela proslaviti petdesetletnico svojega delovanja. Nekdanja prva ljubljanska gimnazija s tehnično usmeritvijo je bila zasnovana vzdolž ulice v razpotegnjenem stavbnem tlorisu. Poslopje členijo vogalna stolpa in srednji stolp s kupolo, na katerega je zadaj pripet paviljon telovadnice. Taka kompozicija je značilna za barok. Fasada je oblikovana v historičnem, neoromanskem oziroma neonormanskem slogu in je edini tak primer v mestu. V atiki nas na podpornika spominja grb hranilnice s čebeljim panjem, ki ga podpirata sedeči figuri učenosti, obdani s knjigami, svitkom, pisalom in tablico, vlti iz cinka. Eleganti neoklasicistični figuralni plastiki, personifikaciji trgovine (ženska figura z Merkurjevo glasniško palico) in

tehnike/mehanike (z nakovalom, kladivom in zobatim kolesom) ob vhodu sta delo dunajskega kiparja Franza Mitterlechnerja.⁵⁸

Krajše obdobje je v prostorih realke delovala deška ljudska šola, ki je leta 1888 postala javna šola. Ustanovilo jo je nemško šolsko društvo Deutscher Schulverein in so jo obiskovali predvsem otroci iz obrtniških in železničarskih družin. Ukinili so jo leta 1918. V času po potresu, od leta 1897, je v kletnih prostorih delovala prva meteorološka in seizmološka postaja in opazovalnica v avstro-ogrski monarhiji.⁵⁹ V realki pa je gostoval tudi prvi biokemijski laboratorij Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo v Ljubljani.

Na dvorišču je zanimiv kamnit vodnjak z bronasto glavo satira, oblikovan v istem slogu kot poslopje.

V dvoriščnem delu delujeta Mednarodni center za kemijske študije Unesco in Oddelek za kemijsko izobraževanje in informatiko Naravoslovnotehniške fakultete.

Vegova ulica 8

Leta 1697 je na tem mestu (hiša z vrtom) odprl pivovarno Franc Anton Obreza iz Cerknice. Pivovarna Pri zvonu je prenehala delovati leta 1857.

Sedaj v hiši deluje Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije (ZAPS), ki se je leta 2003 na ustanovitvenem zboru v Cankarjevem domu v Ljubljani izločila iz Inženirske zbornice Slovenije (IZS) in se dokončno konstituirala v začetku leta 2004. Osnovni namen ZAPS je skrb za kvaliteto strokovnega dela, ureditev razmer na trgu, ki so predpogoj za kvaliteto dela in skrb za izobraževanje ter izvajanje javnih pooblastil.

⁵⁸ Andrej Hrausky, Janez Koželj, kot op. 56, str. 71.

⁵⁹ Darinka Kladnik, kot op. 55, str. 116–117.

Vegova ulica 10

Nekdanja gostilna Pri panju nasproti NUK-a je v mestu ena redkih z ohranjeno in nedotaknjeno baročno fasado z majhnimi zakriženimi okni. Pri večnih vratih so leta 1890 zamenjali le okvir.

WOLFOVA ULICA

Predmestna obrtniška ulica južno od Prešernovega trga je po zunanji strani mestnega obzidja povezovala Šentpetrsko predmestje s Špitalskim mostom in Vicedomskimi/Fištamskimi vrati na južni strani Kongresnega trga ob vstopu v Gosposko ulico. Zato se je ta predmestni del nekdanj imenoval Pred Fištamskimi vrati. Še danes, čeprav posodobljena, je Wolfova ulica ohranila dokaj predmestni videz. Značilne nizke pritlične in enonadstropne hiše ob njej so do prve polovice 19. stoletja, tedaj so pričeli urejati nabrežje, na rečni strani segale prav do brega reke. Predel je celo dobil šegavo ime Ljubljanske Benetke.

Wolfova ulica 1

MAYERJEVA HIŠA, UNICREDIT BANK

Na mestu sedanje stavbe, med Hribarjevim nabrežjem in Wolfovo ulico, je prvotno stala dvonadstropna hiša, ki jo je (na mestu starejše predmestne kmečke hišice) med letoma 1751 in 1754 dal sezidati trgovec Ludovik pl. Reya.⁶⁰ Hiša, po velikosti ena najobsežnejših stavb v tem predelu, je nato menjala celo vrsto lastnikov. V njej je vseskozi delovala strojarska obrt. V sprednjem delu je leta 1856 Peter Lassnik odprl gostilno »Pri Balsu« in nato še trgovino. Hiše se je pozneje prijeló ime Lassnikova hiša. Po letu 1928 je imela tu svoje prostore Tiskarna Slovenija. V začetku tridesetih let prejšnjega stoletja se je tedanji lastnik veletrgovec Emerik Mayer odločil staro hišo podreti. V letih 1937/38 je bila zgrajena nova moderna veleblagovnica (zaradi občutljivega terena na petsto borovih pilotih). Mestni gradbeni urad je investitorju postavil zahteve po višinski prilagoditvi nove stavbe

⁶⁰ Rudolf Andrejka, Strojari na Forštatú: Donesek k zgodovini obrtov v Stari Ljubljani, Kronika, IV/4, Ljubljana 1937, str. 194–197.

glavnemu vencu frančiškanske cerkve in ravnem zaključku proti trgu, postavitvi v zazidalno linijo prejšnje hiše in prilagoditvi fasade arhitektonskemu značaju trga ter obdelavi v kamnu.⁶¹ Načrte za stavbo je izdelal eden najpomembnejših predstavnikov prve generacije sodobnih slovenskih arhitektov Stanislav Rohrman. Zunanost oblikujejo bolj tradicionalni arhitekturni elementi – do prvega nadstropja umetni kamen travertin in nato omet, v nadstropjih štiridelna okna, ločena s stebri, in v tretjem nadstropju polkrožno zaključena. Notranjost je izrazito moderna. Železobetonska skeletna konstrukcija je omogočila enoten prodajni prostor pritličja in prvega nadstropja z obodno galerijo, v zgornjih nadstropjih pa so najemniška stanovanja. Na trg orientirana glavna fasada je v pritličju postavljena na pilote. Ravna streha je zaključena z rahlo izstopajočim konzolnim vencem.

V prvih povojnih letih je v stavbi gostoval Klub kulturnih delavcev.

Wolfova ulica 2, Prešernov trg 1

HAUPTMANNOVA HIŠA

Starejša krčma je na tem mestu stala že leta 1600. Prednico sedanje vogalne hiše je leta 1873 kupil trgovec Matevž Rant. Obstoječo dvonadstropno hišo je nadzidal za dve nadstropji in v pritličju uredil manufakturno trgovino. Leta 1894 jo je kupil trgovec z barvami Adolf Hauptmann.⁶² Potres je ni poškodoval, kljubovala pa je tudi popotresni regulaciji trga. Deset let pozneje je naročil načrt za prenovu fasade in strehe pri mestnem arhitektu Cirilu Metodu Kochu, ki je obnovo izvedel v slogu tedaj modne, wagnerjansko navdihnjene dunajske secesije. Štirinadstropna fasada je med pritličjem in nadstropjem horizontalno razčlenjena z močno profiliranim venčnim zidcem, s širokim kasetiranim vencem med prvim in drugim nadstropjem ter vodoravnimi črtami, vrezanimi v omet v obeh spodnjih nadstropjih. Streha je bila prvotno zaključena s pločevinastimi snegolovi v (orientalski) valoviti liniji. Fasado krasijo keramične ploščice različnih barv, v celoti pa je v geometrijskem motivu šahovnice

⁶¹ Breda Mihelič, kot op. 41, str. 112.

⁶² Rudolf Andrejka, kot op. 58, str. 193–197. Sedanja Ura.

oblečen z njimi tudi zgornji del fasade. Barvni omet na močno izstopajočem strešnem napušču je oblikovan v wagnerjanskem slogu z motivom barvnih kaset. Barvna skala fasade je v soglasju z barvo okenskih okvirov in polknih ter barvo fasadnega ometa. Hiša izstopa iz konteksta Prešernovega trga po zelenomodrih modnih kontrastnih barvah oziroma dekoraciji, za katero je Koch verjetno našel vzore v sočasni dunajski arhitekturi. Je pa mogoče povezati barvno intenzivno fasado tudi s poklicem lastnika hiše, ki je bil trgovec z barvami. Hauptmannova trgovsko-stanovanjska stavba velja kot eno kvalitetnejših Kochovih ljubljanskih del.⁶³ Zaradi svojih nesorazmernih proporcij je dobila tudi vzdevek »mali nebotičnik«.

V pritličju je sedaj prodajalna Ura.

Wolfova ulica 4

Na vrhu polkrožno zaključenega kamnitega portala je vklesana letnica 1775. V 19. stoletju je bila v stavbi krčma Pri belem volku, kjer so se zbirali tudi literati France Prešeren, Josip Jurčič in Valentin Zarnik. Pozneje so Kleinovi, ki so imeli steklarsko obrt v Nazorjevi ulici, sem preselili poslovne prostore. Med obema vojnama je bil v pritličju trgovsko-obrtni lokal Julija Kleina. Po drugi svetovni vojni so novi oblastniki steklarsko podjetje likvidirali.

Od leta 1990 se na ulični fasadi nahaja relief na Prešernov trg ozirajoče se Julije Primic (čeprav je živela v sosednji stavbi številka 6), delo kiparja Toneta Demšarja. Upodobljenka se nagiba iz okenskega okvira in se ozira proti Prešernovemu spomeniku na trgu.

Wolfova ulica 5

Prvo zidano hišo je v letih 1705 do 1707 zgradil barvar in črnivec Andrej Lavrič.

⁶³ Breda Mihelič, kot op. 41, str. 109.

Wolfova ulica 6

Hiša je nastala iz treh manjših domcev, dva sta bila prezidana v skupno hišo v letih 1717 do 1756, tretji pa je bil vključen v celoto po letu 1841. V hiši je stanovala Primičeva Julija, ki ji je pesnik France Prešeren posvetil svoje najlepše ljubezenske pesmi. V pritličnih prostorih imata lokale Krznarstvo Eber in Zlatarstvo Loboda. Skozi nekdanja glavna vrata in vežo vodi prehod v Knafljev prehod.

Wolfova ulica 8

V hiši je bila od konca 18. stoletja znamenita gostilna Zlata zvezda. Sedanja hiša je bila sezidana po letu 1846. V pritličju je sedaj znana knjigarna Vale-Novak.

Wolfova ulica 10

DOLENČEVA HIŠA

Prvotna hiša je nastala iz dveh domcev. V prvi polovici 19. stoletja je bila v njej pivnica Pri Gandiju/veselju.

Trgovsko-stanovanjska stavba Oroslava Dolenca z dvema vzporednima traktoma je bila zgrajena med letoma 1897 in 1898. Poznohistorična fasada nosi secesijske elemente. Med njimi nad vrati uvozne veže izstopa secesijsko oblikovana mreža iz kovanega železa.

Wolfova ulica 12

Prvotno je bila tu stara pivovarna in Auerjeva gostilna. Ob potresu je bila močno poškodovana in so jo leta 1898 podrli ter zgradili novo, večje poslopje, katerega stavbno linijo so precej potegnili nazaj in izravnali z ostalimi hišami proti Prešernovemu trgu.

Stavba je poznana kot Oražnov dijaški dom za študente medicine in dentalne medicine. Imenuje se po slovenskem zdravniku dr. Ivanu Oražnu (1869–1921), tudi šefu zdravstvenega oddelka pri Deželni vladi za Slovenijo v letih 1918 do 1921, deloval pa je tudi v politiki in sokolskem društvu. Svoje premoženje je zapustil v upra-

vljanje Medicinski fakulteti v Ljubljani z namenom, da ustanovi dom za revne študente medicine, morebitna prosta mesta pa naj bi dobili študentje drugih fakultet. Dijaški dom bi omogočal brezplačno bivanje slušateljem medicincem in dentalnim medicincem ljubljanskega vseučilišča slovenske narodnosti. Upravljanje ustanove je leta 1923/24 prevzel upravni odbor, ki ga je imenovala Medicinska fakulteta. Dom je pričel delovati v šolskem letu 1925/26 in deluje še danes.

Fasada je bila prenovljena leta 1997.

Z dvoriščne strani je vhod v Hotel Emonec. Manjši garni hotel, namenjen turistom in poslovnežem, s hladnim samopostrežnim zajtrkom, je bil ustanovljen leta 2004.

Kongresni trg and surroundings, as far as Prešernov trg - squares, roads, streets and the most important architectural features

Jože Suhadolnik

Čopova ulica

Čopova ulica is a very old road link. The majority of trade flowed along it into the medieval city. The first house, and also the first mention of the owner, dates to 1550. They began to build solidly constructed shops on its eastern side in the first half of the nineteenth century. The citizens called them the Ljubljana bazaar. This marked the start of the street being lined with buildings. Until then it had been only an open road without buildings beside it.

Mestna hranilnica ljubljanska, Nova ljubljanska banka d. d., Čopova ulica 3

In 1902, the solution of architect Josip Vančar was chosen at a competition for the construction of the urban building. The secession façade with classical articulation is covered with late historical and secession decorative elements of garlands, floral wreaths, circles and heads. The decoration condenses towards the top and centre of the building. The triple axis central part protrudes slightly and terminates at the top with a gable topped by the coat-of-arms of Ljubljana. The main portal is stressed by a secession canopy made of glass and wrought iron in the shape of open petals. The sign hanging below it is designed on the model of Parisian Art Nouveau. The inscription on the façade is framed by two allegorical full length statues, of commerce and industry and crafts. The ground floor, with large wooden display windows, was intended for shops, the first floor for the bank and the upper floors for rental accommodation. The original stucco decoration, chandeliers and pieces of furniture in secession style have been preserved in the bank premises.

Hribarjevo nabrežje

The regulation of Hribarjevo nabrežje (and Dvorni trg) in 2000 signified for Ljubljana a revival of the riverside space and linkage of the city with the river. The architects, Vesna and Matej Vozlič, attempted with the layout of the promenade between Tromostovje and Čevljarški most to establish a visual link between pedestrians and the river, and with Dvorni trg to link the river and Kongresni trg. The promenade is bordered by a balustrade of artificial stone and metal verticals, which

allow a view of the river. The trees forming an avenue, a characteristic feature of the Ljubljana embankments, will gradually provide the promenade with a green canopy.

Kongresni trg

The square was created on the space where the walled moat of Roman Emona and the medieval city had been filled in. The wide moat running north of the walls extended to the southern edge of Zvezda Park. The walls of the medieval city on the western side rested on the remains of the Roman wall in Vegova ulica. Part of the northern Emona gates has been restored in the passage below Slovenska cesta, beside Kongresni trg.

A decision to lay out the square in front of the Vicedom city gates was already adopted at the end of the 18th century. The most important impetus for the arrangement of the square was the Congress of the Holy Alliance in 1821 and the visit of three European monarchs. Kongresni trg was built up on the north side and given its final backdrop before the middle of the 19th century. The architect, Jože Plečnik, was intensively involved with the square between the two world wars. He obtained the first commission for its rearrangement in 1928. He laid paving with large concrete slabs. He developed and supplemented the idea and project up to, during and after the Second World War. In the plan for the regulation of the southwest part of Ljubljana, Plečnik later further extended this axis to Prešernov trg. In 1939, young architects such as Edvard Ravnikar, Marjan Tepina, Božidar Gvardjančič, Boris Počkar and Ivo Štrukelj took part in a public competition for the urban design of the wider area of Kongresni trg. The preserved plans show various approaches to the renovation of the city. The more sensitive built on the existing urban form, in the spirit of Plečnik's tradition, while others, explicitly modern, uncompromisingly intervened in the existing urban substance in line with the functionalist doctrine. The lamps were removed from Kongresni trg in the fifties of the 20th century and the square was later asphalted. Slovenska cesta was widened in the sixties. The western side of the square was thus divided, and because of the caesura of the road widening, it lost its former previous spatial uniformity.

Kongresni trg with Zvezda Park is the most important classical urban composition in the centre of Ljubljana. Its rectangular shape visually orients it to the dominant castle above. It links the oldest road (Slovenska cesta) through the Ljubljana gates and one of the two most important medieval arteries, the link between the walled city and its suburbs (Gospodka, Wolfova, Trubarjeva). The square lies at the point of contact of Roman, baroque, classical and modern Ljubljana. The southern façade of the square runs in the line of the former Roman and medieval walls. The western side of the square is closed by the monumental baroque Ursuline church and, at the northwest corner of Zvezda Park, the building of the Ursuline

Gymnasium. On the northern side of Zvezda Park, the building line is determined by the land plot boundary of the former Capuchin monastery. The eastern side of the square and Zvezda Park is closed by the façade of suburban houses, set in the line of the old suburban Wolfova ulica. After the earthquake, the stone building of the Slovene Philharmonic on the eastern side of Kongresni trg provided a pendant to the Ursuline Church.

Shrine of the Holy Trinity

The shrine was made in the workshop of the Ljubljana baroque sculptor, Luka Mislej, in 1772. The author of the group of the Holy Trinity in marble was probably the young Francesco Robba. The new columnar base was made in 1834 by the stonemason, Ignacij Toman. In 1927, on the basis of Plečnik's plans and on his initiative, the shrine was set on the axis of the Ursuline church, Kongresni trg and the Philharmonic. Plečnik additionally stressed the axis with a string of slender, extremely high lamps and thus also achieved also a symbolic link from the square through Slovenska cesta to the church.

Capuchin monastery, Church of St. John the Evangelist and Zvezda Park

At the beginning of the 19th century, a monastery with garden stood in the northeast part of the present Zvezda park, north of Kongresni trg, stretching to Slovenska cesta. The Capuchins, who had built the monastery and church between 1602 and 1608 and later added to it, gave this area to Archduke Ferdinand II. The church stood in the southwest corner of the present Zvezda Park. During the period of Napoleonic occupation (1808-1813) the French rearranged the monastery into a military warehouse and the church into stables, and the Capuchins departed. In 1810, the French billeted their soldiers in the monastery. In 1817, under the Austrian government, the monastery and church were sold and the complex began to collapse in the same year. In 1820, the city had the ruins removed; the monastery land was cleared, temporary paving was laid and they filled in the moat. In 1824, the Provincial Governor put forward an initiative for a regulation plan for Kongresni trg. The city also then began to arrange the un-built land of the former monastery, planted acacias and remade the park with a classical design on the French model. They planted an avenue of chestnuts, crossing in eight directions.

Zvezda Park

In 1928, the architect Plečnik started on a renewed layout of the park. He proposed the planting of sycamores, a more geometrically regular disposition of the avenues and a narrowing of the existing paths. The idea was only partially realised,

a weather house was erected in 1838 at the junction of Vegova ulica with the square. Changing the trees to sycamores was only done in 1940, the project being realised by the city architect, Boris Kobe.

Between 1860 and 1918, a monument to Radecky, the Austrian Field Marshall and honorary citizen of Ljubljana, stood in the centre of Zvezda Park. In 1936, the city held a competition for the erection of a royal monument, a statue of King Aleksander I Karađorđević on a horse. Plečnik executed the plan of Aleksander's propylaeum by the end of 1937 and also included a monument to the king at the entrance to the newly planned Južni trg. However, the committee decided in favour of a monument by the sculptor, Lojze Dolinar, and the architect, Herman Hus. The monument was unveiled in 1940 but was already removed the next year by the Italians. A low stone pedestal was erected in its place in 1954, on which was placed a large ship's anchor. The fountain from the Capuchin monastery was set in the lower part of the park; the realisation followed the plan of architect Boris Kobe from 1940.

Opposite Kazina stands a monument to the women's demonstrations that were organised during the Italian occupation of Ljubljana in 1943. The plan for the monument was created in Plečnik's seminar in 1952. The plaster model of a tomb with richly ornamented vase was drawn by Milica Detoni. The statue of the bronze boy is the work of sculptor Božo Pengov, and the statue of the putti was modelled by Metod Janko. Plečnik erected the monument the following year. Close to the monument stands a (wrought iron) bandstand. It was made in 1921 and a year later erected in the garden of Krapež's Kazina coffee house.

In the sixties, architect Anton Bitenc laid out the upper part of the park. There had been a graveyard on this site at the time of Roman Emona. In 1996, one of the most important preserved monuments from the Roman period was placed here, a gilded statuette of a Roman citizen in a toga from the 4th century. It was discovered during the digging of the foundations for the building of Kazina in 1836 and had been part of the tomb of an Emonan dignitary.

In the nineteen sixties, Zvezda Park was connected with Plečnikov trg by an underpass. In the nineties (on the basis of a concept by architect Maks Fabiani) it was connected with Ribji trg, on the other side of the Ljubljanica, through Gerberjevo stopnišče (Gerber steps) and a new temporary bridge.

Gerberjevo stopnišče

With the construction of the architectural totality of Gerberjevo stopnišče (Gerber steps) in three levels in 1932/33, Plečnik newly, successfully and visually sensitively, linked Zvezda Park and Kongresni trg with the embankments of the

Ljubljana. The lower part of the steps, which constrict towards the top, is concluded by a lamp. He drew the steps under Hribarjevo nabrežje right to the bank of the Ljubljana for the possible later arrangement of a landing stage.

Building of the Kazina Society, Kazina, Kongresni trg 1

On the northern side of Zvezda Park, the Kazina building was constructed between 1834 and 1837 for the elite society of Ljubljana, one of the higher quality works of the first half of the 19th century. The façade in the central three axis part of the ground floor is stressed by a classical portico on four Doric pillars. Below are three semicircular terminated entrances and above a balcony with balustrade. The central part is concluded with a triangular gable extending above the cornice. In the ground floor belt of the façade there is shallow chamfering and the upper storeys are articulated with a series of shallow pilasters with Ionic capitals supporting an architrave. The ground floor windows have semicircular terminations and on the first floor they are level with a triangular pediment. The façade is without decoration except for three medallions with the symbols of the Kazina Society above the balcony doors.

The architecturally richly articulated auditorium for 400 people is one of the more formal city interiors. Its reading room was well supplied with domestic and foreign newspapers. It was possible in Kazina to read, play cards, play billiards, attend social games and sing. Until the end of the First World War, it was the centre of social life of the German part of the citizenry, and there was also an officer's club in it. It was then fundamentally adapted by Fran Krapež and transformed into the Zvezda coffee house and restaurant. In the inter-war years, various clubs operated in the building, which was the gathering place primarily of the liberal Slovene citizenry and Yugoslav oriented liberal circles. The elite Ljubljana Club then moved into the premises of Kazina, which was considered one of the finest social facilities in Ljubljana. It organised concerts, celebrations, banquets, dances, dancing classes, St Nicholas and New Year dinners and lectures.

During the Second World War, the occupier took over Kazina, which held the military high command and the press office. Club life completely died out. Today, Kazina contains the Institute of Contemporary History, Kazina Dancing School, premises of SNG Opera and Ballet, the Academic Folklore Group France Marolt and the Archive of the Republic of Slovenia.

Kongresni trg 3

The three-storey building on the northern side of Zvezda Park was built in 1839 and is a typical example of official architecture of the first half of the 19th century. The classicist façade is explicitly aesthetic and modestly articulated without any kind

of decoration. The ground floor was adapted for shops at the end of the 19th century. The building hosted the Slovene Trade School, founded in 1908. A cooperative school also operated at the same time as the trade school. In 1920, the trade school was renamed the State Two-class Trade School, and in 1938 the cooperative school expanded to two half-year courses. In 1932, the Correspondence Trade School and the Institute for Oral Courses of the Trade Institute of Education were established here.

Gerber House, Kongresni trg 5

Gerber House, with protruding corner balcony on the eastern side of the square or park was built in neo-historical style after the earthquake. The façade is covered with baroque ornamentation. The window frames are richly profiled and articulated. The window pediment under semi-circular split lintels is decorated with motifs of children's heads and bearded men between garlands of fruit.

Slovenska matica Society, Kongresni trg 8

The owner transformed the original single storey suburban house on the eastern side of the square into a three-storey one to the plans of Anton Cragolini in 1834. The building was bought by Zavarovalna banka Slovenija in 1872, and in 1879 it was sold to the Slovenska matica Society, which is still the owner today. The nine axis Biedermeier façade is symmetrical, with a specifically stressed central axis, which is concluded by a classicist columned portal. In the floor above it, the three windows are concluded with segmented or triangular pediments. The tablets above the windows are decorated with stucco reliefs with motifs of acanthus tendrils, plant garlands and wreaths.

Slovenska matica has a tradition of 140 years uninterrupted cultural and scientific work. It was founded in 1864 with voluntary contributions from the intelligentsia, merchants and businessmen, for the purpose of printing in the Slovene language more demanding works from very varied fields, and raising the level of education and knowledge. During the First World War, a conflict occurred with the authorities because of the publication of a book on the behaviour of the Austrian military in annexed Bosnia. Slovenska matica continued its work in the inter-war years and helped found the Slovene Academy of Sciences and Arts.

Today, Slovenska matica is a scientific and cultural institution, which organises scientific meetings on various questions of Slovene culture and society and its future. It is simultaneously a publishing house, which publishes high quality original works and translations in humanistics, natural sciences and technology.

State Professional Theatre, Slovene Philharmonic, Kongresni trg 10

In anticipation of a visit from Emperor Joseph II, the first Ljubljana theatre building, the State Professional Theatre, was constructed in 1765 to the plans and under the leadership of Lovrenc Prager and Leopold Wiser von Berg. The triple axis façade retained the three axis baroque division into floors with pilasters. The building showed a strong classicist inspiration. German and Italian acting groups were hosted. In 1789, the first Slovene theatre work was staged, *Županova Micka* by Anton T. Linhart. In 1887, the building was destroyed by fire. Plans for a new theatre and the then German oriented Philharmonic Society were made by the architect, Adolf Wagner. The new building for holding concerts, a large concert hall and a small auditorium above the entrance hall for the appearance of chamber ensembles, was built between 1887 and 1891. Slovene theatre performances were staged here until 1892, when a new theatre, now Opera, was completed.

The neo-renaissance façade, with rounded corners, stresses the central triple-axis projection. Within it is a triple semi-circular terminated portal and above it three windows, similarly with semi-circular terminations, separated with Corinthian pilasters and with a balustrade below. The same balustrade runs also above the cornice around the building and is only interrupted in the centre, above the central axis, with a semi-circular attic. Within this is depicted a lyre with musical emblems, the year of foundation and the inscription 'Academia Philharmonicorum' (forerunner of today's Slovene Philharmonic). Between the detached terminations of the windows of the first floor are depicted three pairs of genies in plaster. On the façade, above the central three windows of the first floor is a rich stucco decoration with plant motifs and a wreath of floral garlands on the band of wall below the roof projection.

The Slovene Philharmonic is among the oldest in Europe, and even in the world. Its honorary members include the major composers Joseph Haydn, Ludwig van Beethoven and Johannes Brahms, interpreters, such as the violinist Nicolo Paganini and others. Franz Schubert was attracted to it as municipal music teacher and Gustav Mahler was conductor of the philharmonic in 1881 and 1882,.

The building was modernised in 1937 to the plans of architect Jože Plečnik and a balcony was added. Plečnik also designed a new façade towards the river at that time. With the connection of the semi-circular façade and the annexes into a uniform building body he suitably added a stage to the auditorium and introduced an arcaded passage in the ground floor. He undulated the façade in baroque style, set decorative vases in shallow niches and thus sought or found dialogue with the river.

Kongresni trg 13, Vegova ulica 2

The corner residential house was combined from two houses, the older from the end of the 18th century and second from the middle of the 19th century.

Kongresni trg 14

The three-storey neo-renaissance building was built between 1894 and 1900 by Viljem Treo. It was erected on the site of an older house from 1756, reconstructed and combined from two houses. The ground floor is rusticated, with a stressed semi-circular terminated portal in the centre. The balcony above it rests on two console volutes.

Kongresni trg 15

The residential building was constructed on the site of an older one in 1896. The neo-renaissance façade on the corner of a small piazza and Slovenska cesta gives the square a high-quality conclusion.

Prešernov trg

There were some suburban houses, workshops, a landing stage and gardens here in the Middle Ages. A market was created between the Augustine Church with monastery and the bridge with the medieval Špital city gates, for trade in foodstuffs and wood. The first outlines of the square, not then built up, appear on maps of Ljubljana from 1639 and 1654, with only a few houses outlined by the paths that flow together in it. Čopova ulica was for the most part not yet lined with buildings, only a few houses stood at the corner of the square and the present Wolfova ulica, where houses with fenced gardens reached down to the river. The square did not essentially change in the following hundred years. In 1822 and 1823, the space was levelled and transformed into Marijin trg. By 1840, the square was already almost entirely surrounded by buildings. The northern side was closed by the grounds of the Franciscan church and monastery, beside which stood small, suburban, for the most part merchant houses. Until the end of the 19th century, the buildings of Prešeren trg were not uniform, were of different heights and widths, from various periods and they carried variously designed terminations and facades. The square was badly affected by the earthquake of 1895. Only the church and monastery and the corner Hauptmann house were undamaged. All the other houses in the square were destroyed or seriously damaged.

In 1895, on the basis of a proposal by Sitte and Fabiani, the Municipal Building Office produced an official draft regula-

tion plan. They took into account a new, slightly set back building and height line, intended to be adjusted to the cornice of the Franciscan church. Prešeren trg only changed on the eastern side after the earthquake. Hauptmann's house was renovated and Frisch house was built to achieve a greater unity of the square. With the later constructed Mayer house, the square also extended towards the river.

The square gained its present appearance at the end of the eighties through adaptation by architect Edvard Ravnikar, who outlined a circle in its geometric centre, from which flowed rays.

Prešeren monument

The monument to Slovenia's greatest poet, Dr. France Prešeren, from whom the square obtained its name, is the work of sculptor Ivan Zajc and architect Maks Fabiani. It was set up in 1905. The figure of the poet stands on a pedestal, on the rock sits a naked girl, the muse, with a laurel wreath of glory raised high. At the sides on the pedestal are attached bronze plaques with motifs from Prešeren's poems. The people of Ljubljana have adopted it as one of the most recognisable symbols of the city.

Frisch house, Prešernov trg 3 and Čopova ulica 1

The merchant residential house was built in 1896 and 1897. With its corner balcony and tower it stresses the entrance to Čopova ulica. On the late historical façade, in addition to historicist decorations, individual secession elements also appeared for the first time in Ljubljana. The decoration is condensed above the window of the upper storey, below the cornice, and on the corner balcony.

Rimska cesta

The name already indicates that it originates from the Roman period, since it runs on the line of one of the most important traffic ways in old Emona. In the Middle Ages, too, the old Roman road retained the function of an important traffic artery. It entered the city through Križevnik gates, from there by Trg francoske revolucije and then across the Ljubljana. It began to lose its importance in the first half of the 19th century and traffic along Rimska cesta had almost ceased by the end of the century.

Slovenska cesta 28

The present building was erected by the merchant Peter Schleimer in 1886. The well-known Rio pub restaurant operated in the ground floor premises in the eighties of the last century.

Post Station, Main Post Office, Post Office Building, Slovenska cesta 32 and Čopova ulica 11

Ljubljana Post, also called the Post Station, was founded in 1496 by Emperor Maksimilian I. Its location until 1744 is not known. It is supposed to have been in Malič house, next door to Malič hotel. It then moved to a new post building on the corner of Slovenska cesta and Čopova ulica, built between 1895 and 1896. The building was designed in neo-renaissance style. The business premises of Pošta Slovenije are divided into side wings, which follow the line of the streets, and a circular corner tower with a clock and stressed cupola and the three doors of the main entrance. The high ground floor contains halls for work with customers and there are administrative premises in the two upper storeys. The articulation is also expressed on the facade; the high ground floor plinth is faced with roughly worked stone, on it sit the two upper storeys with slightly articulated corner stresses at the contact with the circular tower. The emblems set on the facade and the coats-of-arms draw attention to its role as a postal facility. The cornice is concluded by a balustrade, along which is a series of different figural decorations.

Friedl-Rechar house, Trg francoske revolucije 4

The spacious bourgeois palace with shops and apartments was designed in 1794 by the Italian architect, Andres Menini. The central part of the classical symmetrical façade with projecting rustic plinth in two storeys creates an unusual composition, which is a shift from baroque examples and combines the motif of the corners and the entrance in an unusual way. On a high stone portal, which leads to a two-storey arched hall, is set a balcony with central projection, which is ornamented by a piano nobile and is terminated with a triangular pediment. The procelium is given special expression by Doric semi-columns and oval windows. The classicist style was introduced to Ljubljana with this building.

Realka, Secondary School for Electro-technical and Computer Studies, Vegova ulica 4

Plans for the building were drawn up by the Vienna architect, Alexander Bellon, and it was built in 1871–1874. The former first Ljubljana gymnasium with a technical orientation is designed on an elongated ground plan. The building is

articulated by corner towers and a central tower with cupola, behind which is attached the pavilion of the gym. Such a composition is typical of the Baroque. The façade is designed in historical, neo-romanesque or neo-norman style and is the only such example in the city. On a support in the attic is the coat-of arms of a savings bank with a beehive, which is supported by sitting figures of erudition surrounded by books, writing pads, pencils and tablets. The elegant neo-classicist figural plastics at the entrance, personifications of commerce and technology, are the work of the Viennese sculptor, Franz Mitterlechner.

A primary school for boys operated in the premises of the gymnasium for a short period. It was founded by the German educational society, Deutscher Schulverein, and was attended mainly by the sons of artisan and railway families. The first meteorological and seismological stations and observatory in the Austro-Hungarian monarchy operated in the basement premises from 1897.

Wolfova ulica

The suburban artisan street linked, on the outside of the city walls, the Šentpeter suburb with Špital bridge and the Vice-dom/Fištamija gates on the south side of Kongresni trg. The suburban district was thus formerly called 'Pred Fištamiskimi vrati' (In front of Fištamija gates). Even today, although modernised, Wolfova ulica has almost retained its suburban appearance. The characteristic series of two and three-storey houses beside it go back to the first half of the 19th century, after which they began to regulate the embankments. On the river side the houses reached right down to the banks of the river.

Mayer house, Unicredit Bank, Wolfova ulica 1

On the site of the present building, between Hribarjevo nabrezje and Wolfova ulica, originally stood a three-storey house built in 1754. A new modern department store was built in 1937/38. The plans for the building were made by a representative of the first generation of modern Slovene architects, Stanislav Rohrman. The exterior is formed by more traditional architectural elements - artificial stone to the first floor and then plaster, a four part window separated by pillars in the upper storeys, and terminated semi-circularly on the third floor. The interior is explicitly modern. The reinforced concrete skeleton construction enabled a unified sale area on the ground floor and a first floor with a circumferential gallery, with apartments to rent in the upper storeys.

Hauptmann house, Wolfova ulica 2, Prešernov trg 1

An older inn already stood on this site in 1600. The existing three-storey house was enlarged in 1873 by two floors and a manufacturing shop arranged on the ground floor. It was bought by a paint merchant, Adolf Hauptmann, in 1894. In 1905, he commissioned plans for renovation of the façade and roof from the municipal architect, Ciril Metod Koch, who executed the renovation in the style of the then fashionable, Wagnerian inspired, Viennese Secession. The five-storey façade is horizontally articulated between the ground floor and the first floor by a strongly profiled cornice, with a wide coffered cornice between the first and second floors and horizontal lines cut into the plaster in both lower storeys. The façade is ornamented with ceramic tiles of different colours, and the upper part of the façade is also decorated in entirety with the geometric motif of a chess board. The coloured plaster in the strongly protruding roof projection is designed in Wagnerian style, with a motif of coloured coffers. The colour scale of the façade is in harmony with the coloured window frames and window shutters and the colour of the façade plaster. The house stands out from the context of the square in its green-blue fashionably contrasting colours, for which Koch probably found examples in contemporary Viennese architecture.

Dolenc house, Wolfova ulica 10

The shop and residential building with two parallel wings was built between 1897 and 1898. The late historicist façade carries secession elements. Among them, above the door of the entrance hall, stands out a secession designed screen of wrought iron.

Wolfova ulica 12

An old brewery and Auer's inn originally stood here. The house suffered severe damage at the time of the earthquake. In 1898, it was demolished and a new, larger building was erected, known as Oražen student hostel for medical students. It was named after the Slovene physician Dr. Ivan Oražen (1869–1921), who left his property for management by the Medical Faculty in Ljubljana for the purpose of founding a hostel for impoverished students of medicine, with possible free places also being available to students from other faculties. The hostel began to operate in the 1925/26 academic year and is still functioning today.

DROBCI IZ ZGODOVINE SEJMOV NA KONGRESNEM IN PREŠERNOVEM TRGU

Ljubljana je že pred letom 1200 dobila status trga in s tem hkrati pravice do tedenskega sejma. Dva tržna dneva sta bila v sredo ter soboto in sta se ohranila tudi v naslednjih stoletjih, le da se jima je pozneje pridružil še petek. Na Prešernovem trgu so nekdanj trgovali predvsem z živino in lesom. Mesto je imelo tedenske sejme do leta 1834. Tedaj je stopil v veljavo nov tržni red, ki je uvedel dnevne ali tako imenovane »male« trge. Živila so lahko prodajali tudi druge dni v tednu, le z omejitvami v vrsti živil. Na tedenskih sejmi ob sredah in sobotah so smeli prodajati vse vrste živil, druge dni pa tudi mleko, maslo, jajca, perutnino, gobe, stročnice, zelenjavo ter sveže in suho sadje.⁶⁴

Središče tržnega življenja v mestu so predstavljali predvsem Vodnikov, Pogačarjev in Krekov trg, Adamič-Lundrovo nabrežje in Dolničarjeva ulica. Tržni prostori za določene vrste živil in nekatere stvari za vsakdanjo rabo pa so bili tudi na drugih lokacijah, ki niso bile v neposredni bližini mestne hiše.

Prešernov, posebno pa Kongresni trg sta kot tržna prostora imela manjšo vlogo. Konec 19. stoletja so na Prešernovem trgu mestne branjevke prodajale sadje. Tržni prostor za pomaranče, limone, vipavsko sadje ter suhe češplje in med na debelo je bil na Kongresnem trgu (manj primernem za trgovanje), kjer so poleg živil na tedenskih sejmi prodajali tudi druge, za življenje potrebne stvari, kot ježice, bodičaste tvorbe želoda, uporabne pri strojenju kož.⁶⁵ Tu so gostili tudi Miklavžev sejem.

Nadzorstvo in skrb za izvajanje policijskega reda na živilskem trgu oziroma tržnem prostoru je opravljal uniformirani stražnik. Leta 1896 so mestne oblasti ustanovile urad za tržno nadzorstvo, živilsko-policijsko službo pa naj bi izvajal primerno usposobljen nadzornik in njemu podrejeni tržni stražniki. Šele pozneje, leta 1938, je bil pri Tržnem uradu ustanovljen Mestni preskuševalni laboratorij za pregledovanje živil.

⁶⁴ Nena Židov, Ljubljanski živilski trg, odsev prostora in časa (1920–1940), Ljubljana 1994, str. 40–41.

⁶⁵ Nena Židov, kot op. 60, str. 10–11.

IMENA ULIC, TRGOV IN NABREŽJA

Imena ulic so včasih omenjena v računskih knjigah, knjigah dohodkov in izdatkov. Od 17. stoletja naprej lahko zasledujemo razvoj krajevnih imen v Ljubljani tudi po davčnih knjigah in mestnih urbarjih, ki vsebujejo imena davčnih zavezancev po mestnih delih, trgih in ulicah. V zapisnikih mestnega sveta je več označb, ki ulice bolj opisujejo kot navajajo poimensko. Tako je nekatere ulice mogoče lokalizirati hitro, pri nekaterih pa je potrebna pomoč še drugih podatkov, na primer imen hišnih posestnikov. Davčne knjige v razdobju od leta 1600 do 1621 imajo označbe po mestnih vratih: Pred Nemškimi vrati (Vor dem Teutschen Thor) je pomenilo na sedanjem Trgu francoske revolucije, Pred Vicedomskimi vrati (Vor dem Vitzdombthor) je pomenilo na današnjem Kongresnem trgu. V mestnih urbarjih je navedena tudi ta krajevna označba: Pri Vicedomskih vratih proti vodi (Bey dem Vitzdomb Thor gegen dem Wasser), kar je pomenilo na današnjem Dvornem trgu.⁶⁶

Leta 1770 je bila izvedena hišna numeracija, ko je vsaka hiša dobila svojo številko. V ta namen so bile določene krajevne enote, imenovane števniki oddelki (tudi katastrske občine), po katerih so številčili hiše. Najstarejši med njimi je obzidani del mesta Ljubljana mesto, mlajša pa sta Gradišče in Kapucinsko predmestje, ki sta predmet te obravnave.

Primerjava med slovenskimi in nemškimi imeni kaže, da je bilo imenovanje v nekaterih primerih popolnoma samostojno in neodvisno od drugojezičnega imena. Več slovenskih imen ljubljanskih ulic in trgov iz druge polovice 18. stoletja je zbral Ivan Vrhovnik iz Vodnikovih Lublanskih Novic in iz oklicnih knjig nekaterih ljubljanskih župnij. Nazive večjega števila ljubljanskih ulic vsebuje tiskan slovenski in nemški razglas iz leta 1787 o novi župnijski razdelitvi v Ljubljani in predmestjih ter seznami hišnih posestnikov iz leta 1787, 1798 in 1800.⁶⁷

⁶⁶ Vlado Valenčič, *Zgodovina ljubljanskih uličnih imen*, Ljubljana 1989, str. 11, 12, 14, 15.

⁶⁷ *Verzeichnis der Hausinhaber in der Hauptstadt Laibach und die Vorstädten*, Ljubljana 1787, 1798, 1800; ZAL, LJU 489 – Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (Reg. I), fasc. 33, fol. 313 in 314.

V Lublanskih Novicah iz leta 1797 najdemo slovenska imena skoraj vseh ulic in trgov. Sodeč po seznamu iz leta 1802, je bila večina uličnih imen že ustaljena, pri nekaterih ulicah pa so se imena še spreminjala, ali pa so uporabljali zanje več imen hkrati.

Ni ugotovljeno, kdaj je izšel avstrijski predpis za našo deželo – o označbi kraja in vsake ulice na zidovih hiš s črno barvo v večjih in manjših mestih – in kdaj so v Ljubljani prvič označili ulice z napisi. Vemo pa, da je bila leta 1819 numeracija na hišah pomanjkljiva, nekateri napisi nečitljivi, ali jih na vogalih nekaterih ulic sploh ni bilo. Iz magistratnih spisov tega leta je mogoče ugotoviti, da so bile po odločitvi županstva z napisi opremljene vse ulice v starem mestu. Ulične napise so ponovno obnavljali šele leta 1848 na podlagi seznama z nemškimi in slovenskimi uličnimi imeni. Slovenske napise so tam, kjer je bilo primerno, namestili nad nemške in so bili izdelani s črnimi latinskimi črkami.⁶⁸ Numeracija stanovanjskih hiš je bila urejena z državnim zakonom (št. 67) leta 1869.

Poimenovanje cest, ulic in trgov ter hišna numeracija imata svojo osnovo v sklepu občinskega sveta leta 1876, ki ga je odobrila deželna vlada. Razglašen in objavljen je bil tudi uradni seznam hiš. Za vsako spremembo uličnih imen je bila po tem zakonu potrebna odobritev deželne vlade. Le-ta pa ni mogla, kot se je kasneje pokazalo v praksi, mesta prisiliti v soglasje s svojo razlago.⁶⁹

O samo slovenskih uličnih napisih so mestni svetniki razmišljali in se sporekali že leta 1892. Kljubovali so jim ogorčeni zagovorniki dvojezičnih napisov. Na predlog svetnika Ivana Hribarja je mestni svet naročil ulične in hišne table (črni napisi na beli podlagi z zelenimi robovi) za vse tedaj preimenovane ulice in trge. Leta 1908 je mesto končno uveljavilo le slovenske napise na tablah (beli napisi na zeleni podlagi z belo črto na robovih). Zapis imena ulice v ednini sta Hribarju svetovala mestni arhivar Anton Aškerc in že prej dr. Fran Ilešič. Tako se je v Hribarjevem obdobju spremenila zunanja oblika uličnih in hišnih tabel, s tem pa je mesto pridobilo bolj slovenski značaj.

⁶⁸ Vlado Valenčič, kot op. 62, str. 33, 42, 43.

⁶⁹ Vlado Valenčič, kot op. 62, str. 120.

V času pred prvo svetovno vojno ter do nastanka kraljevine SHS se je občinski svet le poredko ukvarjal z imenovanjem ali preimenovanjem ulic, pa tudi sprejeti predlogi so običajno ostali neizvedeni. Mestni občinski svetniki so se leta 1923 odzvali širitvi mesta, novim razmeram v novi državi in sprejeli predlog o preimenovanju številnih ulic in trgov sledeč konkretnim načelom za imenovanje ulic. Naslednje večje preimenovanje, ki je zadevalo tudi trga in ulico v naši obravnavi, je bilo leta 1928 oziroma 1930.

Po drugi svetovni vojni je leta 1946 Mestni ljudski odbor predložil ministrstvu za notranje zadeve obširen seznam uličnih imen, ki naj bi se spremenila (pripravila ga je komisija za preimenovanje ljubljanskih ulic). Komisija sprva ni hotela upoštevati načela ohranitve zgodovinske tradicije in je za preimenovanje med drugimi predlagala tudi imena v starem delu mesta, tudi za Kongresni trg, a je pozneje od tega deloma odstopila. Njeno delo je potekalo postopoma, počasi, v pretres je bilo potrebno vzeti tudi imena iz predvojnega in okupacijskega obdobja.

Ulice, trgi, nabrežja	Omemba ulice v seznamu ljubljanskih hišnih posestnikov, drugih seznamih, spisih, knjigah, davčnih knjigah, označbe, leto poimenovanja	Prejšnji naziv ulice, trga, nabrežja
Čopova ulica	1798, 1800	Glavna cesta proti nunam/Hauptstrasse gegen den Klosterfrauen (velja tudi za hiše ob Čopovi ulici)
	1797	Slonova gassa
	1798	Elefantouska gassa
	1802, 1840	Slonova ulica/Elefantengasse
	1848	Slonove ulice/Elefanten-Gasse
	1892	Prešernova ulica
	1949	Čopova ulica

Ulice, trgi, nabrežja	Omemba ulice v seznamu ljubljanskih hišnih posestnikov, drugih seznamih, spisih, knjigah, davčnih knjigah, označbe, leto poimenovanja	Prejšnji naziv ulice, trga, nabrežja
Gledališka stolba	1876	Gledališka stolba/Theaterstiege
Gerberjevo stopnišče	1966	Gerberjevo stopnišče
Gradišče (kot del sedanje Slovenske ceste)	1277 1819 (1840) 1848 1877 1892 1982	prva omemba v zvezi z zemljiško posestjo nemškega viteškega reda omemba v zvezi z obnovo uličnih napisov Gornje Gradišče/Obere Gradischa (med Rimsko c. in Nunsko ul./Kongresnim trgom) Gradišče/Burgstallgasse (med Rimsko c. in Nunsko ul./Kongresnim trgom) Gradišče (samo slovenski naziv) Kardeljeva cesta (med Aškerčevo c. in Kongresnim trgom)
Gregorčičeva ulica (med Vegovo ulico in Slovensko cesto)	1798, 1800 1802 1848 1877	Gradišče pri vodnjaku/Gradische beim Brunnen (med Vegovo ul. in Slovensko c.) Vodnjaška ulica/Brunngasse (med Vegovo ul. in Slovensko c.) Vojaške odgojilnice ulice/Militär-Erziehungshausgasse Hilšerjeva ulica/Hilschergasse

Ulice, trgi, nabrežja	Omemba ulice v seznamu ljubljanskih hišnih posestnikov, drugih seznamih, spisih, knjigah, davčnih knjigah, označbe, leto poimenovanja	Prejšnji naziv ulice, trga, nabrežja
	1906	<i>Simon Gregorčičeva ulica (velja za del ulice med Slovensko in Prešernovo cesto)</i>
	1923	Gregorčičeva ulica
Hribarjevo nabrežje	1933	Hribarjevo nabrežje
Knafljev prehod (med Slovensko cesto in Wolfovo ulico)	1958	Knafljev prehod
	1877	Knafljeva ulica
	1941	<i>Puccinijeva ulica (velja za celotno Knafljevo ulico med Slovensko in Prešernovo cesto)</i>
	1947	<i>Knafljeva ulica (velja za celotno Knafljevo ulico med Slovensko in Prešernovo cesto)</i>
	1952	<i>Tomšičeva ulica (velja za celotno Knafljevo ulico med Slovensko in Prešernovo cesto)</i>
Kratka (ulica) steza	1912	Kratka (ulica) steza
Kongresni trg	po 1798	Kopcinarski plac, Novi svet/Neue Welt, Na novem trgu/Am neuen Platz
	1802	Kapucinski trg
	1821, 1840	Kongresni trg

Ulice, trgi, nabrežja	Omemba ulice v seznamu ljubljanskih hišnih posestnikov, drugih seznamih, spisih, knjigah, davčnih knjigah, označbe, leto poimenovanja	Prejšnji naziv ulice, trga, nabrežja
	1848 1952 1974 1991	Zborniški terg/Congress-Platz Trg revolucije Trg osvoboditve Kongresni trg
Prešernov trg	1798, 1800 1840 1848 1877 1949	Glavna cesta proti nunam/Hauptstrasse gegen den Klosterfrauen (velja tudi za hiše na Prešernovem trgu) Marijin trg Matere Božje terg/Marien Platz Marijin trg Prešernov trg
Rimska cesta (med Trgom francoske revolucije in Slovensko cesto)	1787 1798, 1800 1877 1934 1942	Velka cesta/Landstrasse Tržaška cesta/Triesterstrassen Rimska cesta/Römerstrasse Cesta 29. oktobra Rimska cesta
Slovenska cesta (med Rimsko cesto in Čopovo ulico)	1798, 1800	Glavna cesta proti nunam/Hauptstrasse gegen den Klosterfrauen (med Cankarjevo c. do Kongresnega trga)

Ulice, trgi, nabrežja	Omemba ulice v seznamu ljubljanskih hišnih posestnikov, drugih seznamih, spisih, knjigah, davčnih knjigah, označbe, leto poimenovanja	Prejšnji naziv ulice, trga, nabrežja
	1802 1802 (1840) 1848 1877 1877 1892 1952 1954 1982 po 1991	Samostanska ulica/Klostergasse (med Cankarjevo c. do Kongresnega trga) Stara poštna cesta proti nunam/alte Poststrasse gegen die Klosterfrauen (med Aškerčevo c. do Kongresnega trga) <i>Gornje Gradišče/Obere Gradischa (med Rimsko c. in Nunsko ul./Kongresnim trgom)</i> <i>Gradišče/Burgstallgasse (med Rimsko c. in Nunsko ul./Kongresnim trgom)</i> Šelenburgove ulice/Schellenburggasse (med Nunsko ul./Kongresnim trgom do Cankarjeve c.) <i>Gradišče (samo slovenski naziv)</i> Kardeljeva ulica (prejšnja Šelenburgova ul.) Titova cesta (od Kongresnega trga proti severu) <i>Kardeljeva cesta (med Aškerčevo c. in Kongresnim trgom)</i> Slovenska cesta
Soteska	1802, 1840 1848 1877	Soteska/Einöde Pušavne ulice/Einöd-Gasse Soteska
Vegova ulica	1802, 1840	Babja dolina/Weiberthalgasse (za del ulice)

Ulice, trgi, nabrežja	Omemba ulice v seznamu ljubljanskih hišnih posestnikov, drugih seznamih, spisih, knjigah, davčnih knjigah, označbe, leto poimenovanja	Prejšnji naziv ulice, trga, nabrežja
	1840 1848 1877	Dolnje Gradišče/Untere Gradischa Spodnje Gradiše/Untere Gradischa-Gasse Vegove ulice/Vegagasse
Wolfova ulica	1798, 1800 1797 1802 1819 1840 1848 1892	Glavna cesta proti nunam/Hauptstrasse gegen den Klosterfrauen, Novi svet/Neue Welt (velja tudi za hiše ob Wolfovi ulici) Kapucinarska gassa Kapucinska ulica Gledališke ulice Gledališka ulica Gledališke ulice/Theater-Gasse Wolfove ulice

Babja dolina (del Vegove ulice) je bila predmestna ulica s povečini lesenimi, z deskami in slamo kritimi revnimi hišami in ji je dala ime ljudska šaljivost.

Gradišče (Purchstal) so naši predniki imenovali prostor, na katerem se je razprostirala rimska Emona. Tak naziv so radi dajali krajem s predslovenskimi selišči. V virih je bilo prvič omenjeno leta 1277, od tedaj ga omenja več listin v zvezi z zemljiško posestjo nemškega viteškega reda.

Stolba ima pomen stopnic – **Gledališka stolba** pri nekdanjem pogorelem gledališču na prostoru Filharmonije.

Hilšerjeva ulica je dobila ime po nemškem pesniku J. E. Hilscherju, ki je bil učitelj na vojaški šoli v tej ulici.

Knafljeva prehod (kot podaljšek Knafljeve ulice) je dobil ime po župniku Luku Knaflju, zaslužnim za bogate ustanove, s katerimi je bil mnogim slovenskim dijakom omogočen študij na dunajski univerzi.

Slonova gassa je dobila ime po gostišču Pri slonu, ki se ga je tak naziv držal že dolgo.

Schellenburgova ulica je dobila ime po Jakobu Schellu pl. Schellenburgu, ustanovitelju uršulinskega samostana, ki je dal denar tudi za gradnjo uršulinske cerkve, do katere je vodila omenjena ulica.

Wolfova ulica je dobila ime po škofu Antonu Alojziju Wolfu, mecenu slovensko-nemškega slovarja.

STAREJŠE VEDUTE OBRAVNAVANEGA PREDELA LJUBLJANE

Tomaž Hren, *Skica ljubljanskega avguštinskega samostana Na Gorici onkraj Špitalskega mostu*, 1628/29

Tomaž Hren, *Skica ljubljanskega kapucinskega samostana pred Fištamskimi mestnimi vrati*, 1628/29

Giovanni Pieroni, *Skica Ljubljane*, kopija neznanega prerisovalca, 1639, lavirana perorisba z rjavim tušem (Grafični kabinet Narodnega muzeja Slovenije, Ljubljana; kopija v zbirki Fototeka, ZAL, Ljubljana)

Folpert van Ouden Allen, *Velika veduta Ljubljane s ptičje perspektive*, okoli 1660, lavirana risba (Grafični kabinet HAZU, VZ, Zagreb; kopija v zbirki Fototeka, ZAL, Ljubljana)

Janez V. Valvasor, *Ljubljana od severozahoda*, v skicni knjigi *Topographia Ducatus Carnioliae modernae*, okoli 1675, perorisba in tuš (Grafični kabinet HAZU, VZ, Zagreb)

Andreas Trost, *Mala veduta Ljubljane*, v knjigi *Topographia Ducatus Carnioliae modernae*, 1679, bakrorez (kopija v zbirki Fototeka, ZAL, Ljubljana)

Andreas Trost, *Velika veduta Ljubljane* (na njej *Mala veduta Ljubljane*), v Valvasorjevi knjigi *Slava vojvodine Kranjske*, 1681 (1689), bakrorez (kopija v zbirki Fototeka, ZAL, Ljubljana)

A. Sommer-Joseph Eder, *Prospekt stolnega mesta Ljubljana v Vojvodini Kranjski*, konec 17. stoletja, bakrorez (Grafični kabinet Narodnega muzeja Slovenije, Ljubljana)

Friederich Bernhard Werner, *Skica Ljubljane v popotni skicirki*, 1713 (*Oberösterreichisches Landesarchiv, Linz*)

Friederich Bernhard Werner, *Ljubljana*, prestolnica Vojvodine Kranjske, 1732, lavirana risba (Mestni muzej Ljubljana, Ljubljana; kopija v zbirki Risbe, slike in grafike, ZAL, Ljubljana)

Klauberjeva božjepotna podobica *Matere božjega sveta v ljubljanski avguštinski cerkvi*, prva polovica 18. stoletja, zbirka božjepotnih podob (Semeniška knjižnica, Ljubljana)

Janez Dizma Florijančič, *Prospekt/veduta na karti glavnega mesta Ljubljane*, 1744, bakrorez (kopija v zbirki Zemljevidi in karte, ZAL, Ljubljana)

Leopold Wiser, Krznarski potni list s podobo Ljubljane, 1762, bakrorez (Grafični kabinet Narodnega muzeja Slovenije, Ljubljana)

Prospekt glavnega mesta Ljubljane na **pomočniškem priporočilnem pismu**, začetek 19. stoletja, grafika (original v fondu Mesto Ljubljana, razno magistratno gradivo, ZAL, Ljubljana)

Alois Schaffenrath, Kapucinski samostan v Ljubljani, okoli 1817, kolorirana jedkanica (Narodni muzej Slovenije, Ljubljana; kopija v zbirki Fototeka, ZAL, Ljubljana)

Alois Schaffenrath, Pogled na Ljubljano izpod Rožnika, okoli 1820, kolorirana litografija (Mestni muzej Ljubljana, Ljubljana)

Alois Schaffenrath, Stolno mesto Ljubljana, 1821, kolorirana risba (Mestni muzej Ljubljana, Ljubljana)

G. Pajk, Ljubljana s Šišenskega hriba, 1833, litografija (Narodni muzej Slovenije, Ljubljana)

Jakob Hyrtl, Pogled na Ljubljano, 1836, koloriran bakrorez (Mestni muzej Ljubljana, Ljubljana)

G. Pajk, Stanovsko gledališče v Ljubljani, 1836, kolorirana litografija (Grafični kabinet Narodnega muzeja Slovenije, Ljubljana; kopija v zbirki Risbe, slike in grafike, ZAL, Ljubljana)

Franz Kurz pl. Goldenstein, G. Pajk, Kongresni trg v Ljubljani, okoli 1836, kolorirana litografija (Grafični kabinet Narodnega muzeja Slovenije, Ljubljana; kopija v zbirki Risbe, slike in grafike, ZAL, Ljubljana)

Franz Kurz pl. Goldenstein, G. Pajk, Frančiškanska cerkev in Hribarjevo nabrežje, okoli 1836, kolorirana litografija (Grafični kabinet Narodnega muzeja Slovenije, Ljubljana; kopija v zbirki Risbe, slike in grafike, ZAL, Ljubljana)

Vinzenz J. Reim, Kongresni trg v Ljubljani, 1838, risba s svinčnikom (zasebna last, Gradec) Neznani avtor, Pogled na Ljubljano, litografija iz Lampleve litografske delavnice (iz knjige H. Coste Reiseerinnerungen aus Krain, Laibach 1848)

Joseph Wagner, Kongresni trg z okolico, 1844, litografija (zasebna zbirka)

Franz Josef Sandmann, Veduta Ljubljane proti severu, 1849, tonirana litografija (Muzej grafične umetnosti, Rogaska Slatina; kopija v zbirki Risbe, slike in grafike, ZAL, Ljubljana)

A. Jurmann, Kazina na Kongresnem trgu, okoli 1850, gvaš (Grafični kabinet Narodnega muzeja Slovenije, Ljubljana; kopija v zbirki Fototeka, ZAL, Ljubljana)

N. M. J. Chapuy, Marijin trg, 1856, kromlitografija po jeklorezu (zasebna last, kopija v zbirki Fototeka, ZAL, Ljubljana)

Franz Kurz pl. Goldenstein, Zvezda, grad in Deželno gledališče ob obisku cesarja Franca Jožefa leta 1856, tempera (Mestni muzej Ljubljana, Ljubljana; kopija v zbirki Fototeka, ZAL, Ljubljana)

Franz Kurz pl. Goldenstein, Ljubljana od jugozahoda, okoli 1860, akvarel in tempera (Grafični kabinet Narodnega muzeja Slovenije, Ljubljana)

Opomba: V pokončnem zapisu so navedene vedute Ljubljane oziroma kopije, ki jih hrani Zgodovinski arhiv Ljubljana.

STAREJŠE KARTE IN NAČRTI OBRAVNAVANEGA PREDELA LJUBLJANE

Nicolo Angielini, Fortifikacijski načrt Ljubljane, 1586 (v arhivih v Karlsruheju in Dresdnu), op.: 1584 po J. Kosu

Giovanni Pieroni, Pianta di Lubiana, kopija neznanega prerisovalca, 1639 (originala v arhivih na Dunaju, v Gradcu in Karlsruheju; reprodukcija v zbirki Zemljevidi in karte, ZAL, Ljubljana)

Martin Stier, Fortifikacijski načrt Ljubljane, 1654 (originali v arhivih na Dunaju, v Gradcu in Karlsruheju; reprodukcija v zbirki Zemljevidi in karte, ZAL, Ljubljana)

Janez Dizma Florijančič, Karta (topografska) in prospekt glavnega mesta Ljubljane, 1744, bakrorez v Tabula chronographica Ducatus Carnioliae, 1744, ponatis 1745 (kopija v zbirki Zemljevidi in karte, ZAL, Ljubljana)

Ivan-Jean Scherrer, Načrt mesta Ljubljane, 1808 in 1811 (Zbirka načrtov, ARS, Ljubljana)

L. Scheibendorf, Načrt mesta Ljubljane, 1808

Ferdinand Reiss, Ljubljana v letu 1809

H. A. Seykotta, Načrt glavnega mesta Ilirskega kraljestva Ljubljane, 1820

Jožef Schrey, Ureditev Zoisovega grabna, 1821 (original v zbirki Načrti, ZAL, Ljubljana)

Katastrska mapa mesta Ljubljane, 1826

Franc Dežman, Tloris Ljubljane, glavnega mesta kraljestva Ilirije, 1827 (reprodukcija v zbirki Zemljevidi in karte, ZAL, Ljubljana)

Deželno gradbeno ravnateljstvo, Načrt mesta Ljubljane, 1827

Reiche, Načrt pokrajinskega glavnega mesta Ljubljane z najbližjo okolico, 1829 (Zbirka načrtov, ARS, Ljubljana)

Alois Schaffenrath, Ljubljana na načrtu trase posodobitve komercialne ceste Dunaj–Ljubljana–Trst, 1830

Joseph Franz Kaiser, Načrt glavnega mesta Ljubljane v kraljestvu Iliriji, 1830 (v arhivu v Gradcu; Zbirka načrtov, ARS, Ljubljana)

Karta Ljubljane, glavnega mesta kraljestva Ilirije, priloga Sartorijevemu hišnemu koledarju za leto 1830 (Zbirka načrtov, ARS, Ljubljana)

Simon Foyker, Situacijski načrt pokrajinskega glavnega mesta Ljubljana, 1834

Deželno gradbeno ravnateljstvo, Načrt za preureditev Šentjakoba, Gradišča in Križank, 1834

Franc Pollak, Okolica Mestnega trga, 1837 (original v zbirki Načrti, ZAL, Ljubljana)

Katastrska mapa mesta Ljubljane, 1840 in poznejša reambulirana (original in kopija v zbirki Načrti, ZAL, Ljubljana)

A. Eisele, Napeljava vodovoda do Robbovega vodnjaka, 1844 (original v zbirki Načrti, ZAL, Ljubljana)

E. Luterotti, Načrt pokrajinskega glavnega mesta Ljubljane, 1860 (kopija v zbirki Zemljevidi in karte, ZAL, Ljubljana, Zbirka načrtov, ARS, Ljubljana)

Mestni stavbni urad, Razporeditev plinske razsvetljave v Ljubljani, okoli 1876 (original v zbirki Načrti, ZAL, Ljubljana)

Neuhofer, Načrt mesta Ljubljane, 1883

A. Zho(u)ber von Okrog, Načrt mesta Ljubljane po reambulirani katastrski mapi, 1883 in 1891 (Zbirka načrtov, ARS, Ljubljana)

Ciril Metod Koch, Načrt mesta Ljubljana, 1902, ponatis 1905 (kopija litografije v zbirki Zemljevidi in karte, ZAL, Ljubljana)

Ciril Metod Koch, Načrt mesta Ljubljane, po 1919 (Zbirka načrtov, ARS, Ljubljana)

Opomba: V pokončnem zapisu so navedene karte z načrti Ljubljane oziroma kopije, ki jih hrani Zgodovinski arhiv Ljubljana.

LITERATURA IN VIRI

- Emilijan Cevc*, Vedute slovenskih krajev iz začetka 18. stoletja, Kronika VII, št. 2, Ljubljana 1959, str. 80–82.
- Špelca Čopič, Damjan Prelovšek, Sonja Žitko*, Ljubljansko kiparstvo na prostem, Ljubljana 1991.
- Marjan Drnovšek*, Ljubljana v arhivskem gradivu od začetka 14. stoletja do danes, Ljubljana 1982, razstavni katalog.
- Maks Fabiani*, Slika mesta in moji vtisi iz leta 1934, Kronika, 1, Ljubljana 1935.
- Vladimir Fabjančič*, Knjiga ljubljanskih hiš in njihovih stanovalcev V, Kapucinsko predmestje, tipkopis v Zgodovinskem arhivu Ljubljana, Ljubljana 1940–1943.
- Vladimir Fabjančič*, Knjiga ljubljanskih hiš in njihovih stanovalcev VI, Predmestje Gradišče, tipkopis v Zgodovinskem arhivu Ljubljana, Ljubljana 1940–1943.
- Ferdo Gestrin*, Oris zgodovine Ljubljane od 16.–18. stoletja, Kronika XI, št. 3, Ljubljana 1963, str. 139–148.
- Bogo Grafenauer*, Ljubljana v srednjem veku, Kronika XI, št. 3, Ljubljana 1963, str. 129–139.
- Andrej Hrausky, Janez Koželj, Damjan Prelovšek*, Plečnikova Ljubljana, Vodnik po arhitekturi, Ljubljana 1996.
- Andrej Hrausky, Janez Koželj*, Arhitekturni vodnik po Ljubljani, 100 izbranih zgradb, Ljubljana 2002.
- Darinka Kladnik*, Ljubljanske metamorfoze, Ljubljana 1991.
- Ivan Komelj*, Slovenski kraji in naselja v preteklosti, Ljubljana 1978, katalog Narodne galerije v Ljubljani.
- Silvester Kopriva*, Ljubljana skozi čas, Ljubljana 1989.
- Branko Korošec*, Ljubljana skozi stoletja, Mesto na načrtih, projektih in v stvarnosti, Ljubljana 1991.
- Milko Kos*, Srednjeveška Ljubljana, Topografski opis mesta in okolice, Ljubljana 1955.
- Ljubljana - podobe iz njene zgodovine (več avtorjev), Ljubljana 1962, 1965.
- Josip Mal*, Stara Ljubljana in njeni ljudje, Ljubljana 1957.
- Breda Mihelič*, Urbanistični razvoj Ljubljane, Ljubljana 1983.
- Breda Mihelič*, Vodnik po Ljubljani, Ljubljana 1989.

- Breda Mihelič*, Prešernov trg v Ljubljani, Zbornik za umetnostno zgodovino, Nova vrsta, št. 35, Ljubljana 1999, str. 99–131.
- Breda Mihelič*, Kongresni trg z Zvezdo - spomenik urbane umetnosti zgodnjega 19. stoletja, Zbornik za umetnostno zgodovino, Nova vrsta, št. 37, Ljubljana 2001, str. 114–145.
- G. Ogrin*, Ljubljana pred in po potresu, Kronika II, št. 1, Ljubljana 1935.
- Jelka Pirkovič*, Morfologija mesta in ljubljanski urbanizem, Zbornik za umetnostno zgodovino, Nova vrsta, št. 34, Ljubljana 1998, str. 243–257.
- Jelka Pirkovič*, *Breda Mihelič*, Secesijska arhitektura v Sloveniji, Ljubljana 1997.
- Jože Plečnik*, Študija regulacije Ljubljane in okolice, Dom in svet, Ljubljana 1928, priloga 4.
- Ljudmila Plesničar Gec*, Urbanizem Emone, Ljubljana 2000.
- Damjan Prelovšek*, Ljubljanska arhitektura v prvi polovici 19. stoletja, Sinteza, št. 36–37, Ljubljana 1976.
- Damjan Prelovšek*, Ljubljanska arhitektura 18. stoletja, Zgodovina Ljubljane, Prispevki za monografijo, Ljubljana 1984.
- Peter Radics*, Alte Häuser in Laibach, 3 zv., Laibach 1908–1911.
- Blaž Resman*, Uršulinski samostan in cerkev v Ljubljani, Tristo let ljubljanskih uršulink, Ljubljana 2004.
- Ksenija Rozman*, Runkove vedute slovenskih krajev, ZUZ, Nova vrsta XIV–XV, Ljubljana 1979.
- France Stele*, Valvasorjeva Ljubljana, Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo, IX, Ljubljana 1928.
- France Stele*, Spomenik kralja Aleksandra I. Zedinitelja v Ljubljani, Kronika, 3, Ljubljana 1940, str. 129–141.
- Ivan Stopar*, Vojak, potepuh in vedutist Friedrich Bernhard Werner Silesius, Ljubljana 1990.
- Ivan Stopar*, Joseph Leopold Wiser pl. Berg, Ljubljanski vedutist, kaligraf in miniaturist, Ljubljana 1991.
- Ivan Stopar*, Sprehodi po stari Ljubljani, kulturnozgodovinski vodnik, Ljubljana 1992.
- Ivan Stopar*, Ljubljanske vedute, Ljubljana 1996.
- Peter Štih*, Dve novi notici za starejšo zgodovino Ljubljane, Zgodovinski časopis 56, št. 1–2, Ljubljana 2002, str. 7–42.

60 let Mestnega arhiva ljubljanskega, Ljubljana 1959.

Nace Šumi, Arhitektura secesijske dobe v Ljubljani, Ljubljana 1954.

Nace Šumi, Ljubljanska baročna arhitektura, Ljubljana 1961.

Nace Šumi, Arhitektura 17. stoletja na Slovenskem, Ljubljana 1969.

Nace Šumi, Ljubljana, Zasnova mesta skozi zgodovino, Vodnik, Ljubljana 1977.

Nace Šumi, Arhitektura 17. stoletja na Slovenskem, Obdobje med pozno renesanso in zrelim barokom, Ljubljana 2000.

Vlado Valenčič, Prebivalstvo in hiše stare Ljubljane, Kronika V, št. 3, Ljubljana 1957, str. 111–122.

Vlado Valenčič, Oblikovanje Ljubljane v prvi polovici XIX. stoletja, Kronika XIV, št. 3, Ljubljana 1966, str. 141–152.

Vlado Valenčič, Ljubljansko stavbeništvo v prvi polovici 19. stoletja, Kronika XVII, št. 2, Ljubljana 1969, str. 72–84.

Vlado Valenčič, Ljubljansko stavbeništvo od srede 19. stoletja do začetka 20. stoletja, Kronika XVIII, št. 3, Ljubljana 1970, str. 135–146.

Vlado Valenčič, Zgodovina ljubljanskih uličnih imen, Ljubljana 1989.

Aleš Vodopivec, Arhitektura Ljubljane, Arhitektov bilten, št. 21, Ljubljana 1974.

Ivan Vrhovec, Die Wohllöbliche landesfürstl. Hauptstadt Laibach, Laibach 1886.

Bogo Zupančič, Usode ljubljanskih stavb in ljudi 25–48, Ljubljana 2006.

Nena Židov, Ljubljanski živilski trg, odsev prostora in časa (1920–1940), Ljubljana 1994.

VLADISLAV FABJANČIČ, HIŠE IN NJIHOVI LASTNIKI

Vladislavu Fabjančiču so za Knjigo ljubljanskih hiš in njih stanovalcev služili naslednji viri: mestne davčne knjige, najemninski urbarji, urbarji raznih imenj v mestnem arhivu, muzejskem gradivu, škofijskem in stolnoka-piteljskem arhivu ter šentpetrskem župnijskem arhivu, inventarji plemičev v Narodnem muzeju, deželna deska, ponekod tudi zemljiška knjiga, ljubljanski mestni, sejni in sodni zapisniki ter izvirne in tiskane listine.

Navedbo hišnih lastnikov večinoma pričenja z letom 1600, od tedaj so ohranjene mestne davčne knjige, in konča z letom 1876. Poznejše lastnike je potrebno iskati v zemljiških knjigah, če niso navedeni tukaj. Imena lastnikov so zapisana v pokončnem izpisu, v poševnem izpisu pod njimi pa imena obrtnikov ali trgovcev, ki so imeli v hiši svoje obrate in tamkaj plačevali obrtni davek. V seznamu hišnih posestnikov je poleg njih navadno navedena zemljiška gospoda. Če so krstna imena in priimki slovenski, so pisani slovensko. Vsi priimki, ki imajo kakršnokoli posebnost, so izpisani v oklepaju tako, kot so pisani v izvirniku. Fabjančič je pri večini hiš posebej navedel tudi imena lastnikov, kakor so podana v tiskanih seznamih hišnih posestnikov med letoma 1782 in 1903, ponekod je navedel tudi poznejše lastnike po tiskanih seznamih hišnih posestnikov v adresarjih. Kompletno zbirko teh podatkov hrani Narodni muzej Slovenije.

Zapis hiš in njihovih lastnikov sledi tekočim hišnim številkam po abecednem redu trgov, ulic in nabrežja. Sistem tekočih hišnih številčk je bil v veljavi med letoma 1805 in 1876. Objekti, ki v tem razdobju niso več stali, so lokalizirani med obema najbližjima številčkama. Od leta 1876 se je uveljavil sedanji Winklerjev sistem sodega in lihega številčenja glede na stran ulice, ki velja še danes. Pod sedanjo hišno številko je najprej navedena *rektifikacijska številka*, pod katero je bil objekt vpisan v urbarjih, potem pod oznako *h.* prvotna hišna številka do leta 1805, nato hišna številka med letoma 1805 in 1876 in nazadnje pod *sed. st. št.* sedanja stavbna številka. Imena ulic so v glavnem taka kot leta 1938.

Podatke za hiše in njihove lastnike v pričujočem razstavnem katalogu sem priredil po Fabjančičevi Knjigi ljubljanskih hiš in njihovih stanovalcev II, Novi trg; tipkopis v Zgodovinskem arhivu Ljubljana, Ljubljana

1940–1943. V nekaterih njegovih dodatkih in opombah je ponekod opaziti kako časovno neskladnost s prvotno zapisanimi lastniki hiš. Predvsem tam, kjer je za prvotno časovno obdobje naknadno odkril novega lastnika ali več lastnikov (v tabelah sem to nakazal s poševno pisavo letnic in lastnikov). Posamične časovne neskladnosti z njegovimi zapisi lastnikov hiš so tudi izpisane, dokumentirani investitorji, lastniki hiš v gradbeni dokumentaciji in načrtih.

Prvi seznam ljubljanskih hišnih posestnikov je bil izdelan leta 1770 in ga ne poznamo v izvirni obliki, temveč le po poznejši (ne povsem točni) priredbi Ivana Vrhovca. Hiše so v seznamu navedene po tekočih hišnih številkah. Pri vsaki sta navedena ime ulice ali trga in priimek lastnika.

Na naslednjem seznamu hišnih posestnikov iz leta 1782 so nekatere označbe ulic nekoliko drugačne kot pri prvem, dodana so nova ulična imena. Seznama iz let 1798 in 1800 imata v glavnem enake ulične in krajevne označbe. V seznamu hišnih posestnikov iz leta 1802 je spet nekaj novih uličnih označb. Prav tako v seznamih iz leta 1848, seznam hišnih posestnikov iz leta 1877 pa vsebuje tudi stara slovenska ulična imena pred preimenovanjem.

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
leva stran		
Čopova ulica 1 glej Prešernov trg 3		
Čopova ulica 3 (prej Prešernova ulica 3) (h. 67, 50; sed. st. št. 23)	?–1703 1800 1802 1805 1815–1822 1828–1833 1840 1853–1869 1876	<i>Nekdanji Vrbčev vrt. Imenje meščanskega špitala. Na Valvasorjevi grafiki je ta lokacija nepozidana, enako tudi na situacijskem načrtu Slonove ulice iz leta 1745 (Andrejka, Kronika 1938, 70). Leta 1904 je bila tu zgrajena stavba Mestne hranilnice ljubljanske, sedaj Nove Ljubljanske banke.</i> Marija Magdalena pl. Vrbec, por. pl. Ciriani, nato pl. Pelzhofer <i>Potem je imel vrt iste lastnike kot hiši/domca na Prešernovem trgu 3 oz. Čopovi ulici 1.</i> Šuprovčevi (Schuprouz) dediči dediči Matevža Šuprovca (Schuprouz), magistrat Jernej Šuprovč (Schuprouz), magistrat otroci Jerneja Šupevca, magistrat Terezija, Marija, Anton, Alojzij in Frančiška Šupevc (Schupeutz), magistrat Anton in Frančiška Šupevc (Schupeutz), imenje Novi svet Frančiška Šupevc (Schupeutz), imenje Novi svet Frančiška Šupevc (Schupeutz)

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1901 1928–1938	Zofija Bernard Mestna hranilnica ljubljanska
Čopova ulica 5 (prej Prešernova ulica 5) (u. N. s. 103; r. 174, h. 43, 51; sed. st. št. 22)	?–o. 1650, 1659 ?–1653 ?–1684 ?–1694 1707, ?–1711 1711–1729 in dalje 1778 1787, 1798–1800, 1799, 1802 1805 1807, 1815–1822 1820 1828–1840 1836 1836 1846 1851 1853	<i>Hiša in vrt. Sprva špitalsko, nato imenje Novi svet.</i> Jurij Meissrembl, hiša in vrt vdova Marjeta Meissrembl in otroci Baltazar, Janez Henrik in Katarina Gabrijel pl. Lukančič von Hertenfels, dr., hiša in vrt Janez Henrik pl. Meissriembel Meissrem(b)lovi dediči Matevž Juvančič, sodar, in žena Marjeta Jožef Debeljak (Debellack) Janez Debeljak (Debelak, Debellack), sodar, Foedranspergovo imenje Janez Debeljak (Debellack), imenje Novi svet Lovrenc Trontl/Trontel, imenje Novi svet Jožef Trontel, pek, in Marija, roj. Gregorec (Gregorz) Jožef Trontel, imenje Novi svet Urša, Marija in Matija Trontl, materino polovico Urša, Marija in Matija Trontl, očetovo polovico Matija Trontl Jožef Zalar (Saller) Jožef Perles

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1853, 1860–1869 1876 1901 1928–1938	Janez Perless/Perles, hiša, dvorišče, hlevi in pritikline, imenje Novi svet Janez Perles Adolf Perles Marija Živic
Čopova ulica 7 (prej Prešernova ulica 7) (r. 367, h. 47, nato 42 Pred špital. vrati do leta 1771, 52; sed. st. št. 21/1)	1622 1653/1658–1682/1695 1752–1754 1754 1758, 1787 1788, 1798–1800, 1802, 1805–1828 1831 1832, 1833–1853 1851	<i>Patidenčna hiša in vrt. Na Valvasorjevi grafiki je tu vrt s pritlično stavbo, odmaknjeno od ceste. Zanesljivo je bil leta 1694 tu Locatellijev vrt. Na načrtu Ljubljane leta 1745 je prostor ob ulici zazidan. Po analogiji je mogočesemkaj locirati v d. k. leta 1622 omenjeni Bernardinijev domec pred Špitalskimi vrati.</i> Janez Krst. Bernardini, trgovec in župan Franc in Jacomo Locatelli Janez Jurij Schmid, stavbenik in pivovar vdova Marija Terezija Schmid ter šest njenih in Schmidovih otrok Franc Ksaver Jamnik (Jamnig), uradnik c.-kr. kameralnega plačilnega urada, magistrat sin Dominik Jamnik (Jamnigg), mestni blagajnik in pivovar, magistrat Jožef in Marija Thomas Jožef Perles, pivovar, magistrat Ivan Perles, pivovar

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1860–1869, 1876 1901 1928–1933	Janez Perles, pivovar, magistrat Adolf Perles dediči Adolfa Perlesa
Čopova ulica 9 (prej Prešernova ulica 9) (r. 368, h. 41 Pred špitalskimi vrati do leta 1771, 53; sed. st. št. 21)	1635 1640–1680 1677 1680–1696 1700–1756 1756 1756 ?–1763 1763, 1787 1798, 1802, ?–1805 1805 1805–1828, 1814 1831 1832, 1833 1840–1853 1851, 1860–1869, 1876	<i>Patidenčna hiša.</i> pristava Gregorja Kunstlja (Khunstl Mairhoff), mestni sodnik in župan dediči Gregorja Kunstlja Volk Vincenc Wazenberg, baron Matija Henrik Schweiger Matija Schweiger in dediči Franc Karel pl. Schweiger, meščanski krojač Štefan Vodenakh, krojač, hiša in vrt Luka Černe, pek, in žena Marija Franc Ksav. Jamnikh/Jamnik (Jamnig), pivovar, magistrat sin Dominik Jamnik (Jamnigg), pivovar in mestni blagajnik, magistrat Franc Ksav. Jamnik (Jamnig) Dominik Jamnik (Jamnigg), magistrat Jožef in Marija Thomas Jožef Perles, pivovar, imenje Novi svet Jožef Perles, pivovar, magistrat Janez Perles, pivovar, magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1879 1901 1928 1933 1938	<i>prepis v zemljiški knjigi k hiši št. 52, sedaj Čopova ul. 7</i> Adolf Perles dediči Adolfa Perlesa Adolf Perles dediči Adolfa Perlesa
Čopova ulica 11 Slovenska cesta 32 (prej Prešernova ulica 11, Šelenburgova ulica 8) (r. 369, h. 45, nato 40, 54; sed. st. št. 20)	1604–1406 ?–1621 1621–? 1631 1636–1641 1640–1670 1671–o. 1710 pred 1711 ?–1713 1713–1746	<i>Patidenčna hiša in vrt. Pozneje znana kot Luckmannova hiša. Leta 1893 je postala last poštnega erarja. Leto pozneje so jo podrli. Maja 1895 so položili temeljni kamen za novo pošto, ki je bila dograjena že naslednje leto.</i> Eppichova pristava Adam Eppich, trgovec in župan Eppichovi dediči Černetova pristava (Eppichova hči Judita se je okoli leta 1630 poročila z Ernestom Scher(r)ejem pl. Scherenburgom) Scherrejeva pristava, Pred vicedomskimi vrati dediči Adama Eppicha, Pred špitalskimi vrati Gabrijel Eder pl. Edenburg, župan Purger, dr., in žena Marija Elizabeta, roj. pl. Schwizen Marija Elizabeta pl. Schwizen, drugič por. Prešeren Janez Krst. Prešeren (Prescheren), dr., ograjni pisar deželnih stanov, mestni tajnik

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1746–1761	Prešernova vdova Marija Lovrencija ter sinova Franc Ksaver pl. Presheren v. Heldenfeld, i.u.dr. in Matej Tadej pl. Prešern v. Heldenfeld, i. u. dr.
	1761–1772	Friderik Weittenhiller, trgovec in tovarnar suknar
	1763?	Mihael Ziegler in žena Marija?
	1787	Jožef Weitenhiller, magistrat
	1793	Mihael Friderik Weittenhiller
	1793, 1798–1800	Elizabeta Luckmann/Lukmann, žena odvetnika Jožefa Luckmanna, magistrat
	1802	Jožef Luckmann, odvetnik, dr., magistrat
	1805–1815	vdova Elizabeta Lukmann, magistrat
	1811, 1822–1828	Jožef Luckmann/Lukmann, magistrat
	1831, 1833	Lambert Karel Luckmann/Lukmann, od leta 1828 imenje Novi svet
	1840–1869	Lambert Karel Lukmann, magistrat
	1876	Lambert Karel Luckmann
	1876	Janez in Jožef Luckmann
	1876–1893	rodbina Lukman
	1893, 1901	c.-kr. poštni erar
	1828–1938	Državni erar, glavna pošta
Dvorni trg 1 glej Kongresni trg 11		

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
Gledališka stolba 1 glej Kongresni trg 9		
Gledališka stolba 2 glej Kongresni trg 10		
Gledališka stolba 3 (samo do leta 1796 r. 392, nato 392 $\frac{3}{4}$ ad h. 3, 26; sed. st. št. 3/2)	1704–1826 1782 1787 1798–1802, 1805 1815 1822–1840 1853–1860 1869 1876 1901 1928–1938	<i>Drvarnica ali hlev (pri jahalnici).</i> Janez Wolff, drvarnice ali hlev vdova Marija Ana Wolf vdova Jožefa Kererja, magistrat Franc Šuman (Schumann), pasar, magistrat V. Valenčič (Vallentschitsch), magistrat Žiga Bals, magistrat Jožef Bals, magistrat Franc Resman (Rössmann) Franjo Kollmann Rudolf Kirbisch Poliksena Kirbisch
Gregorčičeva ulica 1 glej Vegova ulica 10		

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
Gregorčičeva ulica 2 glej Vegova ulica 8		
Gregorčičeva ulica 3 glej Trg francoske revolucije 4 in Rimska cesta 2		
Gregorčičeva ulica 4 glej Soteska 10		
Gregorčičeva ulica 5 in 7 Slovenska cesta 8 1. hiša (k. u. 18 ¼, h. 78, 13; sed. st. št. 15)	1782 1787–1798, 1800–1802 1805 1807 1815–1822	<i>Domec z vrtom. Prvotno križevniško, potem mestno imenje. V Valvasorjevem času je tu stal pritlični domec z ograjenim malim dvoriščem in vrtom za lesenim plotom. Do leta 1807 so lastniki isti kot pri hiši Rimska cesta 6 oziroma Slovenska cesta 6.</i> Friderik Baronio pl. Rosental Ferdinand pl. Baronio, magistrat Valentin Dreö, magistrat deželni stanovi za vojaški nastanitveni fond (hiša s pritiklinami) Stanovsko poslopje, magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
2. hiša (k. u. 18 ¼, h. 79, 13; sed. st. št. 15)	1828–1853	Deško vojaško vzgajališče, magistat
	1847, 1860–1869	c.-kr. vojaški erar (hiša s pritiklinami), magistrat
	1877	c.-kr. vojaško poslopje
	1901	prihranjeno
	1928–1938	Občekoristna zadruga za stavbe in stanovanja, r. z. z o. z. v Ljubljani
	1782	Jakob Tomšič (Thomschiz)
	1787	Franc Tomšič (Thomschiz), magistrat
	1798–1800, 1802	Janez Jurij Fridl, magistrat
Gregorčičeva ulica 6 (r. 404, h. 47, 9; sed. st. št. 30)		<i>Enemu desetemu vinarju podvržena hiša. Magistratno imenje.</i>
	1600–1606	Lovro Ranta (Rant), tesar
	o. 1607–1643	Jakob Ranta, imenovan tudi Krže (Kersche, Khersche), krojač
	1647–1678	Gregor Andrijač (Andriatsch, Andriasch), tesar
	1679–1681	Andrijačevi dediči
	1681–1687	Mihael Struss, krčmar
	1688–1718	Strussovi (Stross) dediči
	1718–1749	Miha Orešnik (Oreschnik), deželni stanovski sel, in žena
	1749–1794	Marija
	1782–1787	Valentin Vorweiser in žena Terezija
	1794, 1798–1802,	Valentin Verweiser
	1805–1822, 1828–1840	Anton Tumel, zidar, magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1840 1845, 1860 1853 1860 1866, 1877 1901	Andrej Frank, dr. med. Henrik, Rihard, Karol, Ana in Marija Frank dediči Andreja Franka Jožef Jaschi Apolonija Berlogar prihranjeno
Gregorčičeva ulica 8 (r. 407, h. 48, 10; sed. st. št. 31)	1600–o. 1609 o. 1610–1621 1621 1622–1623 1624–1634 1635–1639 1639–1643 1647–1682 1683–1750 o. 1688–1750 1750–1788 1782–1787 1788 1794 1798	<i>Enemu desetemu vinarju podvržena hiša. Magistratno imenje.</i> Jeronim Vrbanič/Urbančič (Vrbanitsch, Vrbantschitz) vdova Elizabeta (Iheronimin) Vrbanič/Urbančič Boštjan Verbar vdova Boštjana Verbarja Gregor Hočevvar (Hotscheuar), delavec dediči Gregorja Hočevvarja vdova Katarina Verbar Andrej Golec (Golz, Golletz), kramar, in žena Katarina dediči Andreja Golca Lovro Duš (Dusch)/Duh (Duech) Boštjan Nagodec (Nagadiz, Nagodez) Martin Škrjanec (Skarjanz), magistrat Avgustin Nagodec (Nagodez) Ivan Pavlič Avgust Nagodic (Nagoditz), magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1800	Janez Pavlič (Paulitsch), magistrat
	1800	Marija Gregorič
	1800	Ivan Ferkou
	1802	Nikolaj Gregorič (Gregoritsch), zidar
	1805–1815	Janez Ferkou, magistrat
	1806	Jernej (Jerni) Ferkou
	1806, 1822	Jurij Kollesch/Koleš, magistrat
	1826, 1822–1840	Janez Pleško (Pleschkho)/Pleška (Pleschka), magistrat
	1843, 1853	Marija Čamernik (Zhamernig, Zhamernik), magistrat
	1855, 1860	Jožef Jaschi/Jashi, magistrat
	1860	Urša Hassak
	1863, 1869, 1877	Simon Budnar, magistrat
	1901–1928	Franc Šetina
	1933–1938	Mihael Juren
Gregorčičeva ulica 10 (r. 406, h. 49, 11; sed. st. št. 32)	1620, 1622–1643	<i>Enemu desetemu vinarju podvržena hiša. Magistratno imenje.</i> Florijan Potrata (Potratta, Fuesspott), peš. sel
	1647–1658	Simon Wolff, kramar, in žena Barbara
	1658–1708	dediči Simona Wolffa
	1708–1733	Jožef Erasamb
	1733–1734	Gašper Jožef Funkhlstein (Tunkhlstein), duhovnik
	1734–1788	Pavle Mlakar (Mlakher) in žena Jera

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1782, 1787, 1788 1791 1798–1802, 1810, 1805–1822, 1828 1829, 1833–1840 1847, 1853 1855, 1860 1864/1865, 1869 1870, 1877, 1901 1928, 1933–1938	Gašper Kos/Kus (Kuss), kramar, trgovec, magistrat Jožef Rogelj (Rogel, Ragel, Raggel) in žena Mica (Miza) Jožef Rogelj/Ragelj, magistrat Miklavž/Nikolaj Brenčič, magistrat Ana Brenčič (Brenzhizh), magistrat Terezija Tondolo, magistrat Janez Simonetti, magistrat Ludovik Businaro Ema Tomšič, dr.
Gregorčičeva ulica 12 (k. u. 29, h. 50, 12; sed. st. št. 33)	? 1738–1760 1760–1803 1782–1798 1800–1802 ?, 1805 1808 1815–1822 1828–1833 1837	<i>Najprej pol domca in pol vrta, v 19. stoletju en domec in en vrt. Prvotno križevniško, potem mestno imenje. V Valvasorjevem času je tu stal pritlični domec z vrtom.</i> Jakob Šmuk (Schmukh) Franc Bernard Lamberg, grof Adam Lamberg, grof, tajnik in svetnik Franc Adam Lamberg, grof, magistrat Adam Lamberg, magistrat Andrej Obreza (Obresa), magistrat Franc in Helena Mihelič (Michellitsch) Franc Mihelič (Michellitsch), magistrat Franc in Helena Mihelič, magistrat Marija Levatič (Levatitsch)

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1837, 1840 1843 1847 1848, 1853–1869, 1877 1901 1928 1933–1938	Martin Levatič (Levatitsch), magistrat Marija Levatič (Levatitsch), polovica Marija Spoljarič (Spolarich), vdova Levatič Jakob Spoljarič (Spoliarich, Spoljarich), magistrat Marija in Terezija Spoljarič (Spoljarich) Alfonz Breznik Egidij Eber
Kongresni trg 1. del (v. u. 195, h. 62, 57, od leta 1805 št. 36)	1630–1650 1651–1655 o. 1652, 1660–1694 1695–o. 1716 o. 1717, 1726–1752 1752–1760 o. 1760–o. 1772 o. 1773–1806 1806	<i>Sedaj drevored Zvezda. Hiša iz dveh delov (domcev oz. hleva). Domec, podrt pred letom 1820 in tega leta ukinjen v urbarju. Stal je zraven hiše na Kongresnem trgu 4 (prej Kongresni trg 3). Sprva vicedomsko, od leta 1726 mestno imenje.</i> Urban Pogladal, čevljar njegova vdova Mihael Mlakar, sodar in tesar Janže Zadnikar (Sadnikher), tkalec Pavel Štih (Stich), kramar, in žena Marjeta Marija Magdalena pl. Vmfarreg/Umfahrer Andrej Alič (Alitsch), kramar, in žena Ana Marija Anton Stark Valentin Kregar

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
2. del	o. 1650–o. 1694 o. 1695–1713 1714–1721 1722–1771 1772, 1782–1800 1802 1805–1815 1822–1860	<i>V letih 1650–1721 hlev, od leta 1722 polovica hiše.</i> Mihael Mlakar (Mlakher), sodar, hlev Janez Zadnikar (Sadnikhar), tkalec, hlev Pavel Štih (Stich), kramar, hlev Pavel Stich, kramar, polovica hiše Anton Stark, sedlar, magistrat Janez Tissina, magistrat Valentin Kregar, kmet, magistrat odstranjeno
Kongresni trg (h. 58, 35)	1788–1802, 1805–1815 1822–1869	<i>Prej kapucinski samostan in cerkev. Podrta v letih 1817–1820.</i> kapucinski samostan, magistrat odstranjen
Kongresni trg	1496	<i>Vicedomska pristava v jarku pred Vicedomskimi vrati.</i> Menyger, pristava (in hlev)
Kongresni trg 1 Slovenska cesta 26 (prej Šelenburgova ulica 2) (u. r. št. 907–913, h. 80; sed. st. št. 18/2)		<i>V Valvasorjevem obdobju je na tem mestu stala pritlična pristava s hlevi in gospodarskimi poslopji. Severno je mejila na Kunstljevo enonadstropno hišo, južno pa je potekal visok zid kapucinskega vrta v Wolfovi ulici. Za pristavo so se razprostirali vrtovi, njive. Na karti Ljubljane iz leta 1745 je bila na prostoru sedanje Kazine nekoliko</i>

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
		<i>naprej pomaknjena pravokotna vogalna hiša, z daljšo stranico na Šelenburgovi ulici in krajšo proti vrtu sedanje Kazine. Od sosednje hiše jo je ločil nezazidan prostor proti severu. Tu je bil deželnoglavarški in morda tudi Fabijaničev vrt. Tega in pristavo je kupil Kunstelj ali njegov naslednik Florijančič. Eden od njiju je tam postavil stavbo, ki pa je na Dežmanovi karti iz leta 1827 ni več. Tedaj je bilo lastništvo stavb na bivši Šelenburgovi ulici 4 in 2 še enotno. Med letoma 1834 in 1837 je bilo zgrajeno novo poslopje Kazine.</i>
	1678	deželnoglavarški/Fabijaničev vrt (mejaš je Kunstljeva pristava)
	pozneje	kapucinski vrt (mejaš je Kunstelj-Florijančičevo posestvo)
	1840–1869	Društvo Casino, magistrat
	1876	Kazinsko društvo
	1901	Casino društvo
	1928	Društvo Kazino
Kongresni trg 3 (prej Kongresni trg 2) (r. 197, h. 81; sed. st. št. 17/2)		<i>Prvotno vrt in hlev, pozneje dvorišče in nova hiša, sezidana leta 1839.</i>
	1833	Blaž Ovijazh, dr., hiša in dvorišče
	1846	Frančiška Ovijazh, pol hiše
	1853	Blaž Ovijazh, dr.

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovanca, lastnika
	1860 1860, 1869 1876 1901 1928–1938	Blaž Ovijazh, dr., in Frančiška Ovijazh, magistrat Frančiška Ovijazh Franja Ovijač Knezoškofijski ordinariat Ovijačeva ustanova
Kongresni trg 4 Wolfova ulica 14 (prej Kongresni trg 3, Wolfova ulica 14) (v. u. 197, h. 61, nato 56, po letu 1805 št. 37; sed. st. št. 17/1)	1616–1618 verjetno 1622 1624–1628 1630–1631 verjetno 1634–1643 morda 1647–1650 najkasneje 1679, 1658/1683–1691 1691–1696 1693 1696–1702 1726 ?–1736	<i>Domec. Sprva vicedomsko, od leta 1726 mestno imenje.</i> Peter Spreitzer, mesar (ne povsem jasna lokacija) Adam Wuz, krojač Marko Legat, krojač Peter Legath vdova Ktra Bogat/Legat? (Wogatin, Wagathin) Andrej Craina Domenico Fanzoi, trgovec vdova Lucija Fanzoi, sin Janez Blaž Fanzoi, hči Marija Ana, por. Umfahrer, ter Marija Lukrecija, žena trgovca Krištofa Heymana sin Blaž Fanzoi Marija Ana Umfahrer/Umbfacher dediči Petra Legata Adam Matija Žukovič (Sukhouitsch), dr., in žena Marija Terezija pl. Žukovič (Schukowitsch), roj. pl. Umbfahregg

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	o. 1761 1782 1787–1798 1789, 1800–1802 1805–1815, 1811 1818, 1822–1833 1833, 1840 1841 1846 1850, 1853–1860 1864, 1869, 1876, 1901 1928–1933 1938	Marija Elizabeta Polc (Polz) vdova Elizabeta Poljec (Polz) Jošt Poljec (Jodok Polz), kanclist, magistrat Janez Nep. Polc/Poljec (Polz), kontrolor vinskega davka, magistrat Blaž Klobus, dr., magistrat Franc Pavlin (Paulin), magistrat Blaž Ovijač/Ovijazh, dr., magistrat Marija Pavič (Pavich) von Pfauenthal, roj. Auersperg, grofica Frančiška Ovijač (Ovijazh) Henrik Cetinovič (Zetinovich), magistrat Marija Cetinovič (Zetinovich, Zettinovich), magistrat Ana Svetina in Uršula Kreč Ana in Milena Svetina
Kongresni trg 5 (prej Kongresni trg 4) (v. u. 191, h. 8, 21)	1719	<i>Hiša je prvič omenjena v sejnem zapisniku leta 1623, ko je usnjar Miha Mrvec pri svoji hiši postavil kovačnico, ki pa jo je magistrat ukazal podreti. Lastniki so pred letom 1719 isti kot pri Kongresnem trgu 5. Hiša je bila podrtá po potresu, ko je le na 1/3 bivšega stavbišča Jožef Gerber sezidal novo trinadstropno stavbo, preostali del stavbišča pa je ostal za stopnišče.</i> Mihael Meruez, usnjar

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
Kongresni trg 5 (prej Kongresni trg 4) (r. 392 ½, h. 8, od leta 1805 št. 21; sed. st. št. 7)	1726–1756	Mihael Mrvec (Meruez), domec in usnjarna
	1756	Jakob Segenmiller, barvar, in žena Marija, dva domca
	1771–1802	Jožef Apej (Appe, Appey), barvar
	1802	Matija Gerber, barvar (iz Liezna na Zg. Štajerskem)
	1811–1858	Luka Sušnik (Schuschnig), barvar, in Gerberjeva vdova Elizabeta
	1824	Jernej Gestrin, barvar
	1858	Matija Gerber, knjigovez
	1883–1898	njegov sin Jožef Gerber, knjigovez
	1898	vdova Ana Gerber, roj. Bitenc
	?	Marta Gerber, hči Jožefa Gerberja
		<i>Prostolastna hiša. Ekscidirano od imenja Novi svet. Do okoli leta 1797 so lastniki isti kot pri Wolfovi ul. 5.</i>
	1782–1787	Matija Pristavec (Pristauz), sodar, Fedranspergovo imenje
	1797, 1798	Jožef Appe/Appej, barvar, magistrat
	1800–1802, 1805, 1811	Matija Gerber/Gärber, barvar, magistrat
	1811	Luka in Elizabeta Sušnik (Schuschnig, Schussnig)
	1815–1822	Luka Sušnik (Schussnig), magistrat
	1825	Elizabeta Sušnik (Schussnig)
	1828–1853	Luka Sušnik, imenje Novi svet
	1855	Luka Sušnik (Schussnig)
	1858	Matija Gerber
	1860–1869, 1876	Matija Gerber, prostolastna hiša

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1901, 1928 1933–1938	Ana Gerber Marta Mikuž
Kongresni trg 6 (prej Kongresni trg 5) (v. u. 191, h. 7, 22; sed. st. št. 6)	 1600–1610 1639 1670–1675 1672 1719–1756 1771 1782–1798	<i>Domec. Sprva vicedomsko, nato mestno imenje (Kozarje). Okoli leta 1660 je tu stala preprosta pritlična hiša, zraven nje, na sosednjem stavbišču št. 4, pa nižja koliba in vrt za obema poslojema. V požaru leta 1676 je na tem območju pogorelo štirideset hiš, med njimi vse hiše na Kongresnem trgu do jahalnice. Pred požarom je na mestu današnje št. 5 stala mala usnjarna (Lederstube), mala hiša desno od nje (št. 6) pa je bila stanovanjska. Do leta 1719 se ne da z gotovostjo ugotoviti lastnikov. Vsekakor sta obe poslopji spadali pod vicedomsko zemljiško oblast. Po potresu leta 1895 so sezidali novo dvonadstropno hišo na Hribarjevem nabrežju, enonadstropni del na Kongresnem trgu pa je ostal skoraj nespremenjen.</i> Matija Ižanec (Jeschanez) ?Caharija Pure/Pyre/Piro, kordovski usnjar (Cordobanmacher) Adam Pyre, verj. sin Caharije, kordovski usnjar ?Adam Cordobaner Mihael Mrvec (Meruez), usnjar Jožef Apej (Appe, Appey), barvar, dva domca Jožef Apej (Appe), barvar, magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1800–1802, 1802, 1805 1811, 1815–1822 1824, 1828–1869 1864, 1876 1888–1895 1895, 1901 1928–1938	Matija Gerber, barvar, dva domca, magistrat Luka Sušnik (Schussnig), barvar, dva domca, magistrat Jernej Gestrin, barvar, magistrat (kupi hišo št. 22, ki ima odslej druge lastnike kot hiša št. 21) njegov sin Janez Valentin Gestrin, barvar vdova Antonija Gestrin Frančiška/Franja in Ivana Gestrin Franja Gestrin
Kongresni trg 7 (prej Kongresni trg 6) (v. u. 190, h. 6, 23; sed. st. št. 5, nova 25)	1610–1621 1622–1629 1630–1678 1640–1642 1638? 1643 1654–1659 1660–1668/69 1672 1678 1678–1696 ?–1700 1700 ?–1712	<i>Domec. Sprva vicedomsko, od leta 1726 mestno imenje.</i> Matija Plehan (Plechan), krojač vdova Ana Plehan (Plahan), hiša in vrt dediči Matije oz. Matevža Plehana Jurij Farfilla Francesco Squarzon(e) Avguštin Ferfilla vdova Magdalena Squarzon Avguštin Ferfilla, kipar Marija Farfilla (Ferfollin) Marija Molc, vdova Jurija Molca (Molzen), domec in vrt Jurij Bobež (Wobesch, Wabesch), črnivec Katarina Bobež (Bobisch) Janez Franc Siebenaicher, pisar vdova Jera Sofija Siebenaicher

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1712–1713	Janez Anton Sibenaicher
	1713–?	Feliks Klinc, župnik v Gor. Krki
	1726–1788	Pavel Korošec (Karoschez, Koroschez), umrl že prej
	o. 1756–o. 1766	Jernej Lampič, barvar
	1767–1788, 1788–1801, 1802	Anton Apej (Appe), barvar, magistrat
	1802–1805/1806	Simon Pirc/Pirs (Pierz), barvar, in vdova Marija Magdalena Apej, magistrat
	1806–1820	vdova Marija Magdalena, por. Pirc (Pierz)
	1815	Urban Prohinar (Prochiner), magistrat
	1821	Florijan Apej, sin Marije Magdalene Apej, barvar
	1822	Florijan in Anton Apej (Appe), magistrat
	1828–1840	Florijan Apej (Appe), magistrat
	1841–1850	vdova Marija Apej in Gustav Sperling, barvar
	1850–1853/1855	njeni otroci Frančiška, Vilibarda, Kordula, Jožef in Florijan Apej/dediči Florijana Apeja
	1855	Florijan Apej, barvar
	1859, 1860–1869	Karl/Karel Tambornino, zlatar
	1876	njegovi dediči
	1901	dediči Ane Tambornini
	?–1910	njegov sin Julij Tambornino, podpolkovnik
	1910, 1928–1938	Aleksander Gjud, brivski mojster

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
Kongresni trg 8 (prej Kongresni trg 7) (v. u. 189, h. 5, 24; sed. st. št. 4)		<i>Domec. Sprva vicedomsko, nato mestno imenje. Nekako med letoma 1622 in 1639 si je postavil hišo Janez Krstnik Costa.</i>
	1620–1640	Janez Krstnik Costa, rezbar in kipar
	1640–1652	njegova hči Violante Tella
	1652–1660	Janez Stranzer, trgovec
	1660–o. 1661	Jurij (Jury) Stranzer
	o. 1661–1677	Krištof Buecher pl. Buechenthall, poznejši župan
	1677–1678	vdova Urša Hamrer (Homrer, Homber)
	1678–?	Miha Strembscholz (Sternbscholz)
	1726–1733	vdova Katarina Heupl (Heipl, Heybl)
	1733–1756	njena hči Marija Frančiška Heupl, za njo hči Marija Ana
	1756–1760	Marija Konstancija Čop (Tschopp), roj. Haipl
	o. 1760–1784	Martin Garson in žena Marija Ana
	1782/1784–1787	Martin Mihael Garson/Gerson, kanclist, magistrat
	1787–1802	Kristijan Michel in žena Katarina
	1798–1802	Kristijan Mihel/Michel, trgovec, magistrat
	1805	njegovi dediči, magistrat
	1806	Antonija Mihel
	1815–1822	Janez Rozman, dr., magistrat
	1827, 1828–1840	Ignacij Engler, magistrat
	1845, 1860	Edvard Engler
	1853, 1860, 1861	Karel Mally

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1872 1876 1879 1901–1938	Zavarovalna banka Slovenija Društvo zavarovalne banke Slovenija Društvo Matica Slovenska Slovenska Matica
Kongresni trg 9 Gledališka stolba 1 (prej Gledališka stolba 1) (v. u. 188, h. 4, 25; sed. st. št. 3/1)	1604 1620–1640 ?–1647 1647 1647–1653 1653–1672 1672–? 1700 1726 1733–1804 1782–1802, 1804, 1805 1808 1815 1821, 1822–1840 1850, 1853–1860	<i>Domec. Sprva vicedomsko, od leta 1726 mestno imenje.</i> morda Miklavž Dienstman, deželni sodnik, hišica in hlev Janez Krstnik Costa, kipar in rezbar Carlo Catibor, krojač, hiša z vrtom Lovrenc (Laure) Leen, trgovec žena Helena Leen in njen drugi mož Janez Koševce (Khoscheuiz), kramar Lovro Šepelj (Scheppel, Schipl, Schiepl), podkovač, in žena Katarina vdova Katarina Šepelj (Schiepl) verjetno Andrej Koprivnik (Copriunik) Franc Koprivnik (Koprinig) Kristijan Šuman (Schuman, Schumon), pasar, in žena Marija Franc Šuman (Schuman, Schumonn), mesar, magistrat Marija Valenčič (Valentschitsch) V. Valenčič (Vallentschitsch), magistrat Žiga Bals (Pals), magistrat Jožef Pals (Bals), magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1864 1869 1874 1876–1938	Albina in mladoletna Jožefina Bals Franc Resman (Rössmann) Franc Kollmann <i>Dalje kot pri Gledališki stolbi 3.</i>
Kongresni trg 10 Gledališka stolba 2 (prej Kongresni trg 9) (h. 2, 27; sed. st. št. 2)	1649–1765 1765–1887 1782–1802, 1805–1822 1828–1869 1876 1901–1938	<i>Jahalnica (Beraitschuel) se na tem mestu omenja leta 1649. Valvasor pravi, da je služila plemiški mladini. Nato je od leta 1765 naprej tu delovalo Deželno gledališče do leta 1887, ko ga je upepelil požar.</i> jahalnica (v kupni pogodbi za sosednje hiše), last deželnih stanov Deželno gledališče Stanovsko (deželno) gledališče, magistrat Stanovsko gledališče, deželna deska Deželno gledališče Filharmonično društvo
Kongresni trg 11 Dvorni trg 1 (prej Kongresni trg 10) (u. N. s. 137, r. 28, h. 28; r. 392 7/8, h. 1, 28; sed. st. št. 1) mitnica		<i>Hiša je bila sezidana iz prvotne mitnice in drvarnice (na mestnem svetu pri jahalnici) leta 1763. Popolnoma na novo jo je prezidal Ferdinand Schmidt leta 1827.</i>

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	14. stol.–1763 1763 1777 ?–1800, 1782–1802, 1805–1815 1800, 1822 1824, 1828–1840 1851, 1853–1860 1864, 1869 1871, 1876 1894, 1901 1928–1933 1938	mestna, pozneje deželno knežja mitnica (Brückenmauthaus) Janez Gašper Trappel, meščanski krojač, mitnica z vrtom njegova žena Marija Trappel in Elija Engler, krojaški pomočnik Elija Engler, krojač, magistrat Ignacij Engler, magistrat Ferdinand Schmidt, trgovec, magistrat Peter Bednarz, trgovec njegova (mladoletna) hči Filipina Bednarz Mihael Kastner, trgovec njegova žena Jakobina Kastner, roj. Friedrich Toni Černe, dr., in Gusti Kastner Toni Černe in Rudolf Jager
drvarnica	1722–o. 1755	Aleksander Rister, irhar
Kongresni trg 13 (prej Kongresni trg 12) Vegova ulica 2		Opomba: Starejši lastniki hiše se po razpoložljivih listinah niso dali povsem natančno ugotoviti, saj so vicedomski urbarji o hišah v Kapucinskem predmestju izgubljene. Urbarji so ohranjeni šele od leta 1726 dalje. Iz nezadostnega gradiva, spisov in nekaj starejših kupnih pogodb je Fabjančič skušal določiti hišne posestnike za 14 domceev na Kongresnem trgu in v Wolfovi ulici, če so spadali v vicedomsko imenje.

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
1. domec v Vegovi ulici (v. u. 193, h. 61, nato 62, od leta 1805 št. 29)	1726–? 1740–o. 1753 o. 1753–o. 1798 1782–1787, o. 1798 –1800/1811, 1802 1811 1814 1821 1835	<i>Domec. Hiša je nastala iz prvotnih dveh domcev. Sprva vicedomsko, od leta 1726 mestno imenje. V 19. stoletju je bila tu znana gostilna V peklu.</i> Matija Čepan (Tschepan) Valentin Debeljak (Debellackh) in žena Ana Matevž Pleško (Pleschkho) Jurij Skraba, sodar, magistrat Vincencij Schmickel, tudi hišo št. 63 oz. 2. domec Matevž Homann in Tomaž Podržaj (Poderschay), obe hiši Tomaž Podržaj, obe hiši Marjeta Podboj (Podboi), gostilna V peklu oz. V jami pri kapucinarjih
2. domec na Kongresnem trgu (v. u. 194, h. 29, fr. k. 75; sed. st. št. 145)	o. 1678–? 1726 ? 1740 1782–1787 1791 1798–1800 1799 1802	<i>Domec. Sprva vicedomsko, nato mestno imenje (Kozarje).</i> Boštjan Scherwald Primož Seljak, en domec Verhovec (Verhovez) Jurij Altman, podkovač, in žena Marija Ana, en domec Janez Jurij Schmickl, podkovač, magistrat Janez Jurij Schmidl Janez Jurij Griess, trgovec, magistrat Marija Griess, roj. Schmidl dediči Janeza Jurija Griessa, magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1805 1811 1814, 1815 1821, 1822, 1828–1833 1835, 1840 1853 1856, 1860–1869 1876 1901 1928–1933 1938	vdova Marija Griess, magistrat Vincencij Schmittl (Schmill) Matevž Homann in Tomaž Podržaj (Poderschay, Poderschei), magistrat Tomaž Podržaj (Poderschey, Poderschay), magistrat Marjeta Podboj (Podboy), magistrat dediči Marjete Podboj Franc Lavrenčič (Laurenzhizh), magistrat Franjo in Andrej Laurenčič Fran Lavrenčič Josip Lavrenčič Nada Žerjav
Kongresni trg 13 (prej Kongresni trg 12) (v. u. 192, h. 60, nato 61, od leta 1805 Gradišče 30, fr. k. 74; sed. st. št. 146)	1619–1626 1627–1643 1672 1726–o. 1743 o. 1744–o. 1754 o. 1755–o. 1765 o. 1766–1804, 1782–1787, 1798–1800 1800, 1802	<i>Velja opomba kot pri Kongresnem trgu 13. Sprva vicedomsko, od leta 1726 mestno imenje.</i> Matija Černe (Cergnia, Zerne) Andrej Perc, sodar Marko Sajovec dediči Marka Sajovca (Saiousetz, Saiauez) Janez Scharff Mihael Jakopin (Jacopin) Jožef Ginzel (Günzel), sodar, magistrat vdova Ginzel, magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1804 1804, 1805–1822, 1828 1828, 1833 1845, 1853–1860 1861, 1869 1876 1901 1928 1938	Ivana in Rinter(?) Knur, obe roj. Günzler Jožef Wurschbauer, magistrat Franc Dolničar (Dolnitscher), magistrat Marko Lavrenčič (Laurentsichs, Laurenzhizh), magistrat Andrej Lavrenčič (Laurenzhizh) Franjo in Andrej Laurenčič Fran Lavrenčič Josip Lavrenčič dediči Josipa Lavrenčiča
Kongresni trg 14 (prej Kongresni trg 13) (r. 412, h. 59, nato 60, od leta 1805 Gradišče 31, fr. k. 73; sed. st. št. 144) 1. domec (vzhodni)	1604–1640 ? o. 1665 najkasneje 1677–?	<i>Velja opomba kot pri Kongresnem trgu 13. Dva domca. Po letu 1725 vicedomsko, nato mestno imenje. Od okoli 1770 oz. po letu 1756 patidenčna hiša. Domca sta bila prezidana v eno hišo leta 1756.</i> Luka Perec (Perez, Perz), sodar, vicedomski zemljiški gospod Eylser(?) Nider Adam pl. Sitzenhaimb vdova Adama pl. Sitzenhaimba/Sizenhaima
2. domec (zahodni)	o. 1640 ?–1651 1651–1678 in dalje?	Jakob in Judita Raab sin Janez Raab, duhovnik Matija Stebell (Stibel)

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1700, 1726–? ?–1745 1745–1769 1769, 1782 1787, 1789 1789, 1798–1800, 1802, 1805–1822, 1828–1840 1840 1843, 1853 1855, 1860–1869, 1876 1901 1928–1938	Simon Fredinand Zajec (Seiz) in žena Jera, dva domca uršulinski samostan Franc Jakob Ranilovič (Ranilouitsch), ena hiša Anton Mordax pl. Pottendorf/Portedoff, baron Elizabeta Mordax pl. Pottendorf, magistrat Jernej (Jerni) Smuk, žitni trgovec in krčmar, magistrat Karel Wurzbach, dr. Peter Gilly, kavarnar, magistrat Gustav Fischer, gostilničar, kavarnar in sodavičar, magistrat Roza Till Julij Elbert
Kongresni trg 15 (prej Kongresni trg 14) (h. Gradišče 59, 32, fr. k. 72; sed. st. št. 148)	verjetno 1651 verjetno 1678 ?–1727 1727–1735 ? 1736–? 1736–1788 1782–1787 1788, 1792, 1798–1800, 1802–1822	<i>Velja opomba kot pri Kongresnem trgu 13.</i> Jakob Malič (Mallitsch) Peter Malič (Mallitsch) hiša deželnega sodnika, magistrat magistrat bivša hiša deželnega sodnika Janez Korun, vinotoč Janez Korun in žena Frančiška, roj. Rauscher vdova Frančiška Korun, magistrat Andrej Valenčič (Vallentschitsch), krčmar, magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1806 1821, 1828 1828, 1833 1836, 1840 1842, 1848, 1853, 1860 1847, 1869, 1870 1876 1901 1928–1933 1938	Marija Valenčič (Vallentschitsch) Karel Zwayer, magistrat Jakob in Marjeta Podboj (Podwoi, Podboy), gostilna Na griču, magistrat Jakob Podboj (Podboy) Franc Ksav. Kogl, magistrat Babette Kogl Barbara Kogl Ferdinand Souvan Rosy Bleiweis Trsteniška dediči Bleiweis Trsteniški
Prešernov trg (h. 12, 16; sed. st. št. 27)	 1320 pred 1366–1494 1624–1628 1782 1787–1802	<i>Frančiškanska cerkev in samostan. Sprva avguštinska cerkev sv. Martina in sv. Janeza (nedaleč od današnje cerkve) in avguštinski samostan. Njun dobrotnik je bil kranjski deželni glavar Urh Celjski, ki je dal postaviti samostan.</i> frater Fridericus prior domus Laybacensis de ordine Augustiniensium, frater Conradus eiusdem ordinis – omemba v listini med pričami cerkev sv. Martina in sv. Janeza in avguštinski samostan hiša gospodov avguštincev avguštinski samostan frančiškanski samostan, magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1798–1802 1805–1869 1876, 1901–1938	župnišče Marijinega oznanjenja, magistrat frančiškanski samostan, magistrat frančiškanski samostan
Prešernov trg (h. 155, 17)	1782–1787, 1795 1795 1795, 1798–1802, 1805–1822, 1833 1835 1837 1838, 1840 1840, 1841	<i>Hiša je stala na samem ob Špitalskem mostu na desni strani portala, gledano s Prešernovega trga. Hiša je stala že v Valvasorjevem času. Odstanili so jo leta 1841 (tudi 1853–1869) in porabili za razširitev trga.</i> Jožef Pucfing, ranar (Chyrurg), magistrat Jožefa Colnar (Zollner), roj. Puchfing Franc Serafin Zollner, ranar (Wundarzst), magistrat Jožefa Zollner Marina Zollner Ignacij Bernbacher, magistrat Mestna občina ljubljanska
Prešernov trg 1 Wolfova ulica 2 (u. N. s. 139, r. 30; r. 364, h. 47 Pred špitalskimi vrati do leta 1771, 46; sed. st. št. 11)	1600–1606 1607–1627 1628–1661 1659	<i>Najprej špitalsko, nato Foedranspergovo imenje (Novi svet). Ena hiša Pred vicedomskimi vrati, od leta 1622 Pred špitalskimi vrati.</i> Jakob Glaser, krčmar dediči Jakoba Lesnerja Luka Lužnar (Luschner), meščanski špital Matheus Vrschel

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1662–1669	dediči Luke Lužnarja
	1670–1694	dediči Matevža Uršiča (Vrschitsch, Vrschl, Vrschell)
	1694–1706	Uršičevi dediči, Jernej Grassel (Grassl, Grossl)
	1706–1722	Jožef Grassel (Grossl, Grassl), obe hiši
	1707	Jernej in Elizabeta Grasel, ena hiša
	nato	Jožef in Barbara Grasel
	1722–1774	Aleksander Riser (Rister), irhar, in žena Urša
	1725–1729	Aleksander in Urša Rister, ena hiša
	1774	Nikolaj Schlechter in žena Marija Konstancija, Foedranspergovo imenje
	1782, 1800	Nikolaj Schlechter, irhar, Foedranspergovo imenje
	1794	Franc Schlechter
	1802	Nikolaj Schlechter, irhar, magistrat
	1805	Karel Schlechter
	1805–1822	Nikolaj Schlechter, irhar, magistrat
	1828	Nikolaj Schlechter, irhar, imenje Novi svet
	1830, 1833–1840	Marija Konstancija Schlechter, imenje Novi svet
	1833, 1853	Franc Schlechter
	1850, 1860	vdova Ana Schlechter, roj. Zuliberti, imenje Novi svet
	1864	otroci njene hčerke Ignacije, por. Kos
	1865	Ignacija Kos (Koss)
	1866	Kos (Koss) Jožef, Avgusta, Ana, Janez, Leopoldina in Marija, por. Bleiweiss
	1869	Jožef, Avgusta, Ana, Leopoldina in Marija Kos (Koss)

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1870, 1873 1873, 1874, 1876 nato 1894 1894 1901 1901 1922, 1928	Matevž Rant (Ranth), vse, razen Janezove 1/6 Matevž Rant (Ranth), trgovec, celoto sin Viktor Rant Jožef Pavlin, trgovec in podjetnik Adolf Hauptman, trgovec z barvami Emil Zankl, trgovec z barvami Josip Pavlin Ivanka Šmalc, trgovka
Prešernov trg 2 (u. N. s. 140, r. 31; r. 365, h. 46 Pred špitalskimi vrati do leta 1771, 47; sed. st. št. 25/2)	1600–1609 1610–1618 1619–1627 1828–? 1634–1669 1659 1670–1672 1673–? 1679–1686 1686–1706	<i>Najprej špitalsko, nato Foedranspergovo imenje (Novi svet). Ena hiša Pred vicedomskimi vrati, od leta 1622 Pred špitalskimi vrati.</i> vdova Bogatevka (Wogatheukha, Wogathaukha) Jurij Marinko (Marinkho), pek in krčmar Matevž Vojvoda (Juuda, Voyuda, Voyiuda, Vyuda), pek vdova Matevža/Marinka Vojvode (Mattheusen Voyiuda), meščanski špital Jernej Krelj (Jerny Khrel, Khrell, Khreöell), kramar Jerny Khrel Jurij Moby Peter Jager dediči Filipa Jakoba Mikoliča (Mikholitsch, Mikhullitsch, Mikhulitsch) Grazell (Grazl, Grazel, Grassel, Grossel, Grasel), kramar

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1706–1748	Jožef Grassel (Grasel, Grasl, Grossl)
	1707	Jernej in Elizabeta Grasel
	nato	Jožef in Barbara Grassl
	1725–1729	Janez Pekh, kovač in žena Ana Marija
	1748–o. 1770	Tomaž Matevž Dudič (Duditsch), kramar in žena Klara
	o. 1770–1792	Gašper Prebiu, krčmar in kramar
	1782–1787	Gašper Prebiu, kramar, Foedranspergovo imenje
	1792	Janez Bučar (Wutscher) in žena Ivana
	1798–1800	Janez Bučar (Wutscher), trgovec, Foedranspergovo imenje
	1802, 1805–1822	Janez Bučar (Wutscher), trgovec, magistrat
	1827	Franc, Mihael in Terezija Bučar (Wutscher), Karolina/ Katarina? Globočnik (Globotschnig) in Ana Martinak, obe roj. Bučar, polovico matere Ivane
	1829, 1828–1840	Janez Krst./Evang. Bučar (Wutscher), imenje Novi svet
	1844, 1853	Franc Bučar (Wutscher)
	1857, 1860	Katarina Bučar (Wutscher), imenje Novi svet
	1862, 1869	Viktor Bučar (Wutscher), imenje Novi svet
	1872	Jožef in Marija Seunig
	1876	Jožef Seunig
	1901	Marija Seunig
	1928–1938	Rudolf Sever

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
Prešernov trg 3 Čopova ulica 1 (prej Prešernova ulica 1) (r. 366, h. 45, 44 Pred špitalskimi vrati do leta 1771, 48 in 49; sed. st. št. 25/1) 1. domec ob Prešernovem trgu 2 (u. N. s. 127, r. 18; r. 366, h. 45, 48)	1600–1618 1618–1641 1630–1633 1642–? ?–1674 1787 1797, 1798 1802, 1805–1822, 1819	<i>Sprva špitalsko, nato Foedranspergovo imenje (Novi svet). Dva domca z vrtom.</i> <i>Hiša z vrtom. Lokacija Pred vicedomskimi vrati, od leta 1622 Pred špitalskimi vrati. V začetku 19. stoletja je bila tu gostilna Pri Franceli (Zur Franzensbrücke).</i> Pavel Amšel (Ambschl), mizar Janez Specht, mizar Aigenthumb dediči župana Janeza Krst. Vrbca (Verbez) županova vdova Marija Sidonija Competer (Khampeter), roj. Strobl, hiša z vrtom <i>Naprej do leta 1787 isti lastniki kot pri 2. domcu.</i> Lovrenc Šupravec (Schuprauz), krčmar, Foedranspergovo imenje Franc Colnar (Zollner), solomerec, Foedranspergovo imenje sin Franc Colnar (Zollner), krčmar, gostilna, magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
2. domec severozahodno od prvega, nekoliko nazaj (u. N. s. 129, r. 20 in 21, h. 44, 49)	1824, 1828–1833	Katarina Colnar (Zollner), imenje Novi svet
	1838	Albina, Gustav in Marija Kolar (Koller)
	1838	Jurij Kozina (Kossina), krčmar
	1838	Marija Kozina (Kossina), polovico
	1840	Jurij in Marija Kozina (Kosina)
	1867, 1869	Marija Svetina
	1869	Terezija Wrischnekh
	1873	Janez in Neža Frisch
	1876	Janez Frisch
	1901	Ivan Frisch
	1928	Kristina Rehar
		<i>Hiša z vrtom. V prvi polovici 19. stoletju je bila tu gostilna Pri belem jelenu (Zum Weissen Hirschen).</i>
	1550	Matija Strauss in žena Skolastika (Colasstica)
	?–1570	Evfemija Cerar (Zehrer), vdova
	?–1571	Pankracij Wachter, tkalec
	1571–?	Andrej de Allexandrin, hiša in vrt
	1571	Miha in Janez Scheitt, vrt
	1571–1584	Mihael Šajt (Scheudt), notranji svetnik
	1583–?	Adam Plut (Plutt), hiša, kovačnica in vrt
	?–1591	vdova Ana Part po Janezu Partu, meščanu in kleparju
	1591	Andrej Valch, lekarnar in mestni sodnik, in žena Neža ter dediči, hiša in vrt

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	?–1600	vdova Neža Valch
	1601–1616	Krištof Vrbec (Verbez), lekarnar, poročen z Nežo Valch
	1613	Krištof Vrbec, kupi vrt
	1614	Jožef Vrbec in žena Marija, vrt
	1616–1623	dediči Krištofa Vrbca, domec ali pristava
	1624–1633	Jožef Vrbec, domec
	1633–1639	Janez Krst. Vrbec, mestni sodnik, lekarnar in župan, hiša in vrt
	1640–1706	dediči Janeza Krst. Vrbca, vdova Marija Sidonija, drugič por. Competer, in otroci, hiša in vrtovi
	1707–1714	meščanski špital, dva domca in pol vrta
	1714–1808	Peter Zupančič (Suppantschitsch), dva domca in vrt
	1787	Lovrenc Šupravec (Schuprauz), krčmar, imenje Novi svet
	1798–1800	Šuprovčevi (Schuprouz) dediči, imenje Novi svet
	1802	dediči Matevža Šuprovca, magistrat
	1805–1815	Jernej Šuprovec (Schuprouz), krčmar, magistrat
	1808	Jernej Župevc (Schupeutz)
	1815, 1822	otroci Jerneja Šupevca/Župevca (Schupeutz), Terezija, Marija, Anton, Alojz in Frančiška, magistrat
	1828–1833	Terezija, Marija, Anton, Alojzij in Frančiška Šupevc (Schupeutz), gostilna, imenje Novi svet
	1834	Anton Župevc (Schupeutz), medar in svečar
	1840	Anton in Frančiška Šupevc (Schupeutz), imenje Novi svet
	1853–1869	Frančiška Šupevc (Schupeutz), imenje Novi svet

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1876 1901	Franja Schuppeutz Ivan Frisch
desna stran		
Rimska cesta 2 glej Trg francoske revolucije 4		
Rimska cesta 4 (k. u. 19, h. 34, 18; sed. st. št. 16/2)	? 1738 1744 o. 1755 1782 1787 1790 1795, 1798 1799, 1802, 1805 1815 1815, 1822 1827, 1828–1853 1860, 1862 1867, 1869, 1877 1901	<i>Domec in vrt.</i> Štefan Pochner Pochnerjeva hči Ana Marija Jožefa Domi Franc Domi Jakob Tomšič (Tombschitsch, Thomschiz) in Marija Jakob Tomšič (Thomschiz) Franc Tomšič (Thomschiz), oskrbnik v Kostelu, magistrat Terezija Tomšič (Thombschitsch) Ksaverija Jenčič (Jentschitsch), magistrat Janez Jurij Fridl, trgovec, magistrat Tomaž Dreio, magistrat Jožefina Dreio, roj. Fridl, magistrat Jožef pl. Sauer, magistrat Jožef Debevec (Debeutz), magistrat Aleksander Dreio, magistrat Alojzij Zajec

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1901 1928 1933, 1938	Ivan Lininger Alfred Lininger Karel Vidmar
<i>desna stran</i>		
Slovenska cesta 6 (prej Gradišče 17) glej Rimska cesta 6		
Slovenska cesta 8 (prej Gradišče 15) glej Gregorčičeva ulica 5 in 7		
Slovenska cesta 10 Gregorčičeva (prej Gradišče 13) (k. u. 28, h. 51, 20; sed. st. št. 34)	? 1738 1750, 1751–1776 1782–1798 1789 1800, 1802, 1805	<i>Pol domca in pol vrta. V urbarju leta 1833 en domec in vrt. Prvotno križevniško, potem mestno imenje. Na tem mestu je bil v Valvasorjevem času vrt, ograjen z lesenim plotom.</i> Matija Hillingar Jakob Smuk (Schmuckh, Schnuekh, Smukh) Janez Jurij pl. Dagelli vdova Helena Dageli, magistrat Avguštin in sestra Antonija Dagelli (domec in vrt) Avguštin Dagelli, magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1807 1815 1815, 1822 1828, 1833 1839, 1840 1843 1845 1848, 1853 1854, 1860 1862, 1869, 1877 1901 1928–1933 1938	Carlo Astori (hiša) Janez Kramar (Krammer), magistrat Nikolaj Turšič (Turschitsch), magistrat Jera Turšič (Turschitsch), magistrat Karel Turšič (Turschitsch), magistrat Ignacij Engler Edvard Engler Janez Kalister Matija Kušar (Kuschar), magistrat Jožef Kušar (Kuschar), magistrat Andrej Černe Elizabeta Lovšin Oskar Černe
Slovenska cesta 12 (prej Gradišče 11) (k. u. 30, h. 52 in 53, 21 in 22; sed. st. št. 35)	? 1738 1744 o. 1750 o. 1755–1759 1759 o. 1775	<i>Domec in vrt. Prvotno križevniško, potem mestno imenje.</i> <i>V Valvasorjevem času je tu stala pritlična, od ceste</i> <i>odmaknjena stavba z vrtom in z izgledom hleva.</i> Marija Jožefa pl. Müllbacher otroci Marije Jožefe Müllbacher (Milpacher) Marija Barbara pl. Graffenhueber sin prednje Franc Volbenk pl. Graffenhueber Valentin Metzinger (Menzinger), slikar Metzingerjeva nečaka Janez in Marija Melling Jožef Benedikt Hirsch in žena Ana Barbara (oba domca)

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1782, 1787	Jožef Benedikt Hirsch, davkar, magistrat
	1802	sinova Franc in Jožef Hirsch, magistrat
	1804, 1805–1822, 1828	Franc Ksaver Domian, magistrat
	1831	Janez Zweyer, dr.
	1832	Tomaž Goriček (Goritscheg, Goritschetz)
	1833	dediči Tomaža Gorička, magistrat
	1837	Janez, Marijana in Franc Orešek (Orescheg)
	1839	Janez Košir (Koschier) 1/2, Marijana Orešek 1/3
	1840	Janez, Marijana in Franc Orešek (Orescheg) ter Janez Košir (Koschir), magistrat
	1841	Franc Orešek
	1842	Janez Košir (Koschier) celoto
	1853	Janez Kallister
	1853	Janez Košir
	1856, 1860	Frančiška pl. Stubenberg, grofica, magistrat
	1869	zapuščina grofice Frančiške Stubenberg, magistrat
	1876	Ubožni zavod (Armeninstitut) mesta Ljubljane – z določbo, da se morata hiši večno imenovati grofovska Stubenbergova ubožnica (Armenhaus)
	1877	Mestna občina
	1901	ustanova grofice Stubenberg
	1928	Mestna občina ljubljanska

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
Slovenska cesta 14 (prej Gradišče 9) (r. 399, h. 54, 23; sed. st. št. 36)		<i>Patidenčna hiša in vrt. V Valvasorjevem času je tu stal s plotom obdan vrt brez hiše. Po sredini 19. stoletju je bila v hiši gostilna Pri Mavsarju.</i>
	?–1659	Janez Karel Portner
	1659–1675	Janez Tomaž Kunst in žena (Marija) Ana
	o. 1714	Matija Kunst pl. Ebensfeld
	1752	Anton pl. Wollwitz, hiša in vrt
	?–1760	Marija Konstancija Wollwitz
	1771, 1782	Janez Krstnik Melling
	1785, 1787–1798	Andrej Jelovšek (Jellouschekh, Jellouschek), magistrat
	1800–1802	Katarina Jelovšek (Jellouscheg), magistrat
	nato	Janez Burger, dr.
	1805, 1810	Blaž Klobus, dr., magistrat
	1814, 1815, 1822–1828	Bernard Markovič (Markovitz, Markovitsch), magistrat
	1828	Franc Markovič
	1832	Bernard Markovič
	1832	Anton Bedenčič
	1833–1840	Janez Bedenčič (Bedentschitsch), magistrat
	1845	Antonija Jenkner
	1846	Franc Ksaver Souvan
	1848	Franc Haring, hiša in vrt
	1849, 1853	Janez pl. Pantz, vitez, magistrat
	1854, 1860	Jožef Mavsar (Mausser), gostilničar, magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1864, 1869, 1877 1901 1928–1933 1938	Ana Mavsar (Mausser), gostilničarka, magistrat Josipina Schumi Evgenija Hribar Rado Hribar
Slovenska cesta 16 (prej Gradišče 7) (h. 55, 24; sed. st. št. 37) 1. hiša	?–1570 1570 ?–1633 1633–1661 1662–1665 1665–1683 1683–1688 1688 1688–1713 1713–1719 1719–1761 1782	<i>Knesenhofova imenska hiša (Gültenhaus). Nastala iz prvotnih dveh hiš. Na Valvasorjevih grafikah je tu stala že precejšnja enonadstropna stavba z obzidanim vrtom. V začetku 19. stoletja je bila v hiši krčma Pri Piškurju.</i> Jurij Haller, vrt v Gradišču Janez Jožef Egkh, baron Pavel Egkh, baron Krištof Tropp, pozneje pl. Troppenau Janez Jurij Seznagl pl. Trybsberg, Troppov nečak Gabrijel Lukančič pl. Hertenfels, dr. Janez Gothard Lukančič pl. Hertenfels, deželni svetnik, Gabrijelov sin Deželni stanovi Jakob Kopinšek (Kopinscheckh), igriški mojster deželnih stanov Janez Nikolaj pl. Khnesenhof, stanovski solicitor, hiša z vrtom in hlevom Franc Anton pl. Knesenhof, i. u. dr., odvetnik Jožef pl. Klossenau

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
2. hiša	1784 1787–1798 1800, 1802, 1805, 1806 1815–1840 1849 1850, 1853 1854 1859, 1860–1869, 1877 1901 1928–1933 1938	Jakob Praznik (Prasnig) in žena Barbara Jakob Praznik (Prassnig), krčmar, deželni stanovi Jakob Praznik (Prasnig, Prassnig), krčmar, magistrat Janez Praznik (Prasnig) Janez Praznik, magistrat, od 1829 deželna deska sin Janez Praznik (Prassnig) Leopold Čuk (Zhuck), deželna deska Mihael Šušteršič (Schusterschizh) Jožefa Šušteršič (Schusterschitz), deželna deska Marija, Vera, Valesca, Leon in Josip Gressel pl. Baraga Dragotin in Evgenija Hribar Rado Hribar
	?–1661 1662–1666 1666–1670 1670–1684	<i>Križevniško imenje.</i> Krištof Tropp pl. Troppenau Janez Jurij Sez nagl pl. Trybsberg, Troppov nečak Friderik Ständler, ingrosist deželnih stanov, hišica in vrt Gabrijel Lukančič pl. Hertenfels, dr. <i>Dalje kot pri 1. hiši.</i>
Slovenska cesta 18 (prej Gradišče 5) (r. 403, h. 56, 25; sed. st. št. 38)		<i>Patidenčna hiša. Na Valvasorjevi grafiki je ob cesti stala prtilična hiša z vrtom, segajočim do sosednje Vegove ulice. Pozneje je bila podrta. Lastništvo v prvih treh alinejah je verjetno.</i>

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	?–1605	Urša, vdova Janeza Grafa
	1605–?	Magdalena Reffinger
	?–1652	Daniel Reffinger
	1652–1659	Mihael Žlebnik (Schlebnikh)
	1686–1705	Janez Adam pl. Pettenegkh, deželnostanovski provijantni upravitelj morske meje, in žena Ana, roj. Žlebnik
	1706	Urša Kalin (Callinin), roj. Žlebnik
	1706	Matija Warnusau, dva domca in njive
	1706–1739	Jurij Adam pl. Pettenegkh, provijantni mojster morske meje in prisednik deželnih stanov, hiša in vrt
	?–1730?	njegovi dve hčeri klarisi
	1739–1743	vdova Marija Ana pl. Pettenegkh in otroci
	1730?, 1743–1748	Franc Ernest pl. Steinhoffen
	1748–1779	Jožef Eberhard pl. Steinhoffen
	1782	Franc Anton pl. Steinhofen
	1752–1792	Franc Ernest pl. Steinhoffen, hiša in vrt
	1787	Jakob Praznik (Prassnik), magistrat
	1792	Jakob, nato Matevž Praznik (Prasnig)
	1795, 1798	Janez in Jožefa Millimath, magistrat
	1800–1802, 1805–1822	Janez Millimath, mizar, magistrat
	1828	Janez in Jožefa Millimath, magistrat
	1832	njuni dediči
	1832, 1833–1860	Anton Zwayer, dr., magistrat
	1862, 1869	Leopold in Avgusta Götzl, magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1873, 1876, 1877 1878, 1879 1901 1928–1938	Leopold Goetzl/Götzl Franc Schalscha Ivan Schrey Jakob Kavčič
Slovenska cesta 20 (prej Gradišče 3) (h. 57, 26; sed. st. št. 39)	?–1677 1677–1698 1698–1699 1699–1715 1716–1717 1717–1748 1748–1757 ? nato 1771 1782–1787, 1798–1800 1802	<i>Imenje Studenec, podložno studenški gosposki, nato deželni deski. Na Valvasorjevi grafiki je ob cesti stal pritlični domec z vrtom, ležečim ob rimskem zidu in segajočim do sosednje Vegove ulice. Steinhofova hiša z vrtom. Hišo so leta 1963 podrli.</i> Janez Friderik Röffinger, Reffingerjev vrt (Schöffgarthen), podvržen imenju Studenec (Kaltenbrunn) Krištof Forstlecner, stanovski računski uradnik Forstlechnerjevi dediči Lovrenc pl. Wollwiz zum Wallerspach, stanovski podknjigovodja Lovrenc Danijel pl. Wollwiz Franc Ernest pl. Stainhoffen, solicitor njegova hči Marija Viktorija Zapf hiša Franca Steinhoffa dediči Marka Steinhofa Kajetana Auersperg, grofica Pavel Alojzij Auersperg, grof, Fužine Pavel Alojzij Auersperg, grof, deželni svetnik, magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1802, 1805–1828 1815 1831, 1833 1840–1853 1852, 1860 1863, 1869 1870 1874, 1876 1874 1901, 1928–1938	Janez Jurij Zwayer, deželna deska Magdalena Zwayer Anton Zwayer, dr., in Karol Zwayer (prošnja), deželna deska Janez Jurij Zwayer, deželna deska Anton Zwayer, dr., obe hiši in vrt, deželna deska Janez Zwayer, dr., deželna deska Kranjska hranilnica Karel Wurzbach pl. Tannenberg, dr., baron magistrat (večina parcele) Alfonz Wurzbach, baron
Slovenska cesta 22 (prej Gradišče 1, Kongresni trg 16) (h. 58, 27; sed. st. št. 39/1)	1616 1726–1748 1749–1757 nato	<i>Imenje Studenec. Zemljišče pri Vicedomskih vratih je do okoli leta 1726 pripadalo studenški, fužinski gosposki, nato deželni deski. Na Valvasorjevi grafiki je stal ob cesti obzidan vrt. Hišo, ki je morala biti že precej velika, je verjetno šele po letu 1726 sezidal Franc Ernest pl. Steinhofenn. Prej je zidavo oviralo stanovsko igrišče. Steinhofova hiša z vrtom. Leta 1963 so hišo podrli. Janez (Jurij) Reffinger, hišica in vrt Franc Ernest pl. Steinhoffen, solicator njegova hči Marija Viktorija por. Zapf/Zoff Dalje v deželni deski isti lastniki kot pri hiši Gradišče 3.</i>

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
Slovenska cesta 26 glej Kongresni trg 1		
Slovenska cesta 28 (prej Šelenburgova ulica 4) (r. 371, h. 43, nato 38, od leta 1772 Kapucinsko predmestje št. 56; sed. st. št. 18/1)	16. stol. o. 1600–1621 1622–1649 1640–1655 1655–1659 1659–1678 ?–1709 1709–1739	<i>Patidenčna hiša. Na Valvasorjevi grafiki je tu stala enonadstropna hiša z velikim vrtom zadaj, ki jo je sezidal dr. Janez Anton Kunstelj. Od leta 1631 je bila tu Stokova pristava. Vse 17. stoletje je pristava z vrtom delila usodo z Gebhartovo hišo v Krojaški ulici. V drugi in tretji četrtini 18. stoletja je v hiši delovala gostilna Pri zaponi oz. gostišče prve vrste Zlata zapon. Leta 1875 jo je mestna občina podrla, gostilna pa je obratovala naprej v pritlični stavbi na levi strani dvorišča. Novo, sedanjo stavbo je sezidal trgovec Peter Schleimer leta 1886.</i> Volk Gebhart Sebastijan Gassner Suzana Staindler, roj. Gassner dediči Volka Gebharta (Gebhardt) Janez Krstnik Kunstelj (Khunstl) sin Janez Anton Kunstelj pl. Paumgarten, i. u. dr., stanovski odvetnik Janez Štefan Florijančič pl. Grienfeld, i. u. dr., stanovski odvetnik in deželni tajniški adjunkt vdova Ana Genovefa pl. Florijančič (druga žena) in otroci

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1739–1760	hči Marija Rozalija pl. Florijančič, por. pl. Markovič, hiša z vrtom
	1760–1763	dediči Marije Rozalije pl. Florijančič, Janez Krst. pl. Schildenfeld, zet?, in Jožef Franc pl. Markovič, sin?
	1763	Franc Ksaver pl. Weslan, c.-kr. mitniški prejemnik ter upravnik carinskega skladišča, in žena Cecilija
	?–1771	vdova Cecilija pl. Weslan
	1771	Jožef Kramel, krčmar, in žena Cecilija pl. Weslan
	o. 1778, 1787	Janez Pavel Jenko pl. Jenschensfeld/Jenkensfeld, hiša in vrt, magistrat
	1790	Jožef Kalchberg, vitez, in žena Marija, Jenkova hči
	1793	Nikolaj Schmid, kameralni, vojni in bankalni blagajnik
	1798	Viktor Schmid, c.-kr. plačilni mojster, magistrat
	1800	Nikolaj Schmid, magistrat
	1802	dediči Nikolaja Schmida, magistrat
	1803	Jožef Juvan, gostilničar
	1805–1822	Janez Juvan, krčmar, magistrat
	1827, 1828–1840	Jožef Novak, gostilničar, gostilna Pri zaponi, magistrat
	1850, 1853–1869	Henrik Novak, gostilničar, gostišče Zlata zapon, magistrat
	1873, 1876	Mestna občina ljubljanska (MOL)
	1878	Kranjska hranilnica
	1878	Kranjska stavbna družba
	1884, 1901	Peter Schleimer, trgovec, sezida novo današnjo stavbo
	1917	vdova Magdalena Schleimer

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1927, 1928–1938	Zavarovalna družba Croatia/Zavarovalnica Croatia
	1659	<i>Staindlerjev vrt je bil najbrž pri Staindlerjevi, nato pri Stokovi in končno Florijančičevi pristavi (Šelenburgova ul. 4). Iz Waltherjevih je morda po svaštvu prišel v Syberjeve roke. Ta vrt, imenje meščanskega špitala, je bil verjetno eden izmed vrtov (poleg Fabijaničevega) zadaj za hišami med Šeleburgovo ul. 4 in 2.</i> Sebastijan Walther, plačuje najemnino
Slovenska cesta 30 (prej Šelenburgova ulica 6) (r. 370, h. 44, nato 39, po letu 1805 št. 55; sed. st. št. 19)	1600–1614	<i>Patidenčna hiša. V Valvasorjevem času je tu stalo poslopje, sprednje pritlično, dvoriščni trakt je bil višji. Obcestni del je imel širok vežni uvoz. Verjetno že pred letom 1600 je bila na tem mestu Sončeva pristava z vrtovi; pozneje znana kot Scagnettijeva hiša.</i> Janez Sonce (Sonze), župan, hiša in vrt Pred vicedomskimi vrati
	1615–?	dediči Janeza Sonca, tudi hči Katarina, drugič por. s Krištofom Ottom
	1622–1664	Krištof Otto, župan
	1664–1668	dediči Krištofa Otta, t. j. Ana Katarina pl. Otto, por. z Adamom pl. Kušlanom
	1668–1698	Janez Krištof Ottheimb, baron, sin Franca pl. Otta, dr.
	1699–1708	vdova Marija Frančiška pl. Ottheimb, baronica

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1708–1714	sin Adam Seyfrid Anton Ottheimb, baron
	1714	Friderik Raab zum Rauenkeim, hiša, vrt in senica
	1715	Janez Krst. Prešeren, dr.
	1715	Martin pl. Smrekar
	?–1735	vdova Ana Marija Smrekar
	1735–1766	sin Janez Gregor/Georg Smrekar, i. u. dr., odvetnik deželni stanov
	1766–1772	Marija Terezija Schmidt, Smrekarjeva sestra
	1772, 1787	Franc Ksav. Jamnik (Jamnig), vojni blagajnik in pivovar, magistrat
	1788, 1798–1802, 1805, 1833–1840	Janez Krst. Hartl, trgovec, magistrat
	1818–1859/1860	hči Rozalija Hartl, por. Kavs (Kaus), in njen mož Jožef Kavs, trgovec
	1853–1860	Jožef Kaus, magistrat
	1860–?	hči Marija Julija Kavs, por. s Francem Ks. Zupančičem, odvetnik, dr. (pol hiše), in njena brata Franc in Benedikt Kavs (pol hiše)
	1867, 1869, 1876	Marija Julija Supančič/Zupančič (Suppantschitsch), kupi od bratov še drugo polovico, magistrat
	1896	njenih sedem hčera; Serafina, por. z Valentinom Češkom, Gabrijela, por. z Gvidom Krausom, in Pavla, por. s Francem Češkom

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1901	Serafina in Štefanija Zeschko, Adela, Rozalija in Ana Suppantšitsch ter Melita, Walter in Oton Kraus
	1904	Rudolf Warbinek, izdelovalec klavirjev
	1905	Anton Deghenghi, lesni trgovec
	?	Valentin Scagnetti, lesni trgovec
	1920	otroci Valerija, Zdravko in Roman Scagnetti
	1928	dediči Valentina Scagnettija
	1933	Valentin Scagnetti
	1938	dediči Valentina Scagnettija
		<i>Poleg Sončeve pristave je bila še Ziegelfestova pristava. Združili sta se v eno poslopje in vrtni predel.</i>
	1624?	Janez Ziegelfest, deželni svetnik in upravitelj ljubljanskega gradu, vrt (s pristavo)?
	?–1631?	Katarina pl. Tre(g)khaus, roj. Ziegelfest, pristava z vrtom Pred špitalskimi vrati?
	1640–1650	dediči Janeza Zieglfesta
	1651–1752	dediči Adama Zieglfesta
	1752–?	Janez Jurij Smrekar, i. u. dr., hiša in vrt
Slovenska cesta 32 glej Čopova ulica 11		

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
Soteska 2 glej Vegova ulica 6		
Soteska 4 (k. u. 45, h. 42, 5; sed. st. št. 26)	?–1722 1722, 1723–1749 1750–o. 1765 o. 1765–1785	<i>Domec in vrt. Stal je že v Valvasorjevi dobi. Prvotno križevniško, potem mestno imenje.</i> Franc Leopold de Marinelli(s) Ignacij Leopold pl. Zorn zum Mildenheim, dr. i. u., odvetnik Franc Mihael pl. Zorn zum Mildenhaimb Jožef Klosser pl. Klosenau <i>Dalje vključno do leta 1938 kot pri hiši Vegova ul. 6, Soteska 2.</i>
Soteska 6 (k. u. 26, h. 43, 6; sed. st. št. 27)	o. 1678? ? 1717–1733 1733–1756 1744, 1756–1760 1782, ?–o. 1783 o. 1783–?, 1787 1799–?	<i>Domec in vrt. Stal je že v Valvasorjevi dobi. Prvotno križevniško, potem mestno imenje.</i> Gregor Rostingar, dr., tajnik deželnega glavarstva Volk Baltazar Rostinger Marija Katarina Heybl (Heupl), pl. Heipli Marija Ana Heipl sestra Marija Elizabeta Konstancija Čop, roj. Haipl Mihael Müller vdova Marija Ana Müller/Miller, magistrat Franc Müllner

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1798–1800, 1802 1805–1822 1822–1840 1842 1847, 1853–1869, 1877 1901 1928–1938	Karel Klauss, mizar, magistrat Janez Karel Klauss, mizar, magistrat Vincencij Pardubsky in žena Helena, magistrat Helena Pardubsky Alojzij Pardubsky Franc Kaiser Ivana Cuderman
Soteska 8 (k. u. 27, h. 44, 7; sed. st. št. 28)	1738 o. 1749 o. 1755 ?–1778, 1782 1778–1801, 1787–1800 1801 1802, 1805–1815 1822–1828 1833 1837 1837 1840 1846 1848, 1853–1869	<i>Domec in vrt. Stal je že v Valvasorjevi dobi. Prvotno križevniško, potem mestno imenje.</i> Jurij Čahavin (Jury Tschachauin) Janez Mrcina (Marzina) Marija Jožefa Režič (Reschitschin) meščanova vdova Jera Bezljaj (Wessleyin, Wessley) Mihael Gorjup (Gariup, Gariupp), krčmar, magistrat Notburga Gorjup (Garjup) Jožef Millimath, mizar, magistrat Notburga Gorjup (Garjup, Gariupp), magistrat Gregor Matija Drenik (Drenig), magistrat Janez Millimath Bernard Klobus, magistratni svetnik Gregor Matija Drenik (Drenig), Bernad Klobus Karel Gallinger Jožef Rakovec (Rakouz), magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1877 1901 1928–1938	Jožef Rakovec Antonija Zupančič Davorin Topolovec
Soteska 10 Gregorčičeva ulica 4 (r. 405, h. 45 in 46, 8 – po letu 1805; sed. st. št. 29)	1600–1602 1602–o. 1610 o. 1610–1615 1616–1621 1621–1636 1637–1639 1639–1661 1662–1672 1674–1727 1699 1727–1746 1746–1771 1771–1784 1782, 1784 o. 1787, 1787–1798	<i>Enemu desetemu vinarju podvržena hiša, osvobodjena leta 1784. Magistratno imenje.</i> Jurij Šente (Schentte) Urban Jerančič/Jeromančič (Jerembschitsch, Jerombschitsch, Jeromschitsch, Jerambschitsch, Jeromantschitsch) Jerančičeva vdova Urban Jeromšek (inačica za Jerančič) Gregor Žorga (Sorga, Schorga), delavec Žorgova vdova Urban Plestenjak (Plesteniagh), čevljar Tobija Smrekar (Sumrekhar, Smrekhar), prejel plemstvo leta 1655 dediči Tobije Smrekarja Janez Anton Smrekar (Sumregkher von Liechtenthall), dr. i. u. Andrej Ferjančič (Feriantshitsch) in žena Eva Gregor Piškur (Pischkhur) in žena Helena Janez Mening in žena Barbara Jakob Praznik (Prasnik, Prassnikg), krčmar, magistrat Ignacij in Marijana Hacker, Ignacij Haker, magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1798 1800–1802, 1805–1815 1820 1820 1820, 1822 1826 1826, 1828–1840 1845, 1869 1853 1860, 1869 1871 1870/1872, 1877 1901 1928–1933	Ana Marija in Luka Selan (Sellan) Luka Selan (Sellan), krčmar, magistrat Florijan Mišič (Mischitsch) Matevž Klobus Blaž Klobus (Klobouš), dr. in Rozalija Klobus Bernard Klobus Andrej Frank, dr., magistrat Henrik, Rihard, Karel, Ana in Marija Frank, magistrat dediči Andreja Franka Jožef Jaschi Anton Jaschi in Karel Tamborino Terezija Šimenc Jerica Pintar Marta Damjanovič
Trg francoske revolucije	1674	<i>Dve mesnici pred Nemškimi vrati sta zapisani v n. u., tretja je bila postavljena leta 1712.</i>
Trg francoske revolucije 4 Rimska cesta 2 (k. u. 20 in 83, h. 35, 17; sed. st. št. 17)	1654–1659	<i>Dva vrtova in en domec, od leta 1756 samo domec, v 19. stoletju hiša in vrt. Prvotno križevniško, potem mestno imenje. V Valvasorjevi dobi je bila tu mala pristava z vrtom, sredi njega je stala manjša, a višja hiša.</i> Adam Hrovat (Crabath) in žena Felicitas

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
2. domec	1659	Jožef Teneffle (Teneffel pl. Tenau), trgovec, in žena Ana Marija, roj. Kušlan
	1679	Janez Hingerle pl. Heldenhaimb
	1693, 1722	Dominik pl. Hingerle?
	?	Janez Frölich
	1738	Marija Regina Hitzinger
	1741–1747	Ignacij Jožef Hingerle pl. Heldenhaimb
	1744	Ana Genovefa Hingerle
	1747–1750	vdova Ana Genovefa Hingerle pl. Heldenhaimb
		<i>Verjetno sta bila na mestu sedanje št. 2 (Rimska cesta) dva domca, ki sta bila združena v večjo zgradbo. Po razpoložljivih inventarjih je lastniška vrsta naslednja:</i>
	?–1646	Burkhart pl. Hizin (Hitzingkh zu Hitzennegkh), deželni stanovski tajnik in notar
lastniki enotnega posestva	o. 1660	Janez Fröhlich (ima kramarsko lopo na mostu)
	?–1725	Jurij Matevž Hitzinger pl. Hitzing, stanovski solicitor
	1725–?	vdova Marija Regina pl. Hitzinger
	?–1750	njena hči Ana Genovefa pl. Hingerle
	1750–1792	Ana Marjeta Može (Moschin), Andrej Ulčar (Vltscher), Primož Bricelj (Wrizel), krčmar
	1782	Primož Bricelj (Wrizl)
	1787	Primož Bricelj (Wretzel), krčmar, magistrat
	1792, 1798–1802, 1805	Janez Jurij Fridl, trgovec, magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1815 1815, 1822 1829 1829, 1828–1853 1856, 1860, 1869 1875 1877 1901 1928–1933 1938	Tomaž Dreó, magistrat Jožefina/Jožefa Dreó, roj. Fridl, magistrat Mihael Pesjak (Pessiak) Nikolaj Recher, magistrat Nikolaj Recher, dr., in Janez Recher, magistrat Viktor, Janez in Friderk Recher Jovana Recher Ivana Recher Zadružna gospodarska banka v Ljubljani Karel Čeč
Trg francoske revolucije 5 (k. u. 21, h. 36, 16; sed. st. št. 20)	1689 1690–1706 ? ?–1732 1732–1757 1757–o. 1772 o. 1773–o. 1775 o. 1776, 1782–1787 1789 1798	<i>Pol domca. Od leta 1740 mu pripada še sosednji, prej Ravnikarjev vrt. Prvotno križevniško, potem mestno imenje.</i> Jakob Levičnik (Liuiznikh), mesar Jožef Levičnik (Liuiznikher), mesar Marija Levičnik Janez Kopač Andrej Ksaver Wolff Marija Ana Wolff, pol domca Volbenk Wolff Janez Krstnik Kocijan (Kozian), magistrat Jernej Kocijan (Kozian) dediči Janeza Krstnika Kocijana, magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1799, 1800–1802, 1805 1815 1815 1815 1821 1822–1840 1841, 1853 1856, 1860 1861, 1869 1877 1901 1928 1933, 1938	Janez Jurij Fridl, trgovec, magistrat Tomaž Dreó, magistrat Jožefina Dreó, roj. Fridl Janez Matevže (Matheusche) Marija Matevže (Matheusche) Jožef Aleš (Allesch), magistrat Urša/Uršula Aleš (Allesch), magistrat Marija Kosina, magistrat Janez Lochkar, magistrat Janez Lochkar Filip Supančič Ana Gregorič Alojzija Kostevc
desna stran		
Vegova ulica 2 glej Kongresni trg 13		
Vegova ulica 4 (sed. st. št. 26/2)		<i>Sprva gosposki vrtovi. Šolsko poslopje realke je bilo zgrajeno v letih 1871–1874. Gradnjo je skoraj v celoti plačala Kranjska hranilnica.</i>

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
Vegova ulica 6 Soteska 2 (k. u. 24, h. 41, 4; sed. st. št. 25)	 ? 1738 1738, 1744–1759 1759–1767 1767–o. 1785 1782, 1787–1798, o. 1785–o. 1800 1800–1802, 1805–1822, 1827 1827, 1828 1830, 1833 1840–1853 1855 1857, 1860 1869 1870 1875, 1877 1901 1928–1938	 <i>Domec in vrt. Prvotno križevniško, potem mestno imenje. V Valvasorjevi dobi ta vogal še ni bil zazidan.</i> Janez Metzinger Martin Zupan (Suppan) Anton Jožef Zupan (Suppan), dr. med. vdova Marija Ana Zupan (Suppanin) Jožef Klosser pl. Klosenau, knjigovodja deželnih stanov Jožefa pl. Klosenau, magistrat Marjeta pl. Klosenau/Glosenau, magistrat Vincencij pl. Klosenau, magistrat Matevž Klobus, magistrat Vincencij Velasti, magistrat Anton Velasti Edvard Prückner, magistrat Mihael Kastner Kranjska hranilnica v Ljubljani Jožef Kušar (Kuschar) Josip Kušar Ana Kušar

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
Vegova ulica 8 Gregorčičeva ulica 2 Soteska (k. u. 23, h. 40, 3; sed. st. št. 24)		<i>Domec in vrt. Prvotno križevniško, potem mestno imenje. Na Veliki veduti Ljubljane van Ouden Allena iz o. 1660 je narisal vrt z malo uto, obdan s plotom. Leta 1697 je Franc Anton Obreza iz Cerknice tu odprl pivovarno. Pivovarna (Pri zvonu) je leta 1857 prenehala delovati.</i>
	1686–1695	Gašper Pipan, trgovec
	1695–1697	vdova Marija Magdalena Pipan in Krištof Gertheis
	1697–1733	Franc Anton Obreza, pivovar
	1734–1750	vnuk Franc Jeronim Obreza, dr. med. (v njegovem imenu Janez Jurij Obreza in nato Marija Julijana Obreza)
	1750–1774	Andrej Jožef Mihelič, odvetnik in pivovar
	1774–1782	vdova Marija Elizabeta pl. Mihelič (Michelitsch), roj. Obreza
	1782–1792	hči Marija Rozalija Mihelič
	1787	Terezija Mihelič
	1792–1820	Blaž Klobovs/Klobus, dr., odvetnik in pivovar
	1820, 1822–1833,	sorodnik Matej/Matevž Klobus, pivovar
	1840	
	1840	dediči Matevža Klobusa
	1840–1859	zet Jožef Eržen (Erschen), mestni ranocelnik
	1859, 1860–1869, 1871	Jožef Schaffer
	1871, 1877	Ignacij Seeman

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1901	Marija Truden, Friderik Seeman, dr., Matilda in Ivan Seeman
	1928	Uršula Robežnik
	1933	dediči Uršule Robežnik
Vegova ulica 10 Gregorčičeva ulica 1 (k. u. 22 ½, h. 39, 14; sed. st. št. 18)	1756, 1782	<i>Pol domca. Prvotno križevniško, potem mestno imenje.</i> Boštjan/Sebastijan Iglič (Iglitz, Iglitsch)
	1787, 1798	Jožef/Jože Smuk, krčmar, magistrat
	1800, 1802	Janez Nadluga, magistrat
	1805	vdova Janeza Nadluge, magistrat
	1815	Franc Šantelj (Schantel), magistrat
	1820, 1822–1828	Florijan Mišič (Mischitz), magistrat
	1831, 1833	Frančiška Židan (Schidan), magistrat
	1834, 1840	Jožef Židan (Schidan), magistrat
	1846	Frančiška Židan (Schidan)
	1848, 1853	Karel Wanisch, magistrat
	1859, 1860–1860	Ignacij Lokar (Lockar), magistrat
	1875	Marija Lokar
	1877	dediči Ignacija Lokarja
	1901	Josip Lokar
	1928–1939	Marija Lokar in Ivana Spreitzer

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
Vegova ulica 12 (k. u. 22, h. 38, 15; sed. st. št. 19)	1686–1696 1700–1706, 1738 1740 1756 1757 o. 1765 o. 1780, 1782 1787 1794, 1798–1800, 1802, 1805–1815 1822 1823, 1828–1853 1858, 1860–1869, 1877 1901, ?–1938	<i>Domec in vrt, od leta 1757 le pol domca. Prvotno križevniško, potem mestno imenje.</i> Jernej Narobe, šestilar (Zürkhlschmidt) Mihael Narobe, mesar Luka Ravnikar (Raunikher) Urša Narobe ali Ravnikar(ca) (Narobin oder Raunikherin) Neža Ravnikar od pol domca, druga polovica je odtlej samostojna enota (k. u. 22 ½), sedaj Vegova ulica 10 Blaž in Neža Pirnath, pol domca Boštjan/Sebastijan Iglíč (Iglitsch) Jožef Smuk, krčmar, magistrat Matija Pirc (Pierz, Pirz), sodar, magistrat Ana Pirc (Pirz) Anton Breskvar (Bresquar), magistrat Tomaž Pirnath, magistrat Cecilija Kavčnik

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
Wolfova ulica 1 (r. 390, h. 11– do leta 1681 Pred špitalskimi vrati/Novi trg, nato Pred vicedomskimi vrati; od 1772 Kapucinsko predmestje, 18; sed. st. št. 10)		<i>Patidenčna hiša. Novo hišo je sezidal ali postavil Janez Jurij Posarelli okoli leta 1640. Med letoma 1751 in 1754 jo je podrl Ludovik pl. Reya in dal sezidati novo dvonadstropno hišo. V začetku 19. stoletja je bila tu žganjarna in krčma Pri veselem Kranjcu/Zum lustigen Krainer (po Vrhovcu). Med obema vojnana sta v stavbi delovali Jadranska banka in Tiskarna Slovenija. Hišo je dal podreti Emerik Mayer in v letih 1937/38 postavil novo moderno veleblagovnico.</i>
	?–1547	žena ljubljanskega mestnega sodnika Jošta Gwinerja, roj. Toman
	1547–?	Bernardin Artter, meščan, vrt
	1604–1606	Artterjeva pristava pred Vicedomskimi vrati
	?–1605	vrt Janeza Arterja
	1619–1623	hiša Janeza Arterja
	1605–1627	vrt Matije Posarella, poznejšega cesarskega svetnika in višjega nakladnika na Kranjskem
	1640–1649	Janez Jurij Posarel, domec na vrtu
	1650–1667	Lovrenc Paulia, pek
	1668–1670	dediči Lovra Pavlija
	1671–1674	Jakob Bergant (Wergandt), pek
	1675–1689	Bergantovi dediči, otroci in vdova Marija, pozneje por. (H) aubl

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1689–1704	Franc Štibelj (Stübell, Stibell, Stibel), mestni sodnik in krčmar
	1704–1750	Matija Kralj (Grayll, Greill, Graill) <i>(po Andrejki je v Kroniki 1937 prepis naravnost od Kralja na Perlesa)</i>
	1750–1765	Ludovik pl. Reya, trgovec
	1765	Jakob Perles (Perlass), irhar/jerhar (Weissgarber), in žena Marija Ana, magistrat
	1782–1787	Jakob Perles
	1796	Nikolaj, Jožef, Lovrenc in Ana Schlechter, Perlesovi pastorki
	1798	dediči Jakoba Perlesa, magistrat
	1800–1802	Magdalena Pals, krčmarica, magistrat
	1805–1822	Perlesovi dediči, magistrat
	1828	Jakob Perles, magistrat
	1828	Jožef Perles (nečak Jakoba Perlesa) in Žiga Bals (sin Perlesovega svaka)
	1833	Žiga Bals, magistrat
	1840	dediči Jakoba Perlesa, magistrat
	1845, 1853–1860	Žiga Bals, magistrat
	1856	njegov sin Jožef Bals, strojar
	1856	njegovi hčerki Albina in Jožefina Bals, brat Žiga Bals in sestra Alojzija Bals, por. pl. Trojanovič
	1869	Žiga Bals, Alojzija Trojanovich, Jožefina Bals, Peter in Alojzija Lassnik

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1876	Alojzija Trojanovich, Jožefina Bals, Peter in Alojzija Lassnik
	1885	Peter Laznik (Lassnik), trgovec in gostilničar
	1901	Peter in Lujiza Lassnik
	1908	Lassnikovi dediči
	1918	Anton Pesek
	1922, 1928	Jadranska-podunavska banka, podružnica v Ljubljani
	1928, 1933–1938	Emerik Mayer
Wolfova ulica 2 glej Prešernov trg 1		
Wolfova ulica 3 (r. 391, h. 10 – do leta 1681 Pred špitalskimi vrati, nato Pred vicedomskimi vrati; od 1772 Kapucinsko predmestje, 19; sed. st. št. 9)	1547 1660–1670 1671–1673 ?–1678 ?–1693 ?–o. 1772 1773–? 1770/1771, 1774, 1782 1786, 1787	<i>Patidenčna hiša. Lastnik sosednje hiše Lovrenc Paulia je leta 1659 prodal košček sveta Juriju Klandru, ki je v letih 1660 in 1661 tu postavil hišo.</i> vrt bratovščine Naše ljube gospe Jurij Klander (Jury Khlainer, Clander), kamnosek njegovi dediči Marija Gözl Marija Elizabeta Premsel Anton Gladek Karel Jožef Gladik in Marija Ana Maucher, roj. Gladik Martin Garson, izdelovalec strun (Saittenmacher) Mihael Martin Gerson, magistratni kanclist, magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1798 1798, 1800–1802 1803, 1805–1840 1845 1846, 1853–1869, 1876 1901 1928–1933	Martin Gerson, magistratni ekshibitni protokolist, magistrat Elizabeta Gerson Jurij Therler (Terler, Törler), čevljar, magistrat Jožef Schwentner Ferdinand pl. Gozani, markiz Jakob Witt Ludovik Černe
Wolfova ulica 4 (u. N. s. 136; r. 363, h. 53, nato 48, po letu 1805 št. 45; sed. st. št. 12/1) 1. hiša (domec)	1600–1621 1622–1643 1647–1652 1653 1654–1681 1682–1704 1704–1737 1737–1752 1752–1773	<i>Hiša je nastala iz dveh domcev, pripadajočih meščanskemu špitalu. V eno hišo sta bila prezidana leta 1756.</i> <i>Imenje meščanskega špitala, nato Novi svet. Lokacija Pred vicedomskimi vrati, od leta 1623 pa Pred špitalskimi vrati.</i> Janez Omerza, kovač in krčmar Matija Omerza (Amersa, Ambersa, Omersa), kovač, meščanski špital dediči Matije Omerza vdova Marija Pluemberger, por. Wolff Janez Wolff, kovač Wolffovi dediči (vdova, vdovina hči, Matija Skhalizer) Janez Pek (Pekh), podkovač, hišo in Wolgenmutov domec Franc Jožef Vaporta/Verporta in žena Marija Rozalija, obe hiši Matija Fleischer, irhar, dve hiši, meščanski špital

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1773	Matija Langer in žena Katarina
	1807	Franc Langer in drugi dediči Matije Langerja
	1807	Franc in Katarina Colnar (Zollner)
	1822	Katarina Colnar (Zollner)
	1828	Anton Colnar (Zollner)
	1834	Katarina Colnar (Zollner)
	1838	Albina, Gustav in Marija Kolar (Koller)
	1838	Vincencij Velassti
	1838	Marjeta Jeraj (Jerey)
	1842	Nepomucena in Ivana Jeraj (Jeray), Alojzija Egger, roj. Jeraj ter Marija in Frančiška Jeraj, vsaka po 1/5
	1847	Ivana Nepomucena in Ivana Jeraj
	1857	Ivana Nepomucena Jeraj (Jerei)
	1873	Mihael Lenče (Lentsche)
		<i>Imenje meščanskega špitala, nato Novi svet. Lokacija Pred vicedomskimi vrati, od leta 1622 pa Pred špitalskimi vrati. Tu je bila že pred letom 1800 gostilna, leta 1876 pa se omenja gostilna Beli volk.</i>
2. hiša (domec)	1600–1634	Janez Khnap, črnivec, od leta 1630 meščanskemu špitalu
(numeracija kot pri 1. domcu)	1635–1636	Khnappova vdova
	1637–1638	dediči Janeza Khnappa
	1639–1641	Klemen Bobek (Wabekh, Wabegkh)
	1642–1670	Bobekovi (Wobekh) dediči

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1671–1673	Pietro Antonio Donati
	1673–1675	Franc pl. Zergollern
	1676–1704, 1707	Jakob Wollgemueth, kovač
	1704–?, 1725–1727	Janez Pek (Pekh), podkovač <i>Dalje kot pri 1. hiši.</i>
	1782–1798, 1800	Matija Langer, krčmar, gostilničar, Foedranspergovo imenje
	1802, 1805	dediči Matije Langerja, magistrat
	1815–1822	Franc Colnar (Zollner), magistrat
	1828	Franc Colnar (Zollner), imenje Novi svet
	1833	Anton Colnar (Zollner), imenje Novi svet
	1840	Marjeta Jeraj (Jeray), imenje Novi svet
	1853	dediči Marjete Jeraj
	1860–1869	Ivana Nep. Jeraj, imenje Novi svet
	1876	Miha Lenče (Lentsche), gostilna Beli volk
Wolfova ulica 5 (u. N. s. 107, rektif. 178, h. 9, 20 Kapucinsko predmestje; r. 392, h. 8 in 9 – Pred špitalskimi	1901	Josip Lenče
	1928–1933	Terezija Lenče
	1938	Ludovik Lenče
	1659	<i>Patidenčna hiša. Najprej špitalsko, nato Foedranspergovo imenje (Novi svet). V Valvasorjevem času sprva tu ni bilo nobenega poslopja, pozneje pa je ob Ljublanici stala baraka. Hišo je v letih 1705–1707 sezidal Andrej Lavrič. dediči Ludov. Agnellatija, mestnega pisarja, en vrtič</i>

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
vrati, od 1682 Pred vicedomskimi vrati; od 1772 Kapucinsko predmestje, <u>20</u> in 21; sed. st. št. 8)	1700–1772, 1707	Andrej Lavrič, črnivec, vrt
	1725–1729	Andrej Lavrič, barvar, in dediči, hiša in vrt
	1772, 1797	Lovrenc Hausbaum in žena Jera
	1782	dediči Lovrenca Hausbauma
	1787	Matija Pristavec (Pristauz, Prestauz)
	1787	Anton Frelich, oskrbnik (Verwalter)
	1798, 1800–1802,	Vendelin Hafner, sodar, magistrat
	1805, 1806	
	1806	Anton Frelih, nato Terezija Hafner
	1815–1822,	Terezija Hafner, magistrat
	1828	Terezija Hafner, imenje Novi svet
	1833	Vendelin Hafner, imenje Novi svet
	1822, 1842	Janez Nepomuk Hafner
	1840–1853	Andrej Rieder, imenje Novi svet
	1842	Terezija Rieder
	1849	Terezija, Jožef, Ana, Amalija, Cecilija, Karolina in Karel Rieder
	1860–1869	Terezija, Jožef, Ana, Amalija, Lucija, Karolina in Karel Rieder, imenje Novi svet
	1864	Terezija, Ana, Amalija, Cecilija, Karolina in Karel Rieder
	1876	dediči Andreja Riederja
	1901	Anton Krejči
	1928–1938	Viljem Krejči, dr.

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
Wolfova ulica 6 1. domec ob Wolfovi 8 (u. N. s. 135, r. 26; r. 389, h. 54, nato 49 Pred vicedomskimi vrati do 1771, 44; sed. st. št. 13)	1600	<i>Hiša (z vrtom) je nastala iz treh domcev, pripadajočih meščanskemu špitalu. Prvi in drugi domec sta bila prezidana v eno hišo med letoma 1717 in 1756. Po letu 1841 je bila hiša v celoti prezidana s priključitvijo še tretjega domca.</i>
	1601–1617	vdova čevljarja Blaža (Blass) Gregor Marec (Maretz, Märetz, März), vinomerec in čuvaj pri samostanskih vratih
	1617–1620	Marčeva vdova
	1619–1626	Janez Štrenar (Strenner), trgovec in krčmar
	1627–1628	vdova Janeza Štrenarja (Stroner, Strenner)
	1630–1636	Janez Khrüenner (Khriener, Khrenner), pivovar
	1638–1639	Janez Krst. Gorkič (Gorkhitsch, Gurkhitsch)
	1640–1643	Luka Štrenar (Strenner), mestni sodnik
	1647–1648	Janez Krst. Gorkič/Goršič (Gurgitsch)
	1649–?	vdova Neža Gorkič (Gurgitsch)
	1659	Janez Krst. Gurgič, vrt, meščanski špital
	1707	dediči Janeza Krst. Jurčiča, hiša in vrt
	1717–?	Janez Krst. Jenčič <i>Dalje kot pri 2. hiši.</i>
	1623–1648	Jernej Škarja (Škharya), gostilničar, meščanski špital
	1649–1651	dediči Jerneja Škarje
2. domec v sredini (numeracija kot pri 1. domcu)		

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1652–1676	Janez Škarja (Skharia), hišica, meščanski špital
	1676–1694	dediči Janeza Škarje
	1694–1715	Pavel Zube (Zubbe), lončar, hišica, meščanski špital
	1715–1728	Lovrenc Dobovšek(?) (Thopotschnikh, Topouschekh), lončar, hišica, meščanski špital
	1728–o. 1755	Andrej Preisinger, podkovski mojster, in žena Ana Marija
	o. 1755–1785	Janez Jurij Povšin (Possin), podkovski mojster, in žena Elizabeta, meščanski špital
	1782	Janez Jurij Povšin (Possin), podkovač
	1785, 1787–1802	Jakob Povšin (Pouschin, Pauschin), kovač, Foedranspergovo imenje
	1800	Janez Jurij Pousin (Poussin), Jakob Pousin, Roza/Rosalia Povšin
	1805	Roza Povšin (Pauschin), magistrat
	1815–1822, 1829	Jožef Povšin (Pauschin), magistrat
	1828	Roza Povšin (Pauschin), magistrat
	1833–1840	Jožef Povšin (Pauschin), magistrat
	1839, 1841	sin Karel Jožef Povšin (Pouschin)
	1841, 1853	Julijana Primic (Primitz), prezida št. 43 in 44 v enotno hišo
	1856, 1860	Julija pl. Scheuchenstuel, polovico od matere Julijane Primic
	1865	Jožef pl. Scheuchenstuel, vitez, in mladoletna Terezija pl. Scheuchenstuel
	1873	Alojzij Pauschin, steklar

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
3. domec ob Wolfovi 4 (špit. u. 133, r. 24 in 25; r. 388, h. 55, nato 50 Pred vicedomskimi vrati do leta 1771, od leta 1805 št. 43; sed. st. št. 13)	1904	Avgust Knebl, zet, steklar
		<i>Najprej imenje meščanskega špitala, nato Novi svet. Hiša in vrt.</i>
	1624–1641?	Matija Žlebnik?, hišica
	1647–1657	Jurij Ziuidator (Ciuidator)
	1658–1717	Ziuidatorjevi dediči
	1717–1738	Janez Krst. Jenčič (Jentschitsch), tudi sosednjo Guršičevo hišo
	1738–1776	Franc Jožef Verporta, dve hiši in vrtička, meščanski špital
	1777	Janez Krst. Primic (Primitz) in žena Terezija
	1782–1787, 1898,	Janez Primec (Primez, Primiz), kramar, trgovec,
	1800–1802	Foedranspergovo imenje, magistrat (od leta 1802)
	1802	vdova Terezija Primic in otroci
	1802, 1805–1828	sin Anton Primic/Primec (Primez, Primic), magistrat
	1816	Antonov sin Janez Krst. Primic
	1832	vdova Julijana Primic in hči Julija
	1833–1853	Julijana Primec (Primitz), magistrat, Novi svet (od 1828)
	1855, 1860	Julija pl. Scheuchenstue(h)l, roj. Primic, imenje Novi svet
	1865, 1869	njena otroka Jožef in Terezija pl. Scheuchenstue(h)l
	1876, 1901	Alojzij Povšin/Pauschin
	1923–1938	Adolf Knebl

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
Wolfova ulica 8 (u. N. s. 132, r. 23; r. 387, h. 56, nato 51 Pred vicedomskimi vrati do leta 1771, od leta 1805 št. 42; sed. st. št. 14)	1600–1617	<i>Najprej imenje meščanskega špitala, nato Novi svet. Hiša z vrtom. V njej je bila znamenita gostilna Zlata zvezda. Novo hišo so sezidali po letu 1846.</i>
	1617–1639	Pavel Mrak (Mrakh, Mrag, Mrackh), mesar
	1640–1643	Mrakova vdova
	1647–1667	dediči Pavla Mraka
	1668–1678	Jožef Veitl, mesar, hišica z vrtom
	1679–1680	Blaž Rebhuen
	1681–1693	vdova Jera Rebhuen, mesarica
	1693–1713	dediči Jere Rebhuern
		Urh Guthaiz (Guetttheiz, Guetgaz), nožar, hiša z vrtom, meščanski špital
	1713–1731	Marko Anton Schiffrer
	1731–1739	Janez Jurij Sartori, gostilničar
	1739–1784	Primož Felicijan Fromblacher, meščanski špital
	1782	dediči Felicijana Fromblacherja
	1784–1802	Anton Sebbich (Sebich), krčmar, in žena Marija, gostilna Zlata zvezda (Zum Goldenen Stern)
	1787	Anton Schebich, krčmar, Foedranspergovo imenje
	1798	Franc Schebig, gostilničar, Foedranspergovo imenje
	1802	Janez Krst. Sebig, magistrat
	1805	Jožef Dežman (Deschman) in žena Marija, Sebigova vdova
	1805–1822	Jožef Dežman (Deschmann), krčmar, magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1826, 1828 1831, 1833–1840 1846 1853–1860 1856, 1861 1866 1869, 1876 1901 1928–1938	Valentin in Jožefa Dežman (Deschmann), imenje Novi svet Valentin Dežman (Deschmann), imenje Novi svet Benjamin Püchler, sezidal sedanjo hišo dediči Benjamina Pichlerja, imenje Novi svet Marija Pichler Adolf Gaudia Albert Ramm/Ram, imenje Novi svet Albin in Ana Achtschin Franc Golob
Wolfova ulica 10 1. domec ob Wolfovi 12 (v. u. 187, h. 58, nato 53, od leta 1805 št. 40; sed. st. št. 15)	1632 1635–1640 1641–1656 1657–1696 ? ?–1706 1706–o. 1724, 1726 1724–1744 1744–1751 1751–o. 1804 1782–1787 1798–1802, 1805	<i>Nastala iz prvotnih dveh domcev. Sprva vicedomsko, od leta 1726 magistratno imenje.</i> Andrej Črne (Zerne) (sporna lokacija?) Matija Mekec (Mekhez, Mikec?), tesar Matija Sešek (Sessigkh, Sessekh) Seškovi dediči Matija Albrecht vdova Elizabeta Albrecht Lovrenc Posavec (Passauez), pivotoč, in žena Marija Matija Zedlacher, kovač, in žena (Marija) Terezija vdova Terezija Zedlacher in otroci Karel (Jožef) Naller, kovač, in žena Elizabeta Karel Naller, kovač, magistrat Matija Naller (Noller), magistrat

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
2. domec ob Wolfovi 8 (špit. u. 131, r. 22; r. 386, h. 57, nato 52 Pred vicedomskimi vrati do leta 1771, 41; sed. st. št. 15)	1795/1808	Matija in Marija Naller (pozneje Maller)
	1815	Matej Naller, magistrat
	1822	Matija Naller, magistrat
	1828–1853	Simon Ungelehrt, magistrat
	1833	Simon Ungelehrt in žena Lucija
	1860	Lucija Ungelehrt
		<i>Dalje kot pri 2. domcu št. 41.</i>
		<i>Hiša z vrtom. Sprva špitalsko, nato Foedranspergovo imenje. Tu se je v prvi polovici 19. stoletja nahajala pivnica Pri Gandiju/veselju (po Vrhovniku, Gostilne).</i>
	1622–1641	Jernej Posušnik (Jerne Poscheschnekh, Poschoschnekh, Poscheschnekh, Poscheschenigkh), kuhar, meščanski špital
	1642–1670	Gregor Rubida (Robida), čevljar
	1671–1675	Rubidovi dediči
	1676–1690	Janez Hrovat (Crabath), kovač in krčmar
	1691–1723	Hrovatovi dediči
	1723–?	Janez Zavrč (Sauritsch), kramar in žena Urša
	1777	Anton in Ana Marija Stark
	1782–1800, 1802	Anton Stark, sedlar, Foedranspergovo imenje
	1805	dediči Antona Starka, Foedranspergovo imenje
	1810, 1815–1822	Simon Ungelehrt, Foedranspergovo imenje
	1828–1853	Simon in Lucija Ungelehrt, imenje Novi svet
	1833	Lucija Ungelehrt, pol hiše

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1849 1855, 1860 1868, 1869 1872, 1876 1901 1928 1933–1938	Simon in Lucija Ungelehrt Lucija Ungelehrt, magistrat Mihael Kastner, magistrat Jurij Dolenc/Dolenec Oroslav Dolenec Ciril Dolenec Tea Lušin
Wolfova ulica 12 1. hiša (u. 93, h. 55, 38; sed. st. št. 16) 2. hiša (r. 385, h. 59, nato 54 Pred vicedomskimi vrati do leta 1771, 39; sed. st. št. 16)	1632–1633 1841 1583 1600–1612 1613 1614–1635 1630–1635	<i>Prvotno dve hiši in vrt.</i> <i>Prva hiša z vrtom. Prej deželno-glavarsko, potem križevniško ime.</i> Jernej Krelj (Jerny Khroel, Khreel), kramar Pavel Auer <i>Pozneje Auerjevo hišo z gostilno in pivovarno je precej poškodoval potres in so jo leta 1898 podrli, novo pa pomaknili globoko nazaj z ulice. Na vrtu je stala gostilna Pri belem konjičku.</i> Adam Plut (Plutt), domec, zraven menda(?) še ena hišica in kovačija ter vrt Anton Plot/Plut (Plot, Plut, Ploth, Pluth), kovač Plutovi dediči Janez Omerza (Omerssa, Amersa), kovač Omersova hiša

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
	1640–1643	dediči Janeza Omerze
	1640–1643	Matija Omerza (Amersa), podkovač
	1647–1650	Ambrož Rinser, klobučar
	1651–1654	Rinserjeva vdova
	1655–1666	Rinserjevi dediči
	1667–1688	vdova Katarina Pogačnik
	1689–1749	dediči Katarine Pogačnik
	1750	Matija Kampan, pek in krčmar
	1750/1755	Nikolaj Merk, pivovar in žena Marija Rozalija, roj. Zedlacher
	1778	Nikolaj Merk ml., pivovar
	1814	vdova Marija Merk
	1833	Marija in Ivana Nepomucena Merk
	1838	Nepomucena Merk
	1841	Pavel Alojzij Auer, pivovarnar
	1871	Jurij Auer, pivovarnar
	1898	Jurij Auer, Ženka Dejak, roj. Auer, in Pavel Auer
	1903	Jurij Auer in Ženka Oražen, Dejakova vdova, kupita Pavlovo tretjino
	1906	Ivan Oražen, dr., Jurijeva polovica
	1919	Ženka Oražen
	1919	Ivan Oražen, dr., Ženkina polovica

Lokacija s hišno številko	Čas lastništva	Nekaj osnovnih podatkov o stavbi, ime in priimek stanovalca, lastnika
Vrt (u. N. s. 151, r. 40; sed. st. št. 16)	1923	Univerza Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani (v trajno podporo revnim medicincem) – Oražnov dom
	?	<i>Vrt za hišo. Najprej špitalsko, nato imenje Novi svet.</i>
	1782–1787	Nikolaj Merk
	1798–1802	Nikolaj Merk, pivovar
		Nikolaj Merk, pivovar, gostilna Pri belem konjičku (beim Weissen Rössen), križevniška komenda
	1805–1822	Nikolaj Merk, magistrat
	1828–1833	Franc Merk, križevniška komenda
	1840	Nepomucena Merk, križevniška komenda
	1853	Pavel Auer
	1860–1869	Pavel Alojz Auer, križevniška komenda
	1876	Jurij Auer
	1901	Evgenija Dejak, Jurij in Pavel Auer
	1928	Univerza kraljevine SHS
Wolfova ulica 14 glej Kongresni trg 4	1933	Univerza kralja Aleksandra I.
	1938	Dr. Oražnova ustanova

Legenda - navodilo za razumevanje besed in skrajšav

<i>deželna deska</i>	imenje deželna deska
<i>d. k.</i>	davčna knjiga
<i>fr. k.</i>	franciscejski kataster
<i>Fužine</i>	imenje Fužine
<i>h.</i>	prvotna hišna številka
<i>h. št.</i>	hišna številka
<i>k. u.</i>	križevniški urbar
<i>magistrat</i>	magistratno imenje
<i>m. s. z.</i>	mestni sodni zapisnik
<i>naj.</i>	najemnina
<i>Novi svet</i>	imenje Novi svet
<i>n. u., K. Z. U.</i>	najemninski urbar, Kammer Zins Urbar
<i>o.</i>	okoli
<i>patidenčna hiša</i>	lastniška, prostolastna hiša
<i>r.</i>	rektifikacijska številka
<i>r. (rektif.)</i>	rektifikacijska številka vpisa v urbar
<i>R. i. k.</i>	rektifikacijska imenjska knjiga, v Narodnem muzeju Slovenije
<i>s. h. p.</i>	seznam hišnih posestnikov
<i>sed. st. št.</i>	sedanja stavbna številka
<i>s. z.</i>	sejni zapisnik
<i>Studenec</i>	imenje Studenec
<i>špit. u.</i>	špitalski urbar
<i>u. N. s.</i>	urbar Novi svet
<i>ust. p. dat.</i>	ustanovno pismo; datirano
<i>v. u.</i>	vicedomski urbar

Legenda - navodilo za razumevanje besed in skrajšav

<i>deželna deska</i>	imenje deželna deska
<i>d. k.</i>	davčna knjiga
<i>fr. k.</i>	franciscejski kataster
<i>Fužine</i>	imenje Fužine
<i>h.</i>	prvotna hišna številka
<i>h. št.</i>	hišna številka
<i>k. u.</i>	križevniški urbar
<i>magistrat</i>	magistratno imenje
<i>m. s. z.</i>	mestni sodni zapisnik
<i>naj.</i>	najemnina
<i>Novi svet</i>	imenje Novi svet
<i>n. u., K. Z. U.</i>	najemninski urbar, Kammer Zins Urbar
<i>o.</i>	okoli
<i>patidenčna hiša</i>	lastniška, prostolastna hiša
<i>r.</i>	rektifikacijska številka
<i>r. (rektif.)</i>	rektifikacijska številka vpisa v urbar
<i>R. i. k.</i>	rektifikacijska imenjska knjiga, v Narodnem muzeju Slovenije
<i>s. h. p.</i>	seznam hišnih posestnikov
<i>sed. st. št.</i>	sedanja stavbna številka
<i>s. z.</i>	sejni zapisnik
<i>Studenec</i>	imenje Studenec
<i>špit. u.</i>	špitalski urbar
<i>u. N. s.</i>	urbar Novi svet
<i>ust. p. dat.</i>	ustanovno pismo; datirano
<i>v. u.</i>	vicedomski urbar

HIŠE NA KONGRESNEM TRGU Z OKOLICO DO PREŠERNOVEGA TRGA TER NJIHOVI LASTNIKI IN STANOVALCI V 19. STOLETJU

Sonja Anžič

S pričujočo razstavo in prispevki v razstavnem katalogu tokrat v okviru triletnih ciklov predstavljamo Kongresni trg z okolico oziroma predel med današnjo Slovensko cesto, Vegovo in Wolfovo ulico ter Rimsko cesto in Čopovo ulico. Za čas, na katerega se nanaša prispevek, to pomeni tudi prestop iz predela, ki se je označeval Mesto, v predmestje, natančneje v Kapucinsko predmestje in delno Gradišče.

Oblikovanje krajevnih označb oziroma razvoj organizacije, ki je prispevala k natančnejši lokalizaciji sprva mestnih predelov, kasneje cest, ulic, trgov in hiš v Ljubljani, je podrobneje raziskal dr. Vlado Valenčič in rezultate raziskave tudi objavil.¹ O razvoju uličnih imen, številčenju hiš, seznamih lastnikov hiš v Ljubljani ter »neizmerno velikem zakladu« za raziskovanje stanovalcev posameznih hiš, poznavanje stanovanjske kulture nekaterih hiš, ki ga hrani Zgodovinski arhiv Ljubljana–popisnih polah popisov prebivalstva–je bilo nekaj več zapisano tudi že v prispevkih, objavljenih v razstavnih katalogih Zgodovinskega arhiva Ljubljana iz prejšnjih let: Mestni trg z okolico in Ciril-Metodov trg,² Stari trg, Gornji trg in Levstikov trg³ ter Novi trg z okolico.⁴ V

¹ Vlado Valenčič, Zgodovina ljubljanskih uličnih imen, Ljubljana 1989.

² Sonja Anžič, Številčenje hiš, lokacijske oznake in stanovalci izbranih hiš na Mestnem trgu in Ciril-Metodovem trgu v 19. stoletju, Katalog k razstavi Zgodovinskega arhiva Ljubljana: Mestni trg z okolico in Ciril-Metodov trg, Ljubljana 2000, str. 129–135.

³ Sonja Anžič, Hiše na Starem, Gornjem in Levstikovem trgu ter njihovi lastniki in prebivalci v 19. stoletju, Katalog k razstavi Zgodovinskega arhiva Ljubljana: Stari trg, Gornji trg in Levstikov trg, Ljubljana 2003, str. 183–187.

⁴ Sonja Anžič, Hiše na Novem trgu in okolici ter njihovi lastniki in prebivalci v 19. stoletju, Katalog k razstavi Zgodovinskega arhiva Ljubljana: Novi trg z okolico, Ljubljana 2006, str. 151–162.

tokratnem prispevku bo zato poudarek le na predelu Ljubljane, predstavljenem na letošnji razstavi, to je Kapucinskem predmestju in delno Gradišču.

Ime Gradišče (Burgstall) se v pisnih virih pojavlja že v 13. stoletju, to je precej prej kot Kapucinsko predmestje. Vendar zgodnja omemba imena pomeni samo označitev prostora. Z njim so namreč prebivalci označevali prostor, kjer se je razprostirala rimska Emona, območje pa je bilo v posesti nemškega viteškega reda.⁵

Davčne knjige iz začetka 17. stoletja posredno prinašajo že poimenovanje predela, kasneje poimenovanega Kapucinsko predmestje, in sicer najprej z oznako: Vor dem Vitzdombthor – Pred Vicedomskimi vrati).⁶ Kapucinsko predmestje je dobilo ime po kapucinih in kapucinskem samostanu, ki je s svojimi vrtovi stal na severovzhodnem delu današnjega parka Zvezda in so ga v začetku 19. stoletja podrli. V tiskanem razglasu iz leta 1787 o novi župnijski razdelitvi v Ljubljani in predmestjih je v nemški obliki naveden kot Kapuzinervorstadt,⁷ v slovenski obliki pa je predel opisan: »hiše pri kapuzinarjih s cerkvijo svetiga Joannesa Evangelista in s kapuzinskim kloštram«. ⁸ V zvezi s tem predelom naj omenim, da je bilo tu v zgodnjem novem veku izhodišče zelo poznane velikonočne procesije. V 21. stoletju se tudi v Sloveniji spet oživljajo velikonočne procesije oziroma pasijoni, ki prikazujejo Kristusovo trpljenje, dogajanje od cvetne nedelje do konca velikega petka. Danes je še posebej poznan Škofjeloški pasijon (Processio Locopilitana), katerega večkratna uprizoritev je bila tudi letos. Besedilo zanj je bilo napisano v slovenskem jeziku in predstavlja najstarejše ohranjeno dramsko besedilo v slovenskem jeziku. V Ljubljani so od leta 1617 na veliki petek prirejali veliko procesijo, ki je imela svoje izhodišče pred kapucinsko cerkvijo v parku Zvezda.⁹ Procesija je vodila od kapucinskega samostana skozi Gosposko ulico in prek Novega trga čez Čevljarski most na Šentjakovski trg, od tod nazaj čez Stari in Glavni (Mestni) trg k frančiškonom

⁵ Vlado Valenčič, op. 1, str. 9.

⁶ Vlado Valenčič, op. 1, str. 15.

⁷ Zgodovinski arhiv Ljubljana (ZAL), SI ZAL LJU 489, fasc. 33, fol. 313'.

⁸ ZAL, SI ZAL LJU 489, fasc. 33, fol. 314'.

⁹ J. Vrhovec, Die Wohlhöbl. Landesfürstl. Hauptstadt Laibach, Laibach 1886, str. 199–205.

(na današnji tržnici), potem po Stritarjevi in Wolfovi ulici nazaj h kapucinom. Procesija je izvirala iz ustanove bratovščine ljubljanskih trgovcev iz leta 1598, vendar pri tem ne smemo podcenjevati tudi vpliva ljubljanskih kapucinov. Ti so nastali na začetku 16. stoletja kot reformna veja frančiškanskega reda in so se poleg jezuitov razvili v pomembne nosilce katoliške protireformacije v habsburški monarhiji. S procesijo na veliki petek (in drugimi procesijami oziroma pasijoni) so želeli kapucini na patetično-teatralni način ponazoriti Kristusovo odrešenje in plastično podpreti svoje pridige. Velike procesije na veliki petek, tudi procesija kapucinov v Ljubljani (kot tudi velikonočna procesija, ki je izvirala od jezuitov), so se razvile v skladu s pravili spokore, zakramenta sprave, kar je pomenilo, da so se procesije udeleževali tudi bičarji in ljudje, ki so sami nosili velik križ. Po navedbah kapucinov naj bi bila ljubljanska procesija ena največjih v nemškem cesarstvu. Procesija se je pričela zvečer v soju luči (latern) in bakel. Odigrali so prizore iz starega in novega testameta; v središču je bil seveda Kristusov pasijon. V procesiji so bili zastopani vsi cehi s svojimi zastavami, prav tako glasbeniki in trobentači, v sprevodu je šel spredaj duhovnik (svečenik) z relikvijo Kristusovega križa. Cesarica Marija Terezija je leta 1773 ljubljansko procesijo prepovedala in nekaj let kasneje je res ni bilo več videti na ljubljanskih ulicah.

Krajevna imena, kasneje tudi imena ulic in trgov, so se v starejšem obdobju oblikovala med ljudstvom in so običajno opisovala posebnost, ki je veljala za neko lokacijo. Mestne in deželne oblasti so povečini uporabljale imena, ki so bila razširjena med ljudstvom. Bistvo poimenovanj krajevnih predelov je bilo čim natančnejše lociranje neke hiše. K temu je veliko pripomoglo tudi oštevilčenje hiš, ki so ga v Ljubljani izpeljali leta 1770.¹⁰ Mesto so razdelili na tako imenovane šteвне oddelke in hiše oštevilčili v njihovem okviru. Ljubljana je bila razdeljena na: Mesto (obsegalo je obzidani del), Karlovško predmestje, Trnovo, Krakovo, Gradišče, Kapucinsko predmestje, Šentpetrsko predmestje, Poljane in Kurjo vas.

Konec 18. stoletja je bilo v Kapucinskem predmestju 66 hiš s 639 prebivalci (325 žensk in 314 moških). Med njimi je bilo 77 duhovnikov, trije plemiči, 16 uradnikov, 36 meščanov, štirje kmetje ter 77 kajzarjev in vrtnarjev.

¹⁰ Vlado Valenčič, op. 1, str. 22.

Gradišče je obsegalo 83 hiš, v katerih je bivalo 964 ljudi (564 žensk in 400 moških). Po strukturi so bili trije duhovniki, sedem plemičev, 10 uradnikov, 12 meščanov, sedem kmetov ter 187 in vrtnarjev.¹¹

Seznam hišnih posestnikov iz leta 1805¹² izkazuje, da so v začetku 19. stoletja izvedli novo oštevilčenje hiš, saj so v njem navedene nove in stare hišne številke. Takrat je bilo v Kapucinskem predmestju 74 hiš, v Gradišču pa 70. Enako število hiš v obeh predmestjih navaja tudi seznam iz leta 1815.¹³ Bolj zanimiv je seznam hišnih posestnikov iz leta 1828, ki prinaša tudi krajevno poimenovanje ulic in trgov v obeh predmestjih in tako izkazuje tudi potek številčenja hiš.¹⁴ Ulice in trgi so navedeni v nemščini, pri opisu številčenja jih navajam v oklepaju z originalnim imenom. V Kapucinskem predmestju se je številčenje pričelo na stičišču današnje Slovenske ceste (Wiener Haupt Strasse) in Dalmatinove ulice (Barmherzigen Gasse). Samostan usmiljenih bratov (kasneje civilna bolnišnica) je imel hišno številko 1. Številčenje hiš je potem teklo proti centru po levi strani današnje Slovenske ceste (Wiener Haupt Strasse) (h. št. 1–7), zavilo levo v Nazorjevo ulico (Franziskaner Gasse), na Prešernov trg (Marien Platz) (h. št. 9–12), preskočilo zopet na Slovensko cesto k hotelu Slon (h. št. 13), od tam zavilo v Čopovo ulico (Elephanten Gasse) (h. št. 14–15), po levi strani spet doseglo Prešernov trg (Marien Platz) s frančiškanskim samostanom s h. št. 16, se nadaljevalo proti Kongresnemu trgu po levi strani Wolfove ulice (Theater Gasse) (h. št. 18–28) vse do Dvornega trga in tam zaokrožilo spet proti Slovenski cesti (h. št. 29–32) oziroma uršulinski cerkvi in samostanu (Kongress Platz), ki je imel h. št. 33. Od tu je zopet preskočilo na stičišče Kongresnega trga in Wolfove ulice (Theater Gasse) ter teklo od tu po levi strani Wolfove ulice (Theater Gasse), na Prešernov trg (Marien Platz) (h. št. 37–47), se obrnilo na levo in po levi strani Čopove ulice (Elephanten Gasse) zopet doseglo Slovensko cesto (Wiener Strasse) (h. št. 50–54). Od tam je zavilo levo po današnji Slovenski cesti (Klosterfrauen Gasse) nazaj proti Kongresnemu trgu (h. št. 54–56), pri uršulinski cerkvi prestopilo na drugo stran Slovenske

¹¹ J. Vrhovec, Die wohllöbl. Landesfürstl. Hauptstadt Laibach, Laibach 1886, str. 211.

¹² Verzeichniss der Hausinhaber in der Hauptstadt Laibach und den Vorstädten nach dem alten und neuen Conscriptions-Numerus, 1805.

¹³ Verzeichniss der Hausinhaber in der Hauptstadt Laibach und den Vorstädten nach dem neuen Conscriptions-Numerus, 1815.

¹⁴ Verzeichniss der Hausinhaber in der Provinzial Hauptstadt Laibach und den Vorstädten sammt ihrer Pfarr=Eintheilung, 1828.

ceste (Klosterfrauen Gasse), se obrnilo zopet nazaj proti Gosposvetski cesti (h. št. 57–64), zavilo levo na Gosposvetsko cesto (Klagenfurter Strasse) (h. št. od 65–67), se obrnilo nazaj po Gosposvetski cesti v smeri Slovenske ceste (h. št. 68–72) in ko jo je doseglo, se je nadaljevalo po levi strani Slovenske ceste (h. št. 73–75). Predmestje je takrat obsegalo 79 hiš, zadnje štiri hiše so dobile hišne številke, ki so bile na vrsti, ne glede na to, kje so stale. Tako je hiša s h. št. 76 stala v današnji Šiški (Klagenfurter Strasse), kjer je danes Pivovarna Union, ostale tri s h. št. 77–79 pa na Slovenski in Dunajski cesti.

Za predmestje Gradišče, ki je tedaj obsegalo 76 hiš, bo podrobno opisano številčenje samo za predel med Vegovo ulico in Slovensko cesto ter Kongresnim trgom in Rimsko cesto, ki je obsegalo hišne številke od 1 do 27. Številčenje se je pričelo na stičišču Rimske ceste (Triester Strasse) in Trga francoske revolucije (Deutsch Platz), kjer sta stali hiši s h. št. 1 in 2. Nadaljevalo se je na Vegovi ulici (Untere Gradischa Gasse) levo v smeri Kongresnega trga, kjer sta stali tudi samo dve hiši, h. št. 3 in 4. Potem se je obrnilo proti današnji Slovenski cesti (Obere Gradisa Gasse), po Soteski (Einöd Gasse) (h. št. 6–8) do Gregorčičeve ulice (Militär Erziehungshaus Gasse) in po njej do Slovenske ceste (Obere Gradischa Gasse) (h. št. 8–13). Od tu je preskočilo zopet na stičišče Vegove (Untere Gradischa Gasse) in Gregorčičeve ulice (Militär Erziehungshaus Gasse), teklo proti Rimski cesti (Triester Strasse) (h. št. 14–16) in ko jo je doseglo, zavilo desno na Slovensko cesto (Obere Gradischa Gasse) (h. št. 16–19). Od tu je teklo dalje po desni strani Slovenske ceste (Obere Gradischa Gasse) do Kongresnega trga (Congress Platz) (h. št. 19–27).

Opisane krajevne oznake oziroma poimenovanje ulic in trgov, oštevilčenje hiš v obeh predmestjih, so ostale enake do sredine sedemdesetih let 19. stoletja. To nam izpričujejo sezname hišnih posestnikov iz let 1840,¹⁵ 1853,¹⁶ in 1869.¹⁷ V Kapucinskem predmestju je počasi naraščalo število hiš, od 79 leta 1828 se jim je do leta 1840

¹⁵ Verzeichniss der Hausinhaber in der Provinzial-Hauptstadt Laibach und den Vorstädten sammt ihrer Pfarr-Eintheilung, 1840.

¹⁶ Verzeichniss der Haus-Inhaber in der Provinzial-Hauptstadt Laibach un den Vorstädten sammt ihrer Pfarr-Eintheilung, 1853.

¹⁷ Verzeichniss der Hausinhaber und der Besitzer der Kramläden in der Elefanten-Gasse zu Laibach, sammt der Pfarr-Eintheilung, 1869.

pridružila še ena (društva Kazina), do leta 1853 šest, do leta 1869 pa še osem, tako da je predmestje v tem letu obsegalo vsega skupaj 94 hiš. V Gradišču se je število hiš v navedenih letih povečalo samo za eno in je tako leta 1869 stalo v tem predmestju 77 hiš.

Številčenje hiš, ki je bilo uveljavljeno, se je imenovalo aritmetično številčenje. To je pomenilo, da je vsaka nova hiša v določenem števnem oddelku dobila številko, ki je bila na vrsti, ne glede na to, kje je stala. Posledica tega je bila pomešanost hišnih števil. Tako številčenje je bilo zato primerno le za naseljene predele, kjer niso gradili novih hiš. Poleg prej omenjenih primerov je tak primer tudi stavba društva Kazina. Po prej opisanem poteku številčenja se je le-to zaključilo na Slovenski oziroma Dunajski cesti s hišno številko 79. Ko je bila v letih 1834 do 1837 stavba zgrajena, je dobila hišno številko 80 in je bila soseda hišama s hišnima številka 56 in 57.

Mestni magistrat je v sedemdesetih letih 19. stoletja po zgledu drugih mest tudi v Ljubljani pričel pripravljati preureditev hišnega oštevilčenja in splošnega poimenovanja ulic po tako imenovanem Winklerjevem sistemu, ki so ga pred tem uvedli že na Dunaju, v Gradcu, Linzu in Brnu.¹⁸ Ljubljano so razdelili na ulice in trge in uvedli številčenje hiš, kot ga poznamo še danes (številčenje na trgih poteka v krogu, pri ulicah, ki potekajo kot žarki iz središča (centra) mesta navzven, pa so levo lihe, desno sode hišne številke). Oktobra 1876 je bilo dokončano novo in staro poimenovanje ulic in izpeljano novo številčenje hiš. To je pomenilo veliko spremembo pri orientaciji v mestu. Mesto je bilo razdeljeno na ulice in trge, ne več na mesto in predmestja. Da bi bil prehod na novo označevanje lažji, seveda pa se je približeval tudi popis prebivalstva (izvedli so ga leta 1880), so leta 1877 izdali tiskan seznam hiš in hišnih posestnikov, ki nazorno prikazuje novo razdelitev mesta in oštevilčenje hiš. Primerjalno so navedene nove in stare hišne številke ter nove in stare krajevne oznake oziroma ulice.¹⁹

Mesto s predmestji je bilo razdeljeno na pet oddelkov: I. oddelek (šolski), II. oddelek (šentjakobski), III. oddelek (dvorni), IV. oddelek (kolodvorski) in V. oddelek (predkraj oziroma predmestja). V oddelkih so po abecedi

¹⁸ Vlado Valenčič, op. 1, str. 51–56.

¹⁹ Zapisnik hiš deželnega glavnega mesta ljubljanskega, Ljubljana 1877.

navedene ulice. Za predel Ljubljane, prikazan na razstavi, sta zanimiva III. oddelek, poimenovan dvorni del, in IV. oddelek, poimenovan kolodvorski del.

Če želimo raziskovati lastnike in stanovalce neke hiše, moramo vedeti, kakšni sta bili krajevna oznaka in številka hiše v določenem času, saj so popisne pole prebivalstva, ki nam dajejo največ podatkov o tem, urejene glede na krajevne (ulične) in hišne oznake. Od začetka 19. stoletja do leta 1877 so hiše v obravnavanem območju sodile v Kapucinsko predmestje in Gradišče, po tem letu pa sta bila tudi ta predela razdeljena na ulice in trge. Spodnja primerjalna tabela je namenjena praktični uporabi vsem tistim, ki bi želeli sami raziskovati lastnike in stanovalce hiš v 19. stoletju na območju predstavljenem na razstavi. Navedene so hišne številke v predmestjih in stare krajevne oznake²⁰ do uvedbe ulic, potem nove krajevne oznake in hišne številke po uvedbi ulic, kot jih prinaša Zapisnik hiš iz leta 1877, ter nato današnja krajevna oznaka s hišno številko.

Kapucinsko predmestje

Stara h. št. v Kapucinskem predmestju	Stara krajevna oznaka do uvedbe ulic	Nova krajevna oznaka in h. št. po uvedbi ulic 1877 in ime hišnega gospodarja	Današnja krajevna oznaka in h. št.
16	Marien-Platz	Marijin trg 5 Frančiškanski samostan	Prešernov trg 4
17	Marien-Platz		
18	Theater-Gasse	Gledališke ulice 1 Alojzija Trojanovič, Jožefa Bals, Peter in Alojzija Lassnik	Wolfova ulica 1

²⁰ Te oznake za lokacijo hiše niso tako pomembne, navajam jih zaradi zanimivosti imen.

Stara h. št. v Kapucinskem predmestju	Stara krajevna oznaka do uvedbe ulic	Nova krajevna oznaka in h. št. po uvedbi ulic 1877 in ime hišnega gospodarja	Današnja krajevna oznaka in h. št.
19	Theater-Gasse	Gledališke ulice 3 Ferko markiz pl. Gozani	Wolfova ulica 3
20	Theater-Gasse	Gledališke ulice 5 dediči Andreja Riederja	Wolfova ulica 5
21	Theater-Gasse	Kongresni trg 4 Matija Gerber	Kongresni trg 5
22	Theater-Gasse	Kongresni trg 5 Janez Gestrin	Kongresni trg 6
23	Theater-Gasse	Kongresni trg 6 dediči Karola Tambornina	Kongresni trg 7
24	Theater-Gasse	Kongresni trg 7 Društvo zavarovalne banke »Slovenija«	Kongresni trg 8
25	Theater-Gasse	Kongresni trg 8 Gledališka stolba 1 Franjo Kollman	Kongresni trg 9 Gledališka stolba 1
26	Gledališke ulice	Gledališka stolba 3 Franjo Kollman	Gledališka stolba 3
27	Theater-Gasse	Kongresni trg 9 Dvorni nasip 11 Gledališka stolba 2 Deželno gledališče	Kongresni trg 10 Gledališka stolba 2

Stara h. št. v Kapucinskem predmestju	Stara krajevna oznaka do uvedbe ulic	Nova krajevna oznaka in h. št. po uvedbi ulic 1877 in ime hišnega gospodarja	Današnja krajevna oznaka in h. št.
28	Congress-Platz	Kongresni trg 10 Dvorni trg 1 Miha Kastner	Kongresni trg 11
29	Congress-Platz	Kongresni trg 12 Franjo in Andrej Laurenčič	Kongresni trg 13 Vegova ulica 2
30	Congress-Platz	Kongresni trg 12 Franjo in Andrej Laurenčič	Kongresni trg 13
31	Congress-Platz	Kongresni trg 13 Gustav Fischer	Kongresni trg 14
32	Congress-Platz	Kongresni trg 14 Barbara Kogl	Kongresni trg 15
33	Congress-Platz	Kongresni trg 17 Nunska župnija (farovž)	Ulica Josipine Turnograjske 8
34	Congress-Platz	Kongresni trg 16 Nunski samostan	
35	Theater-Gasse		
36	Theater-Gasse		
37	Theater-Gasse	Kongresni trg 3 Gledališke ulice 14 Marija Zetinovich	Kongresni trg 4 Wolfova ulica 14
38, 39	Theater-Gasse	Gledališke ulice 12 Jurij Auer	Wolfova ulica 12

Stara h. št. v Kapucinskem predmestju	Stara krajevna oznaka do uvedbe ulic	Nova krajevna oznaka in h. št. po uvedbi ulic 1877 in ime hišnega gospodarja	Današnja krajevna oznaka in h. št.
40, 41	Theater-Gasse	Gledališke ulice 10 Jurij Dolenc	Wolfova ulica 10
42	Theater-Gasse	Gledališke ulice 8 Albert Ramm	Wolfova ulica 8
43, 44	Theater-Gasse	Gledališke ulice 6 Alojzij Povšin	Wolfova ulica 6
45	Theater-Gasse	Gledališke ulice 4 Miha Lentsche	Wolfova ulica 4
46	Theater-Gasse	Marijin trg 1 Gledališke ulice 2 Matevž Ranth	Prešernov trg 1 Wolfova ulica 2
46 a	Marijin trg	Marijin trg 7 Viktor Wutscher	Prešernov trg 2
47	Marijin trg	Marijin trg 2 Jožef Seunig	
48	Marijin trg	Marijin trg 3 Janez Frisch	Čopova ulica 1 Prešernov trg 3
49	Marijin trg	Marijin trg 4 Slonove ulice1 Franja Schuppeutz	Čopova ulica 1 Prešernov trg 3
50	Slonove ulice	Slonove ulice 3 Franja Schupeutz	Čopova ulica 3

Stara h. št. v Kapucinskem predmestju	Stara krajevna oznaka do uvedbe ulic	Nova krajevna oznaka in h. št. po uvedbi ulic 1877 in ime hišnega gospodarja	Današnja krajevna oznaka in h. št.
51	Slonove ulice	Slonove ulice 5 Janez Perles	Čopova ulica 5
52	Slonove ulice	Slonove ulice 7 Janez Perles	Čopova ulica 7
53	Slonove ulice	Slonove ulice 9 Janez Perles	Čopova ulica 9
54	Slonove ulice	Slonove ulice 11 Šelenburgova ulica 8 Lambert Karol Luckmann	Čopova ulica 11 Slovenska cesta 32
55	Klosterfrauen-Gasse	Šelenburgove ulice 6 Marija Supantschitsch	Slovenska cesta 30
56	Klosterfrauen-Gasse	Šelenburgove ulice 4 Mestno poslopje	Slovenska cesta 28
80	Kongresni trg	Kongresni trg 1 Šelenburgove ulice 1 Kazinsko društvo	Kongresni trg 1 Slovenska cesta 26
81	Kongresni trg	Kongresni trg 2 Franja Ovijač	Kongresni trg 3

Gradišče

Stara h. št. v predmestju Gradišče	Stara krajevna oznaka do uvedbe ulic	Nova krajevna oznaka in h. št. po uvedbi ulic 1877 in ime hišnega gospodarja	Današnja krajevna oznaka in h. št.
1	Nächst dem deutschen Platz		
2	Untere Gradischa-Gasse	Križevniški trg 6 Franja Matheusche	
3	Untere Gradischa-Gasse	Soteska 1 Hilšerjeve ulice 2 Ignacij Seemann	Vegova ulica 8
4	Untere Gradischa-Gasse	Soteska 2 Jožef Kuschar	Vegova ulica 6
5	Einöd-Gasse	Soteska 4 Jožef Kuschar	
6	Einöd-Gasse	Soteska 6 Alojzij Pardubski	Soteska 6
7	Einöd-Gasse	Soteska 7 Jožef Rakovc	Soteska 8
8	Einöd-Gasse	Soteska 8 Terezija Šimenc	Soteska 10 Gregorčičeva ulica 4
9	Militär-Erziehungshaus-Gasse	Hilšerjeve ulice 6 Apolonija Berlogar	Gregorčičeva ulica 6
10	Militär-Erziehungshaus-Gasse	Hilšerjeve ulice 8 Simon Budnar	Gregorčičeva ulica 8

Stara h. št. v predmestju Gradišče	Stara krajevna oznaka do uvedbe ulic	Nova krajevna oznaka in h. št. po uvedbi ulic 1877 in ime hišnega gospodarja	Današnja krajevna oznaka in h. št.
11	Militär-Erziehungs- haus-Gasse	Hilšerjeve ulice 10 Ludovik Businaro	Gregorčičeva ulica 10
12	Militär-Erziehungs- haus-Gasse	Hilšerjeve ulice 12 Jakob Spoljarich	Gregorčičeva ulica 12
13	Militär-Erziehungs- haus-Gasse	Hilšerjeve ulice 5 Gradišče 17 C. kr. vojaško poslopje	Gregorčičeva ulica 5 in 7
14	Untere Gradischa-Gasse	Hilšerjeve ulice 1 dediči Ignacija Lokarja	Vegova ulica 10
15	Untere Gradischa-Gasse		Slovenska cesta 8
16	Untere Gradischa-Gasse	Križevniški trg 5 Janez Lochkar	Trg francoske revolucije 5
17	Triester Strasse	Križevniški trg 4 Hilšerjeve ulice 3 Jovana Recher	Trg francoske revolucije 4 Rimska cesta 2
18	Triester Strasse	Rimska cesta 4 Aleksander Dreo	Rimska cesta 4
19	Triester Strasse	Rimska cesta 6 Gradišče 19 Aleksander Dreo	Rimska cesta 6 Slovenska cesta 6
20	Obere Gradischa-Gasse	Gradišče 15 Jožef Kušar	Slovenska cesta 10

Stara h. št. v predmestju Gradišče	Stara krajevna oznaka do uvedbe ulic	Nova krajevna oznaka in h. št. po uvedbi ulic 1877 in ime hišnega gospodarja	Današnja krajevna oznaka in h. št.
21	Obere Gradischa-Gasse	Gradišče 13 Mestna občina	Slovenska cesta 12
21	Obere Gradischa-Gasse	Jožef Kušar Hilšerjeve ulice 14	
22	Obere Gradischa-Gasse	Gradišče 11 Mestna občina	Slovenska cesta 12
23	Gornje Gradišče	Gradišče 9 Ana Mauser	Slovenska cesta 14
24	Obere Gradischa-Gasse	Gradišče 7 Jožefa Schusterschitsch	Slovenska cesta 16
25	Obere Gradischa-Gasse	Gradišče 5 Leopold Götzl	Slovenska cesta 18
26	Obere Gradischa-Gasse	Gradišče 3 baron dr. Karol Wurzbach	Slovenska cesta 20
27	Obere Gradischa-Gasse	Gradišče 1 Kongresni trg 15 baron dr. Karol Wurzbach	Slovenska cesta 22 Kongresni trg 16

V nadaljevanju bodo podrobno predstavljeni lastniki in stanovalci nekaterih hiš na Kongresnem trgu, Wolfovi in Čopovi ulici, Rimski in Slovenski cesti, kakor nam jih navajajo ohranjeni, že prej navedeni seznamhi hišnih posestnikov v Ljubljani, in jih prikazujejo popisne pole prebivalstva iz 19. stoletja.²¹

Začeli bomo kar na Kongresnem trgu s parkom Zvezda na sredini. Obkroža ga veliko mogočnih, pomembnih stavb, nad katerimi se na jugovzhodu vzpenja grad kot njihov čuvaj. Vsaka hiša ima svojo zgodbo o lastnikih in stanovalcih. Predstavljena bo hiša na Kongresnem trgu 6, nadaljevali bomo s pogledi v stanovanja dveh nekdanjih pivovarn na Wolfovi ulici 12 in Čopovi ulici 7, v hišo na Rimski ulici 4, kjer je bila že v 19. stoletju gostilna, danes je tu gostišče Pri Mraku s prenočišči, ter še na Slovensko cesto, kjer stoji hiša s hišno številko 12, ki je bila včasih zelo poznana kot ubožnica grofice Stubenbergove.

Kongresni trg 6

Hiša s to krajevno oznako je stisnjena med mogočne stavbe, ki obkrožajo park Zvezda, pa vendarle je v njenem sklopu in je bila tudi v 19. stoletju. Nad vhodnimi vrati so vklesane črki LS in letnica 1822. Poglejmo v naše dokumente, kakšno zgodbo izpričujejo o lastnikih in stanovalcih v njej v 19. stoletju.

Ob številčenju hiš leta 1770 je v Kapucinskem predmestju dobila hišno številko 7, ob preštevilčenju v začetku 19. stoletja pa 22. Njen lastnik je bil Math. (Mathias) Gerber, barvar. V seznamu hišnih posestnikov iz leta 1815 je kot lastnik hiše naveden Lukas Schušnig. Podatek nam pojasni še danes obstoječ napis nad vhodom. Bil je tudi lastnik sosednje hiše v smeri proti Prešernovemu trgu. Verjetno je bilo lastništvo obeh hiš zanj preveč, saj je v naslednjem seznamu hišnih posestnikov iz leta 1828 naveden samo kot lastnik sosednje hiše, lastnik te pa je bil Bartholomä Gestrin, ki naj bi jo po podatkih v Fabjančičevi knjigi hiš kupil (verjetno že 1824) in je ostala v lasti

²¹ Hrani jih Zgodovinski arhiv Ljubljana v fondu: Mesto Ljubljana, statistični popisi, SI ZAL LJU 504. Ohranjene so iz let 1857, 1869, 1880, 1890, 1900, 1910, 1921, 1931. Tudi leta 1830 so izvedli popis bolj za vojaške in ne statistične namene, vendar nam te popisne pole ravno tako podajajo sliko stanovalcev v posameznih hišah.

njegove družine vse 19. stoletje. Tudi popisnica iz leta 1830 ga navaja kot lastnika hiše. Bil je barvarski mojster (roj. 1799) in je tu živel s svojo družino: ženo Magdaleno (roj. 1801), sinovi Karlom (roj. 1817), Leopoldom (roj. 1825), Theodorjem (roj. 1831, umrl že 1841), Johannom Valentinom (roj. 1833), Jakobom (roj. 1839) ter hčerami Johanno (roj. 1829, umrla 1830), Marijo (roj. 1835) in Franzisko (roj. 1841). V drugem stanovanju je stanovala vdova uradnika Margareth Beneditschitsch (roj. 1785) s sinom Josefom (roj. 1808), v tretjem pa grof Richart Auersperg (roj. 1773, umrl 1842) z ženo Katharino (roj. 1788).

Seznam hišnih posestnikov iz leta 1840 kot tudi iz 1853 ter popisne pole iz leta 1857 navajajo, da je bil lastnik hiše še vedno Bartholomäus Gestrin (na popisno polo se je podpisal kot Barthel Gestrin) in je v njej prebival s svojo družino. Njegov sin Johann je medtem postal barvarski pomočnik, Karl jurist na Dunaju, Jakob pa praktikant. Tedaj so pri njih v istem stanovanju stanovali tudi nečakinja Maria Guri (roj. 1833), še en barvarski pomočnik Mathäus Stupitsch (roj. 1807) in služkinja Maria Wertazhnik (roj. 1827). Od nam že poznanih stanovalcev je tu še vedno stanovala Margareth Benedičič, v drugih dveh stanovanjih pa so se prebivalci zamenjali. V enem je prebival vitez Thomas Pluschk (Plušk) (roj. 1779) s sestro Elisabeth Pluschk (roj. 1780), kuharico Elisabet Lippert (roj. 1827) in služkinjo Mario Funda (roj. 1823), v drugem pa vdova kontrolorja mestne blagajne Josefa Pfefferer (roj. 1775) s hčerkama Marijo (roj. 1808) in Antonijo (roj. 1812).

Čez dobrih deset let (1869) je v seznamu hišnih lastnikov kot lastnik naveden Johann Gestrin (sin prejšnjega lastnika), prav tako na popisni poli. V času od zadnjega popisa se je oženil in prevzel obrt. Stanoval je skupaj z ženo Antonijo (roj. 1839), hčerko Franzisko (roj. 1866) in sinom Johannom (roj. 1868). Pri njih so živeli tudi barvarski pomočnik Matheus Kuppitsch (roj. 1807), hlapec Johann Jagoditz (roj. 1813) ter služkinji Aloisia Gosar (roj. 1839) in Agnes Kotshenar (roj. 1839). Od ostalih članov družine Gestrin se kot stanovalca omenjata samo oče Barthel z najmlajšo hčerko Franzisko, ki sta stanovala v drugem stanovanju kot Johann. V hiši sta v tem obdobju še vedno stanovali hčerki vdove Pfeffererjeve Marija in Antonija. Na novo pa srečamo tu bivšega računovodskega svetnika celovškega državnega knjigovodstva Aloisa Regula (roj. 1793), njegovo ženo Ferdinando (roj. 1794) in njuno služkinjo Heleno Achmann (roj. 1831).

Po uvedbi uličnega sistema je hiša dobila oznako Kongresni trg 5 in v seznamu hišnih posestnikov iz leta 1877 je kot lastnik še vedno naveden Janez Gestrin, prav tako v popisnih polah iz leta 1880. V prvem stanovanju so stanovali njegov oče Barthl, sestra Franziska, on (na popisnih polah je njegovo ime zapisano v obliki Johann) kot lastnik hiše in barvarski mojster z družino, od katerih poznamo že ženo Antonijo, hčerko Franzisko in sina Johanna. Od zadnjega popisa se je družina povečala za dva člana, rodili sta se hčerki Johanna (roj. 1871) in Ludvika (roj. 1875). Pri njih sta še vedno stanovala Marija Guri, tokrat omenjena kot privatnica, in barvarski pomočnik Matheus Tupitz, poleg njiju tudi služkinja Theresia Hrenn (roj. 1856) in telegrafski asistent Barthl Marjanowitz (roj. 1852). V drugem je stanoval hranilniški uradnik Josef Kagnus (roj. 1842 v Idriji) z družino: ženo Anno (roj. 1843), hčerko Emmo (roj. 1843), vdovo Marijo Kagnus (roj. 1804), verjetno je bila to njegova mati, ter služkinjo Marijo Turk (roj. 1855), v tretjem pa vdovec Žirard Sanchetutz (roj. 1821) s kuharico Anno Novak (roj. 1853) ter obe Pfeffererjevi: Marija in Antonija.

Leta 1890 je na popisni poli kot lastnica hiše vpisana Antonija Gestrin. Fabjančič v knjigi hiš navaja, da je postala lastnica leta 1888. V popisnih polah iz teh let izvemo nekaj več tudi o stanovanjih, kakšne sobe so sestavljale neko stanovanje. Hiša je bila enonadstropna, stanovanja pa so bila v pritličju, prvem nadstropju, pa sobici v kleti in na podstrehi. V prvem nadstropju je še vedno stanoval uradnik Josef Kagnus, tokrat je navedeno, da je bil blagajnik pri Kranjski hranilnici, z ženo Anno, hčerko Emmo in sinom Adolfom, ki se je rodil leta 1885. Stregla jim je služkinja Maria Mevšek (roj. 1856). Njegovo stanovanje je bilo sestavljeno iz predsobe, štirih sob in kuhinje. V prvem nadstropju sta stanovali tudi Marija Prefferer in privatnica Isabella Jovio (roj. 1812). V pritličju, kleti in na podstrehi je bilo skupaj pet sob, dva kabineta in dve kuhinji. Prostore so uporabljali samo za stanovanje (o obrti ni več nobenega zapisa). Tu so stanovali lastnica Antonija Gestrin s hčerkami Franzisko, Johanno in Ludowiko, svakinjama Franzisko Gestrin (roj. 1842) in Mario Gestrin (roj. 1835), svakom Leopoldom Gestrinom (roj. 1825) in sestrično Marijo Guri. Poleg njih so tu prenočevali učenci Albin Krempel (roj. 1877), Franz Berdavs (roj. 1877 v Vidmu), Carl Wochinc (roj. 1879), Johann (Janez) Hočever (roj. 1879 v Velikih Laščah), Johann Rodič (roj. 1879 v Št. Juriju), Ernst Pelle (roj. 1881 v Podnartu). Stregla jim je služkinja Marjana Guzel (roj. 1859), Lorenz Majdič

(roj. 1850) pa je bil podnajemnik. Konec 19. stoletja sta postali lastnici hiše Franja in Ivana Gestrin. V hiši so bila štiri stanovanja. V kletnem so bile sobi in kuhinja, v pritličju so sobi, predsobo in kuhinjo uporabljali za stanovanje, eno sobo za prodajalno in drugo za delavnico. Tu je namreč stanoval krojaški mojster Franc Kraigher (roj. 1861) z dvema krojaškima učencema in kuharico. V drugem stanovanju v pritličju in sobah na podstrehi so še vedno stanovali člani družine Gestrin in dijaki, v tretjem pa Ivan Kordish.

Wolfova ulica 12

Velika stavba v Wolfovi ulici, ki danes nosi napis Oražnov dijaški dom 1869–1921 je nastala z združitvijo dveh sosednjih stavb. Ob številčenju leta 1770 sta imeli številki 55 in 54, ob preštevilčenju v začetku 19. stoletja pa sta dobili številki 38 in 39 (Kapucinsko predmestje). Predstavljeni bodo stanovalci obeh hiš, lastniki obeh pa so bili isti.

V seznamu hišnih posestnikov je kot lastnik hiš naveden Nikolaus Merk, gostilničar, ravno tako v seznamu iz leta 1815. V seznamu iz leta 1828 sta navedena Franz Merk (za št. 38) in Marija Merk (za št. 39), v seznamu iz leta 1840 pa Nepomucena Merk (za št. 38) in Maria Merk (za št. 39). V popisnih polah iz tridesetih let 19. stoletja stanovalci niso popisani ločeno. Pole izkazujejo, da je leta 1830 tu stanovala vdova Maria Merk (roj. 1757) s sinom Bernhartom (roj. 1788), hčerama Johanno (roj. 1786) in Marijo (roj. 1794) ter nečakinjo Luiso Merk (roj. 1813). Druga popisna pola iz istega leta prinaša podatek, da je tu stanoval kočijaž Franz Serzhan (roj. 1790) z ženo Johanno (roj. 1796), sinom Franzem (roj. 1831) ter štirimi hčerami: Johanno (roj. 1825), Marijo (roj. 1828), Rosalijo (roj. 1831) in Antonijo (roj. 1834). Pri njih je stanovala tudi vdova Katharina (roj. 1776). Na popisnici iz leta 1843 pa je popisana družina kramarja Antona Kescheja (roj. 1809). Z njim so tu živeli tudi žena Helena (roj. 1807), sinova Franz (roj. 1843) in Anton (roj. 1845) ter hčerka Marija (roj. 1849). Popisnica iz leta 1846 kot hišnega lastnika navaja že Paula Auerja (roj. 1811). V tej hiši je stanoval tudi Lorenz Knebloch (roj. 1796) z ženo Heleno (roj. 1806), sinom Josefom (roj. 1835) in Marijo (roj. 1837). Pri njih je stanoval tudi Lukas Prach (roj. 1841).

Sredi 19. stoletja je bil tako lastnik obeh hiš Paul Auer. To potrjujeta seznam hišnih posestnikov iz leta 1853

kot tudi popisne pole iz leta 1857. V hiši št. 38 so stanovali kramar Johann Smrekar (roj. 1815), njegova žena Juliana (roj. 1807), nezakonski sin Heinrich Achačič (roj. 1836), tast Kanzian Achazhizh (roj. 1770) in služkinja Marija Miklaučič (roj. 1839). V drugem stanovanju privatnica Nepomucenna Merk (roj. 1787) in nečakinja Louise Merk (roj. 1817). V hiši št. 39 pa lastnik, pivovarski družabnik Paul Auer (roj. 1811), poleg njega še en pivovarski družabnik Mihael Weissel (roj. 1819), pivovarski učenec Johann Feichter (roj. 1841), hlapci Matheus Pogibn (roj. 1813), Jakob Capuder (roj. 1811) in Anton Hafner (roj. 1837), pastir Anton Stamzer (roj. 1834), dopustnikar Paul Launicher (roj. 1829), Theresia Guri (roj. 1835), natararica Anna Ladinig (roj. 1838) in služkinje Gertrud Kasteliz (roj. 1829), Margareth Jerina (roj. 1817) in Marija Tscharmann (roj. 1831). V drugem stanovanju pa sprevodnik Josef Schieder (roj. 1816), računovodja Franz Serzhan (roj. 1831), mizar Jakob Zirer (roj. 1824), vrtnarica Marija Zirer (roj. 1827) in služkinja Ursula Oraschem (roj. 1831).

Lastnik obeh hiš ostaja isti tudi v naslednjih letih. V seznamu hišnih posestnikov iz leta 1869 je naveden kot Paul Alois Auer, na popisnih polah iz istega leta pa je zapisan kot Paul Auer. V hiši št. 38 je bilo pritličje namenjeno postrežbi, v prvem nadstropju je stanoval lastnik hiše, ki je bil tudi lastnik pivovarne. V hiši št. 39 so v prvem stanovanju stanovali voditeljica gospodinjstva, nečakinja lastnika Eliese Stocklinger (roj. 1841), dve njegovi nečakinji Marija Guri (roj. 1833) in Katharina Pelle (roj. 1854), vodja pivovarne Egidius Hirschmann (roj. 1840), natararici Agnes Suppan (roj. 1842) in Marija Trontel (roj. 1849), kuharici Apolonia Wrentz (roj. 1842) in Johana Posnizh (roj. 1841) ter služkinja Gertraud Allizh (roj. 1833). Poleg njih tudi hlapci v pivovarni Anton Stanza (roj. 1840), Johann Peteln (roj. 1842), Nicolaus Pipan (roj. 1839), Jerne Gaber (roj. 1849), Valentin Terzel (roj. 1842), poljski hlapec Matheus Pogibn, ki nam je poznan že od prej, konjski hlapec Blass Tscherweiska (roj. 1820), kravji hlapec Simon Teršan (roj. 1803) in pastir Johan Merše (roj. 1856). Ti so skrbeli za kobilu, dva skopljenca, štiri osle, bika, deset krav, dva vola in šest telet. V drugem stanovanju je stanoval gradbeni uradnik Aton Tschenett (roj. 1826) z ženo Josefo (roj. 1834) in otroki Antonom (roj. 1859), Josefo (roj. 1862) in Carlom (roj. 1869).

Po Fabjančičevi navedbi v knjigi hiš se je že leta 1871 zamenjal lastnik pivovarne: prevzel jo je Jurij Auer. Na popisnih polah iz leta 1880 je njegovo ime zapisano kot Georg in iz njih izvemo nekaj več o njem. Rodil se je 8.

marca 1833 na Koroškem, v času popisa pa je bil že meščan in lastnik pivovarne. Skupaj z družino, ženo Anno (roj. Bizjak leta 1845 na Gorenjskem), sinovoma Georgom (roj. 1870) in Paulom (roj. 1878), hčerko Eugenijo (roj. 1876) in posli, je stanoval v hiši, ki je po uvedbi ulic nosila oznako Gledališke ulice 12. V primerjavi s prejšnjim obdobjem so se zamenjali tudi posli. Tokrat je bila gospodinja Marija Pessiak (roj. 1849), kuharici Theresia Ales (roj. 1850), Paula Zierer (roj. 1857), natararice Marija Pogatscher (roj. 1860), Helena Kaidisch (roj. 1858), Ursula Geiger (roj. 1858), Viktoria Fuchs (roj. 1861), služkinje Maria Tome (roj. 1857), Marija Svetina (roj. 1859) in Marija Hribernik (roj. 1856), vodja pivovarne je bil Ludwig Selker (roj. 1839), strojnik pa Ignatz Aznoch (roj. 1857). Poleg njih so v hiši stanovali še mesar Andreas Škofič (roj. 1853), osem hlapcev: Franz Orel (roj. 1856), Franz Bizjak (roj. 1853), Betholomeus Bergant (roj. 1829), Blasius Cerneka (roj. 1811), Josef Jamnik (roj. 1840), Franz Rozmann (roj. 1858) in Matija Zamen (roj. 1828), hišnik Anton Useničnik (roj. 1815) in njegova žena Helena (roj. 1822). Posli so skrbeli za nekoliko manj živine kot pred desetimi leti, in sicer za kobilu, štiri skopljence, pet krav, dva vola in dve jagnjeti.

Popisne pole iz leta 1890 nam razen o stanovalcih povedo nekaj več tudi o stanovanjih. Navajajo, da je bilo takrat v hiši-skupaj v prvem nadstropju in na podstrešju-14 stanovanj oziroma 14 sob, šest kabinetov in dve kuhinji. Tu je živelo 21 stanovalcev: štirje člani družine lastnika, 16 poslov in gost. Člani družine so bili nam že poznani Georg (Jurij) Auer z ženo Anno, hčerko Eugenijo in sinom Paulom. Pri njih je stanovala tudi ženina sestrična Katharina Kappus pl. Puchlstein. Od poslov je bilo sedem pivovarskih hlapcev, navaden hlapec, štiri natararice, kuharici, služkinja in sobarica. Od živali so še imeli vedno pet konj, pet govedi in dve ovci.

Ob prelomu stoletja so Gledališke ulice preimenovali v Wolfove ulice, hišna številka je ostala enaka. Lastniki hiše so bili tedaj Evgenija Dejak, Jurij in Pavel Auer.

Čopova ulica 7

V sklopu mogočnih hiš na levi strani ulice stoji še ena, danes poznana verjetno le toliko, da se v njej lahko okrepčamo s kavo, v prejšnjih stoletjih pa zelo znana po pivovarjih iz družine Perles. Dokumenti izpričujejo o hiši, njenih lastnikih in stanovalcih naslednjo zgodbo.

Ob koncu 18. stoletja je nosila oznako Kapucinsko predmestje 42, pri preštevilčenju pa je dobila številko 52. Leta 1805 je kot lastnik hiše v seznamu hišnih posestnikov naveden Dominik Jamnig, zaposlen v mestni upravi, enako tudi leta 1815 in 1828. Popisna pola iz leta 1834 že prinaša podatek o novem lastniku hiše Josefu Perlesu. Bil je tudi lastnik sosednje hiše št. 53 (danes Čopova ulica 9). Na popisni poli njegove družine sta kot hišni oznaki navedeni obe številki, 52 in 53. Bil je mojster strojenja z galunom, rodil se je 1786. leta. Z njim so živeli žena Katharina (roj. 1803), sinovi Johann (roj. 1817), Franz (roj. 1821), Ignaz (roj. 1823), Alois (roj. 1827), Josef (roj. 1829), Eduard (roj. 1831) in hči Rosalia (roj. 1833). Obe hišni številki sta navedeni tudi na popisni poli iz leta 1843, kjer je popisana enajstčlanska družina Schaffer. Sestavljali so jo oče Florian (roj. 1790), mati Leopoldine (roj. 1802), sinovi Gustav (roj. 1823), Ferdinand (roj. 1826), Eduard (roj. 1828), Johann (roj. 1832), Alex (roj. 1837), Daniel (roj. 1835), Viktor (roj. 1841) in hčerke Maria (roj. 1830), Amalia (roj. 1839) in Sofie (roj. 1840). V hiši št. 52 so tedaj živeli tudi ranocelnik Andreas Gregoritsch (roj. 1803), njegova žena Margaretha (roj. 1807), sinova Josef Andreas (roj. 1829) in Wilhelm (roj. 1833) ter hčerki Henriette (roj. 1832) in Leopoldine (roj. 1834). Njegovo družino je prizadela nesreča, ko mu je leta 1836 umrla žena in je ostal sam s štirimi majhnimi otroki. V hiši so stanovali tudi Johann Perles (roj. 1817), gostilničar in pivovar, z ženo Marijo (roj. 1821) in hčerkama Emalijo (roj. 1847) in Juliano (roj. 1849) ter uradnik Leopold Deiente (roj. 1802). V seznamu hišnih posestnikov iz leta 1840 je kot lastnik hiše še vedno omenjen nam že poznani Josef Perles, ki je do leta 1853 poleg prej omenjenega lastništva dveh hiš pridobil tudi tretjo, in sicer sosednjo v smeri Prešernovega trga (danes Čopova ulica 5), kar dokazuje navedba v seznamu hišnih posestnikov iz leta 1853.

Popisne pole iz leta 1857 izpričujejo, da je spet prišlo do spremembe lastništva. Na njih je kot takratni lastnik hiše naveden Johann Perles, pivovar, ki nam je poznan že iz prejšnjih popisnih pol, vendar je medtem njegova poslovna dejavnost postala močnejša, družina pa številčnejša. Poleg žene in dveh hčera so jo tokrat sestavljali še sin Johann (roj. 1851) ter hčerke Juliana (roj. 1849), Marija (roj. 1853), Gabriela (roj. 1854) in Leopoldine (roj. 1856). Pri njih so stanovali še sorodnica Gertraud Kopinscheg (roj. 1839), pivovar Bartholmä Heltwagner (roj. 1817 v Avstriji), pomočnika v pivovarni Johann Rebel (roj. 1826 na Štajerskem) in Franz Apereckar (roj. 1814 v

okolici Ljubljane), štirje hlapci: Anton Tobias (roj. 1823), Peter Mersliekar (roj. 1825), Nikolaus Niselli (roj. 1824), ki naj bi bil ob času popisa tu samo kot dopustnik, ter Josef Kastellitz (roj. 1817), natararica Elisabeth Krall (roj. 1832), kuharica Maria Tautscher (roj. 1828) in tri služkinje, Gertraud Luschina (roj. 1825), Getraud Triller (roj. 1816) in Maria Prossenz (roj. 1835). V drugem stanovanju iste hiše so stanovali magistratni svetnik Mathäus Jeras (roj. 1816) z ženo Antonio (roj. 1833) in služkinjo Marijo Milauz (roj. 1836).

Johann Perless je naveden kot lastnik hiše tudi leta 1869, tako v seznamu hišnih posestnikov kot v popisnih polah. V stanovanju so poleg njega stanovali od prej navedenih članov družine žena Marija, rojena Kopinscheg, Johann, takrat že pivovarski vajenec, ter hčere Amalija, Juliana, Marija, Gabriela in Leopoldi. Od prejšnjega popisa do leta 1869 so se jim pridružili leta 1859 rojeni sin oziroma brat Adolf in hčeri oziroma sestri Anna (roj. 1861) in Bertha (roj. 1864). Družino so tako sestavljali trije moški člani in osem žensk. Imeli so pravo malo kmetijo, saj popisne pole izpričujejo, da so imeli tudi kobilo, tri skoplence, mulo, šest krav in pet telet do tretjega leta. Za obvladovanje pivovarne in vse živine so potrebovali tudi veliko delovne sile. Iz popisnih pol izvemo, da so tu stanovali in delali pivovarski pomočnik Wenzel Simon (roj. 1835 na Češkem), sedem hlapcev: Johann Karbar (roj. 1821), Mathias Samen (roj. 1828), Franz Ogrintz (roj. 1842), Jakob Kalan (roj. 1837), Mathias Koghs (roj. 1832), Lorenz Sitenzh (roj. 1839) in Johann Tauscher (roj. 1846), višja natararica Gertraud Gostinscher (roj. 1843), natararica Maria Saganzt (roj. 1850), služkinja v kuhinji Katharina Skubitz (roj. 1829), služkinji Apolonia Giorand (roj. 1847) in Maria Kosjek (roj. 1848). Pri jih so stanovali tudi vdovec, konjederec Kasper Rogel (roj. 1797), njegov sin Karl Rogel (roj. 1866) in Ursula Rogel (roj. 1840), pa tudi učitelj Johann Tomšič (roj. 1838), ki je poučeval na učiteljski, z ženo Beato (roj. 1844), hčerkami Marijo (roj. 1866), Adelhaid (roj. 1867), Antonio (roj. 1869) in služkinjo Elisabeth Lederer (roj. 1842).

Dobrih deset let kasneje, ob uvedbi ulic, je hiša dobila oznako Slonove ulice (Elefantengasse) 7. Lastnik hiše je bil še vedno Johann Perless, stanovalci so stanovali v dveh stanovanjih. V prvem je stanoval lastnik Ivan z družino: žena Marijo, otroki Adolfom (takrat je bil že pivovar), Juliano, Gabrielo, Leopoldino, Anno in Bertho ter posli, ki so bili: vodja pivovarne Georg Markl (roj. 1843), hlapci Lorenz Mau (roj. 1854), Josef Dagarin (roj.

1858), Thomas Mekinda (roj. 1850), Lorenz Gaberscheg (roj. 1858) in Andreas Dolnitscher (roj. 1860), natakarici Johanna Podlipetsch (roj. 1860) in Gertraud Zemlack (roj. 1861) ter služkinji Josefa Marinscheck (roj. 1844) in Marija Okorn (roj. 1854). Poleg pivovarne so skrbeli še za tri kobile, dva skopljenca, osla, pet krav, kozi in enajst prašičev. V drugem stanovanju pa je stanoval vdovec Anton Tomz (roj. 1818) s hčerko Justine Tomz (roj. 1853) in služkinjo Marijo Šink (roj. 1861).

Popisne pole iz leta 1890 kot lastnika hiše že navajajo Adolfa Perlesa. Tu je stanoval z ženo Louise (roj. 1863), hčerko Marijo (roj. 1887) in sinovoma Johannom (roj. 1888) in Adolfom (roj. 1890). Poleg njih so v stanovanju stanovali še sorodnica Elisabeth Dvoršak (roj. 1836), svak Josef Peter (roj. 1869), kuharica Mariane Gradnitzer (roj. 1861), natakarici Michaela Novak (roj. 1865) in Maria Machalič (roj. 1871), služkinja Josefa Gorenc (roj. 1871) ter varuška Maria Veit (roj. 1867). Od živali so imeli štiri konje in pet govedi. V drugem stanovanju, ki je bilo v pritličju in prvem nadstropju, sestavljeno iz sobe in dveh kabinetov, so živeli pivovar Carl Baumer (roj. 1855), pivovarski pomočnik Josef Winkler (roj. 1872), konjski hlapec Franz Zierer (roj. 1857), volovski hlapec Johann Gollob (roj. 1869) in pivovarski hlapci Josef Gorenc (roj. 1870), Johann Cimpermann (roj. 1869) in Johann Župančič (roj. 1868). Poleg njih so imeli v prvem nadstropju stanovanje, ki je bilo sestavljeno iz dveh sob, predsobe in kuhinje, tudi Franz Brezina (roj. 1861), njegova žena Clementina (roj. 1863) in njuna služkinja Marianne Dolničar (roj. 1860). Na podstrešju so stanovali Franz Rosina (roj. 1846) z ženo Josefo (roj. 1858) in hčerko Josefo (roj. 1883).

Slonove ulice so se leta 1892 preimenovala v Prešernove ulice. Ob prelomu stoletja je bil lastnik hiše še vedno Adolf Perles.

Rimska cesta 4

Poglejmo še, kdo so bili v 19. stoletju lastniki in stanovalci hiše, kjer je danes znana gostila Pri Mraku s prenočišči.

Ob številčenju hiš leta 1770 so hiši dodelili hišno številko 34 (v predmestju Gradišče), na začetku 19. stoletja ob preštevilčenju pa 18. V seznamu hišnih posestnikov iz leta 1805 je kot lastnik naveden trgovec Johann Fridl,

ki je bil tudi lastnik dveh sosednjih hiš, leta 1815 pa Thomas Dreó (bil je prav tako lastnik istih treh sosednjih hiš). Do leta 1828 se je lastnik zopet zamenjal. Tokrat je v seznamu hišnih posestnikov naveden Joseph Sauer. Popisna pola iz leta 1834 navaja istega, zraven pa dodaja, da se imenuje »von Sauer« (plemeniti) in da stanuje v hiši št. 19. Rojen je bil 1795. leta, z njim pa so živeli žena Janette (roj. 1826), Eduard (roj. 1832), Josef (roj. 1846) in Olga (roj. 1850). Naslednje pole izkazujejo, da so v hiši, danes Rimska cesta 4, stanovali še Mathias Novak (roj. 1776) z ženo Marijo (roj. 1775) in Josef Kadunz (roj. 1813) z ženo Margareth (roj. 1821), Josefom (roj. 1850) in Marijo (roj. 1848). V seznamu hišnih posestnikov iz leta 1840 je kot lastnik hiše še vedno naveden Joseph von Sauer, prav tako leta 1853. Popisne pole iz leta 1857 že prinašajo podatek, da so lastniki njegovi dediči, ki stanujejo tu, in sicer je kot hišna posestnica navedena njegova žena, vdova Jeanette von Sauer, ki je bila tudi gostilničarka, z njo so živeli že omenjena sin Josef in hči Olga ter višja natakarka Marija Nachtigal (roj. 1819), služkinja Barbara Gorenz (roj. 1833), poleg njih tudi Erasmus Glantschnigg (roj. 1812). V drugem stanovanju so stanovali mestna uboga Marija Dejak (roj. 1808), njena nečakinja Juliana Brodberger (roj. 1834) in postrežnica Anna Verhouz (roj. 1792), v tretjem Emma Kieslich (roj. 1833) s hčerko Emmo (roj. 1855) in služkinjo Anno Suhi (roj. 1834), v četrtem pa Anton Slabina (roj. 1827), žena Agnes (roj. 1824), njen nezakonski sin Bartlmä Jurjovič (roj. 1855) in hči Josefa Jurjovič (roj. 1853) ter služkinja Marija Reppina (roj. 1798).

Čez dobrih deset let v hiši ne bi mogli pozdraviti nobenega že od prej poznanih lastnikov ali stanovalcev. V seznamu hišnih posestnikov iz leta 1869 je kot lastnik naveden Alexander Dreó, prav tako na popisnih polah iz istega leta. V hiši so bila tri stanovanja. V prvem je stanovala vdova okrožnega sodnika Viktorija Pessjak (roj. 1837) z otroki Karlom (roj. 1858), Marijo (roj. 1859), Anno (roj. 1860), Alfonsom (roj. 1862) in Victorjem (roj. 1863), služkinjama Margareth Pikovnik (roj. 1836) in Dorotejo Lenče (roj. 1848) ter Sofijo Rosmann (roj. 1827). V drugem gostilničar Franz Swoboda (roj. 1827 na Češkem) z ženo Marijo (roj. Herewitz leta 1826 na Madžarskem), sorodnicama Franz Theresijo (roj. 1851) in Franz Antonijo (roj. 1852) ter služkinjo Franzisko Rakovc (roj. 1850). V tretjem pa sprevodnik na železnici Franz Jeranz (roj. 1821) z družino, ženo Dorotheo (roj. 1826) in otroki Franzem (roj. 1854), Johanom (roj. 1856), Amalijo (roj. 1862) in Paulom (roj. 1865).

Ko so bile v osemdesetih letih 19. stoletja v Ljubljani uvedene ulice, je hiša že dobila oznako Rimska cesta 4. Lastnik je bil še vedno Alexander Dreö. V njej je bilo pet stanovanj. V prvem so stanovali knjigovodski revident Josef Twrdy (roj. 1829), Anna Twrdy (roj. 1841), Josefov sin iz prvega zakona Guido Crusiz (roj. 1872), Egon Twrdy (roj. 1880) in služkinja Katharina Mohar (roj. 1848). V drugem Josef Mayr (roj. 1814), v tretjem Emanuel Otto (roj. 1849) z ženo Julie (roj. 1846), v četrtem sprevednik Franz Jerovc (roj. 1821) z ženo Dorotheo (roj. 1826), sinovoma Paulom (roj. 1865) in Friederichom (roj. 1856) ter hčerko Amalijo (roj. 1863). Pri njih sta stanovala tudi učenec Johann Mauring (roj. 1864) in Anton Turk (roj. 1868). V petem stanovanju je živela prodajalka sadja Resa Supancic (roj. 1823).

Popisne pole iz leta 1890 pričajo, da je bil lastnik hiše Alojzij Zajec. Prostori v hiši so bili naslednji: v kleti je bila soba, v pritličju pet sob. Namenjeni so bili krčmi. V hiši so bila tri stanovanja. Prvo je imelo štiri sobe, kuhinjo in dva kabineta v prvem nadstropju, na podstrešju pa sobi in kuhinjo. Tu so stanovali lastnik Alojzij Zajec (roj. 1859), krčmar, z ženo Ano (roj. Verbič leta 1859), služkinja Jera Iskra (roj. 1859), vajenka Gizela Zajec (roj. 1878), učenka Karolina Završnik (roj. 1875) ter gosta, Gustav Bruder (roj. 1858) in Terezija Štefančič (roj. 1824). V drugem stanovanju, ki je bilo tudi v prvem nadstropju, sestavljeno iz štirih sob, kabineta in kuhinje, je živela nam že poznana družina Twrdy, in sicer oče Josef z ženo Anno, pastorek Guido in sin Egon. Od zadnjega popisa se jim je pridružil še sin Gordon (roj. 1881). Zanje je skrbela kuharica Katharina Boroschak (roj. 1857). Tretje stanovanje je bilo na podstrehi, sestavljeno iz dveh sob in kuhinje. Tu so stanovali tudi že poznani člani družine Jerovc: mati Doroteja s hčerko Amalijo ter sinovoma Friderikom in Paulom, podnajemnik Josip Hauptmann (roj. 1863) in gost Ignacij Zakrajšek (roj. 1878).

V seznamu hišnih posestnikov iz leta 1901 je kot lastnik hiše še vedno naveden Alojzij Zajec.

Slovenska cesta 12

Za konec pogledjmo, kdo so bili v 19. stoletju lastniki in stanovalci stavbe z današnjo oznako Slovenska cesta 12. Na prostoru, kjer stoji stavba danes, sta bili prvotno dve, ki sta spadali v predmestje Gradišče. Od srede 19. stoletja sta prešli v last grofice Franje Stubenbergove. Z njenim volilom leta 1868 je stavbi pridobilo mesto

Ljubljana, namenjeni pa sta bili za ubožnico. V njih so imeli ubožci (predvsem ubožne družine), pristojni v Ljubljano, brezplačno stanovanje. Dve stanovanji je mesto oddajalo v najem, da so z najemnino pokrivali stroške vzdrževanja. Potres leta 1895 je hiši tako poškodoval, da so ju porušili, vendar so na istem mestu zgradili novo stavbo, ki je služila istemu namenu.

Ob prvem številčenju 1770. leta sta imeli stavbi številki 52 in 53, ob preštevilčenju v začetku 19. stoletja pa sta dobili številki 21 in 22 (še vedno predmestje Gradišče). Kot lastnik obeh je v seznamu hišnih posestnikov iz leta 1805 naveden Xaver Domian, prav tako leta 1815 in tudi leta 1828, kjer sicer piše Franz Xav. Domian. Že iz uvodnega opisa stavbe je mogoče sklepati, da so bili stanovalci od srede 19. stoletja zelo različni in niso ostajali dolgo. Zato podatkov o njih ne bom navajala tako podrobno kot pri prejšnjih hišah, temveč bolj okvirno. Kdor pa bi želel natančnejše podatke o njih, jih lahko poišče v popisnih polah prebivalstva.

Popisne pole iz tridesetih let 19. stoletja navajajo, da je bil leta 1840 lastnik hiše Johann Koschier (roj. 1817). V njej je stanoval s svojo družino, ženo Anno (roj. 1818), sinovoma Johannom (roj. 1842) in Josefom (roj. 1851), hčerjo Amalijo (roj. 1841), bratom Franzem (roj. 1819) in Augustinom (roj. 1824). Leta 1830 so tu stanovali kramar Thomas Orešček (roj. 1776), njegova žena Jera (roj. 1774), sinova Johann (roj. 1817) in Franz (roj. 1821) ter hči Anna (roj. 1816). Poleg njih so tu stanovali tudi ubožci: Katharina Fürst (roj. 1780) s sinom Franzem (roj. 1831), Barth Hink (roj. 1793) in žena Helenna (roj. 1767), Katharina Suppantzhitz (roj. 1766) ter Jakob Matosel (roj. 1807) in njegova žena Elisabeth (roj. 1806). Kot lastnica druge hiše, številke 22, je navedena Antonija Frank, vendar je navedba prečrtana. Tu je stanovalo več družin: Anton Wissiak (roj. 1792) in še njegovih osem družinskih članov, Georg Keinz (roj. 1801) s še šestimi družinskimi člani, Johann Meduet (roj. 1795) s sedmimi, Lukas Jerantschitz (roj. 1777) tudi s sedmimi družinskimi člani, Georg Javornig (roj. 1804) s štirimi, vdova Helena Mašek (roj. 1806) s tremi, knjigoveški pomočnik Jakob Marintschitz (roj. 1778) z osmimi, Martin Sidaritsch (roj. 1811) s tremi člani, Jakob Besrschin (roj. 1800) z ženo, knjigoveški pomočnik Johann Widmar (roj. 1791) s šestimi člani, mizarški pomočnik Karl Kunstl (roj. 1806) s tremi, Franz Zegner (roj. 1789) s tremi, vdova Gertrud Novak tudi s tremi družinskimi člani, dninar Franz Beuz (roj. 1793) z dvema, vdova Luzia Kosamernig (roj. 1813) z dvema članoma,

Blasius Ossretkar (roj. 1818) z ženo Heleno, vdova Marija Stamzar (roj. 1815) z dvema družinskima članoma ter vdova Maria Skerbinz (roj. 1771).

V seznamu hišnih posestnikov iz leta 1840 so kot lastniki obeh hiš navedeni: Johann, Mariana in Franz Orscheg ter Johann Koschier, v seznamu iz leta 1853 pa Johann Koschier. Popisne pole prebivalstva iz leta 1857 kot lastnico obeh hiš že navajajo grofico pl. Stubenberg. V stavbi s št. 21 je bilo osem stanovanj. V prvem je stanoval krojaški mojster Johann Kristan (roj. 1802) z družino, skupaj s še petimi stanovalci, v drugem vdova, tobačna trafikantka Gertraud Novak (roj. 1797) s hčerama in trije stanovalci, ki so tu samo prespali, v tretjem dninar Valentin Wenedik (roj. 1808) z ženo, v četrtem devet različnih stanovalcev (tiskar, služkinja, kandidat za učitelja, učenci), v petem pomočniški sluga na višjem uradu Anton Benko (roj. 1819) z družino, Jochann Koschier (roj. 1817) z družino in Georg Srimšek (roj. 1810) z družino. V šestem Ignaz Silvester (roj. 1809) z družino in tremi stanovalci, ki so tu samo spali, v sedmem vdova dninarja in mestna uboga, v osmem pa vdova sodarskega pomočnika Maria Vidmar (roj. 1789) s tremi hčerami. Druga stavba s hišno številko 22 je bila očitno večja, saj je bilo v njej istega leta popisano kar 15 stanovanj, v katerih je stanovalo 89 ljudi. Povečini so bile družine, največkrat je pri nosilcih družine navedeno, da so bili dninarji ali vdove obrtnikov.

Čez dobrih deset let (1869) je v seznamu hišnih posestnikov kot lastnica obeh hiš navedena Franziska Gräfin von Stubenberg s pripombo, da gre za zapustitev, medtem ko na popisnih polah iz istega leta ostaja pri obeh hišah rubrika ime hišnega lastnika neizpolnjena. V hiši s hišno številko 21 je bilo še vedno sedem stanovanj. V prvem je živel nam že poznani Johann Kristan z družino in še nekaterimi stanovalci, v drugem vdova uradnika Helena Kurz (roj. 1817), v tretjem nam tudi že poznani Valentin Venedig z ženo Lucijo, v četrtem vdova Maria Gornik (roj. 1817) z otroki, v petem vladni uradnik Eduard Paulin (roj. 1815) z družino, v šestem Raimund Jeschenagg (roj. 1836) z ženo in v sedmem ubožec ubožnega inštituta, vdovec Primus Šidan (roj. 1798) s sinom in Anton Jelloušeg (roj. 1809). V drugi stavbi je bilo tega leta popisanih 13 stanovanj, v katerih je stanovalo 65 stanovalcev (kar 24 manj kot pred desetimi leti). V treh stanovanjih je prebivalo od deset do dvanajst ljudi, v treh štirje do šest, v sedmih stanovanjih pa samo dva ali trije.

Ob preimenovanju ulic sta stavbi dobili oznako Gradišče 13 (prejšnja 21) in Gradišče 11 (prejšnja 22). V seznamu hišnih posestnikov iz leta 1877 je kot lastnica obeh hiš že navedena Mestna občina, prav tako na popisnih polah iz leta 1880 (Mestna občina ljubljanska). V prvi stavbi s hišno številko 13 (bivša 21) je bilo tokrat šest stanovanj, v katerih je prebivalo 30 ljudi. Od prej poznanih je tu ostal le krojaški mojster Johann Kristan z družino, ki je stanoval v drugem stanovanju. V prvem je živel čevljarški mojster Josef Germek (roj. 1850) z družino, čevljarским pomočnikom in učencem, v tretjem okrožni sodnik Valentin Schusterschitz (roj. 1809) z družino, v četrtem Katharina Jagodic (roj. 1827) in sedlar Josef Heinrich Köhler (roj. 1850) z družino, v petem šivilja Antonija Draschler (roj. 1814) in v šestem Alois Bertolo (roj. 1810) z družino. V drugi stavbi je bilo popisanih 16 stanovanj, v katerih je živelo 76 ljudi (enajst več kot pred desetimi leti). Nobenega od družinskih poglavarjev, ki so navedeni na popisnih polah 1869, ne najdemo več na teh polah. Fluktuacija stanovalcev v tej hiši je bila zelo velika. Tokrat je v enem stanovanju živelo dvanajst ljudi, v ostalih manj; v šestih od pet do sedem ljudi, v sedmih eden do trije in v enem štirje.

Leta 1890 popisne pole prebivalstva v hiši št. 13 izkazujejo 19 stanovanj s 30 stanovalci. Ko pregledujemo naprej, ugotovimo, da se je skoraj vsaka soba štela kot stanovanje. V pritličju je stanovala družina čevljarja Andreja Goloba (roj. 1850), pri katerem sta delala tudi čevljarška učenca. Stanovanje je obsegalo tri sobe, izmed katerih so eno uporabljali kot delavnico in kuhinjo. V drugem stanovanju, ki je obsegalo sobo in kuhinjo, so živele šivilja Terezija Ambrožič (roj. 1856) in njeni sestre, mestni ubogi. V prvem nadstropju je stanoval podnajemnik Franjo Marout (roj. 1856) z ženo. Stanovanje je obsegalo sobo s kuhinjo. V istem nadstropju sta bili še dve stanovanji. Prvo je bilo sestavljeno iz dveh sob, kabineta in kuhinje, tu je živel državni uslužbenec Matej Pogorelec (roj. 1854) z družino, v drugem, po sestavi sob enakem, pa brivec Albert Derganc (roj. 1862) z družino in brivskima pomočnikoma. Sobi v pritličju in na podstrehi ter kuhinja so bile namenjene štirim mestnim ubogim. Druga hiša s hišno št. 11 kaže bolj pestro sliko. Popisanih je bilo 15 stanovanj, v katerih je živelo 60 ljudi. Razen pri enem stanovanju (Marije Lininger) je kot lastnik stanovanja vpisan mestni magistrat, v njih pa so stanovali mestni ubogi. V pritličju so bili kabinet, tudi kot soba za »zaslišanje« (pogovor), in štiri stanovanja, eno je bilo sesta-

vljeno iz dveh sob in kuhinje, eno iz sobe, predsobe in kuhinje, dve pa samo iz dveh sob (v enem izmed njih je stanoval slikar Jurij Tavčar, roj. 1812). V prvem nadstropju je bilo osem stanovanj, eno je bilo sestavljeno iz dveh sob, kabineta in kuhinje, drugo iz dveh sob in kuhinje, šest pa iz sobe in kuhinje. V drugem nadstropju so bila tri stanovanja, dve sta bili sestavljeni iz dveh sob, kabineta in kuhinje, eno iz dveh kabinetov in kuhinje.

Na prelomu stoletja ostajata obe hiši namenjeni istemu namenu kot prej, izpolnjevali sta poslanstvo ustanove grofice Stubenbergove.

Predstavljeni primeri kažejo, da so imele hiše več stanovanj, fluktuacija stanovalcev je bila velika, družine in posamezniki so se pogosto selili iz hiše v hišo, le lastniki oziroma posestniki so se menjavali manj pogosto. Vsaka hiša pa ima svojo zgodovino, svojo zgodbo, ki nam prikazuje pestrost tedanjega življenja. S prikazom zgodb iz izbranih hiš sem želela pokazati, da so v prispevku opisani in v prikazu uporabljeni viri ključ in pot do raziskav posamezne hiše ali pa raziskav z različnih področij človekovega vsakdanjika, tako glede stanovalcev kot tudi stanovanj, v katerih so živeli.

Houses in Kongresni trg and surroundings as far as Prešernov trg, and their owners and occupants in the 19th century

Sonja Anžič

This exhibition and the contributions to the exhibition catalogue present within the framework of a three-year cycle Kongresni trg and its surroundings, or the area bounded by today's Slovenska cesta, Vegova ulica, Wolfova ulica, Rimska cesta and Čopova ulica. In terms of the time to which the contribution relates, this also means going outside the area that was designated Mesto (City), into the suburbs, more precisely Kapucinsko predmestje (Capuchin suburb) and partially Gradišče.

Something has already been published in Historical Archive Ljubljana exhibition catalogues in past years about the development of street names, the numbering of houses, lists of owners of houses in Ljubljana and the population census sheets, the »immeasurably large treasury« for research into the occupants of individual houses and studying the residential culture of some houses that Historical Archive Ljubljana keeps. In this contribution, therefore, the stress is only on the part of Ljubljana presented in this year's exhibition, i.e., Kapucinsko predmestje and partially Gradišče.

The name Gradišče (Burgstall) already appeared in written sources from the 13th century, significantly before that of Kapucinsko predmestje. However, the early mention of the name meant only the designation of the space. The inhabitants used the name to denote the space covered by Roman Emona; the area was part in the estates of the Order of Teutonic Knights. Kapucinsko predmestje was named after the Capuchins and the Capuchin monastery that stood with its gardens in the north-eastern part of today's Zvezda Park and which was demolished at the start of the 19th century. It is mentioned in connection with this part that a very well-known Easter procession started here in the early New Age, by which the Capuchins wished to draw attention to Christ's salvation in an emotional, theatrical manner and thus enliven their sermons. Scenes from the Old and New Testaments were enacted and, of course, Christ's passion was central.

Place names, and later also the names of streets and squares, in earlier periods were created by people and they normally described some particularity that applied to the location. The essence of designating local districts was to provide as precise as possible a location for a house. The numbering of houses also greatly contributed to this, which was introduced in Ljubljana in 1770. The city was divided into so-called numerical departments and houses were numbered within their framework.

Ljubljana was divided into Mesto (City) (covering the area within the walls), Karlovškovo predmestje (Karlovac suburb), Trnovo, Krakovo, Gradišče, Kapucinsko predmestje (Capuchin suburb), Šentpetersko predmestje (St Peter's suburb), Poljane and Kurjo vas.

At the end of the 18th century, Kapucinsko predmestje contained 66 houses, with 639 inhabitants (325 women and 314 men) and Gradišče had 83 houses, in which 964 people lived (564 women and 400 men).

Preserved lists of house owners from 1805, 1815, 1828, 1840, 1853 and 1869 assist in identifying the exact location of houses, providing local names of streets and squares in the two suburbs and thus showing the course of house numbering. The enumeration of houses that was introduced was called arithmetic numbering. This meant that each new house in a particular numbered department obtained the next available number, irrespective of where the house was located. The result of that was a mixing of house numbers. Such numbering was thus only suitable for already settled districts in which new houses were not being built. In the 1870s, on the example of other cities, the city's Magistrat, or City Hall, thus began to prepare a rearrangement of house numbering in Ljubljana and the general renaming of streets according to the so-called Winkler system, which had already been previously introduced in Vienna, Graz, Linz and Brno. Ljubljana was divided into streets and squares and the numbering of houses was introduced that is familiar today (numbering in squares runs in a circle, and with streets, which run like rays from the centre of the city outwards, on the left are odd house numbers and on the right even). In October 1876, the naming of new and renaming of old streets was completed and the new house numbering was introduced. This signified a major change in the orientation of the city. The city was divided into streets and squares, no longer into the city and suburbs. In order for the transition to the new numbering to be easier, and of course for the needs of the approaching population census (it was carried out in 1880), printed lists of houses and house owners were published in 1877, which scrupulously depicted the new division of the city and the numbering of houses.

In order to study the owners and occupiers of a particular house, the name of the locality and the house number at a particular time must be known, since the population census sheets, which provide the most data about this, are arranged according to place (street) and house designation.

The owners and occupiers of certain houses in Kongresni trg, Wolfova ulica, Čopova ulica, Rimska cesta and Slovenska cesta, as they are given in the aforementioned preserved lists of house owners in Ljubljana and shown in the 19th century population census sheets, are presented in detail. Each house has its own story of owners and occupants.

The house with the address Kongresni trg 6 is squeezed between the mighty buildings that surround Zvezda Park,

although it is nevertheless within their complex, as it was in the 19th century. Above the entrance are carved the letters LS and the date 1822. We know from documents that its owner in 1815 was Lukas Schußnig, and that the house came into the possession of Bartholomej Gestrin, a paint master, in the 1830s and remained the property of his family throughout the 19th century.

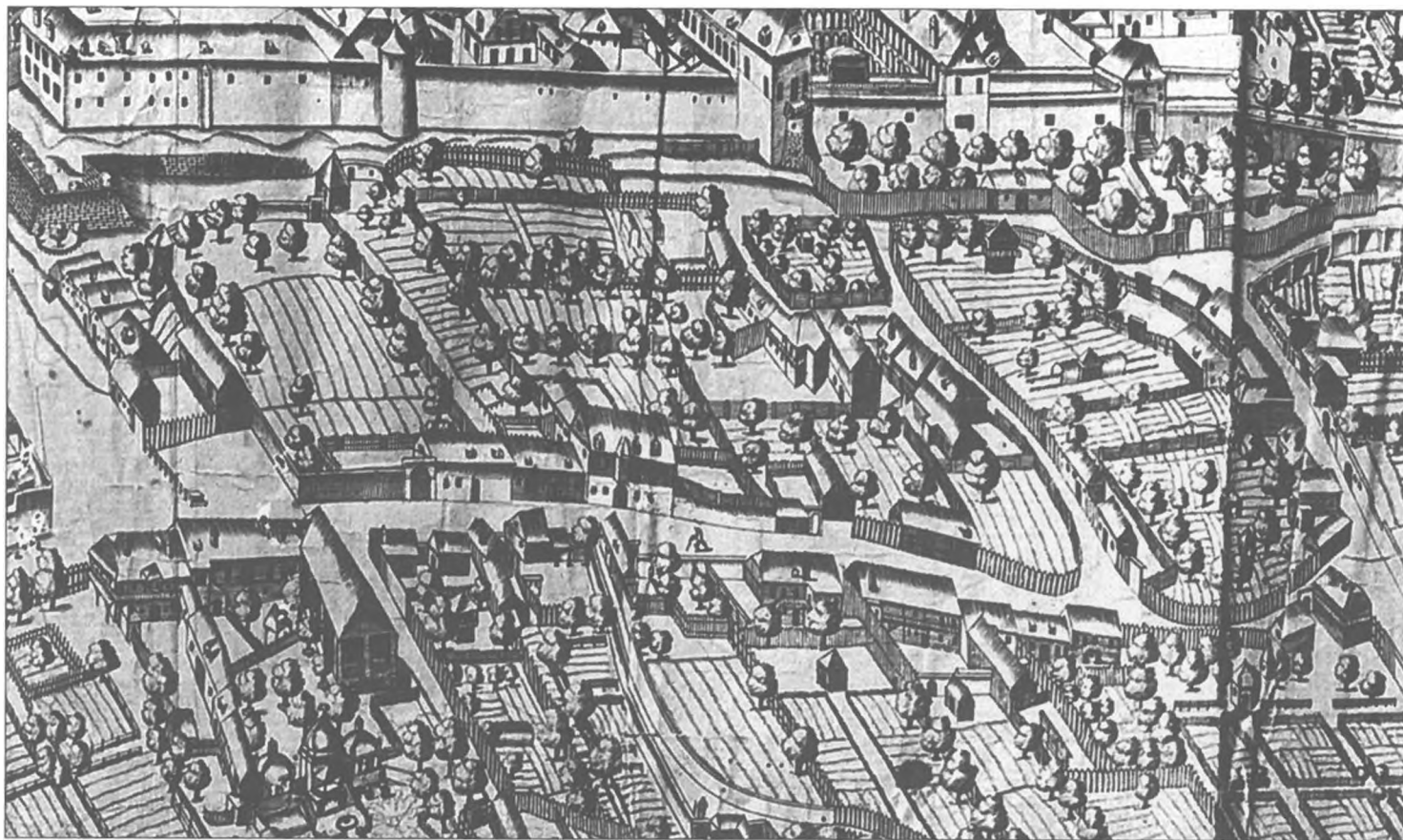
At the beginning of the 19th century, there was already an inn in the large building on Wolfova ulica which today carries the inscription Oražnov dijaški dom 1869–1921 (Oražen student hostel) and which was created by combining two neighbouring buildings, and Auer brewery was located here from the middle to the end of the century. They had a farm as well as the brewery, and the census sheet lists all the animals in their care.

There was another brewery, belonging to the Perles family, within the complex of the large house on the left side of Čopova ulica, with house number 7 in the 19th century. They also looked after animals, which are exactly listed on the census sheets.

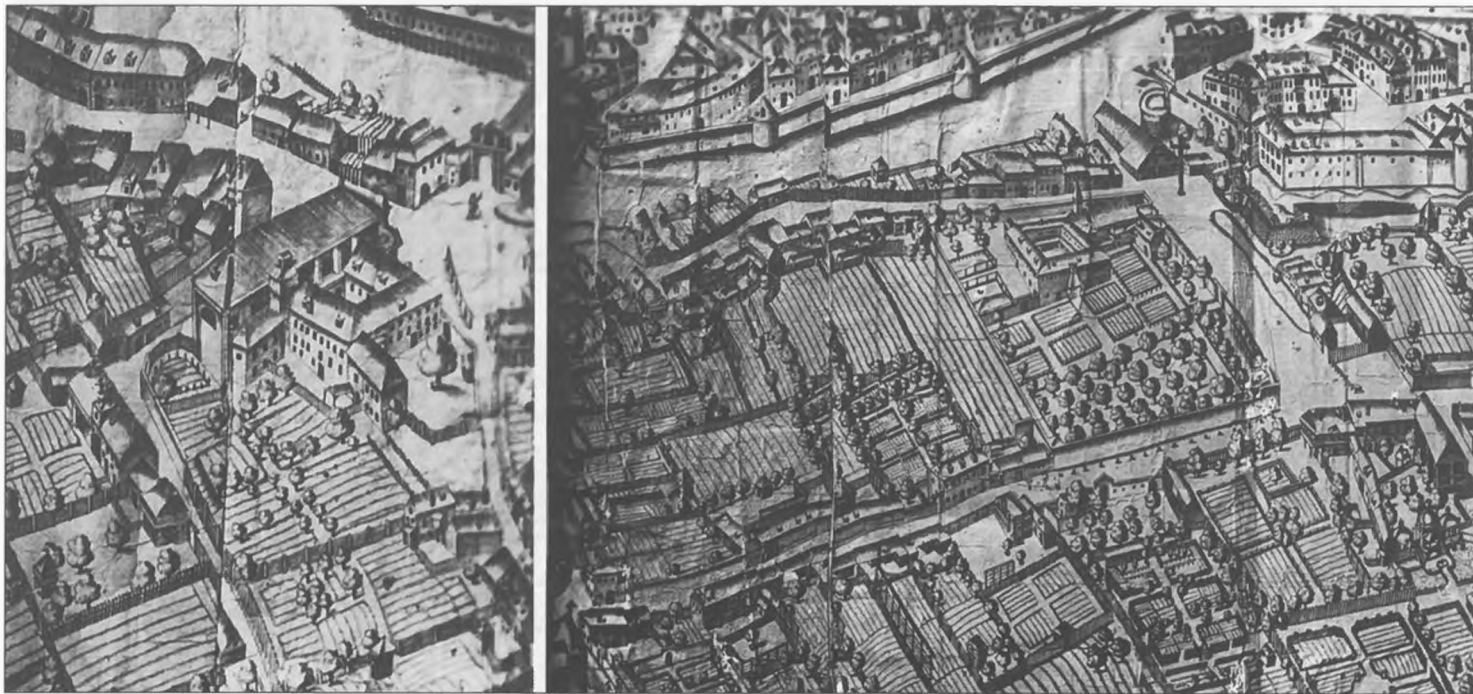
The owners and occupiers of the residential house at Rimski cesti 4 are also described, in which there was already an inn in the 19th century, and today it is still the well-known inn with accommodation, Pri Mraku, as well as the owners and occupants of the building with the address today Slovenska cesta 12, which was created from the combination of the original two buildings, which came into the ownership of Countess Franja Stubenberg in the middle of the 19th century. In 1868, the buildings became the property of the City of Ljubljana by her bequest and they were used as a poor house. Paupers (mainly impoverished families) for which Ljubljana had responsibility, received free accommodation in them.

The cases presented show that houses contained several apartments, and there was a large fluctuation of occupants, with families and individuals often moving from house to house; only the owners changed less frequently. Each house has its own history, its own story, which depicts for us the variety of life at that time. The sources described in the contribution and used in the review are crucial for studying an individual house or researching the various fields of people's everyday lives, both in respect of the residents and the houses in which they lived.

SLIKOVNO GRADIVO

1 **Folpert van Ouden Allen, Perspektivna upodobitev Ljubljane, predel med Kongresnim trgom, Slovensko in Rimsko cesto ter Vegovo ulico, o. 1660 (lavirana risba), reprodukcija o. 1930, detajl / 13 x 7,9 in 12,7 x 8,4; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-002**

2 **Folpert van Ouden Allen, Perspektivni upodobitvi Ljubljane, predel med Prešernovim trgom, Slovensko cesto, Kongresnim trgom in Ljubljanico, o. 1660 (lavirana risba), reprodukcija o. 1930, detajl / 13 x 7,9 in 12,7 x 8,4; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-002 in A1-005**

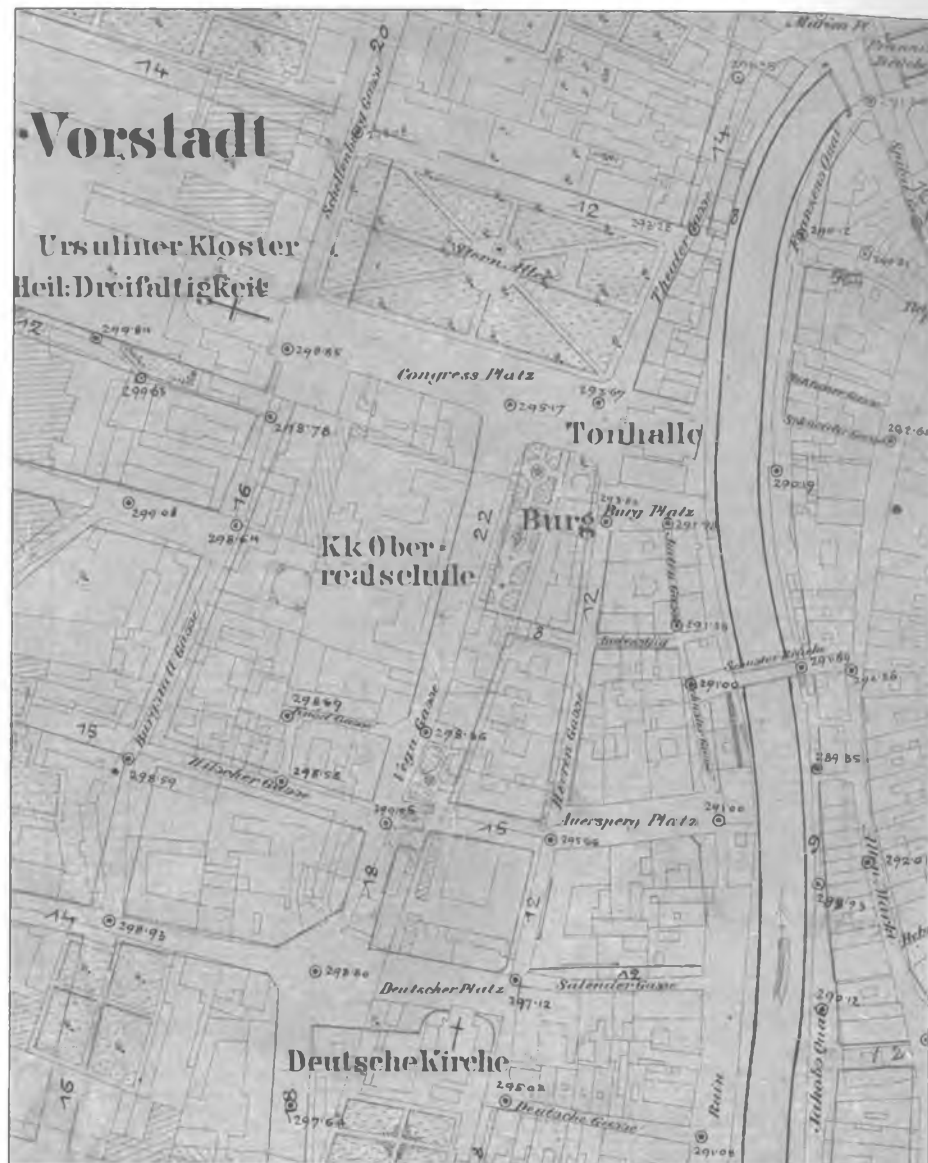

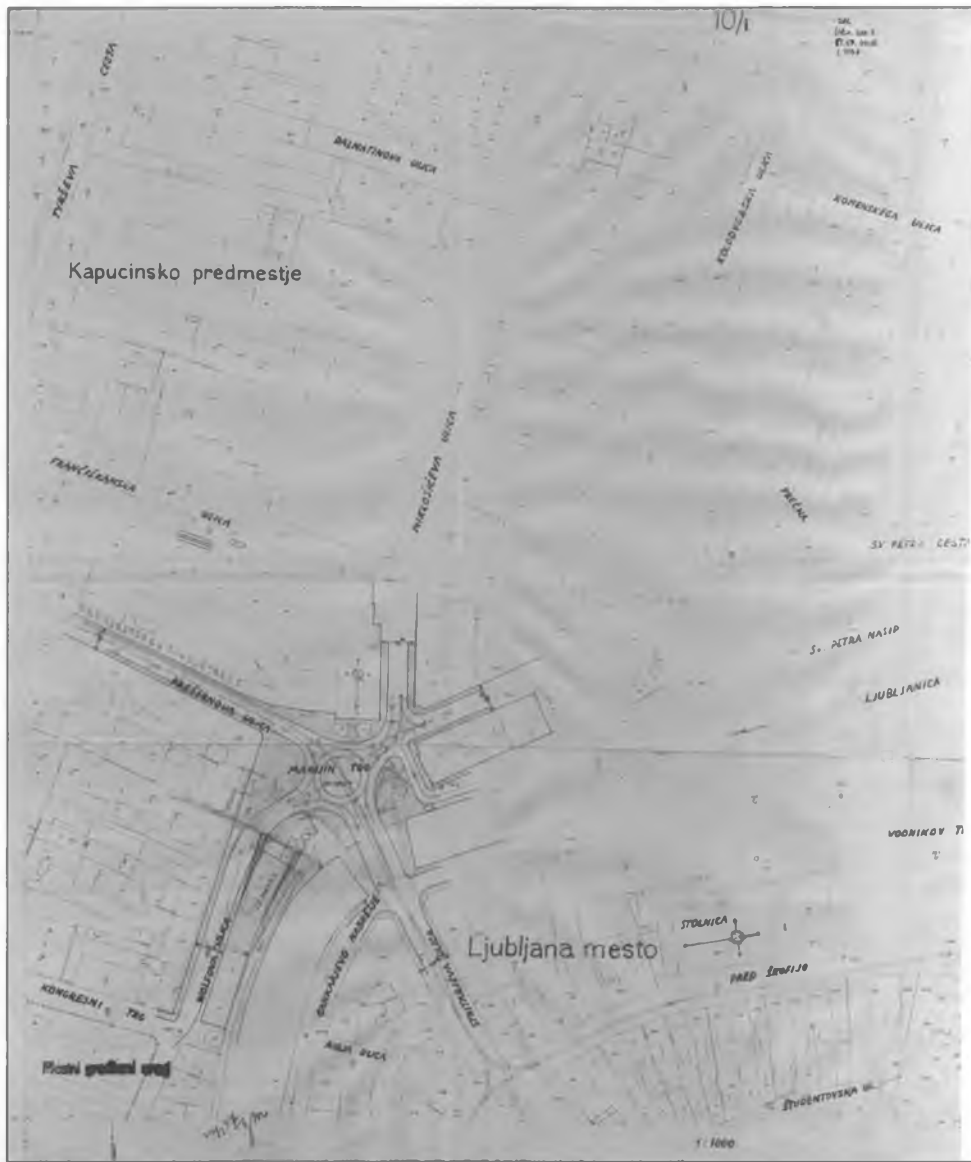
- 3 **Andreas Trost, Velika veduta Ljubljane, predel med frančiškansko cerkvijo in Nemškimi vrati, 1681-1689**
(bakrorez iz Valvasorjeve Slave vojvodine Kranjske), kopija o. 1955, detajl / 47,2 x 25,5; ZAL, Risbe, slike in grafike
(LJU 347)

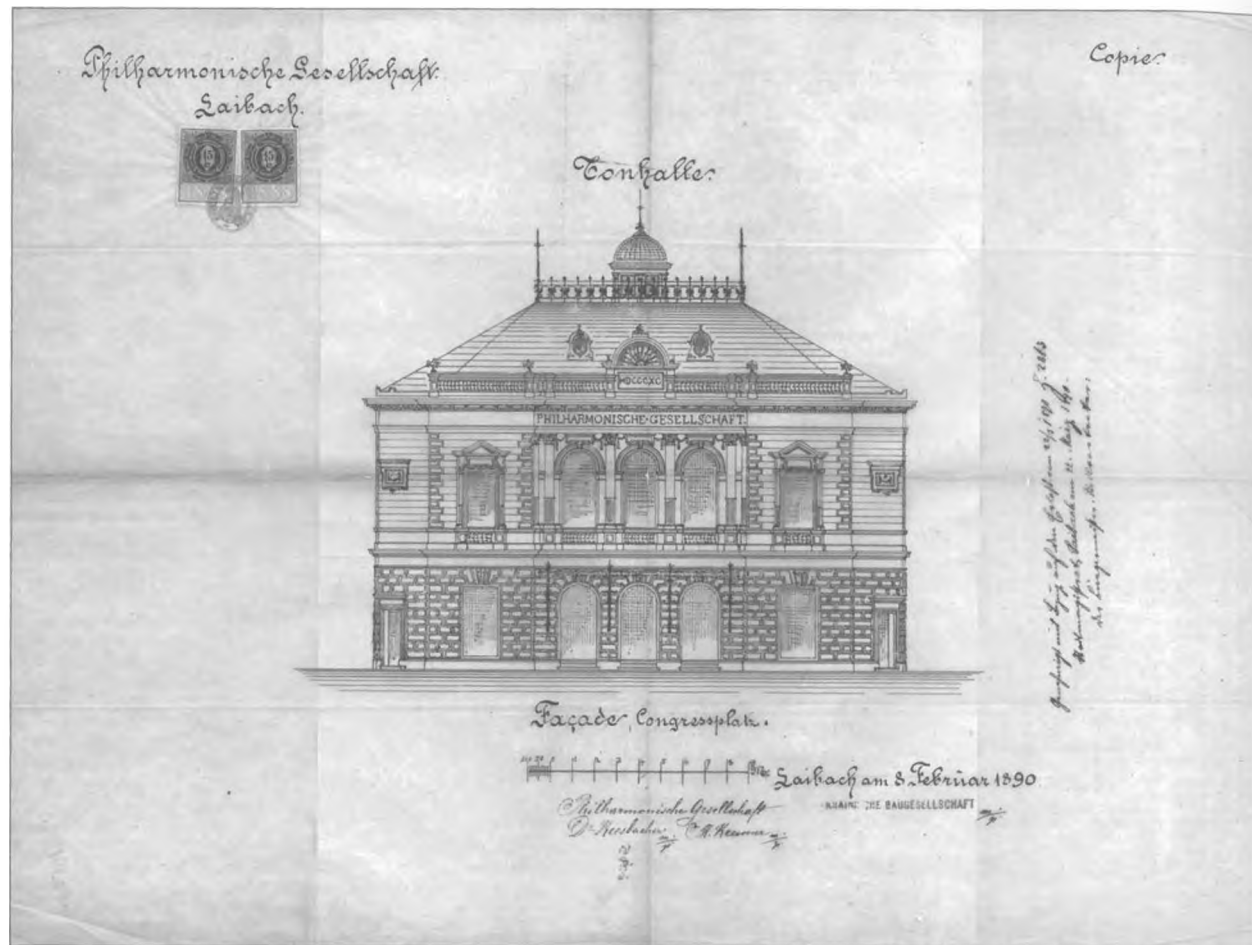
- 4 **Janez Dizma Florijančič,**
Karta Ljubljane s
predmestji, 1744
 (iz Ducatus Carnioliae
 tabula chronographicae
 ...), kopija 1995, detajl /
 42,3 x 30,5; ZAL,
 Zemljevidi in karte
 (LJU 337), t. e. 1, 44
 (Z-001-044-0)

- 7 **Katastrski in regulacijski načrt Ljubljane s predmestji, 1897,** odobritev deželne vlade, kopija z originalnimi regulacijskimi popravki (ulične linije) na kartonu / 76,3 x 62,2; ZAL, Načrti (LJU 334), mapa 000-005-03

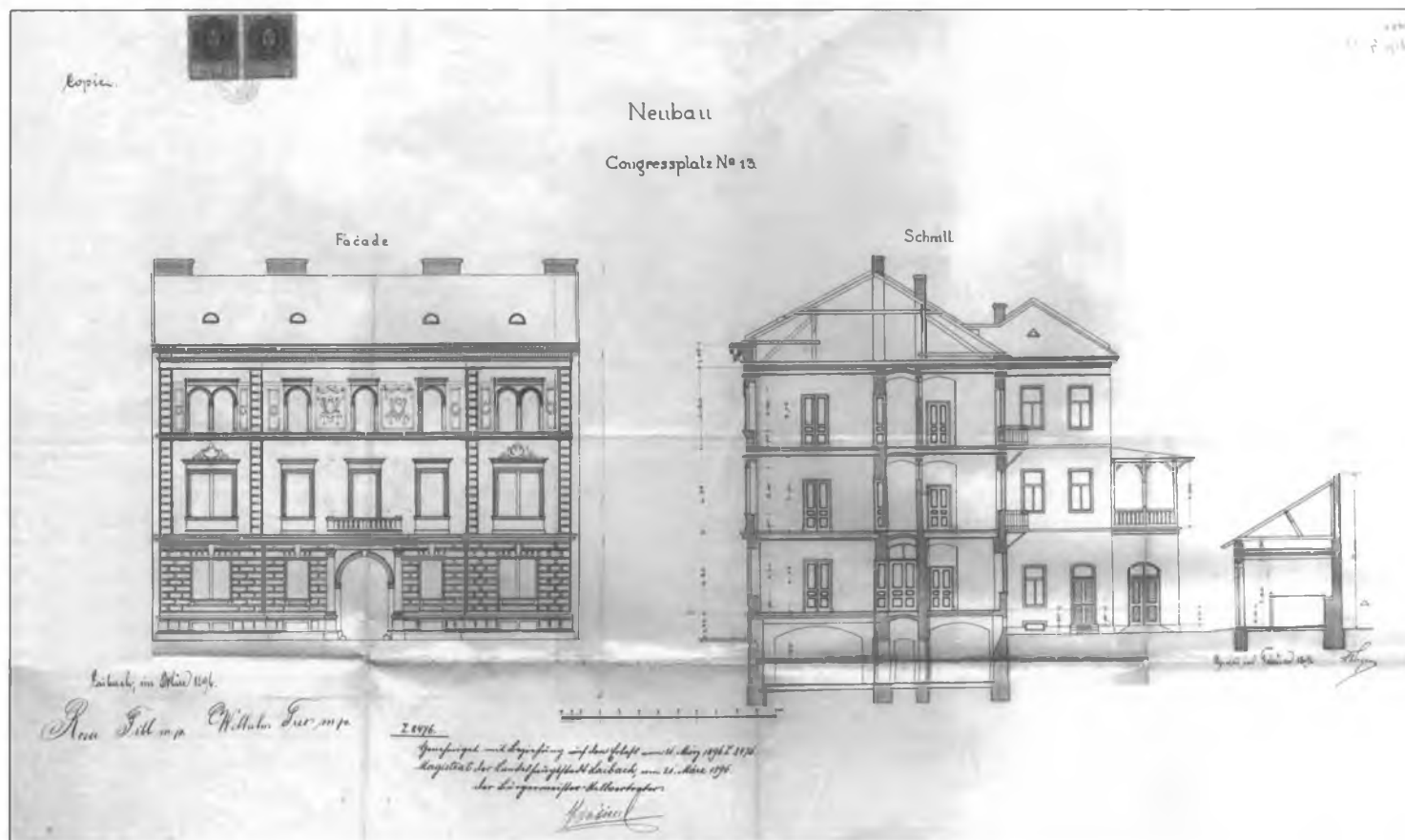

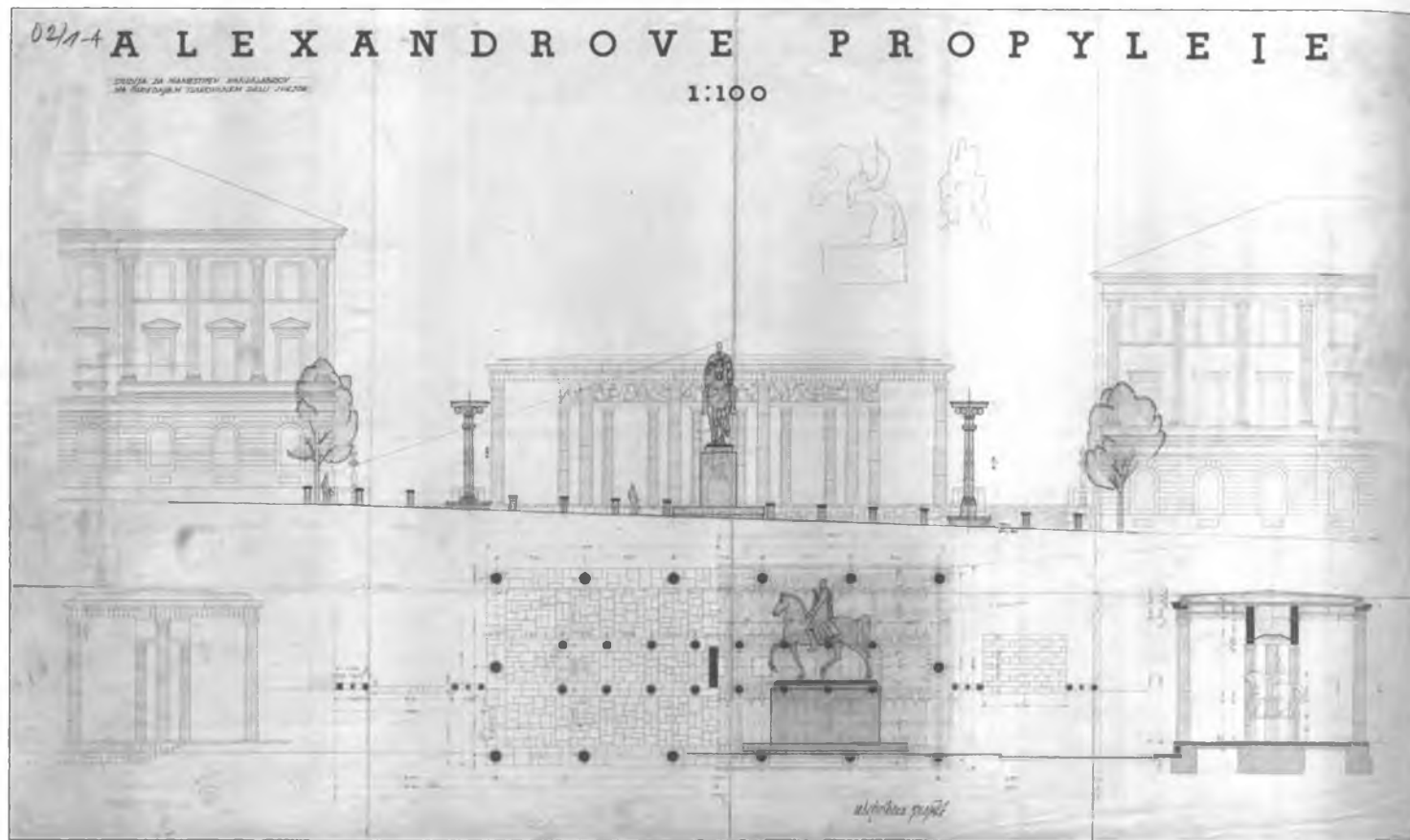
- 8 **Marjan Mušič (Mestni gradbeni urad), Načrt regulacije Prešernovega trga in Wolfove ulice, 1937, idejni načrt na katastrski osnovi, 2. varianta, kolorirana kopija, detajl / 44,3 x 52,7; ZAL, Načrti (LJU 334), R-002-41**

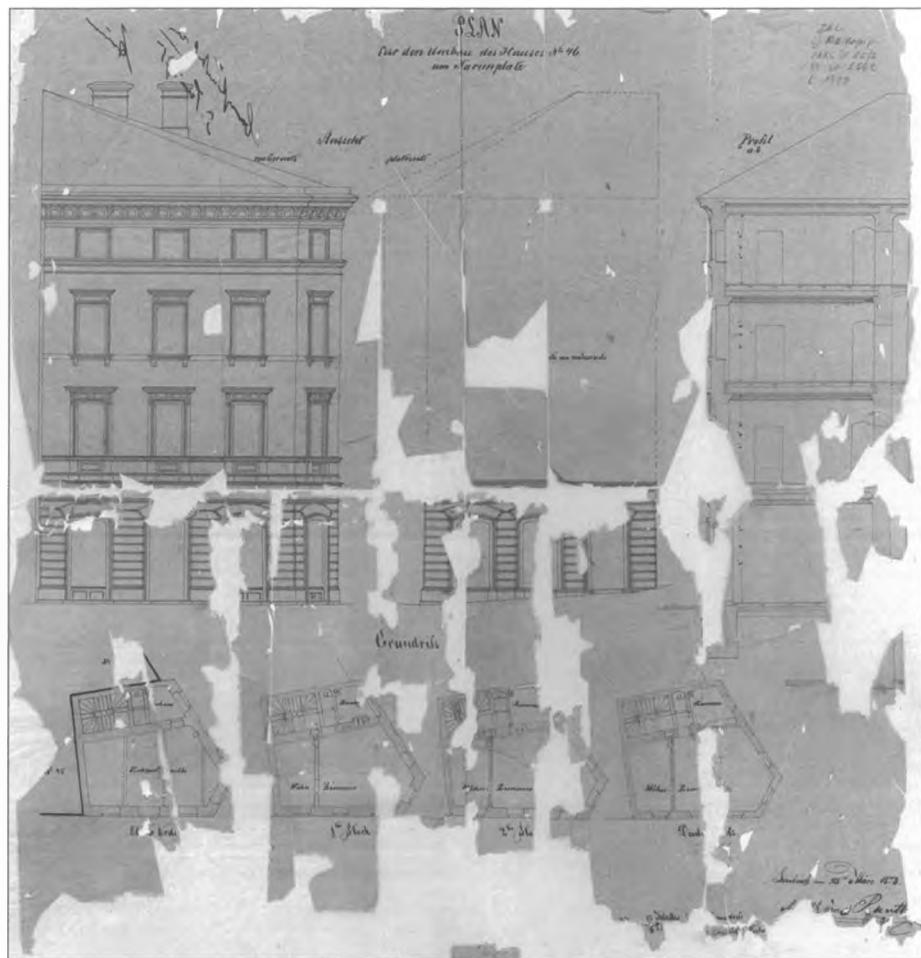
- 11 **Wilhelm Treo, Filharmonija (Tonhalle) na Kongresnem trgu 10, 1890**, glavna fasada, projekt Strecken nach den Decken, gradnja, matrica / 57 x 42; ZAL, Načrti (LJU 334), Restavrirani in konservirani načrti, R-008-10

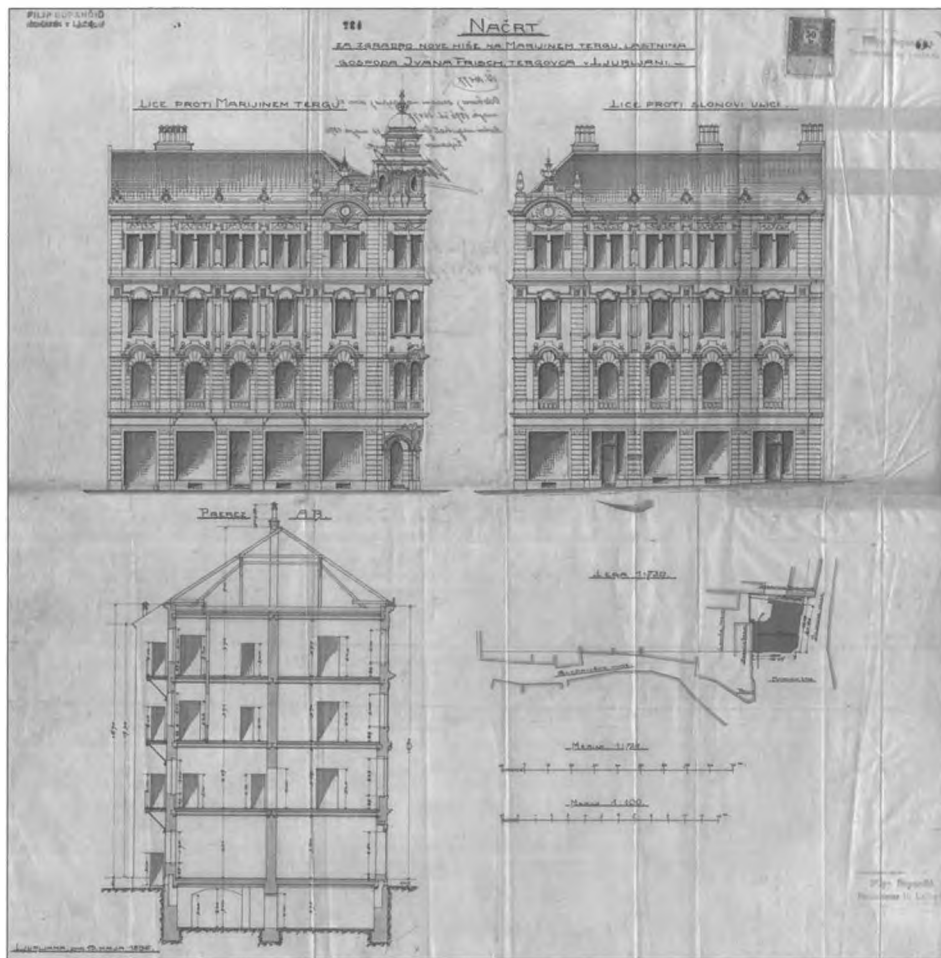
- 12 A. Wagner, Stanovanjska stavba na Kongresnem trgu 14, 1896, glavna fasada in prereza, gradnja, kolorirana matrica-kopija / 73,4 x 37,6; ZAL, Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (LJU 489), Reg I, f. 1143, fol. 536 in 537

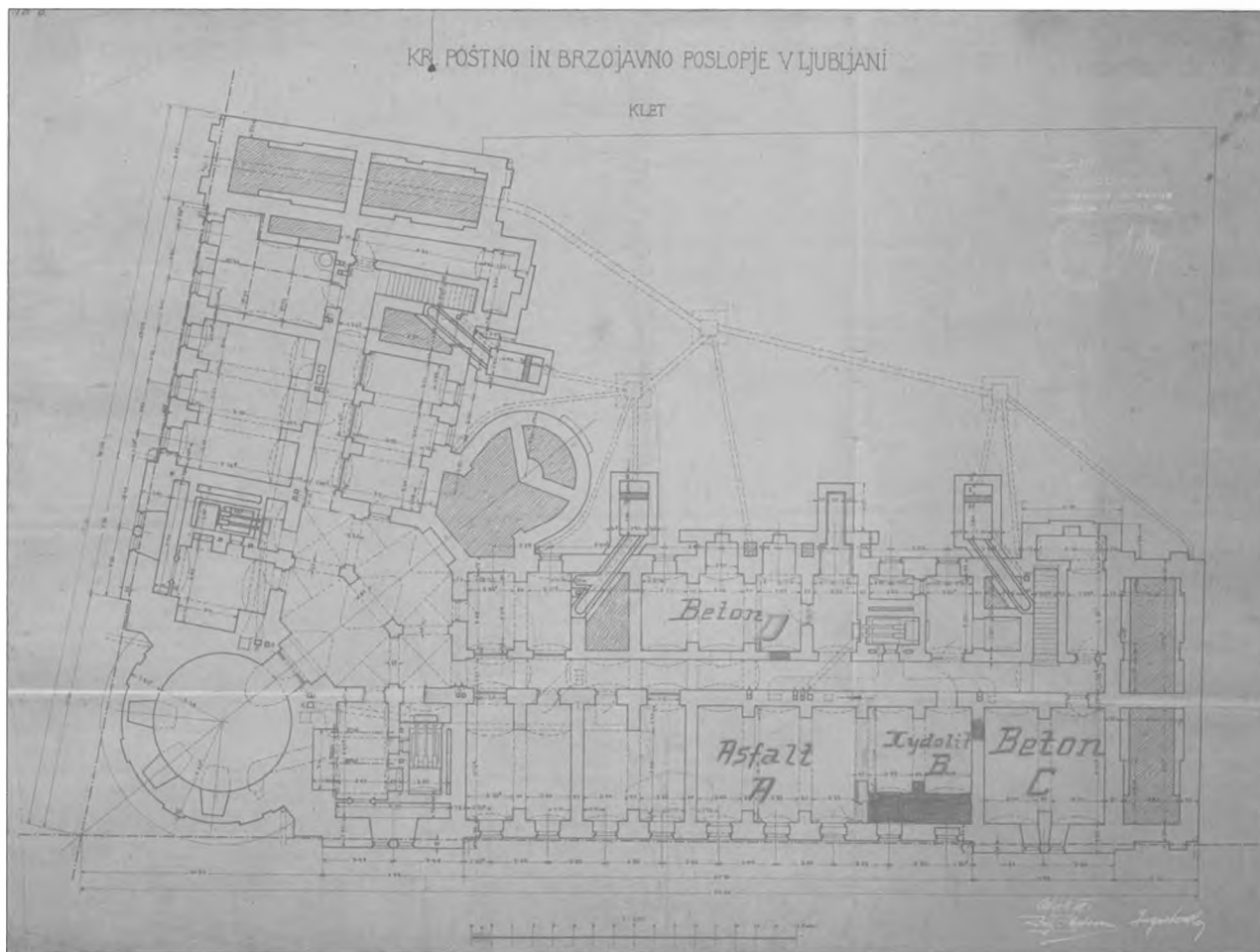
13 Jože Plečnik in Boris Kobe, Ureditev za namestitvev kandelabrov na osrednjem tlakovanem delu Zvezde, postavitvev Aleksandrovega spomenika in propilej na Južnem trgu, 1936 in 1940, pogleda, tlorisa in prereza, kolorirana kopija z originalnimi popravki arh. Kobeta / 82,8 x 48,8; ZAL, Načrti (LJU 334), mapa 002-001-03

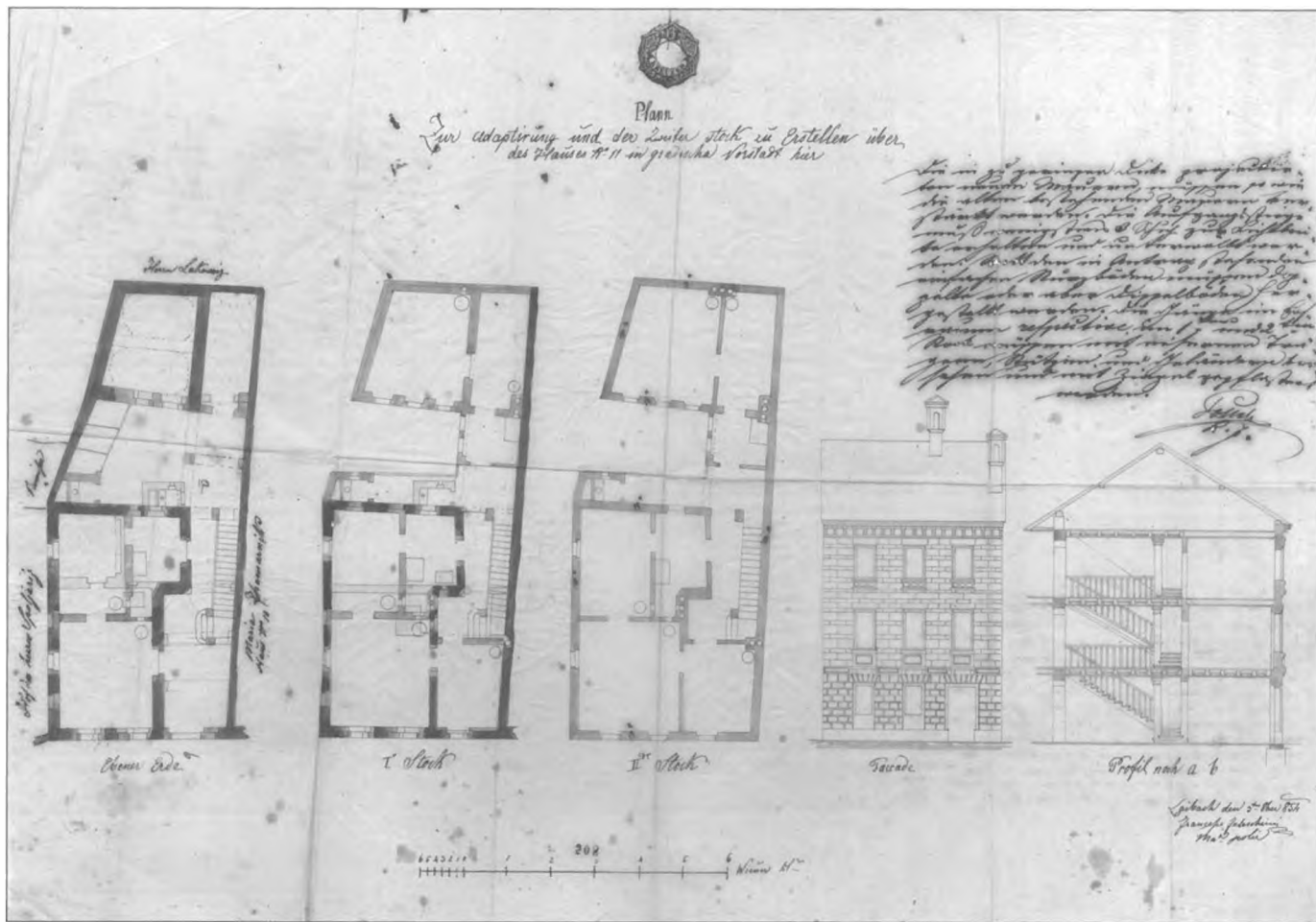
- 14 Stanovanjska hiša na Prešernovem trgu 1 in Wolfovi ulici 2, 1873, fasada v Wolfovi ulici in delna fasada na Prešerenov trg, prerez, tlorisi pritličja, 1., 2. nadstropja in podstrešja, prezidava, kolorirana matrica / 37,9 x 51,6; ZAL, Načrti (LJU 334), Restavrirani in konservirani načrti, R-002-23

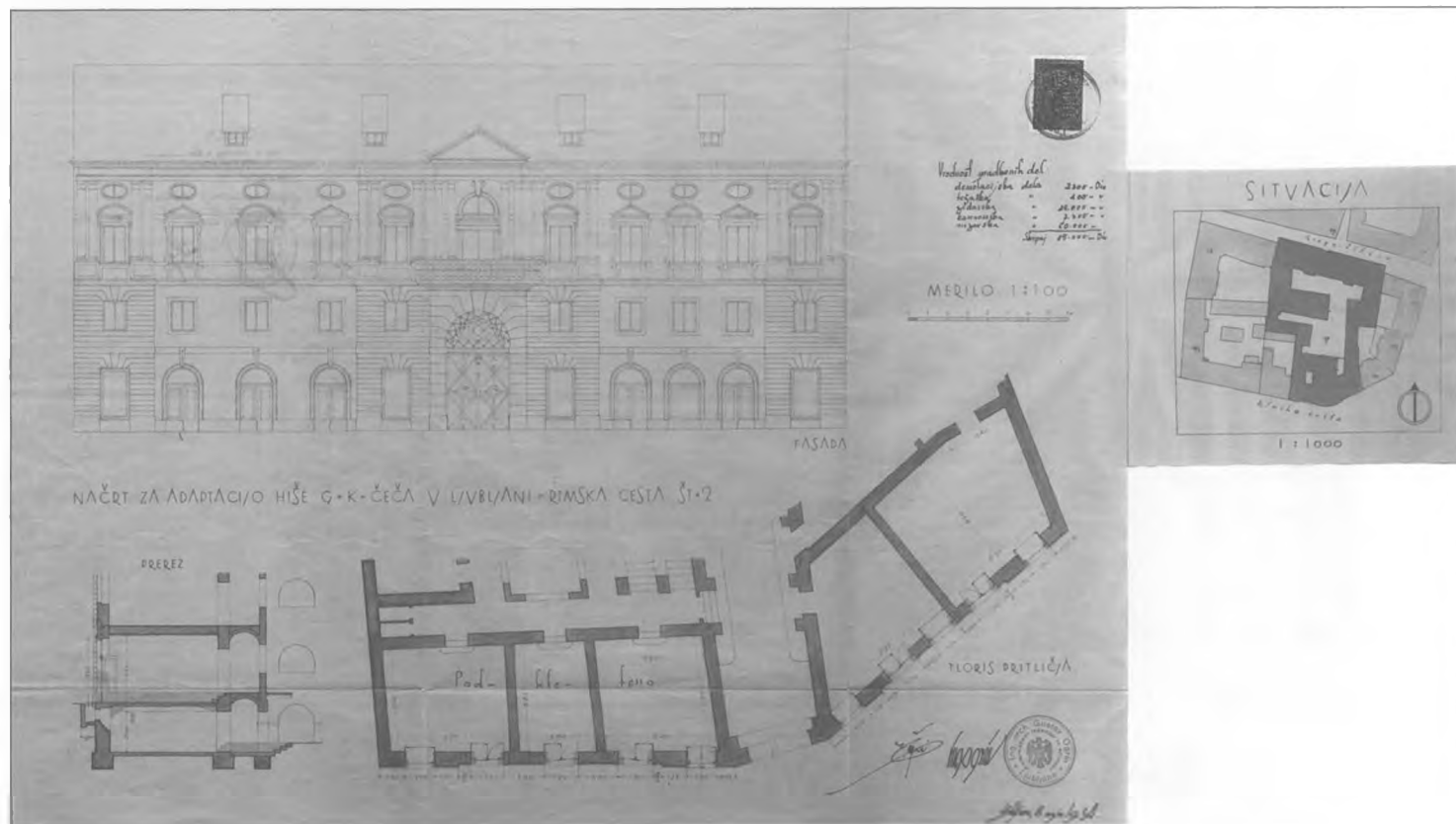
16 Stanovanjsko-trgovska stavba na Prešernovem trgu 3 in Čopovi ulici 1, 1896, fasadi, prerez, situacija, gradnja, kolorirana kopija / 56,5 x 58; ZAL, Načrti (LJU 334), Restavrirani in konservirani načrti, R-004-24

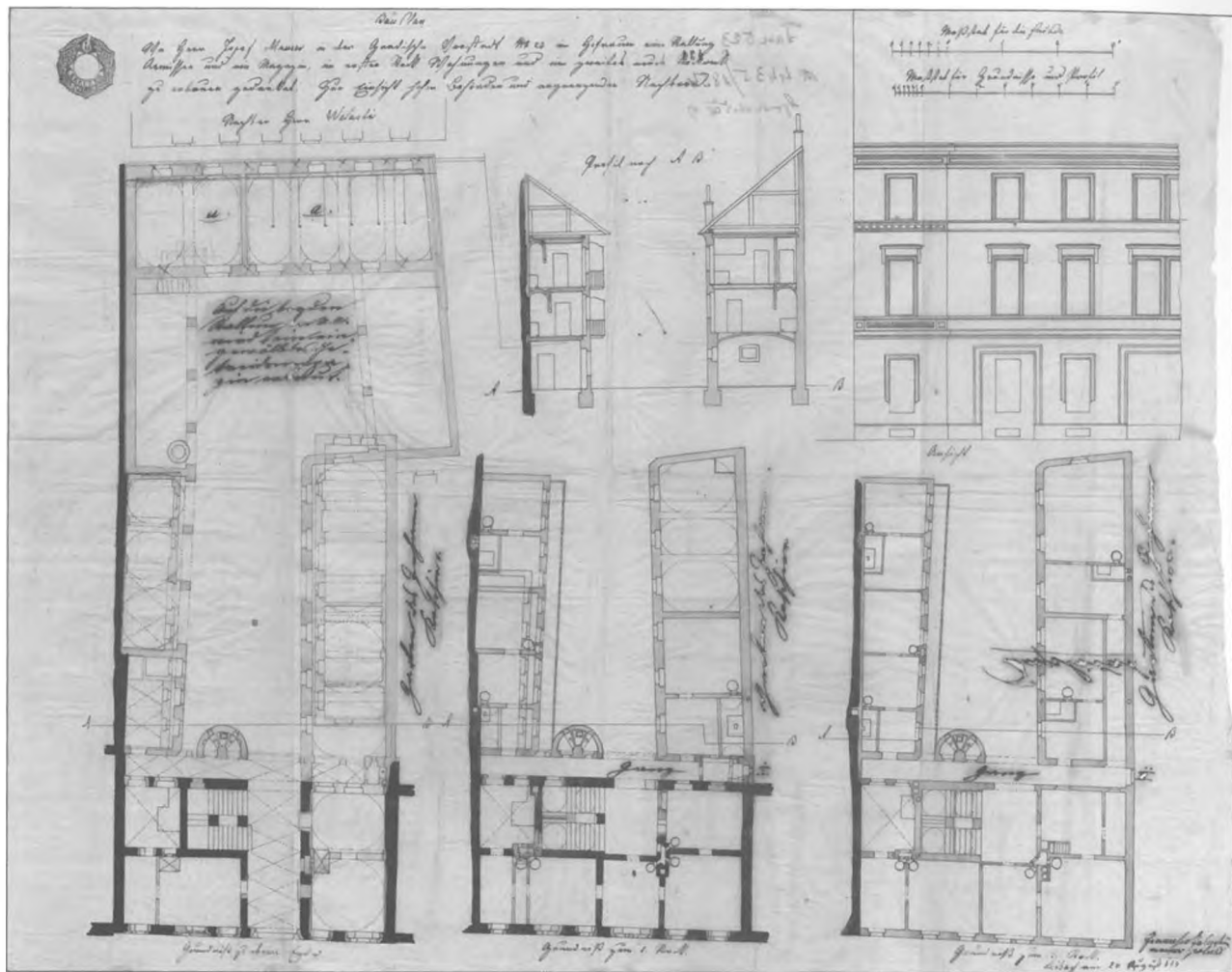
17 Glavna pošta – Poštno in brzojavno poslopje v Ljubljani v Čopovi ulici 11 in na Slovenski cesti 32, 1895, tloris 1. nadstropja, gradnja, kopija / 74,9 x 54,5; ZAL, Načrti (LJU 334), mapa 010-009-08

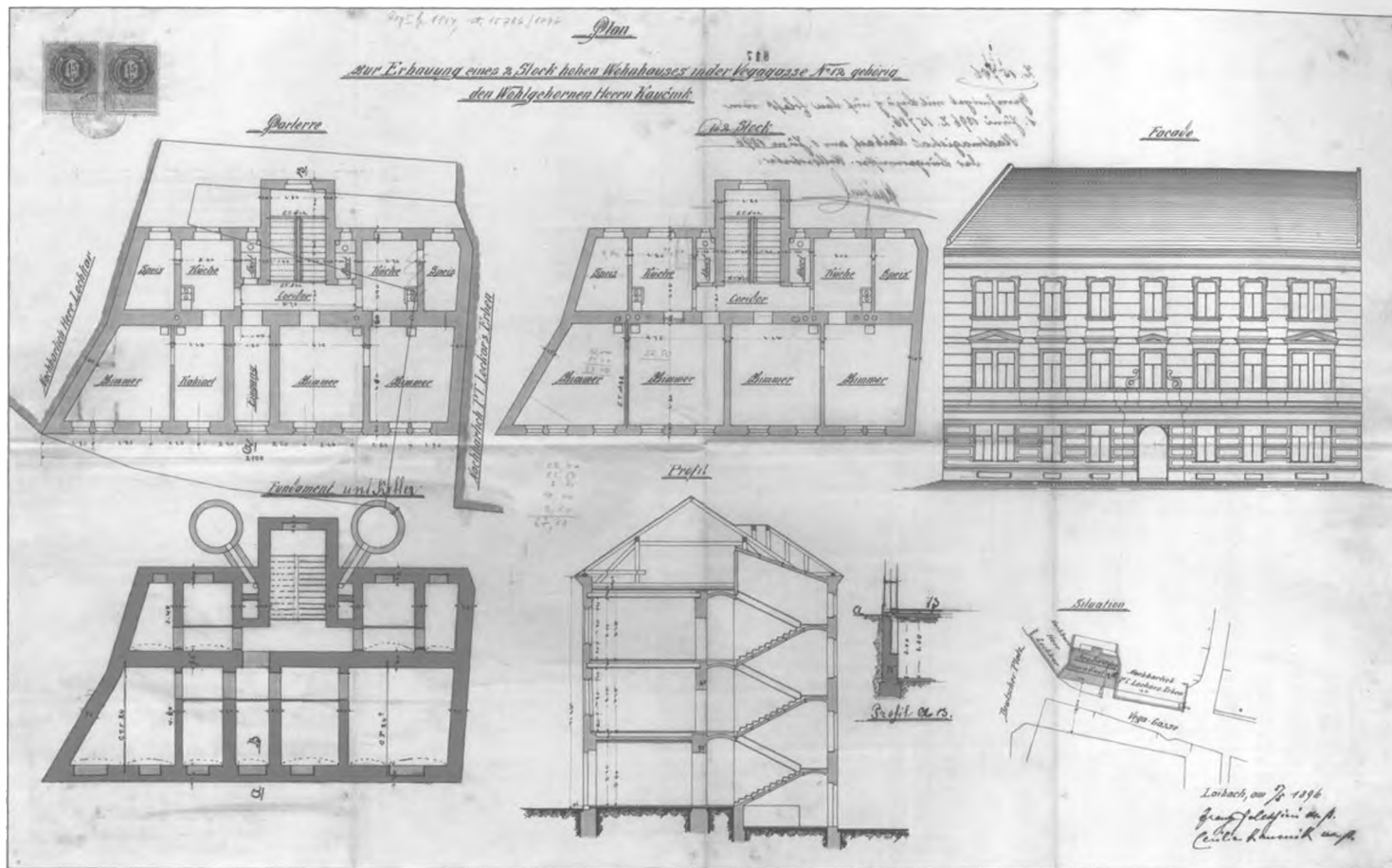
19 Stanovanjska hiša v Gregorčičevi ulici 10, 1854, tlorisi pritličja, 1. in 2. nadstropja, glavna fasada in prerez, adaptacija in gradnja 2. nadstropja prizidka, kolorirana matrica / 59,2 x 41,1; ZAL, Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (LJU 489), Reg I, sv. 7, f. 508

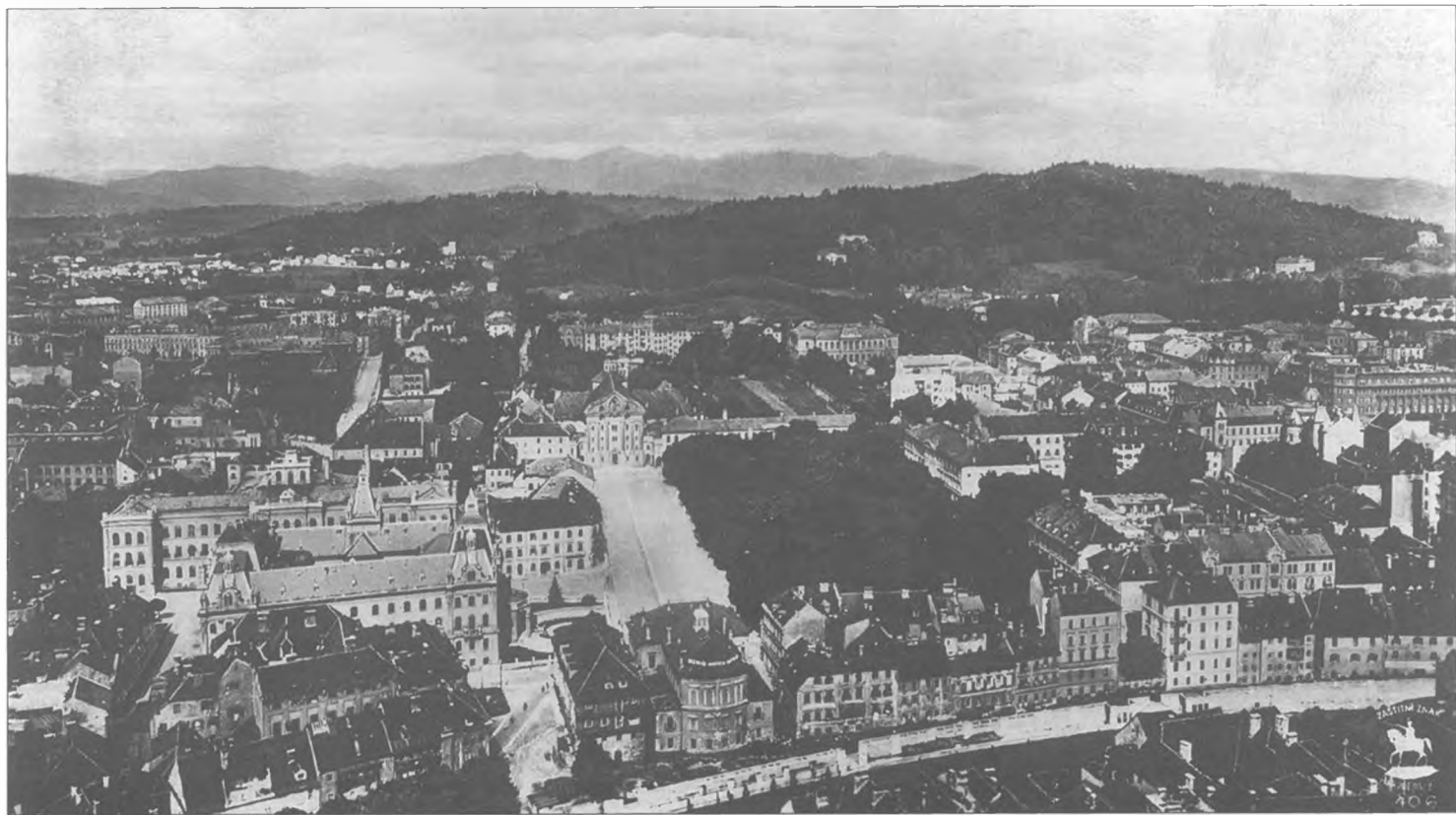
20 Stanovanjska hiša na Rimski cesti 2, 1934, glavna fasada, prerez, tloris pritličja in situacija, adaptacija, kolorirana kopija / 74,4 x 41,1; ZAL, Mesto Ljubljana, gradbena registratura (LJU 493), Reg IV

21 Stanovanjska hiša na Slovenski cesti 14 (prej Gradišče 23, 9), 1854, tlorisi pritličja, 1. in 2. nadstropja, prečni prerez in glavna fasada, adaptacija in prizidava, kolorirana matrica / 58 x 45,4; ZAL, Načrti (LJU 334), Restavrirani in konservirani načrti, R-016-01

- 23 Stanovanjska hiša v Vegovi ulici 12, 1896, tlorisi temeljev in kleti, pritličja, 1. in 2. nadstropja, prereza, fasada in situacija, gradnja 2. nadstropja, kolorirana matrica / 68 x 41,8; ZAL, Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (LJU 489), Reg I, f. 1144, fol. 817

26 Kongresni trg, park Zvezda in stavbe v njuni širši okolici, pred 1928, razglednica / 13,9 x 8,9; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/G1-005-092

27 Del Kongresnega trga in nova zasaditev dreves v parku Zvezda, 1940, razglednica / 13,9 x 9; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/G2-037-022

28 Kapucinski samostan na območju parka Zvezda, po originalni risbi Lovisa Schaffenratha iz leta 1817, reprodukcija pred 1918, razglednica / 13,3 x 8,6; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/G3-024-001

29 Stavbi na Kongresnem trgu 3 in 4, o. 1912, razglednica / 13,8 x 9; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/G1-005-074

30 Wilhelm Schulze, Stavba starega deželnega gledališča na Kongresnem trgu 10, 1873, fotografija / 7,8 x 6,2; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-026

31 **Pogled na Prešernov trg in širšo okolico, o. 1929, fotografija / 16,3 x 11,9; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A3-211-023**

32 **Frischeva hiša in Bernardova trgovina s steklom na Prešernovem trgu 3, po potresu 1895, reprodukcija o. 1930,**
fotografija / 12,4 x 8,3; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-278

Ljubljana. Marijin trg.

33 Stavbe na Prešernovem trgu 1 (Hauptmanova) - 3 s pogledom v Čopovo in Wolfovo ulico, 1914, razglednica / 13,5, x 8,7; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/G1-012-063

34 **Friedl-Recharjeva palača na Trgu francoske revolucije 4 in 5, 1910, fotografija / 17 x 21,1; ZAL,**
Fototeka (LJU 342), POZ II/A2-018

35 **Vogalna Luckmannova hiša v Čopovi ulici 11 in hiše desnega dela Čopove ulice, po potresu 1895, reprodukcija o. 1935, fotografija / 10,9 x 8,2; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-301**

36 Stavbe v Gregorčičevi ulici 6, 8, 10 in vogalna 12, po potresu 1895, reprodukcija Joška Šmuca o. 1930, fotografija / 12 x 8,4; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-252

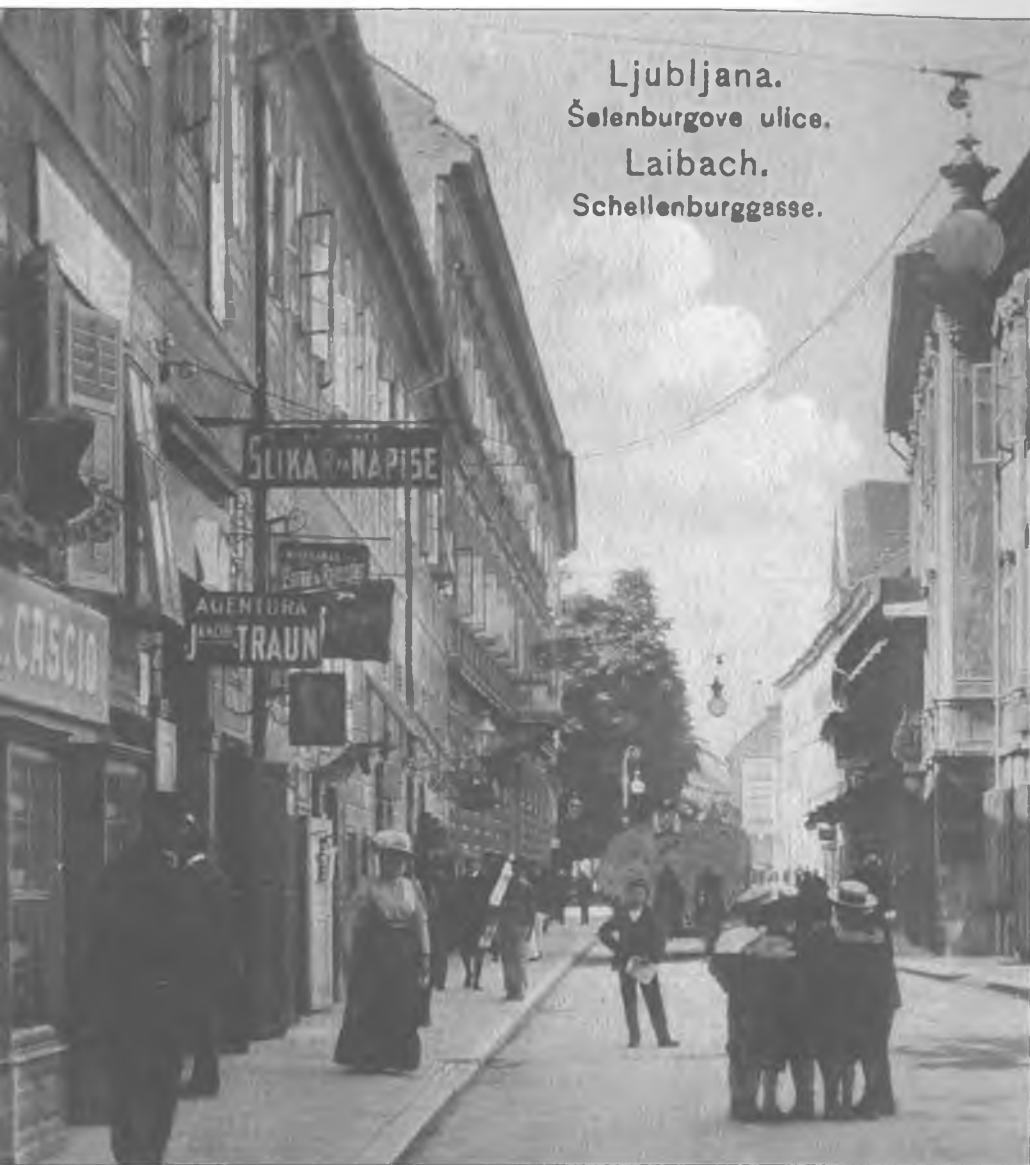
37 Stavbe na Hribarjevem nabrežju, pred 1904, razglednica, detajl / 13,8 x 9; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/G2-032-002

38 **Vogalna Luckmannova hiša na Slovenski cesti 32 in v Čopovi ulici 11, po potresu 1895, reprodukcija o. 1930,**
fotografija / 12,3 x 8,1; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-311

- 39 **Stavbi na Slovenski
cesti 26 (Kazina) in
28, 1909, fotografija,
detajl / 14 x 9,2; ZAL,
*Fototeka (LJU 342),
POZ II/G2-020-001***

Ljubljana.
Šelenburgove ulice.
Laibach.
Schellenburggasse.

40 **Wilhelm Helfer, Hiša na Slovenski cesti 15** (prej Gradišče 1, 3, 5 in 7), po potresu 1895, reprodukcija Joška Šmuca o. 1930, fotografija / 13,4 x 10,3; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-096

- 41 Stavbe v Vegovi
ulici 6 in 8, 1910,
fotografija, detajl /
22,5 x 16,5; ZAL,
Fototeka (LJU
342), POZ II/
A01-029

42 Auerjeva hiša in gostilna Pri Wagonu/Zum Rössel v Wolfovi ulici 12, po potresu 1895, fotografija / 29,9 x 24,2; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-388

Man soll bei Zahlung entgegen, oder nach anderen Angabe macht,
oder nach einer auch bei der Zahlung über die Gewährung der
Bezahlung der obigen Zahlung nicht annehmen. Es
ist eine andere Sache, ob es gut ist, wenn man nicht bei Zahlung
annehmen, sondern nur Zahlung entgegen, oder nach anderen Angabe
macht.

E. Bengtsson

250

SEZNAM RAZSTAVLJENEGA GRADIVA

VEDUTE

1	Folpert van Ouden Allen, Perspektivna upodobitev Ljubljane, predel med Kongresnim trgom, Slovensko in Rimsko cesto ter Vegovo ulico, o. 1660 (lavirana risba), reprodukcija o. 1930, detajl / 13 x 7,9 in 12,7 x 8,4; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-002
2	Folpert van Ouden Allen, Perspektivni upodobitvi Ljubljane, predel med Prešernovim trgom, Slovensko cesto, Kongresnim trgom in Ljubljanico, o. 1660 (lavirana risba), reprodukcija o. 1930, detajl / 13 x 7,9 in 12,7 x 8,4; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-002 in A1-005
3	Andreas Trost, Velika veduta Ljubljane, predel med frančiškansko cerkvijo in Nemškimi vrati, 1681-1689 (bakrorez iz Valvasorjeve Slave vojvodine Kranjske), kopija o. 1955, detajl / 47,2 x 25,5; ZAL, Risbe, slike in grafike (LJU 347)
4	Janez Dizma Florijančič, Veduta Ljubljane na Karti Ljubljane s predmestji, predel med frančiškansko cerkvijo in križevniškim samostanom, 1744 (iz Ducatus Carnioliae tabula chronographicae ...), kopija 1995, detajl / 42,3 x 30,5; ZAL, Zemljevidi in karte (LJU 337), t. e. 1, 44 (Z-001-044-0)
5	Franz Kurz pl. Goldenstein - G. Pajk, Frančiškanska cerkev in del Hribarjevega nabrežja, o. 1836 (kolorirana litografija), reprodukcija o. 1988, detajl / 17 x 12,2; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/G7-002-170

KARTE

6	Martin Stier, Fortifikacijski načrt Ljubljane iz Karlsruheja, 1654 , kopija na kartonu, detajl / 56,8 x 41,8; ZAL, <i>Zemljevidi in karte (LJU 337), a. e. 624 (Z-003-624-0)</i>
7	Janez Dizma Florijančič, Karta Ljubljane s predmestji, 1744 (iz Ducatus Carnioliae tabula chronographi-cae ...), kopija 1995, detajl / 42,3 x 30,5; ZAL, <i>Zemljevidi in karte (LJU 337), t. e. 1, 44 (Z-001-044-0)</i>
8	Franz Deschmann, Tloris glavnega mesta Ljubljane v Ilirskem kraljestvu, 1827 , dopolnjena matrica, detajl / 78,5 x 76,4; ZAL, <i>Načrti (LJU 334), mapa 000-003-01</i>
9	Emil Luterotti, Karta provincialnega glavnega mesta Ljubljane, 1860 , kopija na kartonu, detajl / 67,9 x 57,4; ZAL, <i>Zemljevidi in karte, restavrirani in konservirani zemljevidi in karte (LJU 337), r-Z-001-17</i>
10	Ciril Metod Koch, Načrt mesta Ljubljana, 1906 (litografija), barvna kopija, detajl / 47,2 x 61; ZAL, <i>Zemljevidi in karte, restavrirani in konservirani zemljevidi in karte (LJU 337), r-Z-001-04</i>

KATASTRSKI IN REGULACIJSKI NAČRTI

11	Franz Deschman, Načrt dela Ljubljane z ureditvijo Kongresnega trga z okolico, 1820 , kolorirana matrica na kartonu, detajl / 96,5 x 63,5; ZAL, <i>Načrti (LJU 334), mapa 000-002-02</i>
12	Schrey, Karta mesta Ljubljane s projektirano Zoisovo cesto in Šentjakobskim mostom, 1821 , kolorirana matrica na kartonu, detajl / 69,8 x 51,2; ZAL, <i>Načrti, restavrirani in konservirani načrti (LJU 334), R-010-03</i>

13	Katastrski in regulacijski načrt Ljubljane s predmestji, 1841 , regulacija ulic, stavb in napeljava plinske razsvetljave, kolorirana matrica, detajl / 78,7 x 63,6; ZAL, Načrti (LJU 334), mapa 000-002-08
14	Katastrski in regulacijski načrt Ljubljane s predmestji, reambuliran, o. 1876 , oštevilčene/preštevilčene stavbe, stara in nova imena ulic, kopija po kolorirani matrici, detajl / 29,5 x 41,8; ZAL, Načrti (LJU 334), mapa 070-001-02 in 070-001-05
15	Katastrski in regulacijski načrt Ljubljane s predmestji, 1897 , odobritev deželne vlade, kopija z originalnimi regulacijskimi popravki (ulične linije) na kartonu / 76,3 x 62,2; ZAL, Načrti (LJU 334), mapa 000-005-03
16	Alfred Keller, Regulacijski načrt obrežnega zidovja ob Ljubljanici od Dvornega trga do Kongresnega trga 7, Gerberjevega stopnišča do Wolfove ulice 1 in od Prešernovega trga do Petkovškovega nabrežja 1, 1913 , pogled in delni tloris, detajl, kolorirana matrica / 525 x 57,1; ZAL, Načrti (LJU 334), mapa 001-004-005-03, 001-004-005-04, 001-004-005-05
17	Marjan Mušič (Mestni gradbeni urad), Načrt regulacije Prešernovega trga in Wolfove ulice, 1937 , idejni načrt na katastrski osnovi, 2. varianta, kolorirana kopija, detajl / 44,3 x 52,7; ZAL, Načrti (LJU 334), R-002-41
18	Jože Plečnik?, Ureditev parka Zvezda in Južnega trga, 1940 , osnutek po katastrski osnovi, matrica / 40,1 x 40; ZAL, Načrti (LJU 334), mapa 002-001-04

NAČRTI POSAMEZNIH OBJEKTOV

19	Stanovanjsko-trgovska stavba na Kongresnem trgu 5 (prej 4) in Gerberjevem stopnišču, 1911 , fasada pritličja, tloris pritličja, portal, prečni prerez in tloris portala, razširitev vrat v prodajalno, kolorirana kopija / 55,4 x 33,3; ZAL, Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (LJU 489), Reg I, f. 1783, fol. 130
20	Stanovanjska hiša na Kongresnem trgu 7 (prej 6), 1860 , tlorisi kleti, pritličja, 1., 2. nadstropja in podstrešja, del fasade, prereza, adaptacija in gradnja, kolorirana matrica / 57,1 x 47; ZAL, Načrti (LJU 334), Restavrirani in konservirani načrti, R-005-01
21	Stanovanjsko-trgovska stavba na Kongresnem trgu 9 (prej 8) in Gledališki stolbi 1, 1884 , fasada na Kongresni trg in prečni prerez, gradnja, matrica / 67,9 x 42,3; ZAL, Načrti (LJU 334), Restavrirani in konservirani načrti, R-003-07
22	Wilhelm Treo, Filharmonija (Tonhalle) na Kongresnem trgu 10, 1890 , glavna fasada, projekt Strecken nach den Decken, gradnja, matrica / 57 x 42; ZAL, Načrti (LJU 334), Restavrirani in konservirani načrti, R-008-10
23	Wilhelm Treo, Filharmonija (Tonhalle) na Kongresnem trgu 10, 1890 , vzdolžni prerez, projekt Strecken nach den Decken, gradnja, kolorirana matrica / 57 x 42; ZAL, Načrti (LJU 334), Restavrirani in konservirani načrti, R-008-09
24	A. Wagner, Stanovanjska stavba na Kongresnem trgu 14, 1896 , glavna fasada in prereza, gradnja, kolorirana matrica-kopija / 73,4 x 37,6; ZAL, Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (LJU 489), Reg I, f. 1143, fol. 536 in 537
25	Stanovanjska stavba na Kongresnem trgu 15, 1895 , glavna fasada, tlorisi kleti, pritličja, 1., 2. nadstropja in podstrešja, prerez skozi stopnišče, adaptacija, kolorirana matrica / 77,5 x 68,1; ZAL, Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (LJU 489), Reg I, f. 1144, fol. 882

26	Jože Plečnik in Boris Kobe, Ureditev za namestitvev kandelabrov na osrednjem tlakovanem delu Zvezde, postavitvev Aleksandrovega spomenika in propilej na Južnem trgu, 1936 in 1940, pogleda, tloris in prerez, kolorirana kopija z originalnimi popravki arh. Kobeta / 82,8 x 48,8; ZAL, Načrti (LJU 334), mapa 002-001-03
27	Stanovanjska hiša na Prešernovem trgu 1 in Wolfovi ulici 2, 1873, fasada v Wolfovi ulici in delna fasada na Prešernov trg, delni prerez, tlorisi pritličja, 1., 2. nadstropja in podstrešja, prezidava, kolorirana matrica / 37,9 x 51,6; ZAL, Načrti (LJU 334), Restavrirani in konservirani načrti, R-002-23
28	Stanovanjska hiša na Prešernovem trgu 2, 1873, fasada, delni prerez, tloris pritličja, rekonstrukcija fasade, kolorirana matrica / 60,7 x 45,7; ZAL, Načrti (LJU 334), Restavrirani in konservirani načrti, R-004-22
29	Stanovanjsko-trgovska stavba na Prešernovem trgu 3 in Čopovi ulici 1, 1896, fasadi, prerez, situacija, gradnja, kolorirana kopija / 56,5 x 58; ZAL, Načrti (LJU 334), Restavrirani in konservirani načrti, R-004-24
30	Franz Deschmann, Stopnišče pred glavnim vhodom v frančiškansko cerkev Marijinega oznanjenja na Prešernovem trgu, 1821, tloris in prerez stopnišča ter pogled s pritličnim delom glavne fasade, adaptacija in dograditev, kolorirani matrici / 45,6 x 30,8 in 66,6 x 30,5; ZAL, Načrti (LJU 334), mapa 013-001-01 in 013-001-02
31	Stanovanjsko-trgovska hiša v Čopovi ulici 5, 1899, tlorisi kleti, pritličja, 1., 2. nadstropja in ostrešja, prerez, fasada, situacija in tabela nosilcev, nadzidava 2. nadstropja, kolorirana kopija / 83,3 x 69,3; ZAL, Načrti (LJU 334), Restavrirani in konservirani načrti, R-004-02
32	Stanovanjsko-trgovska hiša v Čopovi ulici 7 in 9, 1902, delni tlorisi kleti in pritličja, prerezi in fasada pritličja, adaptacijska dela v prodajalnah in gostilniški sobi na dvorišču, kolorirana matrica-kopija / 51,4 x 50,8; ZAL, Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (LJU 489), Reg I, sv. XVI/2, f. 1511, fol. 100

33	Poštno in brzojavno poslopje v Ljubljani v Čopovi ulici 11, 1925 , tloris kleti, adaptacija kleti, kolorirana kopija / 63,3 x 46,8; ZAL, Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (LJU 489), Reg I, sv. XVI/2, f. 1937, fol. 45
34	Stanovanjska hiša - prizidek v Gledališki stolbi 3, 1824 , fasadi, tlorisi kleti, pritličja in 1. nadstropja, legenda, adaptacija in gradnja 1. nadstropja, kolorirana matrica / 63,3 x 40,8; ZAL, Načrti (LJU 334), Restavrirani in konservirani načrti, R-004-06
35	Stanovanjska hiša v Gregorčičevi ulici 5, 7 in na Slovenski cesti 8, 1910 , fasada v Gregorčičevi ulici, gradnja, izvedbeni načrt, kopija / 54,2 x 33,1; ZAL, Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (LJU 489), Reg I, sv. XVI/2, f. 1536, fol. 161
36	Stanovanjska hiša v Gregorčičevi ulici 10, 1854 , tlorisi pritličja, 1. in 2. nadstropja, glavna fasada in prerez, adaptacija in gradnja 2. nadstropja prizidka, kolorirana matrica / 59,2 x 41,1; ZAL, Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (LJU 489), Reg I, sv. 7, f. 508
37	Stanovanjska hiša – dvoriščni trakt v Gregorčičevi ulici 12, 1897 , vzdolžni in prečni prerez, situacija, tlorisi pritličja, 1., 2. nadstropja in podstrešja, gradnja, kolorirana kopija / 66,7 x 49; ZAL, Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (LJU 489), Reg I, sv. XVI/2, f. 1142, fol. 633
38	Gustav Ogrin, Stanovanjska hiša na Rimski cesti 2, 1934 , glavna fasada, delni prerez, delni tloris pritličja in situacija, adaptacija, kolorirana kopija / 74,4 x 41,1; ZAL, Mesto Ljubljana, gradbena registratura (LJU 493), Reg IV
39	Stanovanjsko-gostinska hiša na Rimski cesti 4, 1910 , delna prereza, glavna fasada in dvoriščna fasada s prerezom, adaptacija – prizidava odprte verande, kolorirana kopija / 41,7 x 36,7; ZAL, Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (LJU 489), Reg I, sv. XVI/2, f. 1538, fol. 409

40	Stanovanjska hiša na Rimski cesti 6 in Slovenski cesti 6 (prej Gradišče 19), 1895, del fasade na Slovenski cesti, prerez, delni tlorisi kleti, pritličja in 1. nadstropja, adaptacija, kolorirana matrica / 55 x 59; ZAL, Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (LJU 489), Reg I, sv. XVI/2, f. 1140, fol. 960
41	Stanovanjska hiša na Slovenski cesti 14 (prej Gradišče 23, 9), 1854, tlorisi pritličja, 1. in 2. nadstropja, prečni prerez in glavna fasada, adaptacija in prizidava, kolorirana matrica / 58 x 45,4; ZAL, Načrti (LJU 334), Restavrirani in konservirani načrti, R-016-01
42	Šumi, tovarna bombonov na Slovenski cesti 14 in 16 (prej Gradišče 7 in 9), 1935, tloris pritličja, kopija / 80,6 x 69,5; ZAL, Načrti (LJU 334), Restavrirani in konservirani načrti, R-015-14
43	Raimund Jeblinger, Uršulinska cerkev sv. Trojice – zvonik na Slovenski cesti, 1895 , pogled, delni tlorisi pritličja, 1., 2., 3. nadstropja in ostrešja, delni tloris kupole z zvonikom, gradnja, kolorirana matrica / 37,4 x 57,1; ZAL, Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (LJU 489), Reg I, sv. XVI/2, f. 1159, fol. 481
44	Uršulinska cerkev sv. Trojice – stopnišče na Slovenski cesti, 1931 , tloris, pogled in prerez ograje, detajl – prerez platoja stopnišča z odvodnim jaškom, postavitev, varianta, matrica / 62,1 x 31,5; ZAL, Načrti (LJU 334), mapa 013-003-35
45	Valentin Scagnetti ml., Stanovanjska hiša na Slovenski cesti 30 (prej Šelenburgova 6), 1911, glavna fasada, neizvršeno, kopija / 56 x 40,8; ZAL, Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (LJU 489), Reg I, f. 1539, fol. 155
46	Presterl, Stanovanjska hiša v Soteski 10 in Gregorčičevi ulici, 1820 , glavna fasada, delni prerez, tlorisa pritličja in 1. nadstropja, adaptacija pritličja in nadstropja, kolorirana matrica / 36,7 x 51,2; ZAL, Kresijski spisi (LJU 1) t. e. 21/15

47	Višja realka v Vegovi ulici 4, 1875 , tloris pritličja, gradnja, matrica / 64,4 x 48,2; ZAL, <i>Načrti (LJU 334), Restavrirani in konservirani načrti, R-004-39</i>
48	Stanovanjska hiša v Vegovi ulici 10 in Gregorčičevi ulici 1, 1896 , fasada v Gregorčičevi ulici, prerez, tloris pritličja in 1. nadstropja, gradnja, kolorirana matrica / 47,5 x 40,6; ZAL, <i>Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (LJU 489), Reg I, f. 1144, fol. 210</i>
49	Stanovanjska hiša v Vegovi ulici 12, 1896 , tlorisi temeljev in kleti, pritličja, 1. in 2. nadstropja, prereza, fasada in situacija, gradnja 2. nadstropja, kolorirana matrica / 68 x 41,8; ZAL, <i>Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (LJU 489), Reg I, f. 1144, fol. 817</i>
50	Stanovanjsko-trgovska hiša v Wolfovi ulici 1, 1885 , tlorisa 1. in 2. nadstropja, adaptacija, matrica / 66,3 x 56,9; ZAL, <i>Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (LJU 489), Reg I, sv. XVI/2, fol. 291</i>
51	Stanislav Rohrman, Stanovanjsko-trgovska hiša v Wolfovi ulici 1, 1937 , fasada v Wolfovi ulici, gradnja, kopija / 68,9 x 41,9; ZAL, <i>Mesto Ljubljana, gradbena registratura (LJU 493), Reg IV</i>
52	Stanislav Rohrman, Stanovanjsko-trgovska hiša v Wolfovi ulici 1, 1938 , tloris pritličja, gradnja, kolorirana kopija / 41,9 x 64,9; ZAL, <i>Načrti (LJU 334), Restavrirani in konservirani načrti, R-002-59</i>
53	Stanovanjska hiša v Wolfovi ulici 3, 1821 , tlorisi pritličja, kleti, 1. in 2. nadstropja, glavna fasada in prečni prerez, dozidava 2. nadstropja, adaptacija, kolorirana matrica / 69,2 x 47,5; ZAL, <i>Načrti (LJU 334), Restavrirani in konservirani načrti, R-016-26</i>
54	Stanovanjsko-trgovska hiša v Wolfovi ulici 5, 1896 , fasade, prečni prerez in situacija, gradnja, kolorirana matrica / 44,2 x 49,8; ZAL, <i>Načrti (LJU 334), Restavrirani in konservirani načrti, R-002-62</i>

55	Stanovanjska hiša v Wolfovi ulici 6, 1820 , tlorisa pritličja in 1. nadstropja, glavna fasada, prerez skozi stopnišče in legenda, kolorirana skica / 50,6 x 41,1; ZAL, <i>Načrti (LJU 334), Restavrirani in konservirani načrti, R-002-64</i>
56	Stanovanjsko-gospodarsko poslopje – dvoriščni trakt v Wolfovi ulici 8, 1885 , dvoriščna fasada, vzdolžni prerez, tlorisi pritličja, 1., 2. nadstropja in podstrešja, prečni prerezi, kolorirana matrica / 75,2 x 89,1; ZAL, <i>Načrti (LJU 334), Restavrirani in konservirani načrti, R-002-66</i>
57	Stanovanjsko-trgovska hiša v Wolfovi ulici 10, 1897 , glavna fasada, prečni prerez glavne in dvoriščne stavbe, fasada dvoriščne stavbe in situacija, kopija / 84,2 x 33,3; ZAL, <i>Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (LJU 489), Reg I, f. 1148</i>
58	Pivovarna – dvoriščno poslopje v Wolfovi ulici 12, 1898 , fasada, situacija, prerez, tlorisi pritličja, 1. nadstropja in podstrešja, kolorirana kopija / 73,8 x 46,8; ZAL, <i>Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (LJU 489), Reg I, f. 1152, fol. 167</i>
59	Stanovanjska hiša v Wolfovi ulici 14 in na Kongresnem trgu 3, 1898 , del fasade, delni prerez, delni tlorisi pritličja, 1., 2. in 3. nadstropja vogala, kolorirana matrica / 43,4 x 39,8; ZAL, <i>Mesto Ljubljana, splošna mestna registratura (LJU 489), Reg I, f. 1150, fol. 579</i>

FOTOGRAFIJE

60	Anton P. Arzenšek, Stavba na Dvornem trgu 1 in Hribarjevem nabrežju 7, 1895 , fotografija, detajl / 11 x 8,1; ZAL, <i>Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-051</i>
61	Kongresni trg ob obisku cesarja Franca Jožefa, 1856 , fotografija / 10,3 x 13; ZAL, <i>Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-022</i>

62	Kongresni trg, park Zvezda in stavbe v njuni okolici, pred 1895 , fotografija / 13,6 x 9,8; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-410
63	Kongresni trg, park Zvezda in stavbe v njuni širši okolici, pred 1928 , razglednica / 13,9 x 8,9; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/G1-005-092
64	Kongresni trg med Filharmonijo in spomenikom sv. Trojice, o. 1935 , razglednica / 13,8 x 8,8; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/G1-005-059
65	Del Kongresnega trga in nova zasaditev dreves v parku Zvezda, 1940 , razglednica / 13,9 x 9; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/G2-037-022
66	Cerkev sv. Trojice (uršulinska) na Slovenski cesti, 1910 , fotografija / 12,1 x 17; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A2-031
67	Wilhelm Schulze, Palača Kazine in vrt na Kongresnem trgu 1, 1873 , fotografija / 9,7 x 5,6; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-411
68	Hugon Hibšer, Palača Kazine in kavarna Zvezda na Kongresnem trgu 1 in Slovenski cesti 26, o. 1931 , fotografija / 22,6 x 16,8; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/B5-013
69	Kapucinski samostan na območju parka Zvezda, po originalni risbi Lovisa Schaffenratha iz leta 1817 , reprodukcija pred 1918, razglednica / 13,3 x 8,6; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/G3-024-001
70	Stavbi na Kongresnem trgu 3 in 4, o. 1912 , razglednica / 13,8 x 9; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/G1-005-074

71	Poškodovana in deloma porušena Gerberjeva hiša na Kongresnem trgu 5 (prej 4), 1895, reprodukcija o. 1930, fotografija / 11,2 x 8,4; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-265
72	Ante Kornič, Stopnišče in Plečnikov svetilnik – obelisk v Gledališki stolbi, 1938, fotografija / 5,5 x 5,5; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A3-084-003
73	Wilhelm Schulze, Stavba starega deželnega gledališča na Kongresnem trgu 10, 1873, fotografija / 7,8 x 6,2; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-026
74	Stavba Filharmonije na Kongresnem trgu 10, o. 1900, razglednica / 13,9 x 9,1; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ III/G1-005-026
75	Stavbe v južnem delu Kongresnega trga 13, 14 in 15 s cerkvijo sv. Trojice (uršulinsko), 1929, razglednica / 13,9 x 9; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ III/G1-005-013
76	Pogled na Prešernov trg in širšo okolico, o. 1929, fotografija / 16,3 x 11,9; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A3-211-023
77	Kristijan Pajer, Cerkev Marijinega oznanjenja (franciškanska) s samostanom, o. 1890, fotografija / 21,3 x 17; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-032
78	Frischeva hiša in Bernardova trgovina s steklom na Prešernovem trgu 3, po potresu 1895, reprodukcija o. 1930, fotografija / 12,4 x 8,3; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ III/A1-278
79	Stavbe na Prešernovem trgu 1 (Hauptmanova) - 3 s pogledom v Čopovo in Wolfovo ulico, 1914, razglednica / 13,5, x 8,7; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/G1-012-063

80	Franjo Grabjec?, Spomenik Francetu Prešernu na Prešernovem trgu, o. 1914 , reprodukcija S. Markovića?, fotografija, detajl / 16,4 x 21,7; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ III/A4-5-051
81	Friedl-Recharjeva palača na Trgu francoske revolucije 4 in 5, 1910 , fotografija / 17 x 21,1; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A2-018
82	Stavbi v Vegovi ulici 12 in 10 in Ilirski steber na Trgu francoske revolucije, o. 1937 , fotografija, detajl / 13,8 x 8,8; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/G1-014-005
83	Vogalna Luckmannova hiša v Čopovi ulici 11 in hiše desnega dela Čopove ulice, po potresu 1895 , reprodukcija o. 1935, fotografija / 10,9 x 8,2; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ III/A1-301
84	Glavna pošta v Čopovi ulici 11 in hiše desnega dela Čopove ulice, 1909 , fotografija / 22,3 x 16,2; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ III/A01-004
85	Vogalna Frischeva hiša v Čopovi ulici 1 in hiše levega dela Čopove ulice, o. 1910 , fotografija / 22,8 x 16,9; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ III/A01-034
86	Stavbe v Gregorčičevi ulici 6, 8, 10 in vogalna 12, po potresu 1895 , reprodukcija Joška Šmuca o. 1930, fotografija / 12 x 8,4; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ III/A1-252
87	Krejčijeva hiša ob Ljubljanci na Hribarjevem nabrežju in Wolfovi ulici 5, zadaj vogalna hiša v Wolfovi ulici 14, po potresu 1895 , reprodukcija o. 1930, fotografija / 11,9 x 8,2; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ III/A1-384
88	Stavbe na Hribarjevem nabrežju, pred 1904 , razglednica, detajl / 13,8 x 9; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/G2-032-002

89	Mayerjeva palača in stavbe na Hribarjevem nabrežju, 1938 , razglednica, detajl / 13,9 x 9; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/G2-032-007
90	Vogalna Luckmannova hiša na Slovenski cesti 32 in v Čopovi ulici 11, po potresu 1895 , reprodukcija o. 1930, fotografija / 12,3 x 8,1; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-311
91	Glavna pošta na Slovenski cesti 32, 1903 , razglednica, detajl / 13,9 x 9,1; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/G5-005-003
92	Stavbi na Slovenski cesti 26 (Kazina) in 28, 1909 , fotografija, detajl / 14 x 9,2; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/G2-020-001
93	Poslopje mestne ubožnice na Slovenski cesti 12 (prej Gradišče 11 in 13) in sosednje hiše, po potresu 1895 , reprodukcija o. 1930, fotografija / 12 x 8,4; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-245
94	Wilhelm Helfer, Hiša na Slovenski cesti 15 (prej Gradišče 1, 3, 5 in 7), po potresu 1895 , reprodukcija Joška Šmuca o. 1930, fotografija / 13,4 x 10,3; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-096
95	Nekdanji vhod v Gradišče z vogalno stavbo na Kongresnem trgu 15 in Slovenski cesti (prej Gradišče 1) na levi strani in delom cerkve sv. Trojice (uršulinske), o. 1931 , fotografija / 12 x 6,3; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A3-041-069
96	Hiša v Soteski 6, po potresu 1895 , reprodukcija o. 1930, fotografija / 11,6 x 8,3; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-313
97	Višja realka v Vegovi ulici 4, pred 1898 , razglednica, detajl / 13,8 x 9; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/G5-042-002

98	Stavbe v Vegovi ulici 6 in 8, 1910 , fotografija, detajl / 22,5 x 16,5; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ III/A01-029
99	Lassnikova hiša v Wolfovi ulici 1, po potresu 1895 , reprodukcija Joška Šmuca o. 1930, fotografija / 12 x 8,4; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ III/A1-382
100	Auerjeva hiša in gostilna Pri Wagonu/Zum Rössel v Wolfovi ulici 12, po potresu 1895 , fotografija / 29,9 x 24,2; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A1-388
101	Tiskarna Slovenija in Zvezna knjigarna v Wolfovi ulici 1, o. 1935 , fotografija / 10,2 x 10,1; ZAL, Fototeka (LJU 342), POZ II/A3-011-088

SPISOVNO GRADIVO

102	Popisna pola popisa prebivalstva iz leta 1830 , ZAL, Mesto Ljubljana, statistični popisi (LJU 504), Kapucinsko predmestje 21 (danes Kongresni trg 5)
103	Popisna pola popisa prebivalstva iz leta 1857 , ZAL, Mesto Ljubljana, statistični popisi (LJU 504), Kapucinsko predmestje 52 (danes Čopova ulica 7)
104	Popisna pola popisa prebivalstva iz leta 1869 , ZAL, Mesto Ljubljana, statistični popisi (LJU 504), Gradišče 18 (danes Rimska cesta 4)
105	Popisna pola popisa prebivalstva iz leta 1880 , ZAL, Mesto Ljubljana, statistični popisi (LJU 504), Gradišče 11 (danes Slovenska cesta 12)

106

Popisna pola popisa prebivalstva iz leta 1890, ZAL, Mesto Ljubljana, statistični popisi (LJU 504), Gledališke ulice 12
(danes Wolfova ulica 12)

K

18296

711.61(497.451.1)(082)

020090402

COBISS •

ISBN 978-961-6247-27-6

9 789616 247276